

Ἀρχιμανδρίτου
Δαμασκηνοῦ Κιαμέτη

Ἀπό καρδίας

Κηρύττοντας σέ σημαντικούς σταθμούς
τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους

Βόλος 2022

Ἀπό καρδίας

Κηρύττοντας σέ σημαντικούς σταθμούς
τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους

© Ἀρχιμανδρίτου Δαμασκηνοῦ Κιαμέτη

Ἀπό καρδίας

Κηρύττοντας σέ σημαντικούς σταθμούς
τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ ΚΑΙ ΑΛΜΥΡΟΥ
ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΜΕΛΙΣΣΙΑΤΙΚΑ Ν. ΙΩΝΙΑΣ
Τ.Θ. 1308, 380 01 ΒΟΛΟΣ, Τηλ.: 24210 93506, 507

Ἀρχιμανδρίτου
ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ ΚΙΑΜΕΤΗ

Ἀπό καρδίας

Κηρύττοντας σέ σημαντικούς σταθμούς
τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους

ΒΟΛΟΣ 2022

Άφιερώνεται
στούς αγαπημένους μου γονείς,
Σταῦρο καί Σταματία.
Ἐλάχιστο ἀντίδωρο
γιά ὅσα ἐκεῖνοι μοῦ προσέφεραν.

Περιεχόμενα

Εἰσαγωγικό σημείωμα.....	15
Ζωή χαρᾶς καὶ κάλλους	17
Κήρυγμα στὸν Ἑσπερινό τῆς Ἑορτῆς τοῦ ἐν Χώναις θαύματος τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ	
Πλασμένοι γιὰ τὸν οὐρανό	26
Κήρυγμα στὴν Θεία Λειτουργία τῆς Ἑορτῆς τοῦ ἐν Χώναις θαύματος τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ	
Ἀγάπη, συγχώρεση καὶ σιωπή	37
Κήρυγμα στὴν Θεία Λειτουργία τῆς Ἑορτῆς τῆς Παγκοσμίου Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ	
Ἡ χαρὰ τῶν Ἀγγέλων	47
Κήρυγμα στὴν Θεία Λειτουργία τῆς Ἑορτῆς τῆς Συνάξεως τῶν Ἀρχιστρατῆγων Μιχαήλ καὶ Γαβριήλ καὶ τῶν λοιπῶν Ἀσωμάτων Δυνάμεων	
Ἐπουράνιο καὶ ἐπίγειο θυσιαστήριο	57
Κήρυγμα στὴν Θεία Λειτουργία τῆς Ἑορτῆς τῆς Συνάξεως τῶν Ἀρχιστρατῆγων Μιχαήλ καὶ Γαβριήλ καὶ τῶν λοιπῶν Ἀσωμάτων Δυνάμεων	
Μιμητές Ἀγγέλων	67
Κήρυγμα στὴν Θεία Λειτουργία τῆς Ἑορτῆς τῆς Συνάξεως τῶν Ἀρχιστρατῆγων Μιχαήλ καὶ Γαβριήλ καὶ τῶν λοιπῶν Ἀσωμάτων Δυνάμεων	

Ἐτοιμάζοντας τὴν αἰωνιότητα	78
Κήρυγμα στὴν Παραβολή τοῦ ἄφρονος πλουσίου	
Ἡ νύμφη τοῦ Χριστοῦ.....	86
Κήρυγμα στὸν Ἑσπερινό τῆς ἑορτῆς τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης	
Τὸ ἀπάνεμο λιμάνι.....	97
Κήρυγμα στὸν Ἑσπερινό τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Νικολάου	
Ἡ ὁδὸς τῆς χαρᾶς.....	109
Κήρυγμα στὴν Εὐαγγελικὴ περικοπὴ τῆς θεραπείας τῆς συγκύπτουσας γυναίκας	
Ἀναζητώντας μία συνάντηση.....	119
Κήρυγμα στὴν Εὐαγγελικὴ περικοπὴ τῆς θεραπείας τῆς συγκύπτουσας γυναίκας	
Τὸ φωτογόνο σπήλαιο	127
Κήρυγμα στὸν Ἑσπερινό τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων	
Εἰς τύπον Χριστοῦ	137
Κήρυγμα στὴν Θεία Λειτουργία τῆς ἑορτῆς τῆς Ἀνακομιδῆς τῶν Ἱερῶν Λειψάνων τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου	
Τελωνικὴ μετάνοια καὶ Φαρισαϊκὴ αὐτοθέωση	149
Ὁμιλία στὴν Ἀκολουθία τοῦ Μεγάλου Ἀποδείπνου	
Ἡ ἀνάκληση καὶ ἡ λύτρωση	159
Κήρυγμα στὴν Ἀκολουθία τῆς Α΄ Στάσης τῶν Χαιρετισμῶν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου	
Ὑδωρ τὸ ζῶν	169
Κήρυγμα στὴν Ἀκολουθία τῆς Β΄ Στάσης τῶν Χαιρετισμῶν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου	
Μητέρα ἀλήθειας καὶ ἐλευθερίας.....	177
Κήρυγμα στὴν Ἀκολουθία τῆς Γ΄ Στάσης τῶν Χαιρετισμῶν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου	

Ὅχημα πανάγιον καί οἶκημα πανάριστον	188
Κήρυγμα στήν Ἀκολουθία τῆς Γ΄ Στάσης τῶν Χαιρετισμῶν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου	
Ἄρωμα καί γεύση αἰωνιότητος	195
Κήρυγμα στήν Ἀκολουθία τῆς Δ΄ Στάσης τῶν Χαιρετισμῶν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου	
Πιστεύω... Κύριε	204
Κήρυγμα στήν Θεία Λειτουργία τῆς Δ΄ Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν	
Εἰς βρῶσιν καί πόσιν Ἀναστάσεως	215
Κήρυγμα στήν Θεία Λειτουργία τῆς Δευτέρας τῆς Διακαινησίμου Ἑβδομάδος	
Ὁμολογία πίστεως	219
Κήρυγμα στήν Θεία Λειτουργία τῆς Ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Σεραφεῖμ, Ἐπισκόπου Φαναρίου	
Ἀπό τήν Ἀνάληψη στήν Ἱεραποστολή	228
Κήρυγμα στόν Ἑσπερινό τῆς Ἑορτῆς τῆς Ἐνδόξου Ἀναλήψεως	
«Μή κρίνετε ἵνα μή κριθῆτε»	241
Κήρυγμα στήν Θεία Λειτουργία τοῦ Σαββάτου πρό τῆς Β΄ Κυριακῆς τοῦ Ματθαίου	
Πρός τόν κοινό μας Πατέρα	252
Κήρυγμα στήν Θεία Λειτουργία τοῦ Σαββάτου πρό τῆς Κυριακῆς τῆς Τυρινῆς	
Μεσίτρια καί Πύλη Παραδείσου	264
Κήρυγμα στήν Ἀκολουθία τοῦ Παρακλητικοῦ Κανόνος πρός τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο	
Φῶς μεταμορφώσεως καί ἀνακαινίσεως.....	273
Κήρυγμα στήν Θεία Λειτουργία τῆς Ἑορτῆς τῆς Μεταμορφώσεως	

«Μή φοβοῦ, μόνο πίστευε»282

Κήρυγμα στήν Εὐαγγελική Περικοπή τῆς Ἀναστάσεως τῆς κόρης τοῦ
Ἰαείρου

Ὁ λόγος τῆς σιωπῆς.....292

Κήρυγμα στήν Θεία Λειτουργία τῆς Ἀποδόσεως τῆς Ἑορτῆς τῆς Κοιμή-
σεως τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου

Μητέρα καί δούλη Θεοῦ.....304

Κήρυγμα στήν Θεία Λειτουργία τῆς Ἀποδόσεως τῆς Ἑορτῆς τῆς Κοιμή-
σεως τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου

Εἰσαγωγικό σημεῖωμα

Στήν ἁγία Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας τό κήρυγμα τοῦ Θείου λόγου ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστο μέρος τῆς Λατρείας, ἥδη ἀπό τήν ἀποστολική ἐποχή. Ὅπως διαβάζουμε στίς *Πράξεις* τῶν Ἀποστόλων, οἱ πρῶτοι χριστιανοί «ἦσαν προσκατεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων καί τῇ κοινωνίᾳ καί τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καί ταῖς προσευχαῖς» (*Πράξ.* β' 42).

Ἡ Θεία Λειτουργία παρέχει τόν Χριστό ὡς λόγο, μέ τήν διδασκαλία, καί ὡς μυστήριο, μέ τό Ἄχραντο Σῶμα Του καί τό Τίμιο Αἷμα Του. Αὐτή ἡ διπλή πνευματική τροφή γίνεται ἡ ὁδός πού φέρει τούς πιστούς σέ κοινωνία καί ἔνωση μέ τόν Χριστό, τόν Λόγο τοῦ Θεοῦ καί τόν Ἄρτο τῆς Ζωῆς.

Τό Θεῖο κήρυγμα, ὡς πηγὴ πνευματικῆς τροφοδοσίας, ἔχει προσφορά πολλαπλή καί πολυσήμαντη: Διδάσκει στόν πιστό τήν ἀκρίβεια τῆς πίστεως· τόν διατηρεῖ σέ πνευματική νήψη καί ἐγρήγορηση· τόν προσκαλεῖ σέ μίμηση τοῦ Χριστοῦ καί τῶν Ἀγίων· τόν ἐμψυχώνει στήν ἄρση τοῦ προσωπικοῦ σταυροῦ· τόν καθοδηγεῖ στήν ὁδό τῆς σωτηρίας. Παράλληλα γίνεται ὁ δίαυλος διαπροσωπικῆς κοινωνίας μεταξύ τοῦ διακόνου τοῦ Θείου λόγου καί τῶν μελῶν τῆς Εὐχαριστιακῆς Συνάξεως.

Τά κείμενα πού περιέχονται στό ἀνά χειρᾶς βιβλίο εἶναι στήν πλειοψηφία τους ἀπομαγνητοφωνημένα κηρύγματα, πού ἐκφωνήθηκαν μέσα στήν Θεία Λατρεία, κυρίως στόν Ἱ. Ναό Ἀναλήψεως τοῦ Χριστοῦ Βόλου, ὅπου δύο δεκαετίες μέ τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ διακονῶ, ἀλλά καί σέ πανηγύρεις ἄλλων Ἱ. Ναῶν καί Μονῶν, ὅπως, ἐπίσης, καί σέ διάφορες ἄλλες λατρευτικές εὐκαιρίες καί ἐκδηλώσεις τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας.

Ὡς ἐπί τό πλεῖστον, διατηροῦν τό ὕφος τοῦ προφορικοῦ λόγου, γι' αὐτό εἶναι ἀπλά καί καρδιακά. Εἰπώθηκαν «ἀπό καρδίας», πρᾶγμα πού δηλώνει καί ὁ τίτλος τῆς μικρῆς αὐτῆς συλλογῆς. Ὡς μή ζητήσῃ, λοιπόν, ὁ ἀναγνώστης σέ αὐτά τήν ρητορική δεινότητα, γιατί εἶναι λόγοι ἀπλοί, πού ἀπευθύνονται σέ ἀπλό ἐκκλησίασμα καί μέ ἀπλότητα προσφέρουν τόν Θεῖο λόγο, ὁ ὁποῖος, ἐπειδή εἶναι ἀπό μόνος του ἀπλός καί ἀνεπιτήδευτος, ἔχει τήν δύναμη νά εἰσχωρεῖ καί νά κατακτᾷ τίς ἀνθρώπινες καρδιές.

Υἱικές εὐχαριστίες ἐκφράζω στόν Σεβασμιώτατο Ποιμενάρχη μας καί Γέροντά μου κ.κ. Ἱγνάτιο, διότι ἀπό νέο ἱεροδιάκονο μου ἐμπιστεύθηκε τήν διακονία τοῦ λόγου καί μέ ἔκανε νά τήν ἀγαπήσω καί νά ἐντρυφήσω σ' αὐτή. Οἱ ὁμιλίες τοῦ παρόντος βιβλίου, ὅπως καί τοῦ πρώτου, ὁμότιτλου μέ αὐτό, πού προηγήθηκε, εἶναι ἀκριβῶς οἱ καρποί αὐτῆς τῆς μακρόχρονης καί ἐνδελεχοῦς ἐνασχόλησης.

Εὐγνωμονῶ τόν Πνευματικό μου Πατέρα καί Ἐπίσκοπο, διότι πάντα πολύ πατρικά μέ στηρίζει στήν ἱερατική μου διακονία, μέρος τῆς ὁποίας εἶναι καί ἡ ἀφιλόδοξη αὐτή ἐκδοτική προσπάθεια, ἡ ὁποία εὐοδώνεται μέ τήν βοήθεια τοῦ Θεοῦ καί τήν δική του σепτή ἀρχιερατική εὐλογία.

Ταπεινά εὔχομαι καί προσεύχομαι τά πνευματικά μηνύματα αὐτοῦ τοῦ βιβλίου νά βροῦν ἀπήχηση καί νά καρποφορήσουν στίς ψυχές τῶν φιλόθεων ἀναγνωστῶν, «ἵνα ὁ λόγος τοῦ Κυρίου τρέχη καί δοξάζεται» (Β΄ Θεσ. γ΄ 1), πρὸς κοινόν τῆς Ἐκκλησίας ὄφελος.

Ἀρχιμ. Δαμασκηνός Κιαμέτης

Πρωτοσύγκελλος Ἱ. Μ. Δημητριάδος καί Ἀλμυροῦ

Ζωή χαρᾶς καί κάλλους

Σεβαστοί πατέρες,
Ὅσιωτάτη Γερόντισσα μετά τῆς ἐν Χριστῷ συνοδείας σας,
Ἀγαπητοί μου ἀδελφοί,

Μᾶς ἀξίωσε γιά ἄλλη μία φορά ὁ πανάγαθος Θεός νά προσέλθουμε ὡς ταπεινοί προσκυνητές σέ αὐτό τό ἀρχαγγελικό προσκύνημα, στήν Ἱερά Μονή τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Μιχαήλ καί Γαβριήλ, γιά νά συλλειτουργήσουμε ὅλοι μαζί, τελώνοντας τήν ἀναίμακτη λατρεία σέ ἡμέρα πού ἡ ἀγία μας Ἐκκλησία ἐπιτελεῖ τήν ἀνάμνηση ἐνός θαυμαστοῦ καί ἐξαίσιου γεγονότος, πού πραγματοποιήσε ὁ Ἀρχάγγελος Μιχαήλ. Τό ἐν Χώναις θαῦμα ἐπιβεβαιώνει τήν μεγάλη δύναμη τῶν ἁγίων Ἀγγέλων καί τό ἰσχυρό τεῖχος προστασίας πού προσφέρουν στόν κάθε πιστό.

Σήμερα, στό πρόσωπο τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ, τιμᾶται τό σύνολο τῶν ἐπουρανίων, νοερῶν, αὐλῶν, θείων δυνάμεων ἀσωμάτων. Κάθε φορά πού ἡ ἀγία μας Ἐκκλησία μᾶς προσκαλεῖ νά ἐορτάσουμε μία ἀγγελική ἐορτή εἶναι πολλά τά διδάγματα καί τά ὀφέλη πού μπορεῖ νά ἀντλήσουμε.

Ἐπιτρέψατε, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, νά ἐπικεντρώσω τίς

σκέψεις καί τήν ἀγάπη σας σέ τρία στοιχεῖα, τά ὁποῖα μᾶς ὑπενθυμίζει ἡ σημερινή θαυμαστή καί παρηγορητική ἐορτή:

Τό πρῶτο εἶναι ἡ Θεία καταγωγή μας. Εἴμαστε δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ, ὅπως καί οἱ Ἅγγελοι. Ἀλλωστε, αὐτό διακηρύσσουμε καί στό Σύμβολο τῆς Πίστεως:

Πιστεύουμε «εἰς ἓνα Θεόν Πατέρα, Παντοκράτορα, Ποιητήν οὐρανοῦ καί γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καί ἀοράτων».

Στόν ἀόρατο κόσμο ἀνήκουν οἱ ἀγγελικές δυνάμεις. Στόν ὁρατό κόσμο ἀνήκουμε ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι, ἀλλά καί κάθε στοιχεῖο ἀπό τό φυσικό καί ζωικό βασίλειο, οἱ ἀστέρες, ἡ θάλασσα, ἡ γῆ καί ὁ οὐρανός. Ὅλα ὅμως ἔχουν ἓνα κοινό στοιχεῖο: τήν σφραγίδα τοῦ Δημιουργοῦ. Ἰδιαίτερα, ὅμως, ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι ἀντλοῦμε ἀπό τόν Θεό τήν ταυτότητα καί τόν προορισμό μας.

Ὁ Πανάγαθος Θεός ἀποτελεῖ τήν αἰτία τῆς ὑπαρξῆς μας. Μᾶς μετήγαγε ἀπό τήν ἀνυπαρξία στήν ὑπαρξη. Ἀποτελοῦμε μέρος τῆς Δημιουργίας, τήν ὁποία κατασκεύασε χωρίς καμμία ἀναγκαιότητα καί χωρίς καμμία προϋπάρχουσα πρώτη ὕλη. Εἶναι «ὁ ἐκ τοῦ μή ὄντος εἰς τό εἶναι παραγαγών τά σύμπαντα», ὅπως ἀναφέρεται καί στήν Θεία Λειτουργία. Ἡ φράση αὕτη περιγράφει γιά ὅλα τά δημιουργήματα κάτι πού ἔγινε καί ὀλοκληρώθηκε. Στήν συνέχεια, ὅμως, ἀναφέρεται εἰδικά στόν ἄνθρωπο καί λέγει: «ὁ κτίσας τόν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα σὴν καί ὁμοίωσιν». Τί διαφορετικό ἔχει ὁ ἄνθρωπος; Τήν ἐλευθερία τῆς ἐξέλιξής του. Ὅπως μᾶς διδάσκουν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, ἀποτελοῦμε εἰκόνες Θεοῦ, ἐναπόκειται ὅμως σ' ἐμᾶς νά ἀποτελέσουμε καί ὄντα πού θά ὁμοιάζουν

στόν Δημιουργό μας¹. Πλαστήκαμε για να είμαστε ζωντανές εικόνες του Θεού. Αποτελούμε έργο του Θεού ως προς την εικόνα, αποτελούμε, όμως, συνεργάτες Του ως προς την όμοιωση². Τό γεγονός αυτό μᾶς τιμᾷ ιδιαίτερα καί μᾶς τοποθετεῖ σέ ἀνώτερη θέση ἀπ' ὅλα τὰ ἄλλα δημιουργήματα. Αποτελεῖ, όμως, καί αἰτία μεγάλης εὐθύνης:

Εὐθύνη νά τιμοῦμε πάντοτε μέ τίς πράξεις μας τόν δημιουργό μας Θεό.

Εὐθύνη νά σεβόμαστε τούς συνανθρώπους μας, πού εἶναι καί αὐτοί ζωντανές εικόνες τοῦ Θεοῦ.

Εὐθύνη νά σεβόμαστε τήν Κτίση καί ιδιαίτερα αὐτό τό φυσικό περιβάλλον πού μᾶς περιβάλλει καί μᾶς θυμίζει τήν εὐλογία πού ἔχουμε ἀπό τόν Θεό νά κατοικοῦμε σ' ἕναν τόπο πανέμορφο καί προικισμένο μέ ἄφθονα ἀγαθά.

Στήν προσπάθειά μας νά ἀνταποκριθοῦμε μέ προθυμία σέ αὐτή τήν εὐθύνη, μᾶς ἐνισχύει ἡ παρουσία τῶν Ἀγγέλων. Ἡ ἀγιότητά Του ἀποτελεῖ γιά μᾶς πρότυπο. Ὅπως γνωρίζουμε πλάστηκαν ὡς ἐλεύθερες πνευματικές ὀντότητες πού, μέ ἐξαίρεση τόν Ἐωσφόρο καί τούς ἀγγέλους του, ἐπέλεξαν τό Ἀγαθό καί παγιώθηκαν σ' αὐτό. Ἡ στροφή Του πρὸς τήν ἀγιότητα ἀποτελεῖ ὑπενθύμιση τοῦ δικοῦ μας προορισμοῦ καί ἐνίσχυση τῆς ἀπόφασής μας νά Τους μιμηθοῦμε. Καί ἐάν κάποι-

1. Νίκου Ματσούκα, *Δογματική καί συμβολική θεολογία Β'*, Θεσσαλονίκη 1988, σσ. 195-196.

2. «Θεοῦ γάρ ἐσμέν συνεργοί». (Α' Κορ. 3,9).

ος ὑποστηρίξει πώς αὐτό δέν εἶναι δυνατόν γιά τόν ἄνθρωπο, ἔρχεται ἡ μοναστική παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας περί τῶν μοναχῶν ὡς ἐπιγείων ἀγγέλων γιά νά τόν διαψεύσει³.

Τό δεύτερο στοιχεῖο εἶναι, ἀδελφοί μου, ἡ ὑπαρξη τοῦ οὐρανοῦ. Κάθε φορά πού ἐορτάζουμε τοὺς Ἀγγέλους, θυμόμαστε ὅτι ὑπάρχει καί οὐρανός ἤ, καλύτερα, ὅτι ὑπάρχει καί ἡ οὐράνια ζωή. Δέν ἀναφέρομαι στόν οὐρανό ὡς τόπο, ἀλλά ὡς κάτι συμβολικό μιᾶς κατάστασης, ἐνός τρόπου ζωῆς πού διαποτίζεται ἀπό νόμους πνευματικούς, νόμους ἀγιότητας. Εἶναι πολλές οἱ φορές πού ἡ γῆ καί οἱ κοσμικές συνήθειες μᾶς μαγνητίζουν καί μᾶς κρατοῦν ἐγκλωβισμένους στίς γήινες μέριμνες καί συνήθειες. Λησιμονοῦμε εὐκόλα πώς ναί μέν διαβιοῦμε προσωρινά σέ αὐτόν τόν κόσμο, εἴμαστε ὅμως πλασμένοι γιά ἄλλη

3. Ὁ Ἱερός Χρυσόστομος ἀναφέρεται στήν παρθενία, ὡς κύρια ἀρετή τῶν μοναχῶν, θεωρώντας ὅτι αὐτός πού τηρεῖ τήν παρθενία, ὁμοιάζει μέ “ἄγγελο ἐξ οὐρανοῦ”, “ὡσάν συνοικεῖν Χερουβίμ” καί “θαῦμα ἀγιότητος”. (*Περί τοῦ τάς κανονικᾶς μή συνοικεῖν ἀνδράσιν*, παρ. ζ', PG 47, 527). Ὁ Θεόδωρος Στουδίτης χαρακτηρίζει τό μοναχικό σχῆμα ὑψηλό καί ἀγγελικό, θεωρεῖ δέ ὅτι λίγο ἀπέχουν ἀπό τοὺς ἀγγέλους οἱ μοναχοί καί θέτει ὡς σκοπό τῶν μοναχῶν τήν ἀπαθῆ διαβίωση. (*Διαθήκη*, PG 99, 1813). Στήν σκέψη τοῦ Ὁσίου Μελετίου Γαλησιώτου, ἡ τάξη τῶν μοναχῶν εἶναι ἀνωτέρα πάντων, οἱ μοναχοί προσομιλοῦν στόν Θεό ὅπως οἱ ἄγγελοι καί περισώζουν τόν τύπον τῶν ἀσωμάτων λειτουργῶν. (*Ἀλφαβηταλφάβητος*, ἐκδ. Ἀρχιμ. Θ. Σιμόπουλου, Ἀθήνα 1978, λστ', *Περί καιρῶν νησιτίμων*, σσ. 203-204 καί ρκδ' *Περί τάξεως τῶν μοναχῶν*, σσ. 383-384).

πατρίδα καί ὁδοιπόροι σέ δρόμο πού ὁδηγεῖ στόν οὐρανό. Πατρίδα μας εἶναι ἡ χώρα τῶν Ἀγγέλων καί αὐτοί εἶναι πού μᾶς ἀναμένουν, παρακολουθώντας στενά τίς πράξεις καί τίς ἐπιλογές μας⁴. Ἐκεῖ εὐρίσκονται οἱ ψυχές τῶν ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας μας, πού ἀγάλλονται καί προγεύονται τήν αἰώνια ζωή.

Αὐτός εἶναι ὁ προορισμός μας. Πρός τά ἐκεῖ πρέπει νά στοχεύει ἡ ζωή μας. Ἡ γῆ, ἡ προσωρινή κατοικία μας, πρέπει νά ἀποτελέσει τόν πρόναο τοῦ ἐπουράνιου ναοῦ τῶν αἰωνίων. Ἡ προοπτική αὐτή τοποθετεῖ στήν ἀληθινή τους διάσταση τίς γήινες ἀπασχολήσεις μας.

Γιατί, λοιπόν, πρέπει νά κοπιᾶζουμε τόσο πολύ; Γιατί πρέπει ἀλόγιστα νά μοχθοῦμε; Γιατί πρέπει ὅλη μας ἡ ζωή νά εἶναι ἀφιερωμένη σέ ἕναν κόσμο φθαρτό, πού κάποτε θά ἐγκαταλείψουμε; «Γαντζωνόμαστε» σέ σχεδιασμούς καί ἐπιτεύγματα, πού ἀργά ἢ γρήγορα θά στερηθοῦμε. Πρός τί, λοιπόν, τό καθημερινό ἄγχος; Πρός τί ἡ ἀνούσια καί ἐπαναλαμβανόμενη ρουτίνα; Καί κυρίως, πρὸς τί ἡ μοχθηρία, ἡ κακία καί ἡ φιλονικία γιά πράγματα προσωρινά δικά μας καί στό μέλλον ξένα; Ἀπλοί διαχειριστές ὑλικῶν ἀγαθῶν εἵμαστε, ἀδελφοί μου. Παρασυρόμαστε καί τά θεωροῦμε μόνιμα, μόνιμη, ὅμως, καί μοναδική συνοδεία μας κατὰ τήν ἔξοδό μας ἐκ τοῦ κόσμου τούτου θά εἶναι ἡ πίστη μας στόν ἐπουράνιο Θεό καί ἡ ἀγάπη μας πρὸς τόν Κύριο καί Λυτρωτή μας Χριστό.

4. «Χαρά γίνεται ἐν οὐρανῷ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι». (Λουκ. 15,10)

Τό τρίτο στοιχείο πού ἀξίζει τήν προσοχή μας κατά τήν σημερινή μέρα εἶναι ἕνα μήνυμα, πού μᾶς τό προσφέρουν οἱ Ἄγγελοι. Ἄλλωστε, αὐτό σημαίνει “Ἄγγελος”: ὁ κομιστής μιᾶς χαρμόσυνης ἀγγελίας, ἑνός μηνύματος παρηγοριᾶς. Ὑπῆρξαν πολλές οἱ στιγμές στό διάβα τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας πού ὁ Θεός ἀπέστειλε ἕναν Ἄγγελό Του, γιά νά μεταφέρει στό ἀνθρώπινο γένος τό δικό Του μήνυμα.

Συνέβη κατά τήν ἡμέρα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ὅταν σκίρτησε ἀπό χαρά ὁλόκληρο τό ἀνθρώπινο γένος στό «Χαῖρε Κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετά σου»⁵ πρὸς τήν Παναγία μας.

Ἀνάλογη χαρά γεύθηκαν καί οἱ μυροφόρες γυναῖκες, οἱ ὁποῖες προσέτρεξαν στό μνημεῖο καί «εἶδον ἄγγελον καθήμενον ἐν τῷ τάφῳ». «Τί θρηνεῖτε;», τίς ρωτᾷ. «Σταματῆστε νά κλαῖτε, σταματῆστε νά ὀδύρεστε. Ὁ δάσκαλός σας δέν πέθανε, ἀλλά ἀνέστη!»⁶

Αὐτό τό μήνυμα ἐπιστηριγμοῦ καί παρηγοριᾶς ἔλαβε καί ὁ μνήστορας Ἰωσήφ, ὅταν βρισκόταν στήν Αἴγυπτο μαζί μέ τό Θεῖο βρέφος καί τήν Παναγία μας. «Ὅλα τελείωσαν», τοῦ διεμήνυσε, «ἡ ἀπειλή δέν ὑπάρχει πιά. Μπορεῖς νά ἐπιστρέψεις μέ τήν Μαριάμ καί τό Θεῖο βρέφος»⁷.

Ἡ λέξη «μήνυμα» εἶναι στίς ἡμέρες μας πολύ ἐπίκαιρο. Ὅλοι πλέον κατέχουμε μία συσκευή, μέσω τῆς ὁποίας λαμβάνουμε καί ἀποστέλλουμε μηνύματα καθημερινά καί ἀκα-

5. Λουκ. 1,28.

6. Λουκ. 24,5-6.

7. Ματθ. 2,19.

τάπαυστα. Δέν πρόκειται γιά μηνύματα σχέσης, αλλά μάλλον αποξένωσης. Δέν αναζητοῦμε πλέον τήν φυσική παρουσία τῶν ἀνθρώπων, αλλά τά μηνύματά τους. Ὅλοι ἀγωνιοῦμε πότε θά χτυπήσει ὁ ἥχος τοῦ κινητοῦ μας, γιά νά λάβουμε ἕνα μήνυμα ἄψυχο, ἀπρόσωπο καί συχνά ἀνώφελο.

Ἀλήθεια, ἀγωνιοῦμε τό ἴδιο γιά τήν ἐπικοινωνία μας μέ τόν Θεό; Ἀναζητοῦμε τά μηνύματά Του; Τά ἀναγνωρίζουμε ὅταν φτάσουν σ' ἐμᾶς; Κρατᾶμε ἀνοιχτό τόν διάυλο ἐπικοινωνίας μας μαζί Του;

Στήν ἐπικοινωνία μας μέ τούς ἀνθρώπους παρεμβάλλεται ἕνα ἄψυχο δίκτυο μέ μισθωτές ὑπηρεσίες. Στήν ἐπικοινωνία μας μέ τόν Θεό, ὅμως, μεσολαβεῖ ἡ ζωντανή προσευχή, ἡ καρδιακή μελέτη τοῦ λόγου Του, ἡ πνευματική ἄσκηση, ἡ συνειδητή μυστηριακή ζωή, ἡ πρόθυμη ἐλεημοσύνη, ἡ ἐπίμονη βίωση τῶν ἀρετῶν, ἡ συγχωρητικότητα καί πρωτίστως ἡ ἀγάπη. Ἐχουμε κρατήσει ἐνεργό αὐτό τό πνευματικό δίκτυο ἐπικοινωνίας; Μήπως, ἀδελφοί μου, ἔχουμε ἀπομονωθεῖ ἀπό τόν οὐρανό καί ἔχουμε ἐγκλωβιστεῖ σέ μιά γήινη ἐπικοινωνία, πού μπορεῖ νά μᾶς χαρίζει πολλά μηνύματα, αλλά μᾶς ἀφήνει στήν οὐσία ὀλομόναχους; Πῶς μπορεῖ ἕνας ἄνθρωπος νά ἐπικοινωνήσει ἀληθινά μέ τούς ἀδελφούς του, ὅταν ἔχει ἀποξενωθεῖ ἀπό τόν οὐράνιο Πατέρα; Πῶς μπορεῖ νά σπάσει ἡ ἐγωιστική ἀπομόνωση, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀπομακρυνθεῖ ἀπό τόν Θεό;

Ζοῦμε σέ ἕναν κόσμο πού δέν θέλει νά ἀκούει τόν Θεό. Ποιό τό ἀποτέλεσμα; Παρά τίς θαυμαστές συσκευές ἐπικοινωνίας, τά ταχύτατα δίκτυα καί τά κάθε εἶδους μηνύματα, ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος βιώνει πιά μόνος ἀπό ποτέ τήν τραγω-

δία του. Καθημερινά μαθαίνουμε πολλά, κανείς, όμως, δέν φροντίζει νά μᾶς θυμίσει πῶς ὁ Θεός κάθε στιγμή περιμένει τήν δική μας κλήση καί εἶναι πάντα πρόθυμος νά ἀπαντήσῃ καί νά συμπαρασταθεῖ, ὅσο χρόνο κι ἂν Τόν ἔχουμε ξεχάσει, ὅσο καί ἂν μᾶς ἔχουν ἀπομακρύνει ἀπ' Αὐτόν οἱ ἐπιλογές μας.

Μία κραυγή πόνου, ἓνα «Κύριε ἐλέησον» εἶναι ἀρκετό, ὥστε νά ξανανοῖξῃ ὁ δίαυλος ἐπικοινωνίας μας μέ τόν οὐράνιο. Ὁ Θεός τῆς ἀγάπης ἀναμένει καί λαχταρᾷ τήν δική μας κλήση, τό δικό μας μήνυμα. Ἐνα μήνυμα μετανοίας, ἐπιστροφῆς, συγγνώμης, στό ὁποῖο σπεύδει πάντα νά ἀνταποκριθεῖ. Οἱ Ἄγγελοι καί ἰδιαίτερα ὁ φύλακας Ἄγγελός μας εἶναι πάντα σέ ἐπιφυλακή, προκειμένου νά μᾶς μεταφέρει μήνυμα οὐράνιο, μήνυμα ζωῆς, ἀγάπης, ἀλήθειας. Αὐτό εἶναι τό μήνυμα, στό ὁποῖο ἀναφέρθηκα προηγουμένως. Αὐτό τό μήνυμα δέν εἶναι ἓνα ἄψυχο κειμενάκι σέ μία ὀθόνη, ἀλλά ἀγκαλιά τοῦ Θεοῦ ἀνοιχτή, ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν, ξεκίνημα νέας σχέσης μαζί Του. Γινόμαστε καί πάλι παιδιά Του. Μᾶς ὑποδέχεται ἡ οἰκογένειά Του, ἡ χορεία τῶν Ἀγγέλων καί τῶν Ἀγίων. Ἀνήκουμε ξανά σ' Ἐκεῖνον, ὡς τίμια μέλη τῆς ἀγίας Του Ἐκκλησίας, ὡς τίμια μέλη τοῦ ἀναστημένου σώματός Του.

Ἀδελφοί μου, τά τρία στοιχεῖα πού κατέθεσα στήν ἀγάπη σας εἶναι ἱκανά νά μᾶς χαρίσουν τήν χαρά τῶν Ἀγγέλων. Ἡ ὑπενθύμιση τῆς Θείας μας καταγωγῆς, ἡ ἐπανεύρεση τοῦ οὐράνιου προορισμοῦ μας καί ἡ πληρότητα πού φέρνει ἡ ἐπικοινωνία μέ τόν Θεό εἶναι τά σημερινά δῶρα τῆς ἐορτῆς τοῦ

ἐν Χώναις θαύματος. Εὐγνωμονοῦμε τόν Ἀρχάγγελο Μιχαήλ, διότι μέσῳ τοῦ θαύματός του μᾶς παροτρύνει νά μὴν λησμονοῦμε τὴν συγγένειά μας μέ Ἐκείνον καί τοὺς ἄλλους Ἀγγέλους, νά μὴν ἐπιτρέπουμε νά μᾶς ἀποπροσανατολίζουν οἱ μέριμνες τοῦ κόσμου καί κυρίως νά διαφυλάττουμε ἀνοιχτό τό δίκτυο ἐπικοινωνίας μέ τόν Θεό, δίκτυο πίστεως καί δοξολογίας, κατὰ μίμηση τῆς ἀέναης δοξολογίας τῶν Ἀσωμάτων πρὸς τόν Κύριο τῶν Δυνάμεων.

Ἐάν τὰ Ἀγγελικά αὐτὰ μηνύματα περάσουν στήν καρδιά μας, ἡ σημερινή ἐορτή δέν θά μείνει ἀπλῶς ἓνα ἔθιμο ἢ μία τυπική πανήγυρις. Ἔχουμε τὴν εὐκαιρία νά διακρίνουμε σήμερα ἓναν δρόμο πού ὁδηγεῖ στόν Παράδεισο. Ἔχουμε τὴν δυνατότητα νά συλλειτουργήσουμε μέ τοὺς Ἀγγέλους. Ἔχουμε τὴν ἐλπίδα πῶς ἡ ἐτοιμασμένη γιά μᾶς αἰωνιότητα θά ἀνοίξει τίς πόρτες της καί θά μᾶς ὑποδεχτεῖ τό νέφος τῶν Ἀγγέλων μέ λόγια θριάμβου:

«Ἐλᾶτε, ὁ Θεός καί Δημιουργός μας σᾶς περιμένει στόν οὐρανό πού ἐτοίμασε γιά τόν καθένα ἀπό ἐμᾶς, γιά νά συμμετέχουμε ὅλοι μαζί σέ ἓνα διαρκές καί ἀκατάπαυστο πανηγύρι στήν αἰώνια ζωή, στήν Βασιλεία τοῦ Θεοῦ καί Πατρός μας». Ἀμήν.

Πλασμένοι για τόν οὐρανό

Ἄγγελος πρωτοστάτης στόν οὐρανό καί προστάτης τῶν ἀνθρώπων στήν γῆ, ὁ παμμέγιστος Ταξιάρχης, ὁ Ἀρχάγγελος Μιχαήλ, μᾶς συνεκάλεσε σήμερα σέ αὐτήν τήν πνευματική συνεστίαση καί τήν οὐράνια χαρά, Σεβασμιώτατε πάτερ καί Δέσποτα, ἁγία Καθηγουμένη, ἐντιμότατοι ἐκπρόσωποι τῶν Στρατιωτικῶν Ἀρχῶν, σεβαστοί μου Πατέρες καί ἀγαπητοί μου ἀδελφοί.

Καί γνωρίζουμε ὅλοι ὅτι, κάθε φορά πού ἡ ἁγία μας Ἐκκλησία μᾶς προσκαλεῖ νά ἐορτάσουμε μία πανήγυρη πού ἔχει τήν ἀναφορά της στίς Ἀγγελικές Δυνάμεις, ὅπως ἡ σημερινή ἐορτή τῆς Ἀναμνήσεως τοῦ ἐν Χώναις θαύματος τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ, μᾶς προσφέρει τήν μοναδική καί ἀνεπανάληπτη εὐκαιρία νά εἰσέλθουμε στόν χῶρο ἑνός κόσμου πού τόν χαρακτηρίζουμε «ἀόρατο». Ἐνός κόσμου πού δέν μπορούμε νά τόν ἀντιληφθοῦμε μέ τίς σωματικές μας αἰσθήσεις καί, συνεπῶς, ἀπροσπέλαστου στήν ἐπιστήμη, ἀναπόδεικτου γιά τήν ἀνθρώπινη γνώση, ἀλλά αὐταπόδεικτου γιά τήν πίστη.

Σήμερα, ὁ Ἀρχάγγελος Μιχαήλ, ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ ἀοράτου κόσμου τῶν Ἀγγέλων, ἐμφανίζεται ἰσχυρός προστάτης τῶν εὐσεβῶν ἀνθρώπων καί ἀκατανίκητος ὑπερασπιστής τους ἐναντίον τῶν ἀσεβῶν. Ἀπό αὐτὴ τὴν ἀφορμὴ μᾶς δίνεται ἡ εὐκαιρία νὰ ἐνισχύσουμε μέσα μας τὴν πίστη σὲ αὐτὸν τὸν ἀόρατο κόσμο τῶν ἁγίων Ἀσωμάτων Δυνάμεων καί νὰ προσεγγίσουμε τρία στοιχεῖα, πού τὸν χαρακτηρίζουν καί τὸν καθιστοῦν γιὰ μᾶς πηγὴ δυνάμεως καί παρηγορίας:

Τὸ πρῶτο στοιχεῖο αὐτοῦ τοῦ ἀόρατου κόσμου εἶναι ἡ ὁμορφιά, τὸ κάλλος. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἔχουμε ὡς ἀπόλυτο κριτήριο ὁμορφιάς τὸ ἀγγελικὸ κάλλος. Εἴμαστε βέβαιοι πὼς τίποτε καί κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ συγκριθεῖ μὲ τὸ κάλλος τῶν Ἀγγελικῶν Δυνάμεων. Εἴμαστε μάλιστα τόσο πεπεισμένοι γι' αὐτό, ὥστε, ἂν θέλουμε νὰ ἐκφράσουμε σὲ ἀπόλυτο βαθμὸ τὴν ὁμορφιά ἑνὸς ἀνθρώπου, τὴν παρομοιάζουμε μὲ αὐτὴ τῶν Ἀγγέλων.

Ἡ ἀναζήτησις τῆς ὁμορφιάς ἀποτελεῖ χαρακτηριστικὸ τοῦ ἀνθρώπου, δοσμένο ἀπὸ τὸν Δημιουργὸ τοῦ περικαλλοῦς κόσμου. Κάθε στιγμή διαπιστώνουμε πὼς ἡ ὁμορφιά, σὲ ὅλες τῆς τίς μορφές, ἀποτελεῖ χαρὰ καί εὐλογία στὴν καθημερινότητά μας. Μόνο πού, πολλές φορές, ἀναζητοῦμε μόνον τὴν ὕλική διάστασι τῆς ὁμορφιάς. Δυστυχῶς, καί αὐτὴ ἡ στάσις μας ἀποτελεῖ συνέπεια τῆς πτώσεως μας. Ἡ ἀπώλεια τῆς δυνατότητας ἐνατένισις τῆς Πηγῆς τοῦ κάλλους ἔστρεψε τὸν ἄνθρωπο στὴν ἀναζήτησι τῆς ὁμορφιάς στὰ κτιστά ὄντα. Μελέτησε ὁ ἄνθρωπος τοὺς αἰσθητικούς νόμους, ἀντέγραψε τὴν ἁρμονία καί τὴν συμμετρία τῆς φύσεως, γιὰ νὰ τὴν ἐφαρμόσει

καί στά δικά του κατασκευάσματα, ἔφτασε καί στό σημεῖο νά τήν θεοποιήσῃ καί νά τήν λατρέψῃ. Παραφράζοντας τήν ἀποστροφή τοῦ λόγου τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου, ἐλάτρεψαν οἱ ἄνθρωποι τήν κτίση παρά τόν Κτίσαντα.

Πρῶτο πεδίο ἀναζήτησης τῆς ὁμορφιάς ἔγινε τό ἴδιο μας τό σῶμα. Θέλουμε τό σῶμα μας νά θαυμάζεται ἀπ' ὅλους καί δέν φειδόμεθα κόπου καί χρημάτων, προκειμένου νά διατηρήσουμε καί νά αὐξήσουμε τό κάλλος του. Δεύτερο πεδίο ἀναζήτησης τῆς ὁμορφιάς εἶναι ὁ μικρόκοσμός μας. Ἐπιζητοῦμε τήν ὁμορφιά στό σπιτικό μας, στόν χῶρο τῆς ἐργασίας μας, τήν καλαισθησία στήν γειτονιά καί στήν πόλη. Μᾶς ἐνοχλοῦν καί μᾶς θλίβουν οἱ ἀσχήμιες, οἱ καταστροφές, οἱ κοποιήσεις τῆς φύσης καί οἱ βανδαλισμοί σέ κάθε γωνιά τῶν πόλεων μας. Φροντίζουμε, νά ἀπολαμβάνουν οἱ αἰσθήσεις μας κάθε τί τό ὠραῖο, δέν παύει, ὅμως, ἡ ὁμορφιά αὐτή νά παραμένει μακρινή καί εὐθραυστη.

Σήμερα, ὅμως, ἡ ἐορτή μᾶς ὑπενθυμίζει ὅτι ὅπως τό σῶμα μας ἔτσι καί ἡ ψυχή μας ἔχει τίς δικές της ἀνάγκες. Ἡ ψυχή εἶναι αὐτή πού ποθεῖ μία ἄλλη ὁμορφιά, ἀόρατη ἀλλά πολύτιμη, πού μόνον οἱ ἀόρατες ψυχικές δυνάμεις, ὅπως ἡ πίστη, μποροῦν νά προσεγγίσουν. Ἡ ὁμορφιά αὐτή εἶναι αἰώνια, δέν φθείρεται καί δέν ἀλλοιώνεται. Ὅποιος τήν γνωρίσει, ἀπαγκιστρώνεται σταδιακά ἀπό τόν θαυμασμό τῶν αἰσθητῶν καί ἀφοσιώνεται στήν διαρκῆ προσέγγισή της. Ὅμορφο καθίσταται πλέον γιά τόν ἄνθρωπο κάθε τί τό ἐνωμένο μέ αὐτόν τόν θαυμαστό πνευματικό κόσμο. Τά ὑλικά καί σωματικά χαρακτηριστικά δέν τόν ἐντυπωσιάζουν πλέον. Βλέπει, ἀκούει

καί ψηλαφεῖ κάλλος ἄυλο, ἀναλλοίωτο καί διαρκές. Ὁμορφος ἄνθρωπος καθίσταται ὁ πνευματικός ἄνθρωπος.

Ἡ ὁμορφιά τῶν Ἀγγέλων μᾶς ὑπενθυμίζει διαρκῶς τόν ἀνθρώπινο πόθο γιά τό ἄφθαρτο κάλλος. Τί εἶναι, ὅμως, ἐκεῖνο πού ἀποτελεῖ αἰτία τῆς ὁμορφιάς τους καί πῶς μπορούμε νά τό καλλιεργήσουμε μέσα μας, ὥστε νά γινόμαστε ἱκανοί νά τό ἀναγνωρίζουμε καί νά τό μιμούμαστε; Τό κάλλος τοῦ ἀόρατου κόσμου τῶν Ἀγγελικῶν Δυνάμεων ἔχει ὡς πηγή τήν ἀπουσία τῆς ἁμαρτίας. Οἱ Ἀγγελοι μετέχουν στήν αἰώνια ὁμορφιά τῶν ἔργων τῶν χειρῶν τοῦ Δημιουργοῦ καί τήν φανερώνουν, ἐπειδὴ ἀκριβῶς δέν Τόν ἀρνήθηκαν καί δέν μποροῦν πιά νά Τόν ἀρνηθοῦν. Εἶναι παγιωμένοι στό νά πράττουν τό καλό. Ἐχουν ἀπορρίψει τήν ἁμαρτία καί δέν ρέπουν πρός αὐτήν, ὅπως ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι.

Γι' αὐτό ἀκριβῶς, ἐπειδὴ μόνο τό καλό πράττουν, ἐπειδὴ δέν εἶναι ἐπιρρεπεῖς στήν ἁμαρτία, διαθέτουν αὐτό τό ἀνυπέρβλητο καί ἀξεπέραστο πνευματικό κάλλος πού μᾶς διδάσκει ὅτι καί ἐμεῖς, ἂν θέλουμε νά εἴμαστε ἀληθινά ὁμορφοί, πρέπει νά ἀγωνιζόμαστε, γιά νά διατηρήσουμε ἀνόθευτο καί ἀναλλοίωτο τό κάλλος τῆς ψυχῆς μας.

Ποιά εἶναι, ὅμως, τά χαρακτηριστικά τοῦ κάλλους μιᾶς ψυχῆς, πού διαρκῶς ἀπομακρύνεται ἀπό τήν ἁμαρτία; Πρῶτ' ἀπ' ὅλα, μία τέτοια ψυχή, ἓνας τέτοιος ἄνθρωπος εἶναι ἀληθινός. Καί ποιά εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἀλήθεια τοῦ ἀνθρώπου; Πῶς εἶναι πλάσμα τοῦ Θεοῦ καί πῶς σέ Αὐτόν ὀφείλει τήν ὑπαρξή του. Πῶς μόνο ἡ σχέση μαζί Του τοῦ ἐξασφαλίζει τήν ζωή, τήν χαρά καί τήν ὁλοκλήρωση. Μέ ἄλλα λόγια, χαρακτη-

ριστικό τοῦ ἀληθινοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ ταπεινοφροσύνη. Αὐτή ἡ μέγιστη ἀρετή, πού τόν προστατεύει ἀπό τήν ἐγωπάθεια, τήν αὐτοθέωση καί τήν διαρκῆ καταφρόνηση τῶν ἄλλων. Αὐτή ἡ ἀρετή ταυτίζεται οὐσιαστικά μέ τήν οὐσία τῆς ὁμορφιάς. Ἀναλογιστεῖτε, ἀδελφοί μου: Ἀκόμη καί ὁ ἐξωτερικά ὁμορφότερος ἄνθρωπος, πόσο ἀποκρουστικός γίνεται, ὅταν ἐκφράζει ναρκισσισμό, ὑπερηφάνεια, ἀλαζονία, ἐπιθυμία νά ὑπάρχει διαρκῆς ἀναφορά στό πρόσωπό του! Πόσο ἀντιπαθῆς γίνεται, ὅταν ἡ λέξη «ἐγώ» ἐμφανίζεται διαρκῶς στόν λόγο του! Ἀντίθετα, πόση οἰκειότητα, πόση συμπάθεια προκαλεῖ ὁ ταπεινός, ὁ συγκαταβατικός, ὁ εὐγενής, ὁ ἔτοιμος νά παραχωρήσει χῶρο στόν ἄλλον! Μήπως, τελικά, ἡ ὁμορφιά μας αὐξάνεται, ὅσο ὁμοιάζουμε μέ τόν Δημιουργό μας καί μιμούμαστε κατὰ δύναμιν τήν ἀγάπη Του γιά τούς ἀνθρώπους; Μήπως τό κάλλος μας ἀποκαλύπτεται, ὅσο ἐμφανίζεται μέσα μας τό «κατ' εἰκόνα»;

Ὅσο ἀγωνιζόμαστε, νά παραμένει ἡ ψυχὴ μας καθαρή, ζωντανή, μακριά ἀπό τήν ἐπιρροή καί τήν αἰχμαλωσία τοῦ διαβόλου, τόσο ἐκείνη σφραγίζεται ἀπό τήν θεϊκὴ ὁμορφιά. Ὅσο ἐλευθερώνεται ἀπό τὰ πάθη, τόσο μεταβάλλεται ἡ ἴδια σέ πηγὴ ὁμορφιάς. Μία ψυχὴ πού ποθεῖ τήν παρουσία τοῦ Θεοῦ μέσα της, μεταβάλλει καί τό σῶμα σέ φάρο πνευματικοῦ φωτός καί τεκμήριο ἀθανασίας. Ἀπόδειξη, οἱ Ἅγιοι. Ὅσο ζοῦν, συχνά ἀκτινοβολοῦν ἓνα ὑπερκόσμιο φῶς καί ἐκπέμπουν μία ἄρρητη γλυκύτητα. Ἀλλά καί ὅταν ἐγκαταλείψουν τὰ ἐγκόσμια, τό σῶμα Τους συχνά μένει ἄφθαρτο καί τό σκηνωμά Τους εὐωδιάζει.

Τό δεύτερο στοιχείο πού διαθέτει αυτός ὁ ἀόρατος κόσμος, εἶναι ἡ δύναμη. Ἀποκαλοῦμε, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, τοὺς Ἀγγέλους «ἄυλες δυνάμεις». Αυτό ἔρχεται σέ σύγκρουση μέ τήν ἀντίληψη πού ἔχει ὁ κόσμος γιά τήν δύναμη. Ἐμεῖς πιστεύουμε ὅτι ἡ δύναμη μετριέται μέ τίς μυϊκές ἐπιδόσεις, τόν πλοῦτο ἢ τήν ἱκανότητα ἐπιρροῆς καί ἐξουσίας. Ἄλλες φορές μετῶμε ὡς δύναμη τήν πρόσβαση στήν γνώση καί τήν πληροφορία. Σέ κάθε περίπτωση, ὅμως, ἓνας εἶναι ὁ σκοπός τοῦ κοσμικοῦ ἀνθρώπου: ἡ ὑπερίσχυση, ἡ ἐπιβολή, ἡ ἀνάδειξη τῆς ὑπεροχῆς του. Ὁ ἄνθρωπος τοῦ κόσμου χρειάζεται τήν δύναμη, διότι ἔτσι αὐξάνεται ἡ αὐτοπεποίθησή του καί ἡ ἐπιβεβαίωση τῆς ἀξίας του. Ἡ δύναμη ὁδηγεῖ τόν ἄνθρωπο στήν αἴσθηση τῆς ἀνεξαρτησίας καί τῆς αὐτοδυναμίας. Δέν πρόκειται ὅμως γιά αἴσθηση· πρόκειται γιά ψευδαἰσθηση. Παρατηροῦσε ἓνας σύγχρονος Γέροντας πῶς ἀρκεῖ ἓνας θρόμβος σέ μέγεθος κόκκου ἄμμου, γιά νά φράξει ἓνα ἐγκεφαλικό τριχοειδές ἀγγεῖο, λεπτότερο ἀπό τήν πιό λεπτή κλωστή, καί ἀμέσως τό σῶμα παραλύει. Ἀρκεῖ ὁ ἴδιος θρόμβος νά ἀποφράξει μία ἀρτηρία καί ἐπέρχεται ὁ θάνατος. Καί τότε οἱ ψευδαισθήσεις καταρρέουν.

Ἡ δύναμη, ὅμως, τῶν Ἀγγέλων δέν πηγάζει ἀπό τήν αὐτοδυναμία Τους, ἀλλά ἀπό τήν πλήρη ὑποταγή Τους στό θέλημα τοῦ ὄντως αὐτοδύναμου καί παντοδύναμου Θεοῦ. Ἀπό ἐκεῖ πηγάζει καί ἡ δική μας πραγματική δύναμη: Ὅταν ἐγκαταλείπουμε τό δικό μας θέλημα καί ὅταν ζοῦμε, κινούμεθα καί ὑπάρχουμε μέσα στόν κόσμο γιά ἓναν καί μοναδικό σκοπό: Νά κάνουμε τό θέλημα τοῦ Θεοῦ κάθε στιγμή τῆς ζωῆς μας. Τότε

ἀκριβῶς αἰσθανόμαστε ἐνισχυμένοι ἀπό τήν δική Του δύναμη. Δύναμη πέραν τῶν ἀνθρωπίνων, δύναμη ἀκατανίκητη!

Αὐτή ἡ στάση ζωῆς εἶναι καί ἡ μόνη, ἡ ὁποία εἶναι σέ θέση νά μᾶς καταστήσει ἰσχυρότερους καί ἀπό τόν διάβολο, στόν ὁποῖο ὁ ἄνθρωπος, μετά τήν πτώση, ὑποτάχθηκε. Ὅπως λέγουν οἱ Πατέρες μας, τοῦ ἔδωσε δικαιώματα ἐπὶ τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς. Ὅσο θεοποιοῦμε τό θέλημά μας, ὅσο ἀπολυτοποιοῦμε τίς προσωπικές μας ἐπιθυμίες, ὅσο θέτουμε ὡς ὑπέρτατη ἀξία ζωῆς τά ἀτομικά μας δικαιώματα, ἐπιβεβαιώνουμε τήν πλάνη στήν ὁποία ὁ Διάβολος μᾶς ἔριξε· τήν πλάνη τῆς αὐτοδυναμίας καί τῆς αὐτοθέωσης. Ὅταν, ὅμως, ἀποτινάξουμε τό δικό μας θέλημα, ἀβίαστα, ἐλεύθερα καί συνειδητά, τοποθετώντας ὡς κέντρο τῆς ζωῆς μας τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, τότε γινόμαστε ξανά κύριοι τῶν δυνάμεών μας, ἀποκτοῦμε τήν δύναμη τῶν αὐτῶν Ἀγγελικῶν Δυνάμεων καί γινόμαστε ἱκανοί νά ἀντιμετωπίσουμε νικηφόρα, ὁρατοῦς καί ἀόρατους ἐχθρούς.

Μιλᾶμε συχνά γιά Θεό παντοδύναμο. Πρέπει, ὡστόσο, πάντα νά συμπληρώνουμε πῶς ἡ δύναμη τοῦ Θεοῦ ταυτίζεται μέ τήν ἀγάπη Του. Ὁ Θεός εἶναι ὄντως παντοδύναμος, διά τῆς δυνάμεως τῆς ἀγάπης Του. Δύναμή Του εἶναι ἡ ἀπέραντη φιλανθρωπία Του. Ὅποιος, λοιπόν, ἀναζητήσει σέ Αὐτόν τήν πηγὴ τῆς δυνάμεώς του, κραταιοῦται καί ὑπερισχύει διά τῆς ἀγάπης. Ἡ κοσμικὴ ἀναζήτησις ἐπιβολῆς δίνει τήν θέση τῆς στήν πνευματικὴ ἀναζήτησις τῆς διακονίας. Ἡ ψευδαίσθησις τῆς παντοδυναμίας δίνει τήν θέση τῆς στήν ὄντως δύναμη τῆς θυσιαστικῆς προσφορᾶς.

Τέλος, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, αὐτός ὁ οὐράνιος κόσμος

διαθέτει ένα τρίτο στοιχείο πού ονομάζεται «ζωή». Καί αυτό ακούγεται παράδοξο στίς ημέρες μας: Αναγνωρίζουμε ότι κάτι είναι ζωντανό όταν κινείται, όταν δραστηριοποιείται, όταν μπορούμε καί έμεϊς νά διαπιστώσουμε τά άποτελέσματα αὐτῆς τῆς κίνησης καί αὐτῆς τῆς δράσης. Πολλές φορές άρνούμεθα νά πιστέψουμε ότι ὑπάρχει ζωή μακριά άπό αυτό πού βλέπουμε, άπό αυτό πού άγγίζουμε καί άπό αυτό πού γεύομαστε. Ζωντανό είναι ό,τι διεγείρει τίς αἰσθήσεις μας.

Σήμερα, όμως, ή έορτή περίτρανα άποδεικνύει ότι ή οὐσιαστική καί άληθινή ζωή βρίσκεται σέ αὐτόν τόν άόρατο κόσμο πού, όπως μᾶς διδάσκουν οί Πατέρες, είναι ὄντως ζωντανός, διότι δέν γνωρίζει φθορά καί θάνατο. Ἡ άθανασία του δέν είναι βεβαίως έκ φύσεως, διότι καί αὐτός άποτελεῖ δημιουργημα. Είναι, όμως, άθάνατος κατά χάριν, διότι ή έλεύθερη παγίωση τῶν Ἀγγέλων στό άγαθό Τούς κατέστησε μετόχους τῆς Θείας άθανασίας. Ἡ ολοκληρωτική Τους ὑπακοή στό θέλημα τοῦ Δημιουργοῦ Τούς κατέστησε ζωντανούς «νύν καί αἰί καί εἰς τούς αἰῶνας τῶν αἰῶνων».

Όπως βλέπετε, άδελφοί μου, τά χαρακτηριστικά καί ή ποιότητα τοῦ πνευματικοῦ κόσμου ἔρχονται συχνά σέ πλήρη αντίθεση μέ τά έγκόσμια δεδομένα. Καί επιπλέον, ό κόσμος άποδέχεται μόνον ό,τι αντιλαμβάνεται μέ τίς σωματικές αἰσθήσεις. Τήν οὐράνια ζωή όμως, δέν μπορεί νά τήν διαπιστώσει κανείς παρά μόνο μέ τήν πίστη. Ὁ κόσμος άποδέχεται ό,τι άποδεικνύεται. Ἐμεῖς πιστεύουμε κάτι πού δέν μπορούμε νά τό άποδείξουμε, αλλά πού βιώνουμε πέραν πάσης

ἀμφιβολίας ὅτι ὑπάρχει. Ὁ κόσμος ἀποδέχεται μόνον ἐκεῖνο πού μπορεῖ νά ἀναλύσει καί νά ἐλέγξει. Ἐμεῖς πιστεύουμε κάτι πού ὑπερβαίνει τίς δικές μας δυνάμεις, ἀλλά πού μπορούμε νά τό ἐλέγξουμε, διατηρώντας ζωντανή τήν σχέση μέ τόν Κύριο τῶν Δυνάμεων. Ὁ κόσμος ἀποδέχεται ὅ,τι κατανοεῖ. Ἐμεῖς πιστεύουμε κάτι πού δέν περιορίζεται στά ὅρια τῆς ἀνθρώπινης λογικῆς, ἀλλά ἀπαιτεῖ τήν εἰσοδό μας στό μυστήριο τῆς παρουσίας τοῦ ἴδιου τοῦ Θεοῦ.

Τό ὅτι ἀνήκουμε σέ ἕναν κόσμο πού ἔχει ἀπολυτοποιήσει τά αἰσθητά δέν σημαίνει πώς ἔχει ἐξαλειφθεῖ τό μέρος τῆς ὑπαρξῆς μας, πού συγγενεύει μέ τόν ἀόρατο κόσμο. Καί αὐτό τό ἀόρατο μέρος τῆς ὑπαρξῆς μας εἶναι ἡ ψυχή μας. Εἴμαστε ψυχοσωματικές ὀντότητες, μοναδικές καί ἀνεπανάληπτες. Αὐτό μᾶς διαφοροποιεῖ ἀπό τά ὑπόλοιπα ὄντα καί μᾶς δίνει τήν δυνατότητα νά ἀντιλαμβανόμαστε τά ἀόρατα.

Εἴμαστε ψυχοσωματικές ὀντότητες, γι' αὐτό καί διαφέρουμε καί ἀπό τό ζωϊκό βασίλειο πού εἶναι μόνο ὕλη, ἀλλά καί ἀπό τούς ἰδίους τούς Ἀγγέλους πού εἶναι μόνο πνεῦμα, ἄϋλες, αἰθέριες, ἀσώματες ὑποστάσεις. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὀλοκληρωμένος ὅταν τά δύο συστατικά του βρίσκονται σέ ἁρμονία. Εἶναι ἀλήθεια πώς ὁ τρόπος τῆς ζωῆς μας ὑπερνίζει τήν ἱκανοποίηση τοῦ ὕλικου μας μέρους, τοῦ σώματός μας. Ἡ σημερινή ἐορτή, ὅμως, μᾶς ὑπενθυμίζει μέ τρόπο σαφῆ πώς ἡ ὀλοκλήρωσή μας προϋποθέτει καί τήν ἐπανασύνδεσή μας μέ τόν ἀόρατο κόσμο, μέσω τῆς ἐνεργοποίησης τῶν ψυχικῶν καί τῶν πνευματικῶν μας δυνάμεων. Καί μάλιστα, πρέπει νά πιστέψουμε πώς, ὅταν κάποια στιγμή ἐπιτελεσθεῖ

αὐτός ὁ διαχωρισμός τῆς ψυχῆς μας ἀπό τό σῶμα μας, τό μέν σῶμα θά ἐπιστρέψει στό χῶμα, ἀπό τό ὁποῖο ἐλήφθη, ἡ δέ ψυχή μας θά ἀναζητήσει τόν κόσμον τῶν ἀοράτων, στόν ὁποῖο ἀνήκει. Αὐτή τήν ἔννοια ἔχει στήν Ἐκκλησία μας ὁ ὅρος «προετοιμασία ψυχῆς». Πρόκειται γιά τήν ἐνεργοποίηση τοῦ ἀόρατου μέρους μας ἀπό αὐτή κιόλας τήν ζωή, ὥστε νά κατασταῖ ἱκανή νά ἀπολαύσει τήν αἰωνιότητα τῆς ἄλλης, τῆς ἀληθινῆς ζωῆς.

Περιορίζουμε τραγικά τήν ζωή μας καί καθιστοῦμε ἀνάπηρη τήν ὑπαρξή μας, ὅταν ἀποδεχόμαστε ὡς ζωή μόνον ἐκεῖνα πού ἱκανοποιοῦν τό σῶμα μας. Ἡ σημερινή ἐορτή μᾶς καλεῖ σέ μία πληρότητα ζωῆς, μέσω τῆς ὑπενθύμισης πῶς ἓνας ὁλόκληρος πνευματικός, ἄυλος, ἀόρατος κόσμος περιμένει νά σχετιστεῖ μαζί μας. Διότι γνωρίζουμε ἀπό τοὺς Ἁγίους μας πῶς ὁ Θεός καί οἱ Ἄγγελοί Του «πολιορκοῦν» τήν ψυχή μας, προκειμένου νά τήν κερδίσουν, νά τήν καταστήσουν ἱκανή νά μετάσχει στά ἄφθαρτα καί αἰώνια. Μόνον ἐκεῖνοι πού ἀγωνίζονται, ἡ ψυχή τους νά παραμείνει ζωντανή, ἀντιλαμβάνονται τόν πλοῦτο καί τήν ὑπερκόσμια χαρά πού χαρακτηρίζει τόν πνευματικό κόσμο. Ἀλλά καί μόνον αὐτοί ἀπολαμβάνουν τήν πληρότητα τῆς ὑπαρξῆς τους, ἐνεργοποιώντας ὅλες τίς ψυχοσωματικές τους δυνάμεις, ὁρατές καί ἀόρατες, προετοιμάζοντας τοὺς ἑαυτοὺς τους γιά τήν αἰώνια ζωή.

Ἀλλοίμονο ἂν ἀρνηθοῦμε τήν ἐνεργοποίηση τῆς ψυχῆς μας. Ἀλλοίμονο ἂν μείνουμε ξένοι σέ αὐτή τήν περίσσεια τῆς ζωῆς πού μᾶς προσφέρει ὁ Θεός. Αὐτή εἶναι ἡ κόλαση, αὐτή εἶναι ἡ ἀποξένωση ἀπό τό Θεῖο Φῶς, αὐτή εἶναι ἡ καταδίκη τοῦ

χωρισμοῦ ἀπό τήν Ζωή. Ἀδρανοποιώντας τήν προοπτική τῆς αἰωνιότητος, ἀπαξιώνουμε τό μέγιστο Θεῖο δῶρο, τό δῶρο τῆς ζωῆς πού πλάστηκε ἐξ ἀρχῆς ὡς ξένη πρὸς τόν θάνατο.

Σήμερα, ἡ ἑορτή μᾶς καλεῖ σέ συμμετοχή σέ αὐτά τά τρία στοιχεῖα: οὐράνιο κάλλος, ἄϋλη δύναμη καί ἀνέσπερη ζωή. Εὐχθεῖτε, Σεβασμιώτατε πάτερ καί Δέσποτα, ἡ σημερινή ἑορτή νά ἀνανεώσει τόν πόθο μας νά βιώσουμε καί τά τρία, προετοιμάζοντας μέ ζῆλο καί συνέπεια τήν ψυχή μας νά ὑποδεχτεῖ τόν Χριστό. Αὐτός εἶναι ἡ πηγὴ ὅλων τῶν δωρημάτων καί σέ Αὐτόν παραδίδουμε τήν ζωή μας, προκειμένου νά βιώσουμε τήν πληρότητα τῆς ἐπίγειας, κυρίως ὅμως τῆς ἐπουράνιας ζωῆς. Εἴμαστε πλασμένοι γιὰ τήν αἰωνιότητα καί ὅλη μας ἡ ὑπαρξὴ αὐτὴν πρέπει νά ἀναζητᾷ καί γι' αὐτὴν νά ἀγωνίζεται.

Ἀμήν.

Ἀγάπη, συγχώρεση καί σιωπή

Τὴν παγκόσμια ὕψωση τοῦ Τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ ἐορτάζουμε σήμερα, σεβαστοί μου πατέρες καὶ ἀγαπητοί μου ἀδελφοί.

Γνωρίζουμε βεβαίως πὼς ἡ κατ' ἐξοχὴν ἡμέρα τοῦ Σταυροῦ εἶναι ἡ Μεγάλῃ Παρασκευή, ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποία τὸ Θεῖο Πάθος φτάνει στὴν κορύφωσή του. Ὑψώνεται ὁμως καὶ σήμερα ὁ Τίμιος Σταυρός, γιὰ νὰ τὸν προσκυνήσουμε εὐλαβικά, γιὰ νὰ ἐκζητήσουμε τὴν χάρη καὶ τὴν δύναμή του, γιὰ νὰ θέσουμε τοὺς ἑαυτοὺς μας κάτω ἀπὸ τὴν ὑψηλὴ προστασία του, γιὰ νὰ στραφοῦμε ὁλόψυχα πρὸς αὐτόν, ὥστε νὰ ἀποτελέσει γιὰ μᾶς ὄπλο κατὰ τοῦ διαβόλου, ἐνίσχυση τοῦ πνευματικοῦ μας ἀγώνα, ἐνδυνάμωση γιὰ τὴν πορεία μας μέσα στὸν κόσμο.

Ἐπιτρέφατέ μου, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, νὰ καταθέσω λίγες σκέψεις στὴν ἀγάπη σας, ἐπικεντρώνοντας τὴν προσοχή σας σὲ ἓνα ἐρώτημα: Γιατί ψάλλουμε «Σταυρέ τοῦ Χριστοῦ, σῶσον ἡμᾶς τῇ δυνάμει σου;».

Ποιὰ εἶναι ἡ δύναμη ποὺ ἐκπορεύεται, καὶ μάλιστα χωρὶς

νά ἐλαττώνεται καί χωρίς νά ἐξαντλεῖται, ἀπό τόν Τίμιο Σταυρό τοῦ Κυρίου;

Εἶναι κατ' ἀρχάς ἡ δύναμη τῆς ἀγάπης. Βεβαίως, ὅταν ἀναφερόμαστε στήν ἀγάπη, ἀδελφοί μου, δέν παρασυρόμεθα νά τήν ταυτίσουμε μέ μία ἐπιπόλαιη, ρηχή καί προσωρινή συναισθηματική κατάσταση. Ἡ ἀγάπη εἶναι κάτι βαθύτερο, κάτι οὐσιαστικότερο. Ἡ ἀγάπη εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Θεός. Δέν ἔχει ἀγάπη ὁ Θεός· εἶναι ἀγάπη. Ἡ ἀγάπη εἶναι ὁ τρόπος τῆς ὑπάρξεώς Του, ὅπως Ἐκεῖνος μᾶς τόν ἀποκάλυψε. Θεός εἶναι γιά μᾶς Ἐκεῖνος πού ἐξέρχεται τῆς θεϊκῆς Του αὐτάρκειας καί κινεῖται πρὸς τόν ἄνθρωπο, μέ σκοπό νά τόν λυτρώσει, ἀναλαμβάνοντας τό κόστος τῆς ἀνθρώπινης ἁμαρτίας, μὴν ἔχοντας ὁ ἴδιος οὐδεμία σχέση μέ τήν ἁμαρτία.

Ὁ Θεός ὡς ἀγάπη καί ἀπό ἀγάπη «σάρξ ἐγένετο καί ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν»¹. «Ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη καί τοῖς ἀνθρώποις συνανέστραφεν»² «μορφὴν δούλου λαβὼν»³.

Εἶναι ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς, ὁ Σωτήρας, ὁ Μεσσίας, ὁ Λυτρωτής, πού ἦρθε στόν κόσμο, γιά νά ἐκπληρώσει τό σχέδιο τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ γιά τήν σωτηρία ὁλόκληρου τοῦ ἀνθρώπινου γένους. Ἀπό ἀγάπη δίδαξε, ἀπό ἀγάπη θαυματουργήσε, κυρίως, ὅμως, ἀπό ἀγάπη ἀπαρνήθηκε κάθε θεϊκό μεγα-

1. Ἰω. 1,14.

2. Βαρ. 3,38.

3. Φιλ. 2,5-11.

λειο καί ὡς ὁ ἔσχατος τῶν ἀνθρώπων ἀνῆλθε ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ: «οὕτως γάρ ἡγάπησεν ὁ Θεός τόν κόσμον, ὥστε τόν υἱόν αὐτοῦ τόν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτόν μὴ ἀπόληται ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον»⁴.

Ἡ ἀγάπη αὐτὴ μεταβάλλει τόν Σταυρό, ἀπὸ ὄργανο ἀτιμωτικοῦ θανάτου σέ σύμβολο καί ὑπόμνηση τῆς ὑπέρτατης Θεϊκῆς ἀγάπης. Καθὼς ὁ Χριστός ὑψώνεται στὸν Σταυρό, ἡ ἀνθρώπινη ἀγάπη ἀποκτᾷ μέτρο καί κριτήριο. Ὁ Θεός ἀποκαλύπτει στὸν ἄνθρωπο τό πλήρες βάθος τῆς αὐθεντικῆς ἀγάπης, πού εἶναι πάντα κενωτική. Πάνω στὸν Σταυρό, ὁ Κύριός μας δέν κρατᾷ τίποτα γιὰ τόν ἑαυτό Του, κενώνεται, ἀδειάζει, προσφέρει τὰ πάντα, χάνει τὰ πάντα, ἀκόμη καί τό κάλλος τῆς μορφῆς Του. «Ὁ ὠραῖος κάλλει, παρὰ πάντας βροτούς»⁵, γίνεται «κατάστικτος τοῖς μώλωφι»⁶ πάνω στὸν Γολγοθᾶ.

Γιὰ τοὺς παριστάμενους Ἰουδαίους, ἀκόμη καί γιὰ τοὺς Μαθητές, ἡ Σταύρωση τοῦ Χριστοῦ θεωρεῖται ἥττα. Γιὰ τοὺς Ἑλλήνες, ὁ Χριστός δέν συγκαταλέγεται ἀνάμεσα στοὺς σοφοὺς φιλοσόφους. Γιὰ τοὺς Ἰουδαίους, ὁ Χριστός δέν κατάφερε νὰ ἀναδειχθεῖ θαυματουργικά ὁ Μεσσίας στρατηλάτης⁷. Ἐμεῖς ὅμως γνωρίζουμε πὼς ὁ Σταυρὸς φανέρωσε τὴν ὑπέρτατη δύναμη τῆς ἀγάπης. Τῆς ἀγάπης πού νικάει τόν ἔσχα-

4. Ἰω. 3,16.

5. Ἐπιτάφιος θρῆνος, στ. 1.

6. Κανὼν Μ. Σαββάτου, 4η ὥδῃ.

7. Α' Κορ., 1,22.

το, ἴσως καί μοναδικό ἐχθρό, τῆς ἀνθρώπινης φύσης καί τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας: τόν ἐγωισμό. Μόνον ἡ ἀγάπη τοῦ Σταυροῦ γνωρίζει πῶς νά νικᾷ τόν ἀτομισμό, πῶς νά ξεπερνᾷ τήν φιλαυτία καί πῶς νά καθίσταται ἡ δύναμη πού ὠθεῖ τόν ἄνθρωπο νά θυσιάσει τά πάντα καί νά θυσιαστεῖ γιά τούς πάντες. Ὁ Σταυρός, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, μᾶς διδάσκει τόν τρόπο τῆς ἀληθινῆς, τῆς αὐθεντικῆς, τῆς Θείας ἀγάπης, ἡ ὁποία ἐνεργεῖ χωρίς ἰδιοτέλεια καί ἀπέχει ἀπό κάθε προσδοκία ἀνταπόδοσης. Τῆς ἀγάπης πού δέν προσφέρεται ἐπιλεκτικά, δέν ὑπολογίζει θυσίες, δέν δαπανᾶται, ὅπως ὁ ἴδιος ὁ Χριστός προσφέρεται στήν Θεία Λειτουργία «μελιζόμενος καί μή διαιρούμενος, ὁ πάντοτε ἐσθιόμενος καί μηδέποτε δαπανώμενος».

Μία τέτοια ἀγάπη δέν μπορεῖ νά ἀποτελεῖ ἀνθρώπινο κατόρθωμα, ἀλλά Θεία δωρεά καί καρπό παρεχόμενο ἀπό τήν Χάρη τοῦ Σταυροῦ. Δι' αὐτοῦ ἀξιωνόμαστε τήν δυνατότητα κενώσεως, ἀντίστοιχης μέ ἐκείνης τοῦ Ἑσταυρωμένου. Δι' αὐτοῦ ἡ καρδιά μας πλατύνεται καί ὑποδέχεται τούς ἀδελφούς μας. Τότε εἶναι πού κοπιᾶζουμε, πού μοχθοῦμε, πού προσευχόμαστε, πού ἀγωνιοῦμε γιά τούς ἄλλους. Ἡ διαρκῆς περιστροφή γύρω ἀπό τόν ἑαυτό μας ἀναστέλλεται, ἡ ἐγωιστική ἐπιθυμία μας καταστέλλεται, τό φίλαυτο δικαίωμά μας ὑποχωρεῖ καί πρῶτο μας μέλημα γίνεται ἡ φροντίδα, ἡ προσφορά καί ἡ αὐταπάρνηση, ἐν ὀνόματι τῆς ἀγάπης πρὸς τόν συνάνθρωπο. Μόνον ἡ σταυρική ἀγάπη εἶναι αὐθεντική, ἀληθινή, καρποφόρα, λυτρωτική γιά τούς ἄλλους, ἀλλά καί ἀναστάσιμη γιά μᾶς.

Ὁ Σταυρός δέν ἀποτελεῖ μόνον πηγή καί μέτρο ἀγάπης, ἀλλά καί συγχώρεσης. Πάνω στό ἱκρίωμα τοῦ Γολγοθᾶ, ἐνῶ ἀπό τό μέτωπό Του ρέει τό πανάγιο αἷμα Του, ἐνῶ γεύεται τόν πιό ἀβάσταχτο πόνο, ὁ Κύριός μας συγχωρεῖ τούς πάντες. Ἀπευθυνόμενος πρὸς τόν οὐράνιο Πατέρα Του λέγει: «Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γάρ οἶδασι τί ποιοῦσι»⁸. Αὐτή εἶναι ἡ δύναμη τῆς συγγνώμης, πού πηγάζει ἀπό τό σταυρικό βίωμα καί τήν σταυρική θυσία τοῦ Κυρίου μας.

Στά μάτια τῶν κοσμικῶν ἀνθρώπων, ἡ συγχώρεση ταυτίζεται μέ τήν ἀδυναμία. Αὐτός πού συγχωρεῖ θεωρεῖται ἀνίσχυρος, ἀδύναμος, διαρκῶς θύμα ἐκμετάλλευσης ἀπό τούς ἄλλους ἀνθρώπους. Ἐπάνω στόν Σταυρό, ὅμως, ὁ Χριστός μᾶς ἀποκαλύπτει ὅτι ἡ συγχώρεση ἀποτελεῖ πράξη τῶν γενναίων. Διότι μόνο αὐτοί παραμένουν ἄτρωτοι στήν κακία, ἐλεύθεροι ἀπό τήν μανία νά ἐκδικηθοῦν, ἄθικτοι ἀπό τά βέλη τῆς ἀνθρώπινης μοχθηρίας καί, ἐν τέλει, συνεπεῖς ἀκόλουθοι τοῦ μακρόθυμου καί συγκαταβατικοῦ Θεοῦ. Μόνο ὅποιος συνειδητοποιήσῃ τό μεγαλεῖο τῆς σταυρικῆς συγγνώμης, πού ἀκύρωσε κάθε χρέος καί κάθε ἐνοχή καί ἀποκατέστησε τήν παραδείσια σχέση Θεοῦ καί ἀνθρώπων, εἶναι σέ θέση νά σκορπίσῃ τήν ἴδια συγγνώμη σέ κάθε περίσταση καί πρὸς κάθε ἄνθρωπο.

Μόνον ὅποιος ταυτιστεῖ μέ τόν εὐγνώμονα ληστή, ὁ ὁποῖος, σέ μία στιγμή δέχεται συγγνώμη ἰσχυρότερη ἀπό τήν αἰσχρο-

8. Λουκ. 23,34.

τητα ὅλης τῆς ἁμαρτωλῆς ζωῆς του, εἶναι σέ θέση νά βιώσει καί νά σκορπίσει γύρω του τό μεγαλεῖο τῆς συγγνώμης. Μόνον ὅποιος συντριβεῖ ἀπό τό πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν του καί ἀναφωνήσῃ τό «μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου», θά συγκλονιστεῖ ἀπό τήν ἄφεση τοῦ «ἀμήν λέγω σοι, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ»⁹ καί θά καταστεῖ ἐπεικῆς καί φιλεύσπλαχνος πρός τόν πεσμένο ἀδελφό του.

Μεγαλειώδης ἡ συγχώρεση, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί. Μεγαλειώδης, ἀλλά καί δύσκολη. Συχνά ὅμως δυσκολότερη εἶναι ἡ ἀποδοχή τῆς συγγνώμης τοῦ ἄλλου. Διότι, ἀκριβῶς τήν στιγμή πού κάποιος πού μᾶς ἔβλαψε ζητᾷ συγχώρεση, ἔχουμε στά χέρια μας τήν εὐκαιρία τῆς πιό σκληρῆς ἐκδίκησης, δηλαδή, τῆς ἄρνησης τῆς συγγνώμης μας. Ὁ ἄνθρωπος πού φτάνει ἐνώπιόν μας ζητώντας συγγνώμη, βρίσκεται σέ μία ὄντως δυσχερῆ, ὑποδεέστερη, ἀδύναμη θέση, συγκριτικά μ' ἐμᾶς. Ἐκεῖνος ζητᾷ ἀλλά ἐμεῖς ἐλέγχουμε τήν ἐκβαση: Θέλουμε; Συγχωροῦμε. Δέν θέλουμε; Δέν συγχωροῦμε. Τήν στιγμή ἐκείνη ἀποκαλύπτεται ἡ ἀληθινή ποιότητα τοῦ χαρακτήρα μας ἀλλά καί τῆς πίστεως μας.

Δέν εἶναι λίγες οἱ φορές πού ἐπιθυμοῦμε, νά δοῦμε ὅσους μᾶς ἔβλαψαν ἢ ἐνήργησαν ἄδικα ἐναντίον μας, νά καταδικάζονται αἰώνια. Καί μάλιστα, συχνά, εὐχόμαστε, τήν ἴδια στάση νά κρατήσῃ ἀπέναντί τους καί ὁ ἴδιος ὁ Θεός! Ἐνώπιόν

9. Λουκ. 23,42-43.

μας στέκεται ένας άνθρωπος, ό όποϊος, ναι, για τήν ανθρώπινη δικαιοσύνη εϊναι καταδικαστέος. Ή άδιαμφισβήτητη ένοχή του όμως άποτελει για μās παγίδα· παγίδα πώς έμεϊς εϊμαστε οί αλάσθηστοι, οί υπεράνω άμαρτημάτων, οί έχοντες δικαίωμα κριτικής καί άρνησης τής συντριβής πού έκδηλώνεται μπροστά στά μάτια μας. Ίδου γιατί ή αίτηση συγγνώμης αντιμετωπίζει συχνά άπροσδόκητη σκληρότητα. Εϊναι ή στιγμή πού ξυπνά ό πιο σκληρόκαρδος έγωισμός, καί μάάλιστα υπό τό πρόσχημα τής δικαιοσύνης.

Όποιος, όμως, δέχεται τήν συγγνώμη του άλλου, άναδεικνύεται βοηθός του Κυρίου, ένας άλλος Κυρηναϊός πού μοιράζεται τό βάρος του Σταυρου του Χριστου, πού ήρθε νά σκορπίσει τήν συγγνώμη στό ένοχο γένος των ανθρώπων. Αυτός πού συγχωρεί μπορεί νά όνομαστέϊ τέκνον Σταυρου καί άπόγονος τής σταυρικής θυσίας.

Τέλος, άγαπητοί μου άδελφοί, ό Σταυρός άποκαλύπτει καί άλλη μία δύναμη, ή όποία εϊναι πολύτιμη καί λυτρωτική για τόν άνθρωπο: τήν δύναμη τής σιωπής. Άν παρατηρήσουμε, θά δοϋμε ότι ό Ίησους, άπό τήν σύλληψή Του καί μετά, εϊναι ό πιο σιωπηλός έκ των πρωταγωνιστών. Οί Φαρισαϊοι δικάζουν, συκοφαντώντας, ό Πιλátος μπαϊνοβγαίνει στό Πραιτώριο άναποφάσιτος καί διαρκώς όμιλών, ό όχλος κραυγάζει, οί Ρωμαϊοι έμπαίζουν, οί Ίερείς χλευάζουν, ό έξ ευωνύμων ληστής προκαλεί. Ό Χριστός όμως όμιλεί έλάχιστα καί έπιλεκτικά, άρνούμενος άκόμη καί νά υπερασπιστέϊ τόν έαυτό Του. Άκόμη καί ό Πιλátος άπορεί:

«Ἐμοί οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε καί ἐξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαί σε;»¹⁰

Ἀκόμη καί ὅταν ὁ ἡγεμόνας τόν ρωτᾷ γιά τήν ἀλήθεια, ἐκεῖνος πάλι σιωπᾷ¹¹. Στό σημεῖο αὐτό ἀκριβῶς βρίσκεται ἡ ἐξηγήση, ἀλλά καί τό μεγαλεῖο τῆς Θείας σιωπῆς: Ὁ Χριστός μας, ἰδιαίτερα κατά τήν διάρκεια τῶν Παθῶν καί τῆς Σταυρώσεώς Του, μιλᾷ μέ τίς πράξεις Του. Τά λόγια δέν χωροῦν τό μεγαλεῖο τοῦ σχεδίου τῆς Θείας Οἰκονομίας. Οἱ ἄνθρωποι δέν εἶναι σέ θέση νά κατανοήσουν τό μεγαλεῖο τῶν στιγμῶν μέ ὅρους καί ἔννοιες τοῦ κόσμου τούτου. Ὁ Θεός δέν κατανοεῖται μέ τήν ἀνθρώπινη λογική. Ὁ Θεός πιστεύεται, ἀγαπᾶται καί ἐνώνεται μέ ἐκεῖνον, πού ἔχει ἐπιζητήσει τήν σχέση μαζί Του.

Μία ἄλλη ἐπικοινωνία, ἓνας ἄλλος διάλογος πραγματοποιεῖται πάνω στόν Σταυρό. Ὁ Κύριός μας συνδιαλέγεται μέ τόν οὐρανό καί μέ τήν γῆ, τούς ἀνθρώπους καί ὁλόκληρη τήν κτίση. Μέ τό ἐκούσιο καί σωτήριο Πάθος Του τά λέει ὅλα, τά ἐξηγεῖ ὅλα, ἀγνοεῖ ὅμως ὅσους ἐπιθυμοῦν τόν διάλογο μαζί του ἔχοντας τήν ψευδαίσθησις ὅτι μποροῦν νά Τόν παγιδεύσουν, νά Τόν ξεφτιλίσουν, νά Τόν ἐκμεταλλευστοῦν, νά Τόν καταστήσουν ὑποχείριό τους, νά Τόν ἐγκλωβίσουν στά στενά ὅρια τοῦ κόσμου τούτου καί τῆς ἐγκόσμιας λογικῆς.

Εἶναι συγκλονιστικό τό μήνυμα καί τό δίδαγμα τῆς σιωπῆς

10. Ἰω. 19,10.

11. Ἰω. 18,38.

πού πηγάζει από τόν Σταυρό! Είναι ή υπενθύμιση πώς τίς μεγάλες αλήθειες, τήν ύγιή πνευματικότητα, τίς μεγάλες ἀρετές τίς διδάσκει ή σιωπή. Μεγάλη ή δύναμή της! Στά λόγια χωροῦν ἀτέρμονες διενέξεις καί ἀντιλογίες. Ἐνώπιον τῶν πράξεων, ὅμως, οἱ φλυαρίες σταματοῦν.

Γι' αὐτό, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, ὅταν διαπιστώνουμε πώς οἱ λόγοι μας εἶναι ἀναποτελεσματικοί, ἅς καταφεύγουμε στίς πράξεις πού ἀκολουθοῦν τό παράδειγμα τοῦ προσφιλοῦς μας Ἑσταυρωμένου. Κάθε φορά πού διαπιστώνουμε πώς ή ἀνθρώπινη σοφία δέν ἐπαρκεῖ γιά νά περιγράψει τά μυστήρια τῆς πνευματικῆς ζωῆς, ἅς ὁμιλοῦμε μέ τίς πράξεις μας.

Ἡ σιωπή ἐξαφανίζει διχογνωμίες καί δίνει χῶρο καί χρόνο στούς ἀνθρώπους νά διαπιστώσουν, νά σκεφτοῦν καί νά συμπεράνουν.

Ἡ σιωπή κυοφορεῖ γενναῖες καί σημαντικές ἀποφάσεις.

Ἡ σιωπή εἶναι ὁ μοναδικός τρόπος νά ἀκουστεῖ μέσα μας καί γύρω μας ή φωνή τοῦ Θεοῦ.

Ἡ σταυρική σιωπή ὁδηγεῖ στήν καρδιακή προσευχή, στήν ἔντιμη αὐτοκριτική, στήν ἐδραίωση τῶν ἀποφάσεων γιά ἀκόμη περισσότερη ἀγάπη πρὸς τόν κόσμο.

Μέσα στήν σιωπή, ὁ πνευματικός ἀγώνας καρποφορεῖ, ή ψυχὴ γαληνεύει, ή καρδιά μας δέχεται τήν χάρη τοῦ Παναγίου Πνεύματος καί αἰσθανόμαστε τήν πληρότητα τῆς κοινω-νίας μέ τόν Θεό.

Νά λοιπόν τί κρύβεται πίσω ἀπό τήν ἱκεσία μας «Σταυρέ τοῦ Χριστοῦ, σῶσον ἡμᾶς τῇ δυνάμει σου»:

Ἡ δύναμη τῆς σταυρικῆς ἀγάπης.

Ἡ δύναμη τῆς σταυρικῆς συγχώρεσης.

Ἡ δύναμη τῆς σταυρικῆς σιωπῆς.

Θά ἀξιωθοῦμε καί τίς τρεῖς, ἀρκεῖ νά ζοῦμε διαρκῶς κάτω ἀπό τήν σκιά τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καί νά καταυγαζόμαστε ἀπό τήν δύναμη καί τήν Χάρη του.

Ἀμήν.

Ἡ χαρά τῶν Ἀγγέλων

Σεβαστοί Πατέρες,
Ὅσιωτάτη Ἁγία Καθηγουμένη,
Ἀγαπητοί μου ἀδελφοί,

Τήν σύναξη τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Μιχαήλ καί Γαβριήλ καί πασῶν τῶν ἐπουρανίων Δυνάμεων Ἀσωμάτων πανηγυρίζει σήμερα ἡ ἁγία μας Ἐκκλησία. Εἶναι εὐλογημένη ἡ σημερινή ἡμέρα, διότι μᾶς δίνει τήν εὐκαιρία νά στρέψουμε τήν σκέψη μας στήν ἀπειράριθμη χορεία τῶν Ἀσωμάτων Δυνάμεων, ἡ ὁποία κοσμεῖ τό οὐράνιο στερέωμα καί ἀναπέμπει στόν Δημιουργό Θεό τόν ἀκατάπαυστο ἀγγελικό ὕμνο καί τήν ἀσίγαστη ἀγγελική ὕμνωδία.

Εἶναι πολλά καί ἀπρόσιτα στήν ἀνθρώπινη διάνοια τά γνωρίσματα πού χαρακτηρίζουν τόν ἀγγελικό κόσμο. Τά γνωρίζουμε ἀπό τήν Ἁγία Γραφή, ἀλλά καί ἀπό τήν Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, πού διασώζει τίς προσωπικές ἐμπειρίες τῶν Ἀγίων, κατὰ τό διάβα τῆς ἐπιγείου ζωῆς Τους.

Ἐπιτρέψτε μου, σήμερα, πού ἡ λαμπρά πανήγυρις τῆς Ἱερᾶς καί παλαιφάτου αὐτῆς Μονῆς μᾶς συγκέντρωσε στό Καθολικό της, νά καταθέσω στήν ἀγάπη σας λίγες σκέψεις γύρω ἀπό μία ξεχωριστή ιδιότητα πού ἔχουν οἱ ἅγιοι Ἄγγελοι: Τήν χαρά!

Ἡ χαρά τῶν Ἀγγέλων, στήν ὁποία ἀναφέρομαι, ἀδελφοί μου, δέν ἔχει καμμία σχέση μέ τήν ἐπίγεια χαρά, τήν ὁποία ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ ἄνθρωποι ἐπιδιώκουν. Ἡ κατά κόσμον χαρά γεννιέται ἀπό τήν ἀπόλαυση τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν ἢ ἀπό τόν θαυμασμό τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ὁ ὁποῖος τρέφει τόν ἐγωισμό μας. Οἱ ἄνθρωποι συνήθως χαίρονται, ὅταν πρόσωπα, πράγματα καί καταστάσεις ἱκανοποιοῦν τό «θέλω» τους.

Ἡ κατά Θεόν χαρά ὅμως διαφέρει, τόσο στήν οὐσία, ὅσο καί στήν ἔνταση. Καί αὐτό διότι δέν ἀποτελεῖ προϊόν ἀνθρώπινης προσπάθειας, ἀλλά δωρεά ἐξ οὐρανοῦ, δωρεά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅπως ἀναφέρει καί ὁ ἀπόστολος Παῦλος¹. Αὐτή ἡ ἔνθεη, ἡ ἁγιοπνευματική χαρά δέν προέρχεται ἀπό τήν ἀνθρώπινη φιλαυτία, ἀλλά ἀπό τήν θεϊκή ἀγάπη καί φιλανθρωπία. Ἡ χαρά τῶν ἀνθρώπων ἀναζητεῖται στήν ἀπόκτηση καί τήν συγκέντρωση ἐργαλείων προσωρινῆς καί ἀσθενικῆς ἡδονῆς, ἡ χαρά τοῦ Θεοῦ, ὅμως, ἐπιτυγχάνεται μέσω τῆς συμμετοχῆς τοῦ ἀνθρώπου στήν διαρκῆ ἀγαπητική προσφορά τοῦ ἐπουρανίου Πατρός, πού ἐξέρχεται γιά νά συναντήσῃ τόν ἄνθρωπο.

Αὐτῆς τῆς χαρᾶς μετέχουν διαρκῶς καί ἀτρέπτως τά ἀναρίθμητα πλήθη τῶν ἀϋλῶν ἀσωμάτων Δυνάμεων, πλήθη πού κινοῦνται ἀνάμεσα στόν ὁρατό καί ἀόρατο κόσμο, γευόμενα χαρά ἀνείπωτη, ὑπερπλήρη καί ἀναφαίρετη. Ἡ χαρά αὐτή, τήν ὁποία μαρτυρεῖ τόσο ἡ Ἁγία Γραφή, ὅσο καί ἡ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας, δέν προέρχεται ἀπό μία συναισθη-

1. Γαλ. 5,22-23.

ματική κατάσταση, αλλά από μία εμπειρία σχέσης τών Ἀγγέλων μέ τόν Ἅγιο Θεό τῆς ἀγάπης. Μέ ἄλλα λόγια, ἡ χαρά τών Ἀγγέλων εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἀγάπης Τους πρός τόν Δημιουργό καί πρός ὅλη τήν δημιουργία, δηλαδή ἀποτέλεσμα τῆς ἀγιότητάς Τους. Ἡ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι ἀπολύτως σαφής ὡς πρός αὐτό τό σημεῖο καί μάλιστα μᾶς ἐπιτρέπει νά ἐπικεντρωθοῦμε σέ τέσσερα σημεῖα, τά ὁποῖα ἀποτελοῦν τήν πηγὴ τῆς ἀγγελικῆς χαρᾶς:

Χαίρονται οἱ ἅγιοι Ἄγγελοι, ἀδελφοί μου, διότι, κατ' ἀρχάς, βρίσκονται στόν οὐρανό, κοντά στόν Θεό. Καί, ὅπως μᾶς διδάσκουν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, ὁ οὐρανός εἶναι ἄβατος στήν λύπη. Στό οὐράνιο στερέωμα δέν χωρεῖ ἡ λύπη, ὁ θρῆνος καί ὁ στεναγμός, διότι στόν οὐρανό δέν ὑπάρχει πιά ἡ ἁμαρτία. Χαίρονται οἱ ἅγιοι Ἄγγελοι, διότι βρίσκονται στόν οὐρανό, ἐκεῖ ὅπου, ἐπειδὴ ἀκριβῶς δέν ὑπάρχει ἁμαρτία, δέν ἔχει καμμία θέση ὁ Διάβολος.

Τί διδάσκει ἡ Ἐκκλησία μας γιά τοὺς Ἀγγέλους; Τό σημαντικότερο στοιχεῖο εἶναι πῶς ἀποτελοῦν ὑπάρξεις πνευματικές καί αὐτεξούσιες, δηλαδή ὑπάρξεις ἐλεύθερες. Μετά τήν δημιουργία Τους βρέθηκαν σέ κατάσταση ἐπιλογῆς μετὰ τὴν ἀποδοχῆς καί ἄρνησης τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ. Ἀνάμεσα σέ αὐτές τίς πνευματικές ὑπάρξεις, μόνο ὁ Ἐωσφόρος καί οἱ δικοὶ του Ἄγγελοι ἀρνήθηκαν τήν σχέση μέ τόν Θεό καί ἀναζήτησαν τήν αὐτοθέωση. Τό ἀποτέλεσμα ἦταν νά χάσουν τόν οὐρανό, δηλαδή τήν κατάσταση τῆς διαρκοῦς ἐνατένισης τοῦ Θεοῦ καί τῆς ἐπακόλουθης χαρᾶς καί νά κατακρημνισθοῦν στήν σκοτεινὴ ἄβυσσο. Τά ὑπόλοιπα τάγματα

τῶν ἁγίων Ἀγγέλων παγιώθηκαν στό Ἀγαθό, ἀποδέχθηκαν πλήρως καί ὀριστικά τό θέλημα τοῦ Θεοῦ καί πλέον ὑπάρχουν ὡς αἰώνιες ἀγαθές πνευματικές ὑπάρξεις.

Ἡ χαρά Τους εἶναι διαρκής καί μόνιμη. Καί σήμερα ἀκριβῶς, ἐορτάζουμε τήν σύναξή Τους, δηλαδή, κατά τήν Παράδοση, τήν κλήση πού ἀπηύθυνε πρὸς ὅλους τοὺς Ἀγγέλους μετὰ τήν πτώση τοῦ Ἑωσφόρου ὁ Ἀρχάγγελος Μιχαήλ, ὥστε νά ἀκουστεῖ ὁ ἀρχαγγελικός του λόγος «στῶμεν καλῶς, στῶμεν μετὰ φόβου», πού ἀποτελεῖ μαζί προτροπή καί προειδοποίηση πῶς ἡ ἀλαζονία ὁδηγεῖ στήν ἀποκοπή ἀπό τόν Θεό τῆς ἀγάπης. Ἐπέλεξαν οἱ Ἄγγελοι τοῦ οὐρανοῦ τήν ὑπακοή στόν Νόμο τοῦ Θεοῦ, δέν συνταυτίστηκαν μέ τόν Ἑωσφόρο καί παραμένουν στοὺς αἰῶνες σταθεροί στήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καί στήν ἄρρηκτη κοινωνία μαζί Του.

Ἡ Σύναξη τῶν Ἀρχαγγέλων καί τῶν λοιπῶν Ἀσωμάτων ἀποτελεῖ τήν ἑναρξή τῆς πρώτης, ἀνείπωτης χαρᾶς τῶν Ἀγγέλων. Χαρᾶς ἀπό τόν ὀριστικό διαχωρισμό τους ἀπό τόν Ἑωσφόρο καί τοὺς ἀγγέλους του. Χαρᾶς ἀπό τόν κατακρημνισμό τοῦ Κακοῦ. Χαρᾶς ἀπό τήν παγίωσή Τους στό ἀγαθό καί τήν ἀφοσίωσή Τους στόν Πλάστη καί Δημιουργό Θεό.

Δεύτερη αἰτία τῆς χαρᾶς τῶν Ἀγγέλων εἶναι, ἀδελφοί μου, ἡ δημιουργία τοῦ κόσμου. Ὡς πλάσματα, προηγήθηκαν τοῦ κόσμου καί ἦταν οἱ μάρτυρες δημιουργίας τοῦ ἄρρητου κάλλους τοῦ στερεώματος μέ τοὺς ἀναρίθμητους ἀστέρες. Αὐτοί ἀντίκρυσαν τό στολίδι τῶν αἰθέρων, τά οὐράνια σώματα καί

τούς ἀστέρες νά λάμπουν καί νά καταυγάζουν μέ τό φῶς Τους τό οὐράνιο στερέωμα. Αὐτοί ἀπήλαυσαν πρῶτοι τό κάλλος τῆς γῆς καί τό θαῦμα τῆς ζωῆς ὅλων τῶν ἐμβίων ὄντων. Τότε, ὅπως λέει ὁ Θεός, «ἤνεσάν με φωνῇ μεγάλη πάντες ἄγγελοί μου»². Ἀπό τότε, ἔμπλεοι χαρᾶς, ὑπηρετοῦν τόν Θεό καί ἀποτελοῦν γέφυρα ἐπικοινωνίας μεταξύ κτιστοῦ καί ἀκτίστου. Μεταφέρουν στούς ἀνθρώπους τίς διαταγές Του³ καί ἐνεργοῦν ὑπέρ τῆς εὐημερίας καί τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων⁴.

Ὑπάρχει μία τρίτη αἰτία τῆς χαρᾶς τῶν Ἀγγέλων καί αὐτή εἶναι ἡ ἀναδημιουργία τοῦ ἀνθρώπου καί ἡ θέωση τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Πηγή μέγιστης χαρᾶς ἀπετέλεσε γι' αὐτούς τό σχέδιο τῆς Θείας Οἰκονομίας γιά τήν σωτηρία τῶν ἀνθρώπων. Εὐφροσύνη καί ἀγαλλίαση πλημμύρισε τήν ὕπαρξή Τους, ὅταν εἶδαν τόν Υἱό καί Λόγο τοῦ Θεοῦ νά ἐνδύεται τήν ἀνθρωπινή φύση, γιά νά τήν θεώσει.

Ἐάν χάρηκαν οἱ Ἄγγελοι τότε, στήν πρώτη δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου, ἡ χαρά Τους πολλαπλασιάστηκε κατά τήν διάρ-

2. Ἰώβ 38,7.

3. «Ταῦτα δέ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος ἰδοῦ ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ λέγων· Ἰωσήφ υἱός Δαυίδ, μή φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαριάμ τήν γυναῖκά σου, τό γάρ ἐν αὐτῇ γεννηθέν ἐκ Πνεύματός ἐστιν Ἅγιου» (Ματθ. α' 1,20).

4. «Καί πληρωθέντων ἐτῶν τεσσαράκοντα ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινᾶ ἄγγελος Κυρίου ἐν φλογί πυρός βάτου» (Πράξ. 7,30).

κεια τῆς φανέρωσης τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ γιά τήν σωτηρία τῶν ἀνθρώπων. Εἶδαν πλέον σέ ὅλη τήν ἔκταση καί τό μεγαλειό της τήν ἀπέραντη φιλάνθρωπία τοῦ Θεοῦ, πού θέλησε νά γεφυρώσει τήν ἀπόσταση κτιστοῦ καί Ἀκτίστου, γενόμενος ἄνθρωπος, γιά νά ἀναδημιουργήσει τό ἀγαπημένο Του πεσμένο πλάσμα.

Ἄν στήν πρώτη δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου εἶχαμε τόν λόγο καί τό χῶμα, μέ τό ὁποῖο ὁ Θεός ἔπλασε τόν Ἀδάμ, στήν ἀναδημιουργία τοῦ ἀνθρώπου εἶχαμε τόν λόγο καί τό αἷμα τοῦ Θεανθρώπου, διά τοῦ ὁποίου ἀνακαινίσθηκε ὅλη ἡ ἀνθρώπινη φύση. Πρόκειται γιά τό αἷμα τοῦ ἀναστημένου Κυρίου μας, τό ὁποῖο, μαζί μέ τό πανάχραντο σῶμα Του, μᾶς παραδόθηκε ὡς παρακαταθήκη αἰώνια, γιά νά τά κοινωνοῦμε ὅλοι οἱ πιστοί καί νά γινόμεθα ἓνα μαζί Του.

Ἀκόμη καί ἡ ἀγγελική φύση δέν ἦταν δυνατόν νά κατανοήσει τό γεγονός τῆς Θείας ἐνσαρκώσεως. Γι' αὐτό καί ἡ χαρά τῶν Ἀγγέλων πρέπει νά συνδυαστεῖ μέ τήν ἀπορία καί τήν ἐκπληξή πού περιγράφει ὁ ὕμνωδός στόν Ἀκάθιστο Ὑμνο. Μία ἀπορία καί μία ἔκσταση πού δέν ἔχει νά κάνει μόνο μέ τό μεγαλειό της ἀγνότητας καί τῆς παρθενίας τῆς Παναγίας μας, ἀλλά καί μέ ὁλόκληρο τό σχέδιο ἀπολυτρώσεως τοῦ ἀνθρώπου, πού, μέ τόν Εὐαγγελισμό, ἀρχίζει νά ξεδιπλώνεται:

«Ποῖόν σοι ἐγκώμιον προσαγάγω ἐπάξιον, τί δέ ὀνομάσω σε; Ἀπορῶ καί ἐξίσταμαι».

Ἄς ἔρθουμε, ὅμως, ἀδελφοί μου, καί στήν τέταρτη αἰτία τῆς χαρᾶς τῶν Ἀγγέλων. Ἴσως τήν ὁμορφότερη, ὅπωςδήπο-

τε όμως τήν πλησιέστερη σ' ἐμᾶς, αὐτήν πού ἀφορᾷ τόν καθένα μας προσωπικά. Πρόκειται γιά τήν χαρά πού προέρχεται ἀπό τήν μετάνοια ἐκείνου πού ἔχει ὑποκύψει στά δεσμά τῆς ἁμαρτίας, μετανοεῖ καί ἐπιστρέφει καί πάλι στόν Θεό, ὅπως μᾶς διαβεβαίωσε ὁ ἴδιος ὁ Χριστός⁵.

Ἡ στιγμή τῆς μετανοίας μας ἀποτελεῖ γιά τούς ἁγίους Ἀγγέλους αἰτία τῆς μεγαλύτερης χαρᾶς Τους, τῆς μεγαλύτερης ἀγαλλίασής Τους. Δέν ὑπάρχουν λόγια γιά νά ἐκφράσουν τήν ἀγγελική χαρά, ὅταν ἐμεῖς –οἱ πιστοί– μετανοοῦμε γιά τά ἀνομήματά μας καί ἐκζητοῦμε τήν χάρη, τό ἔλεος καί τήν συγχώρηση ἀπό τόν Θεό.

Θά ἔλεγα μάλιστα, ἀδελφοί μου, πώς αὕτη ἡ τέταρτη χαρά εἶναι καί ἡ μεγαλύτερη γιά δύο λόγους:

Πρῶτα, διότι, ἐνῶ ἡ δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου βασίστηκε μόνον στήν Θεία βούληση, ἡ ἀναδημιουργία του μέσω τῆς μετανοίας στηρίζεται στήν συνάντηση Θείας καί ἀνθρώπινης βούλησης. Τότε, εὐδόκησε ὁ Θεός καί δημιουργήθηκε ὁ ἄνθρωπος. Τώρα ὁμως, μέ τήν μετάνοια, ὁ ἄνθρωπος συμμετέχει ἐνεργά στήν ἀναγέννησή του. Ὅπως οἱ Ἄγγελοι κάποτε ἐπέλεξαν καί παγιώθηκαν στήν ἀγαθότητά Τους, κάνοντας ὀρθή χρήση τῆς ἐλευθερίας Τους, ἔτσι καί ὁ ἄνθρωπος ἀποστρέφει τό θέλημά του ἀπό τήν κακία καί ἐπιλέγει νά ἀνταποκριθεῖ στήν Θεία κλήση. Μέ τήν μετάνοια, ὁ ἄνθρωπος καθίσταται

5. «Λέγω ὑμῖν ὅτι οὕτως χαρά ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι...». (Λουκ. 15,7).

συγγενῆς τῶν Ἀγγέλων. Ἀποκτᾶ τό ἴδιο ἀγαθό θέλημα. Ἀγάλ-
λονται οἱ Ἅγγελοι, διότι βλέπουν πῶς ἓνας ἀκόμη ἄνθρωπος
δέν ἀκολούθησε τήν ἐπιλογή τοῦ πεπτωκότος ἀγγέλου, τοῦ
Ἑωσφόρου. Ἀγάλλονται οἱ Ἅγγελοι, διότι ὁ οὐρανός ἀποκτᾶ
ἓναν ἀκόμη πολίτη. Ἀγάλλονται οἱ Ἅγγελοι, διότι βλέπουν
ἓναν ἀκόμη ἄνθρωπο νά μετατρέπεται σέ ὅμοιό Του.

Ὑπάρχει καί μία δεύτερη αἰτία πού καθιστᾶ αὐτήν, τήν τέ-
ταρτη χαρά, ὡς τήν μεγαλύτερη: Ἡ δημιουργία καί ἡ ἀναδημι-
ουργία τοῦ ἀνθρώπου «ἅπαξ ἐγένοντο». Μία φορά δημιουρ-
γήθηκε ὁ κόσμος καί ὁ ἄνθρωπος καί μία φορά σαρκώθηκε ὁ
Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ. Ἡ μετάνοια ὅμως τῶν πιστῶν εἶναι
μία κατάσταση διαρκῆς. Εἶναι μυριάδες, ἀναρίθμητες οἱ στιγ-
μές πού ὁ κάθε ἄνθρωπος ἀναδημιουργεῖται πνευματικά μέσα
στήν Ἐκκλησία, βιώνοντας τήν Χάρη τῆς μυστηριακῆς καί προ-
σευχητικῆς ζωῆς κάτω ἀπό τό πετραχήλι τοῦ πνευματικοῦ του.

Ἄν μία φορά οἱ Ἅγγελοι χάρηκαν γιά τήν δημιουργία τοῦ
κόσμου, ἀναρίθμητες φορές χαίρονται γιά τήν προσωπική μας
πνευματική ἀναγέννηση, τήν ἀπελευθέρωσή μας δηλαδή ἀπό
τά δεσμά τῆς ἐωσφορικῆς ἁμαρτίας.

Ἄν μία φορά οἱ Ἅγγελοι χάρηκαν, ὅταν στό σπήλαιο τῆς
Βηθλεέμ ἔψαλαν τόν δοξολογικό ὕμνο «Δόξα ἐν ὑψίστοις
Θεῷ καί ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία», μυριάδες
εἶναι ἐκεῖνες οἱ φορές πού χαίρονται, ἀγάλλονται καί
εὐφραίνονται ὅταν σαρκώνεται καί μέσα μας ὁ Υἱός καί Λό-
γος τοῦ Θεοῦ, μεταβάλλοντας τήν καρδιά μας σέ ταπεινό
σπήλαιο.

Ἄν μία φορά οἱ Ἅγγελοι χάρηκαν ἀντικρύζοντας τήν Βά-

πτυση τοῦ Χριστοῦ, ἅπειρες εἶναι οἱ στιγμές πού χαίρονται ὅταν ἀνανεώνεται διαρκῶς τό προσωπικό μας βάπτισμα μέ τήν μετάνοια.

Ἰδού, ἀδελφοί μου, ποιὰ εἶναι ἡ χαρά τῶν Ἀγγέλων. Νά ποιό εἶναι τό ἐπουράνιο πανηγύρι Τους. Καί ἐάν σήμερα, σέ ὅλους τοὺς ὀρθόδοξους ναοὺς, ἡχοῦν ἀκατάπαυστα κωδωνοκρουσίες χαρμόσυνες, πού ἀναγγέλουν τήν χαρά γιά τήν Σύναξη τῶν Ἁγίων Ἀγγέλων, ἔτσι ἡχοῦν καί ἐπουράνιες καμπάνες, πού κρούουν Ἄγγελοι ἔμπλεοι χαρᾶς καί εὐφροσύνης, καθώς ἀντικρύζουν ὅλους μας, ὡς ἓνα σῶμα, ὡς μία καρδιά, νά συγκεντρωνόμαστε στόν χώρο αὐτό καί νά διατρανώνουμε τήν ἀναγέννησή μας μέσῳ τοῦ κοινοῦ ποτηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας.

Ἀδελφοί μου,

Κάθε φορά πού τό ἐγωιστικό μας θέλημα ὑποχωρεῖ καί λειτουργοῦμε ὡς Ἐκκλησία μέ τήν συμμετοχή μας στήν ἀναίμακτο λατρεία, γινόμαστε μέτοχοι τῆς εὐφροσύνης τῶν Ἀγγέλων. Συγκροτοῦμε μαζί Τους τήν μία μυστική Ἐκκλησία, στήν ὁποία, μαζί μ' ἐμᾶς, μετέχουν ὅλα ἐκεῖνα τά ἀγαθὰ πνεύματα, πού μετέχουν τῆς ἀγιότητος τοῦ Κυρίου, οἱ Ἄγγελοι, οἱ Ἅγιοι καί κάθε πνεῦμα “ἐν πίστει τετελειωμένο”. Λύπη πλέον δέν χωρεῖ στίς καρδιές μας, διότι στρέψαμε τό θέλημά μας πρὸς τό φῶς τοῦ προσώπου Του, πού νυχθημερόν ἀτενίζουν μετὰ φόβου καί τρόμου οἱ Ἄγγελοι καί τό ὕμνοῦν ἀκατάπαυστα.

Ἐμεῖς –οἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοί– ἔχουμε λόγους νά εἴμα-

στε κατ' ἐξοχήν ἄνθρωποι τῆς χαρᾶς, διότι ἡ πίστις μας κάνει τὴν καρδιά καὶ τὸν νοῦ μας νὰ ἀναγνωρίζουν διαρκῶς τὴν ζωογόνο παρουσία Τοῦ παντοῦ, σέ κάθε στιγμή τῆς ζωῆς μας, σέ κάθε πλάσμα τῆς δημιουργίας καὶ κυρίως στό πρόσωπο τοῦ κάθε ἀδελφοῦ μας. «Χαρά μου» ὀνόμαζε ὁ ἅγιος Σεραφεῖμ τοῦ Σαρώφ ὅποιον τὸν πλησίαζε, ἀκριβῶς διότι ἀνήκε, ἤδη ἀπὸ αὐτὴ τὴν ζωή, στὴν χορεία τῶν Ἀγγέλων. Ἀνήκουμε στὴν Ἐκκλησία τοῦ Ἀναστάντος Χριστοῦ καὶ τίποτε δέν μπορεῖ νὰ μᾶς στερήσει τὴν ἀναστάσιμη χαρά καὶ τὴν πρόγευση τῆς ἀνέσπερης ἡμέρας τοῦ ἐρχομοῦ τῆς Βασιλείας Τοῦ. Ἀνήκουμε στὴν Ἐκκλησία τῆς παρουσίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πού, μέσω τῶν Μυστηρίων καὶ ἰδιαίτερα τῆς Ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως, ἀναγεννᾷ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν μεταβάλλει σέ αἰτία χαρᾶς τῶν Ἀγγέλων. Ἀνήκουμε στὴν Ἐκκλησία τῆς ἀγάπης, ἡ ὁποία μᾶς καλεῖ νὰ ἐντάσσουμε στὴν προσευχή μας τὴν ἰκεσία γιὰ τὴν σωτηρία καὶ τῶν ἄλλων, καὶ νὰ ἀγαλλόμεθα κάθε φορά πού ἓνας ἀδελφός μας ἐπιστρέφει μετανοῶν στοὺς κόλπους τῆς.

Ἦς ἀνοίξουμε, λοιπόν, τίς καρδιές μας στὴν χαρά. Ἦς τῆς ἐπιτρέψουμε νὰ γεμίσει τὰ πρόσωπά μας μέ λάμψη ἀγγελική, λάμψη ἐπουράνια. Ἦς προσφέρουμε στοὺς Ἀγγέλους τὴν χαρά τῆς διαρκοῦς μετανοίας μας. Εἶναι αὐτοὶ πού κάθε στιγμή μᾶς συμπαρίστανται. Εἶναι αὐτοὶ πού μεσιτεύουν γιὰ μᾶς πρὸς τὸν Κύριο. Εἶναι αὐτοὶ πού θά συναντήσουμε ὡς κληρονόμοι τῆς ἐπουράνιας Βασιλείας καὶ μέ τοὺς Ὅποιους θά βαδίσουμε ἐνωμένοι πρὸς τὸν Ἅγιο Θρόνο τοῦ Ὑψίστου.

Ἀμήν.

Ἐπουράνιο καί ἐπίγειο θυσιαστήριο

Τήν σύναξη τῶν Ἀρχαγγέλων Μιχαήλ καί Γαβριήλ καί πασῶν τῶν ἐπουρανίων Δυνάμεων Ἀσωμάτων ἐορτάζει σήμερα ἡ ἀγία μας Ἐκκλησία. Καί εἶναι ἀπόλυτα ἀληθές, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, ὅτι αὐτή ἡ σύναξη μπορεῖ νά κατανοηθεῖ καλύτερα μέσα σέ μία ἄλλη σύναξη, αὐτή πού σήμερα συνεπιτελοῦμε ὅλοι μαζί, τήν Εὐχαριστιακή Σύναξη.

Λέγουν οἱ Πατέρες ὅτι, ἐάν θέλει κανεῖς νά ἀντιληφθεῖ τά ἰδιαιτέρα χαρακτηριστικά γνωρίσματα τῶν Ἀγγελικῶν Δυνάμεων δέν ἔχει παρά νά βιώσει τήν ἐμπειρία τῆς συμμετοχῆς στήν Εὐχαριστιακή Σύναξη καί νά μετάσχει στήν Θεία Εὐχαριστία. Τότε εἶναι πού ἐνώνεται τό πλήρωμα τῆς ἐπίγειας Ἐκκλησίας μέ τό πλήρωμα τοῦ πνευματικοῦ κόσμου, οἱ ἄνθρωποι μέ τοὺς Ἀγγέλους, τά ἐπίγεια μέ τά οὐράνια. Εἶναι ἡ στιγμή κατά τήν ὁποία συμφάλλει ὁ οὐρανός καί ἡ γῆ¹, καί ὁ ἐπίγειος Ἱερός Να-

1. Τό μέν γάρ «Ἅγιος» τρίς βοώμενον, τῶν ἀγγέλων, τό δέ «Θεός καί ἰσχυρός καί ἀθάνατος», τοῦ μακαρίου Δαβίδ, ἐν οἷς φησι· «Ἐδίφησεν ἡ ψυχή μου πρὸς τόν Θεόν τόν ἰσχυρόν τόν ζῶντα.» Τό δέξασθαι δέ

ός καθίσταται οὐράνιος τόπος, πού φιλοξενεῖ τίς Νοερές Δυνάμεις μαζί μέ τά ζῶντα μέλη τῆς στρατευομένης καί τά κοιμημένα μέλη τῆς θριαμβεύουσας Ἐκκλησίας. Ὅλοι γινόμαστε μάρτυρες καί ὅλοι κοινωνοί τοῦ ὑπερτάτου Μυστηρίου τῆς Θείας Κοινωνίας μέ τό Ἄχραντο Σῶμα καί τό Τίμιο Αἶμα τοῦ Κυρίου τῶν Δυνάμεων Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Μέσα στήν Θεία Εὐχαριστία λαμβάνουμε προσωπική ἐμπειρία αὐτοῦ πού οἱ Ἄγγελοι ἐπιτελοῦν κάθε ὥρα καί κάθε στιγμή στόν οὐρανό. Καί πῶς θά μπορούσε νά εἶναι διαφορετικά, ἀδελφοί μου, ἀφοῦ τό ἐπίγειο θυσιαστήριο ἔχει καταστει καί ἐπουράνιο; Ἀφοῦ τά ὁρατά ἀπεικονίζουν τά ἀόρατα; Ἀφοῦ ἀκόμη καί ἐμεῖς οἱ ἴδιοι, μέ τήν φυσική μας παρουσία, εἰκονίζουμε τήν ὑπερφυσική οὐσία τῶν Ἀγγέλων; Δέν τό ἀκοῦμε αὐτό μέ σαφήνεια κατὰ τήν ὥρα τοῦ Χειρουβικοῦ Ὑμνου; Δέν εἴμαστε ἐμεῖς «οἱ τά Χερουβεῖμ μυστικῶς εἰκονίζοντες»;

Γνωρίζουμε πῶς, κατὰ τήν Θεία Λειτουργία, ἐξομοιωνόμαστε μέ τούς Ἀγγέλους, γενόμενοι ἴσως καί ἀνώτεροι αὐτῶν, ὅπως ἀναφέρει ὁ ἅγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός², διότι ἀξιωνόμα-

καί συνθεῖναι ταῦτα ἐκείνοις, καί προσθεῖναι τήν ἰκεσίαν, λέγω δὴ τό «Ἐλέησον ἡμᾶς», τῆς Ἐκκλησίας τῶν Τριάδα τόν ἕνα Θεόν καί εἰδότην καί κηρυττόντων, ἵνα δειχθῇ, τοῦτο μέν ἢ πρός τήν καινὴν διαθήκην τῆς παλαιᾶς συμφωνία, τοῦτο δέ τό καί ἀγγέλους καί ἀνθρώπους μίαν Ἐκκλησίαν γενέσθαι, καί χορόν ἕνα, διὰ τήν τοῦ Χριστοῦ ἐπιφάνειαν, τοῦ ὑπερουρανίου καί ἐπιγείου». Νικολάου Καβάσιλα, *Εἰς τήν Θεῖαν Λειτουργίαν*, Κ'.

2. Αὐγουστίνου Ν. Καντιώτη, Μητροπολίτου Φλωρίνης, *Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός*, Ἀθῆναι 1977, σ. 213 κ.έ.

στε από τόν Κύριο νά κρατήσουμε στά χέρια μας, διά τοῦ ἱερέως, τό Σῶμα καί τό Αἷμα Του! Ἐμεῖς, οἱ ἀδύναμοι καί πτωτικοί ἄνθρωποι βλέπουμε τά δῶρα μας νά γίνονται ἀποδεκτά, ἄν καί ὁ Θεός τῶν ἀπάντων περιστοιχίζεται ἀπό πανάγια ἀγγελικά πνεύματα, «χιλιάδες Ἀρχαγγέλων καί μυριάδες Ἀγγέλων, τά Χερουβίμ καί τά Σεραφεῖμ, Ἐξαπτέρυγα, Πολυόμματα, Μετάρσια, Πτερωτά».

Μέ κάθε τρόπο καί σέ κάθε εὐκαιρία πρέπει νά ὑπενθυμίζουμε στούς ἑαυτούς μας, ἀλλά καί στούς ἀδελφούς μας, τήν παρουσία τῶν Ἀγγέλων κατὰ τήν διάρκεια τῆς Λειτουργίας. Εἶναι σημαντικό καί ἀπαραίτητο, ὥστε, σταδιακά, τό μέγα αὐτό Μυστήριό νά ἀποτελέσει γιά μᾶς αὐτό πού ἦταν στήν πρώτη Ἐκκλησία. Τί δηλαδή; Τό μέγιστο, τό σημαντικότερο, τό κατ' ἐξοχήν λυτρωτικό γεγονός τῆς πίστεως μας. Δυστυχῶς, στήν καθημερινότητά μας, ἡ ἐκκλησιαστική ζωή περιορίζεται συχνά σέ μία ὑποτονική παρακολούθηση κάποιων τακτικῶν Ἀκολουθιῶν. Μοιραῖα, καί ἡ Θεία Λειτουργία ἐκπίπτει σέ μία ἐκκλησιαστική ρουτίνα. Ἀκόμη καί τό ρῆμα «παρακολουθῶ», τό ὁποῖο χρησιμοποιοῦμε ὅταν ἀναφερόμαστε στόν ἐκκλησιασμό μας, μᾶς ἐπηρεάζει, ὥστε νά θεωροῦμε τούς ἑαυτούς μας παθητικούς θεατές ἐνός γεγονότος.

Κι ὅμως, ἀδελφοί μου! Στήν Θεία Λειτουργία ὅλοι μας εἴμαστε πρωταγωνιστές καί μάλιστα ὄχι ὡς ἄνθρωποι ἀλλά ὡς ἰσάγγελοι. Συγκροτοῦμε ἕνα σῶμα, μία κοινωνία, στήν ὁποία ὁ ἕνας ἀνήκει στόν ἄλλον. Ἀνήκουμε στήν κοινωνία τῶν Ἀγγέλων καί οἱ ἐκεῖνοι ἐντάσσονται στήν δική μας. Παραμένουμε ἄνθρωποι ἐπίγειοι καί συγχρόνως μετέχουμε στήν ἐν

Χριστῷ ἀνακαίνιση τῆς ἀνθρώπινης φύσης, καθιστάμενοι ἅγιοι, ἐπουράνιοι.

Γι' αὐτό πρέπει πάσῃ θυσίᾳ νά κατανοήσουμε τήν σπουδαιότητα τοῦ Μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας καί τήν ἀναγκαιότητα νά μετέχουμε σέ αὐτήν ψυχῇ τε καί σώματι. Δέν ἀρκεῖ μόνο νά βγοῦμε ἀπό τό σπίτι μας καί νά πάρουμε τήν ἀπόφαση νά μποῦμε στόν ναό, γιά νά συμμετάσχουμε σάν σέ μία ὁποιαδήποτε σύναξη, δέν ἀρκεῖ ἀπλῶς νά παρακολουθήσουμε καθήμενοι καί ἀπομακρυσμένοι μία «πράξη», πού τελοῦν... κάποιοι ἄλλοι. Ἡ πρόσκληση τοῦ ἱερέως «μετά φόβου Θεοῦ, πίστεως καί ἀγάπης προσέλθετε» δέν ἀφορᾷ μόνον στήν στιγμή τῆς μετάδοσης τῆς Θείας Κοινωνίας, ἀλλά σέ ὁλόκληρο τό Μυστήριον, ἀπό τό «Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρός καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» μέχρι τό «Δι' εὐχῶν». Ἀσφαλῶς, ἡ ὥρα κατὰ τήν ὁποία προσλαμβάνουμε τό Σῶμα καί τό Αἷμα τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ κορυφαία, εἶναι ἡ στιγμή τῆς ἀνταπόκρισής μας στήν πρόσκληση τοῦ Θεοῦ νά συμμετάσχουμε στήν Εὐχαριστιακή Τράπεζα, στήν ὁποία ὁ Ἰδιος προετοίμασε καί πού ὁ Ἰδιος προσφέρεται, δοξολογούμενος ὑπό τῶν Ἀγγέλων καί τῶν Ἀρχαγγέλων. Ἀλλά καί ἡ Θεία Λειτουργία ὁλόκληρη ἀποτελεῖ μία μυσταγωγία, ἡ ὁποία μᾶς καλεῖ σέ μία συνεχῇ καί ὁλόψυχη συμμετοχή.

Ἡ μεγαλειώδης αὕτη συλλειτουργία ἀποτελεῖ τόν ἀκρογωνιαῖο λίθο τῆς πνευματικῆς ζωῆς, τήν ἀστείρευτη πηγὴ δυνάμεων γιά κάθε πνευματικό ἀγώνα, τήν διαρκῆ ἀναζωογόνηση τῆς πίστεως μας, τήν θαυμαστή μετατροπὴ τῆς καρδιᾶς μας σέ

πυρακτωμένο κέντρο αγάπης. Ἄς ἀποδώσουμε, ἀδελφοί μου, στό μέγα Μυστήριο τῆς Θείας Εὐχαριστίας τήν κεφαλαιώδη σημασία του, ἅς γίνει ὁ βαθύτατος πόθος τῆς ψυχῆς μας, ἅς ἀποτελέσει τό κίνητρο προετοιμασίας μας, ὥστε μέ καθαρότητα σώματος καί πνεύματος νά συμμετέχουμε καί νά ὀλοκληρώσουμε μέχρι τελευταίας μας ἀναπνοῆς τήν ἐπουράνια αὐτή συλλειτουργία, «εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καί εἰς ζωήν αἰώνιον».

Ὑπάρχει, ὅμως, καί μία δεύτερη πνευματική εὐεργεσία, πού ἀποκομίζουμε ἀπό τήν ἐνσυνείδητη συλλειτουργία μέ τούς ἁγίους Ἀγγέλους, κατὰ τήν διάρκεια τῆς Θείας Λειτουργίας. Μία εὐεργεσία πού συνδέεται μέ τό ὄνομά τους. Λέγονται «Ἄγγελοι», δηλαδή ἀγγελιαφόροι χαρμόσυνων ἀγγελμάτων, χαρμόσυνων εἰδήσεων στούς ἀνθρώπους. Γνωρίζουμε περιπτώσεις, στίς ὁποῖες ἕνας Ἄγγελος ἀναλαμβάνει νά μεταδώσει στόν ἄνθρωπο κάποια συγκλονιστική πληροφορία, ὅπως τήν χαρμόσυνη εἶδηση, πού φέρνει στήν Παναγία μας ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριήλ, κατὰ τόν Εὐαγγελισμό. Γνωρίζουμε ὅμως καί περιπτώσεις, στίς ὁποῖες τό χαρμόσυνο νέο κομίζει στούς ἀνθρώπους ὀλόκληρη ἡ χορεία τῶν Ἀγγέλων, ὅπως τό «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ», κατὰ τήν Γέννηση τοῦ Χριστοῦ μας. Κάτι ἀνάλογο μέ ἐκείνη τήν νύχτα στήν Βηθλεέμ συμβαίνει καί σέ κάθε Θεία Λειτουργία:

Ὁλόκληρη ἡ χορεία τῶν Ἀγγέλων μᾶς φέρνει τό χαρμόσυνο ἄγγελμα ὅτι «ἡγγικεν ἡ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν». Καθώς τό Σῶμα καί τό Αἷμα τοῦ Χριστοῦ βρίσκονται πάνω στήν Ἁγία Τράπεζα, οἱ Ἄγγελοι δοξολογοῦν τόν Θεό, διότι ἀντιλαμβάνονται μέ τά πνευματικά τους αἰσθητήρια πῶς ἡ σκιά

τοῦ θανάτου παρῆλθε ὀριστικά καί ὁ δρόμος εἶναι ἀνοιχτός πρὸς τὴν ἀποκατάστασή μας στὴν προοπτική κατάστασιν³.

Γι' αὐτό τελοῦμε τὴν Θεία Εὐχαριστία, γιὰ νά ἔχουμε μία ἐσχατολογική προοπτική τῆς Βασιλείας, γιὰ νά μπορούμε ἀπὸ τώρα νά βιώνουμε αὐτό πού θά ἀξιωθοῦμε νά λάβουμε «ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ»: τὴν μετοχή μας στὴν αἰώνια ζωή. Τὴν ὥρα τοῦ Μυστηρίου τελεῖται κάτι ὁρατό, συγχρόνως ὅμως καί κάτι ἀόρατο, πού ἀντιλαμβάνονται μόνον οἱ Ἅγιοι, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἐνεργοποιήσει τὰ πνευματικά τους αἰσθητήρια⁴. Τελεῖται κάτι ἐπίγειο, τό ὁποῖο ὅμως ἔχει ἐνωθεῖ μέ τὰ ἐπουράνια. Τελεῖται κάτι μέσα στόν χρόνο, τό ὁποῖο ὅμως εἰκονί-

3. «Τοῦτο γάρ (τό εὐχαριστεῖν) ἡμᾶς καί τῆς γῆς ἀπαλλάττει, καί πρὸς τόν οὐρανόν μετατίθησι καί ἀγγέλους ἐξ ἀνθρώπων ποιεῖ. Καί γάρ καί ἐκεῖνοι (οἱ ἄγγελοι) χορόν στησάμενοι, ὑπέρ τῶν εἰς ἡμᾶς ἀγαθῶν εὐχαριστοῦσι τῷ Θεῷ λέγοντες: «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καί ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία» [Λουκ. 2, 14]. Χρυσοστόμου Ἰω., *Ὁμιλία εἰς Ματθαῖον* 25, 3 PG 57, 331.

4. «Πόσες φορές τὴν ὥρα τῆς Θείας Λειτουργίας δέν βλέπω Ἀγγέλους νά περιῦπτανται γύρω ἀπὸ τό Ἱερό Θυσιαστήριο, Χερουβείμ καί Σεραφεῖμ νά μέ κυκλώνουν καί τὰ Ἐξαπτέρυγα νά καλύπτουν τό πρόσωπό τους μέ τίς φτεροῦγες τους, σεβόμενοι τό ἐσφαγμένο Ἀρνίο, τόν Θε-άνθρωπο Ἰησοῦ, μέσα στό Ἅγιο Δισκάριο, μελιζόμενο καί μὴ διαιρούμενο, ἐσθιόμενο καί μηδέποτε δαπανώμενο! Τί γίνεται μέσα στό Ἱερό κατὰ τὴν διάρκεια τῆς Θείας Λειτουργίας! Μερικές φορές δέν μπορῶ νά ἀντέξω καί κάθομαι στὴν καρέκλα... Τί φτερουγίσματα, παιδιά μου, οἱ Ἄγγελοι!>! δρ Χαραλάμπη Μπούσια, Ὁσῖος Γέροντας Ἰάκωβος Τσαλίκης, <http://aegeanews.gr/news/ekklisia/364043/osios-gerontas-iakovos-tsalikis-san-simera-zouse-isangela-kai-evlepe-angelous/>.

ζει τὰ Ἑσχατα. Εἴμαστε ἀκόμη ἐδῶ κάτω, στήν γῆ, ἀλλά, ἐν τούτοις, ἀναβιβάζομαστε σέ ἄλλα ἐπίπεδα, μετέχουμε ἐπουρανίων βιωμάτων, γευόμαστε παραδείσιες δωρεές.

Ἡ Θεία Λειτουργία εἶναι ἡ εἴσοδός μας στήν αἰώνια ζωή, στήν Βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Αὐτό τό ἄγγελμα μᾶς φέρουν οἱ Ἄγγελοι, αὐτή τήν χαρά μᾶς δίνουν: Ὅτι μπορούμε νά κερδίσουμε τά αἰώνια, ὅτι ἔχουμε πλαστεῖ νά ζήσουμε γιά πάντα μέ τόν Θεό, ὅτι μπροστά μας ἀνοίγεται ἕνας δρόμος πού ὁδηγεῖ στόν Παράδεισο, ὅτι ἤδη, ἀπό αὐτή τήν ζωή, ἔχουμε πολιτογραφηθεῖ πολίτες τῆς αἰωνιότητος.

Τό χαρμόσυνο αὐτό μήνυμα εἶναι καί πηγή ἐνδυνάμωσης. Διότι, ὁ δρόμος πού ξεκινάει ἀπό αὐτήν ἐδῶ τήν γῆ καί τερματίζεται στόν οὐρανό δέν εἶναι εὐκόλος. Ἀπαιτεῖ κόπο, μόχθο, ἐπίπονη καί ἐπίμονη προσπάθεια, προκειμένου νά στολιστοῦμε μέ τίς ἀρετές τῶν Ἀγίων, τήν ἀγάπη, τήν ἐλεημοσύνη, τή φιλανθρωπία, τήν εἰρήνη, τήν καταλλαγή, τήν συγχωρητικότητα. Τόν τρόπο νά βαδίσουμε τόν δρόμο αὐτό μᾶς τόν παραδίδει ἡ Ἐκκλησία μας, μέσα ἀπό τοὺς ἀγῶνες τῶν Ἀγίων μας. Ἡ Θεία Εὐχαριστία, ὅμως, συγκεφαλαιώνει τά πάντα. Ἡ μετοχή μας σ' αὐτή, «μετά φόβου, πίστεως καί ἀγάπης» τήν καθιστᾷ ὡς τήν συντομότερη ὁδὸ ἀποκτήσεως τῶν ἀρετῶν, τόν δρόμο πρὸς τήν Θέωση.

Ἀλλά, πρὸς Θεοῦ, μὴν νομίσουμε πῶς ὁ στέφανος τῆς ἀθλήσεως⁵ κερδίζεται μέ τοὺς δικούς μας ἀγῶνες. Αὐτός ὁ στέ-

5. Β' Τιμ., 4,8.

φανος τῆς ἀγιότητος ἀποτελεῖ δωρεά τῆς φιλανθρωπίας καί τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ. Μέ τήν συντριβή καί τήν ταπείνωσή μας ἐμεῖς ἀνοίγουμε τίς πόρτες τῆς ψυχῆς μας, ὥστε νά ἀξιωθεῖ τῆς λυτρωτικῆς ἐπέμβασης τοῦ Ἐπουράνιου Πατέρα μας. Στήν Θεία Λειτουργία προσφέρουμε τήν ὑπαρξή μας στόν Θεό καί ἡ Χάρις Του τήν ἀνακαινίζει. Αὐτή τήν ὁλοκληρωτική παράδοση ἐκφράζουμε καί κατά τήν ὥρα τῆς Εὐχαριστίας:

«Τά σά ἐκ τῶν σῶν Σοί προσφέρομεν κατά πάντα καί διά πάντα».

Ἀδελφοί μου,

Ἡ σημερινή ἑορτή συνδέεται μέ τήν ἀποκατάσταση τῆς ἐνότητος τῶν οὐρανίων Δυνάμεων. Δέν λησμονοῦμε πῶς οἱ τάξεις τῶν Ἀγγέλων διασπάστηκαν, ἐξαιτίας τῆς ἀλαζονίας τοῦ Ἐωσφόρου καί τῶν Ἀγγέλων του. Χάθηκε γι' αὐτούς ἡ μακαριότητα τῆς ἐπαφῆς μέ τόν Θεό, ἄνοιξε γι' αὐτούς ἡ ἄβυσσος. Ἦταν τότε πού οἱ ἀγαθοί Ἀγγελοι ἄκουσαν τήν παραίνεση τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ γιά τόν κίνδυνο τῆς πτώσεως:

«Πρόσχωμεν!»

«Στῶμεν καλῶς, στῶμεν μετά φόβου!»

Ἀπό τήν στιγμή ἐκείνη παγιώθηκαν στό ἀγαθό καί ἡ ἐνότητά τους ἔγινε μόνιμη. Τήν χαρά αὐτῆς τῆς ἐνότητος ἐκφράζει ἡ δοξολογία Του. Καί εἶναι μία ἐνότητα, πού δέν ἀφορᾷ μόνον στούς ἴδιους, ἀλλά ἀντανακλᾷ καί στήν ἐνότητα, τῶν ἀνθρώπων μέ τόν πνευματικό κόσμο καί ἰδιαίτερα μέ τόν ἴδιο τόν Θεό.

Αὐτή ἡ χαρά τῆς ἀγάπης ἀποτελεῖ ἓνα τρίτο χαρακτηριστικό τῆς δοξολογίας τῶν Ἀγγέλων, πού ἔχουμε τήν εὐκαιρίαν νά γευθοῦμε κι ἐμεῖς. Αὐτόν τόν δεσμό τῆς ἀγάπης πού ὑπάρχει καί βιώνεται στήν Θεία Εὐχαριστία καλούμαστε νά εἰσπείσουμε μέ τήν μεταξὺ μας ἐνότητα, τήν ὁποία ἐπισφραγίζει καί ὁλοκληρώνει ἡ συμμετοχή μας στό Ποτήριο τῆς Ζωῆς.

Ἡ ἐνότητα τῶν Ἀγγέλων ἀποτελεῖ γιά μᾶς πρότυπο καί διδάγμα. Μόνο στήν ἐνότητα ὑπάρχει ἡ χαρά. Μόνο ἀπό τήν ἐνότητα μπορεῖ νά πηγᾷ ἓνας εὐάρεστος στόν Θεό δοξολογικός ὕμνος. Μόνο διὰ τῆς ἐνότητος βαδίζουμε τόν δρόμο πού ὁδηγεῖ στόν Παράδεισο. Πηγὴ χαρᾶς μεγάλης εἶναι ἡ ἐνότητα!

Μεγάλῃ εἶναι ἡ χαρά ἐκείνων πού νοιώθουν πῶς δέν εἶναι μόνοι. Μεγάλῃ εἶναι ἡ χαρά τῆς Ἐκκλησίας, ὅταν ὁ χιτώνας τῆς δέν διαρρηγνύεται. Μεγάλῃ εἶναι ἡ χαρά τῶν Ἀγγέλων, ὅταν βλέπουν τοὺς ἀδιάσειστους δεσμούς τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας. Τότε τό Μυστήριο καρποφορεῖ. Τότε τό Ἅγιο Πνεῦμα παρηγορεῖ. Τότε ἀξιωνόμαστε τῆς ἑνώσεως μέ τό σωτήριο πανάχραντο Σῶμα τοῦ Χριστοῦ κατὰ τήν Θεία Λειτουργία.

Ἡ ἀσθενὴς ἀνθρώπινη ἀγάπη μέσα στήν Θεία Λειτουργία κραταιώνεται. Ὁ διπλανός μας ἀπὸ ξένος γίνεται συμπαράστατης, συλλειτουργός, ἀδελφός. Οἱ θλίψεις καί οἱ δοκιμασίες τοῦ ἐνός γίνονται ἡπιότερες μέ τήν συμπαράσταση καί τήν θυσιαστικὴ ἀγάπη τοῦ ἄλλου. Καί ὅλοι μαζί, σάν ἓνα σῶμα, μέ μία ψυχὴ καί μία φωνή, ἀπευθυνόμαστε στόν κοινό Πατέρα μας, ὑψώνοντας ἱκεσία, πού δέν εἶναι δυνατόν νά

παραβλεφθεῖ ἀπό Αὐτόν, πού εἶναι ἡ Πηγὴ τῶν οἰκτιρμῶν.

Χαρά γιὰ τὴν συλλειτουργία ἀνθρώπων καὶ Ἀγγέλων, χαρά γιὰ τὴν ἔλευση τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, χαρά γιὰ τὴν ἐνότητα μεταξὺ τους: Αὐτά εἶναι τὰ τρία χαρακτηριστικά τῆς παρουσίας τῶν Ἀγγέλων στὴν ζωὴ μας καί, ἰδιαίτερα, κατὰ τὴν Θεία Λειτουργία.

Ἦς καταστεῖ, λοιπόν, αὐτὴ ἡ ἑορτή, πού τόσο πανηγυρικά ἐορτάζεται σέ αὐτό ἐδῶ τό ἀρχαγγελικό προσκύνημα, μία εὐκαιρία γιὰ νὰ βιώσουμε καλύτερα, οὐσιαστικότερα, μέ μεγαλύτερη καὶ αὐθεντικότερη πίστη, τό μυστήριο τῆς Θείας Εὐχαριστίας, πού εἶναι συλλειτουργία τοῦ οὐρανοῦ μέ τὴν γῆ, τοῦ κλήρου μέ τὸν λαό, τῶν ἀγγελικῶν δυνάμεων μέ τό ἀνθρώπινο γένος.

Ἦς ἀναθερμανθεῖ μέσα μας ὁ πόθος γιὰ συμμετοχὴ στό μέγα αὐτό Μυστήριο καὶ ἅς βιώσουμε, μέσῳ αὐτοῦ, τὴν ἐσχολογικὴ προοπτικὴ πού μᾶς φέρνει τόσο κοντὰ στὴν Βασιλεία τῶν οὐρανῶν καὶ μᾶς ἐνώνει σ' ἓνα σῶμα, τὴν ἀγία μας Ἐκκλησία, ἡ ὁποία ὡς κεφαλὴ τῆς ἔχει τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό καὶ μέλη τοὺς Ἀγγέλους καὶ ὅλους ἐμᾶς. Ἀμήν.

Μιμητές Ἀγγέλων

«Ἡ τοιαύτη οὖν συγκρότησις, σύναξις ὠνομάσθη τῶν Ἀγγέλων, τουτέστιν προσοχή, ὁμόνοια καί ἔνωσις».

Σεβαστοί μου Πατέρες,
ὁσιολογιωτάτη Γερόντισσα μετά τῆς τιμίας συνοδείας σας,
ἀγαπητοί μου ἀδελφοί,

Μέ αὐτά τά λόγια, ὁ Ἱερός Συναξαριστής προβάλλει σέ ὅλους μας σήμερα τό βαθύτερο μήνυμα καί περιεχόμενο τῆς εὐφρόσυνης ἐορτῆς τῆς Συνάξεως τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν καί πασῶν τῶν ἐπουρανίων Δυνάμεων Ἀσωμάτων.

«Ἡ τοιαύτη οὖν συγκρότησις, σύναξις ὠνομάσθη τῶν Ἀγγέλων, τουτέστιν προσοχή, ὁμόνοια καί ἔνωσις».

Τρεῖς λέξεις, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, μέσα ἀπό τίς ὁποῖες καταδεικνύεται ἡ ἀξία τῆς πνευματικῆς μας ζωῆς. Τρεῖς λέξεις μέσα ἀπό τίς ὁποῖες ἀναβλύζει τό ἐλπιδοφόρο μήνυμα, ὅτι πραγματικά, μέσα στήν Ἐκκλησία μας, ἐάν προσέξουμε, ἐάν ὁμονήσουμε καί ἂν εἴμαστε ἐνωμένοι διά τῆς ἀγάπης, μπορούμε νά σωθοῦμε.

«Προσοχή, ὁμόνοια καί ἔνωσις».

«Πρόσχωμεν!».

Αὕτῃ ἦταν ἡ ἀρχαγγελικὴ ρήση τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ, πού ὡς πρόσκληση ἀπευθύνθηκε πρὸς ὁλόκληρο τὸν ἀγγελικό κόσμο, ἀμέσως μετὰ τὴν πτώση τοῦ Ἑωσφόρου καὶ τῶν ταγμάτων του. Μία προσταγή, μία παράκληση, μία νουθεσία πρὸς τὰ ὑπόλοιπα Ἀγγελικά Τάγματα νά μὴν παρασυρθοῦν ἀπὸ τὴν πτώση τοῦ ἀποστάτη, νά μὴν ἀκολουθήσουν τὸν διάβολο στὴν πτωτικὴ του πορεία, τὴν ὁποία ὁ ἴδιος προξένησε μέ τὸν χωρισμό του ἀπὸ τὴν ἀγάπη καὶ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ὑψηλότερο θρόνο καὶ ἀπὸ ἐκεῖνον τοῦ Θεοῦ ἐπεθύμησε καὶ κατέληξε στό ἔσχατο βάθος τοῦ σκότους.

«Πρόσχωμεν!», ἦταν ἡ ἀρχαγγελικὴ ρήση.

Δηλαδή «Προσέξτε». Σάν νά τοὺς λέει:

«Προσέξτε, Ἄγγελοι, προσέξτε, οὐράνιες δυνάμεις, προσέξτε, Χερουβείμ καὶ Σεραφείμ· ὁ Ἑωσφόρος πέφτει, ἐπειδὴ ἐγκαταλείπει τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ χωρίζεται ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν οὐράνια ζωὴ, ἐπειδὴ ἐπόθησε δόξα ὑπερτέρα τοῦ οὐρανίου Πατρός. Προσέξτε τὴν χρῆση τῆς ἐλευθερίας πού σᾶς παραχώρησε ὁ Θεός. Ἐξετάστε μέ σχολαστικότητα τίς συνέπειες τῶν ἐπιλογῶν σας».

Μετὰ τὴν προσοχή, μετὰ τό «Πρόσχωμεν», ἔρχεται ἡ ἔκκληση γιὰ ὁμόνοια. Ἡ προτροπὴ γιὰ κοινὸ θέλημα, κοινὴ πορεία, κοινὴ ἀπόφαση ὅλων τῶν Ἀγγελικῶν δυνάμεων, ὅχι μόνο νά μὴν ἀκολουθήσουν τὸν Ἑωσφόρο στό τραγικὸ του πέσιμο, ἀλλὰ νά παραμείνουν αἰώνια, ἀτέρμονα, παντοτινὰ ἐνωμένοι στό ἔργο Του. Ποιό; Τὴν δοξολογία τῶν μεγαλείων τῆς Τρισηλίου Θεότητος, τὴν διακονία τῆς μεταφορᾶς τοῦ

θελήματος τοῦ Θεοῦ στὸν κόσμο, τὴν προστασία καὶ καθοδήγηση τῶν ἀνθρώπων πρὸς κάθε ἔργο ἀγαθό, μέ σκοπὸ τὴν εἴσοδό τους στὴν οὐράνια Βασιλεία.

Ἡ ἔνωση τοῦ θελήματος, δηλαδή ἡ ὁμόνοια, δέν μπορεῖ παρὰ νὰ ὀδηγήσει σέ ὁλοκληρωτικὴ ἔνωση ἀγάπης. Διότι ἀγάπη, οὐσιαστικά, εἶναι ἡ μετατροπὴ τοῦ θελήματος τοῦ ἄλλου σέ θέλημα δικό μας. Αὐτός εἶναι ὁ τρόπος πού κάνει δύο ὑπάρξεις νὰ ζοῦν σάν μία. Οἱ ἄγευστοι πνευματικά φοβοῦνται τὴν ἀγάπη, διότι νομίζουν πὼς μεταβάλλει τὸν ἄνθρωπο σέ ἄβουλο ὄν. Ὅσοι, ὅμως, ἔχουν πνευματικὴ ἐμπειρία τῆς ἀγάπης, γνωρίζουν πὼς ἐκεῖνος πού ἀγαπᾷ, διατηρεῖ ἀκέραια τὴν προσωπικότητά του, καθιστώντας δικό του θέλημα τὸ θέλημα τοῦ ἀγαπημένου προσώπου.

Ἰδιαίτερα αὐτὸ φαίνεται στὴν σχέση τοῦ ἀνθρώπου μέ τὸν Θεό. Ὅποιος ἀγαπᾷ τὸν Θεό, κάνει τὸ Θεῖο θέλημα δικό του. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ δέν καταργεῖ τὴν ὑπαρξή. Ἀντίθετα, τὴν ἐξυψώνει, τὴν ὀδηγεῖ σέ πληρότητα καὶ τὴν προσανατολίζει πρὸς τὸν ἀρχικὸ προορισμό της. Αὐτὴ, λοιπόν, τὴν εὐλογημένη ἔνωση, ἀπὸ τὴν στιγμή τοῦ «πρόσχωμεν» μέχρι καὶ σήμερα καὶ μέχρι τῆς συντελείας τῶν αἰώνων, ἀπολαμβάνουν οἱ Ἀγγελικὲς δυνάμεις, ἐνωμένες μεταξύ τους καὶ μέ τὸν Θεό. Τίποτα πιά δέν μπορεῖ νὰ τοὺς διχάσει, νὰ τοὺς ἀποκόψει ἀπὸ τὴν ἀγάπη, ἀπὸ τὸ φῶς, ἀπὸ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Ἀδελφοί μου,

πάντοτε, μὰ ἰδιαίτερα αὐτές τίς κρίσιμες ἡμέρες, τίς ὁποῖες διερχόμεθα, πρέπει νὰ βρισκόμαστε σέ ἐγρήγορση, ὥστε αὐτές οἱ τρεῖς λέξεις νὰ ἔχουν ἓνα οὐσιαστικὸ νόημα καὶ νὰ

σηματοδοτοῦν ὁλόκληρη τήν ζωή μας.

Πρῶτα ἡ λέξη «Προσοχή». Στήν πατερική μας παράδοση, τό νόημα αὐτῆς τῆς λέξης ἀποδίδεται καί μέ τόν ὅρο «νήψη». Πρόκειται γιά μία διαρκῆ κατάσταση ἐπιφυλακῆς, προκειμένου ὁ ἄνθρωπος νά λαμβάνει ταχύτατα τά μέτρα του, ὅταν προσεγγίζει τήν ψυχή ὁ πειρασμός. Ἀλήθεια, τί πρέπει νά προσέξουμε, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί; Τί ἄλλο ἀπό ἐκεῖνες τίς παγίδες πού κατακρήμνισαν τόν Ἑωσφόρο καί πού τώρα ὁ ἴδιος τίς βάζει σέ μᾶς; τίς παγίδες τῆς αὐτάρκειας, κατόπιν τήν παγίδα τῆς ὑπερηφάνειας καί τέλος τῆς ἀλαζονίας. Πρέπει νά προσέξουμε τόν πειρασμό τῆς αὐτάρκειας, πρέπει νά προσέξουμε τόν πειρασμό τῆς ὑπερηφάνειας, πρέπει νά προσέξουμε τόν πειρασμό τῆς ἀλαζονίας. Ἐνοίωσε αὐτάρκης ὁ Ἑωσφόρος καί θέλησε νά ἀπομακρυνθεῖ ἀπό τόν Θεό. Εἶχε τήν ψευδαίσθηση ὅτι δέν Τόν ἔχει ἀνάγκη γιά νά ὑπάρξει στόν κόσμο καί τά ἔχασε ὅλα. Θεώρησε τόν ἑαυτό του ὑπέρτερο τοῦ Θεοῦ καί ἀπογυμνώθηκε ἀπό κάθε πνευματικό χάρισμα. Περιφρόνησε κάθε δημιουργήμα, ἐγκλωβίστηκε στήν αὐτοθέωσή του καί ἀποκόπηκε ἀπό τήν πηγὴ τῆς ἀγάπης καί τούς ἀδελφούς του ἀγγέλους.

Ὅλα αὐτά περιγράφουν πλήρως καί τήν ἐωσφορική ἐπίδραση πού δεχόμαστε καί ἐμεῖς ὡς ἄνθρωποι, διαχρονικά. Μιλάμε συχνά γιά ἁμαρτίες, οὐσιαστικά ὅμως ἡ ἁμαρτία δέν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπό τήν ψευδαίσθηση τοῦ ἀνθρώπου ὅτι μπορεῖ νά ζήσει στόν κόσμο χωρίς τόν Θεό. Ἀμαρτία δέν εἶναι τίποτα ἄλλο ἀπό τήν οὐτοπία μιᾶς ὑπαρξῆς πού, δῆθεν, μπορεῖ νά στηριχθεῖ στίς δικές της δυνάμεις, νά χτίσει μόνη της

πανύψηλους πύργους τῆς Βαβέλ καί νά ξεπεράσει ἀκόμη καί τόν Δημιουργό καί Πλάστη της.

Ἀμαρτία εἶναι ἡ διακοπή τῆς σχέσης μέ τόν Θεό καί τούς ἀνθρώπους, ἡ ἐπιθυμία τῆς πρωτοκαθεδρίας, τό μίσος πρός ὅ,τι ἀμφισβητεῖ τό δῆθεν ἀλάθητο, ἡ ἱκανοποίηση τοῦ ἐγωισμοῦ μέ κάθε τρόπο, μέ κάθε ἀνίερο μέσον, μέ κάθε αἰσχυρή πράξη, χωρίς ὄριο καί χωρίς ντροπή.

Ὁ Ἐωσφόρος ἐπιδιώκει καί συχνά ὁ Θεός, λόγω τῆς ἀμέλειάς μας τό ἐπιτρέπει, νά εἰσέρχεται σέ κάθε χῶρο τῆς ζωῆς μας, ἀκόμη καί μέσα στήν Ἐκκλησία μας. Χωρίς προσοχή, χωρίς νήψη, ὁ ἄνθρωπος, ὅπου καί ἂν βρίσκεται, ξεγελιέται, παρασύρεται καί παγιδεύεται στήν ἀπάτη τῆς αὐτοθέωσής του καί ἐγκλωβίζεται σέ μία ψεύτικη αὐτάρκεια, σέ μία ἀπωθητική ἀλαζονική συμπεριφορά, σέ μία καταστροφική πορεία ὑπερηφάνειας. Αὐτές εἶναι οἱ παγίδες πού τόν χωρίζουν ἀπό τόν Θεό, τόν ἀποκόπτουν ἀπό τούς ἀνθρώπους καί τόν ἀποξενώνουν ἀπό τόν βαθύτερο, τόν αὐθεντικό, τόν κατά φύσιν ἐσωτερικό ἄνθρωπο. Μέ ἄλλα λόγια, ὁ ὑπερήφανος, ὁ ἀλαζόνας, ὁ ἐπηρμένος ἄνθρωπος χάνει κυριολεκτικά τόν ἑαυτό του.

Πρέπει, λοιπόν, ἀδελφοί μου, νά προσέξουμε, καί ὡς πιστοί καί ὡς μέλη τῆς κοινωνίας μας, διότι ἡ ζωή μας ἀπαιτεῖ καθημερινή ἐγρήγορση. Καί δέν ἀναφέρομαι μόνον σέ θέματα καθημερινότητας, πού ἔχουν νά κάνουν μέ τήν ἐργασία μας, ἤ μέ τήν οἰκογένειά μας. Ἀναφέρομαι σέ κάτι πολύ σπουδαιότερο: στήν ἐγρήγορση τῆς πνευματικῆς μας ζωῆς. Ὁ πνευματικός ἀγώνας δέν ἀφορᾷ μόνον στούς ἀσκητές καί στούς

μοναχούς. Ἀφορᾷ τοὺς πάντες. Πρόκειται γιὰ ἀγώνα πού ἀποσκοπεῖ στήν συναίσθηση τῆς ἀδυναμίας μας, στήν ἐπίγνωση τῆς ματαιότητος τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν καί στήν διαρκῆ καταφυγή στήν δύναμη καί στήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Ἄν ἀφεθοῦμε ἔστω καί γιὰ λίγο, ὁ Διάβολος βρίσκει ἔδαφος νά ἐπηρεάσει καταστροφικά τήν ψυχή μας μέ λογισμούς αὐτάρκειας καί νά παρουσιάσει περιττούς, πρῶτα τόν Θεό καί κατόπιν τοὺς συνανθρώπους μας. Ἐάν οἱ λογισμοί αὐτοί βροῦν τό ἔδαφος γιὰ νά φυτρώσουν στήν ψυχή μας, ὁδηγούμαστε σταδιακά στήν ἀπιστία ἀπέναντι στόν Θεό καί στήν σκληροκαρδία ἀπέναντι στοὺς ἀνθρώπους. Ἡ κατάσταση αὐτή θυμίζει μέ τρόπο τραγικό τήν ἀποξένωση καί τόν πνευματικό θάνατο τοῦ ἱδίου τοῦ Ἑωσφόρου. Μήν ἐκπλήττεσθε, ἀδελφοί μου. Ὁ Διάβολος ἀναζητᾷ ὑπάρξεις νά τόν ἀκολουθήσουν στήν τραγωδία του. Καί εἶναι γεγονός πῶς εἶναι σέ θέση νά παρεισφρήσει καί στίς ἀγνότερες ψυχές καί νά ἀλλοιώσει τίς καλύτερες προθέσεις. Τί εἶναι ἐκεῖνο πού ἀκυρώνει ὀλοκληρωτικά τά σχέδια του; Μία καί μόνη ἀρετή: Ἡ ταπεινοφροσύνη, δηλαδή, ἡ ἀπάρνηση τῆς αὐταρέσκειας, τῆς αὐτάρκειας καί τῆς ἀλαζονίας. Μέ λιτό καί παραστατικό τρόπο, μᾶς περιγράφει τό Γεροντικό τήν δύναμη τῆς ταπεινοφροσύνης: Εἶδε ὁ ἅγιος Ἀντώνιος τίς παγίδες τοῦ Διαβόλου ἀπλωμένες στήν γῆ καί ἀναρωτήθηκε ἀναστενάζοντας: Ποιός μπορεῖ νά τίς ἀποφύγει; Καί τότε ἀκούστηκε μία φωνή νά ἀπαντᾷ: ἡ ταπεινοφροσύνη¹.

1. Τό Γεροντικόν, ζ', ἐκδ. Ἀστήρ, σ. 2.

Προσοχή, λοιπόν, αγαπητοί μου αδελφοί, προσοχή! Ἄς ἀκούσουμε αὐτὴ τὴν ἀρχαγγελικὴ προτροπὴ. Ἐάν προσέξουμε στὴν ζωὴ μας, στὴν ἐπαγγελματικὴ καὶ κοινωνικὴ μας παρουσία, στὴν ἐκκλησιαστικὴ μας διακονία καὶ ἰδιαίτερα στὸν πνευματικὸ μας ἀγώνα, τότε εἶναι βέβαιο πὼς θὰ βιώσουμε καὶ τὴν ὁμόνοια.

Μέ τὴν ὁμόνοια μεταξύ μας, τό κάθε καλὸ πραγματοποιεῖται εὐκολότερα καὶ τό κάθε κακὸ ἀντιμετωπίζεται ἀποτελεσματικότερα. Ἡ ὁμόνοια κάνει τοὺς ἀνθρώπους ἀδέλφια καὶ κάθε προσωπικὸ πρόβλημα, κάθε προσωπικὸς πειρασμὸς ἀνακόπτεται, καθὼς ἡ ἰσχυρογνωμοσύνη καὶ ἡ ἔπαρση δέν βρίσκουν πρόσφορο ἔδαφος νὰ ριζώσουν. Ἐάν ἡ ὁμόνοια ἀποτελοῦσε μία διαρκὴ κατάσταση τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας, ὁ Διάβολος δέν θὰ ἐπετύγχανε τὸν διχασμὸ τῶν προσώπων, τῶν οἰκογενειῶν, τῶν κοινωνιῶν, τῶν κρατῶν, ἀκόμη καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος.

Γνωρίζει ὁ Διάβολος πὼς πρῶτο βῆμα πρὸς τὴν ἁμαρτία καὶ τὴν πνευματικὴ ἀπονέκρωση εἶναι ἡ διχόνοια. Γνωρίζει ἐπίσης πὼς εὐκόλα θὰ σηκωθεῖ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν μικρὴ ἢ μεγάλη πτώση του ὅταν εἶναι μονοιασμένος μέ τὸν οὐρανὸ, ὅταν αἰσθάνεται τὸν Θεὸ συνοδοιπόρο στὴν ζωὴ του καὶ τὸν συνάνθρωπο νὰ εἶναι μία ζωντανὴ εἰκόνα, ἀδελφός του, φίλος του, συμπαραστάτης του.

Πρέπει, ἀδελφοί μου, ὅλοι μας, αὐτές τίς κρίσιμες ἡμέρες τίς ὁποῖες διέρχεται ἡ πατρίδα μας, ἀλλὰ καὶ ἡ παγκόσμια κοινωνία, νὰ θέσουμε ὡς στόχο τῆς ζωῆς μας τὴν ἀρετὴ τῆς ὁμόνοιας. Αὐτό εἶναι τό μέγιστο διδάγμα τῆς συνάξεως τῶν

Ἀγγελικῶν Δυνάμεων, πού μέ τήν παγίωσή τους στό Ἀγαθό, μᾶς διδάσκουν πώς ἡ διαρκῆς καλλιέργεια τῆς ὁμόνοιας μᾶς ἐδραιώνει καί ἐμᾶς ὁλοένα καί περισσότερο στόν ἀγαπητικό τρόπο ζωῆς.

Ἐάν δέν εἶναι ἱκανό τό παράδειγμα τῶν Ἀγγέλων νά μᾶς συνετίσει, ἅς δοῦμε τουλάχιστον τά τραύματα πού ἀφήνει ὁ διχασμός, τόσο στήν πατρίδα μας, ὅσο καί στήν Ἐκκλησία μας. Ὡς μᾶς φιλοτιμήσουν οἱ πληγές τῆς διχόνοιας, τό μίσος ἀνάμεσα σέ ἀδελφούς, οἱ διαρκεῖς ρήξεις, οἱ συγκρούσεις, ἀκόμη καί τά ἐγκλήματα. Ὡς φανταστοῦμε τήν χαιρεκακία τοῦ Διαβόλου, βλέποντας τήν ἐπιτυχία τῶν σχεδιασμῶν του. Ὡς ἀναλογιστοῦμε, ἔστω καί ἀνθρωπομορφικά, τήν λύπη τοῦ Θεοῦ, καθῶς παρατηρεῖ τήν ἀλλοτρίωση τῶν ζωντανῶν Του εἰκόνων. Εἶναι ἀνάγκη, ἀδελφοί μου, ἐπιτακτική ἀνάγκη νά ἀκυρώσουμε τά ἐωσφορικά σχέδια. Ἐχουμε ἀσχοληθεῖ ὑπερβολικά μέ τό νά τά ἐντοπίζουμε καί νά τά διαδίδουμε ὡς φόβητρο μέσῳ διαδικτύου. Ὡς ἀσχοληθοῦμε λίγο περισσότερο μέ τήν ἀντιμετώπισή τους. Ὅ,τι καί ἂν μηχανεύεται ὁ Πονηρός, τά ὅπλα ἀντιμετώπισής του εἶναι ἀπλά καί διαχρονικά. Πρῶτα ἅς καταθέσουμε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τήν συντριβή, τήν ἀνεπάρκεια, τόν πόνο τῆς ἐμπαθοῦς ζωῆς μας. Καί ἀφοῦ προσέξουμε, ἀφοῦ ὁμονοήσουμε, ἅς ἀπολαύσουμε τήν ὁδό τῆς ἐνώσεως καί τῆς ἐνότητος.

Εἶναι ἀπολύτως ἐφικτή μία τέτοια κατάσταση. Καί φέρνω ὡς ἀπόδειξη τήν σημερινή ἑορτή. Σήμερα, ὅλοι ἐδῶ, ἐνωμένοι, ἀπολαμβάνουμε τήν πεμπτουσία τῆς πίστες μας καί τό κάλλος τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας ζωῆς, πού δέν εἶναι ἄλλο ἀπό

τήν ενότητα γύρω από τό κοινό Ποτήριο. Κάτω από τόν θόλο τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ ναοῦ, ὅλοι μαζί, σάν σῶμα, μέ μία ψυχή, ποιμένες καί ποιμαινόμενοι, μοναχές καί λαϊκοί, ἄρχοντες καί ἀρχόμενοι, ἀπολαμβάνουμε αὐτή τήν ενότητα πού προσφέρει ἡ Θεία Εὐχαριστία ὡς τό κατ' ἐξοχήν μυστήριο τῆς ἐνότητος, τῆς ζωῆς, τῆς εἰρήνης καί τῆς καταλλαγῆς.

Ἕνας εἶναι ὁ Χριστός, ὁ «προσφέρων» καί «προσφερόμενος», ὁ Ὅποῖος μᾶς καλεῖ νά λάβουμε τό ἄχραντο Σῶμα Του καί τό τίμιο Αἷμα Του. Αὐτός εἶναι ὁ τρόπος νά μετάσχει ἡ ἀνθρώπινη κοινωνία στήν Θεία Κοινωνία καί νά ἀπολαύσει ἡ ἀνθρωπότητα, ὅχι τίς εὐθραυστες ἰσορροπίες τῶν ἀνθρωπίνων νόμων καί τῶν διακρατικῶν συμβάσεων, ἀλλά τήν μόνιμη εἰρήνη, πού θά πηγάζει ἀπό τίς ψυχές, τίς συμφιλιωμένες μέ τόν Θεό καί τόν συνάνθρωπο.

Ὁ κόσμος καθημερινά χτίζει καί γκρεμίζει, ξαναχτίζει καί ξαναγκρεμίζει τήν ενότητά του. Ἐμεῖς ἀπολαμβάνουμε μία ενότητα πού ὀνομάζεται, σύμφωνα μέ τήν Πατερική Θεολογία, «ἄνωθεν ενότητα», δηλαδή ἀπολαμβάνουμε τήν ενότητα τῆς Ἀγίας Τριάδος. Μία ενότητα, πού διαφυλάσσει τήν μία οὐσία, ἀλλά ἀναδεικνύει τά ξεχωριστά χαρακτηριστικά ιδιώματα τοῦ κάθε προσώπου.

Ἕνας εἶναι ὁ Θεός καί Τριαδικός: Πατήρ, Υἱός καί Ἅγιο Πνεῦμα. Μία εἶναι ἡ Ἐκκλησία Του, μέσα στήν ὁποία ὑπάρχουμε ἐνωμένοι, χωρίς νά χάνουμε ποτέ τήν ἰδιοπροσωπία μας, τά ἰδιαίτερα ταλέντα μας, τίς ἰδιαίτερες κλίσεις μας. Ὅλοι διαφορετικοί. Καί συγχρόνως ὅλοι ἀλληλοσυμπληρούμενοι, ὅλοι χρήσιμοι, ὅλοι πολύτιμοι μέσα στήν Ἐκκλησία, χω-

ρίς κανείς νά ζητᾷ τὰ δικά του, χωρίς κανείς νά θέλει νά κυριαρχήσει, χωρίς κανείς νά θέλει νά ἀποκοπεῖ. Τότε καί μόνον τότε, ἡ Ἐκκλησία γίνεται μία τεράστια λαμπάδα ἀγάπης, τῆς ὁποίας τήν φλόγα καλούμαστε νά μεταλαμπαδεύσουμε στήν οἰκογένεια, στήν ἐκπαίδευση, σέ κάθε ἐπαγγελματικό ὡρο καί σέ ὁλόκληρη τήν κοινωνία μας.

Ποτέ ἄλλοτε στήν παγκόσμια ἱστορία δέν ἔγινε πιό ἀπαραίτητη ἡ μοναδική ἐλπίδα πού μπορεῖ νά προσφέρει ἡ Ἐκκλησία ὡς ἔνωση προσώπων. Διότι, παρόλο πού ἡ παγκοσμιοποίηση ἔκανε ὅ,τι εἶναι δυνατόν γιά νά ἐνώσει τόν κόσμο, σήμερα περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλη ἐποχή ὁ ἄνθρωπος αἰσθάνεται μόνος του, ἐγκαταλελειμμένος στήν μοναξιά του, ἐγκλωβισμένος σέ μία μοναχική πορεία ἀντιμετώπισης τοῦ φορτίου τῆς ζωῆς καί τῆς φτώχειας τῆς πνευματικῆς του ζωῆς, ἔρημος ταξιδιώτης σέ ἕνα σκάφος πού κλυδωνίζεται δραματικά, χωρίς τιμόνι, χωρίς πυξίδα, χωρίς ἕναν φάρο νά φωτίζει τό ἔρεβος. Συνεχίζει νά ταξιδεύει ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος, ἀναζητητής μιᾶς ἐλπίδας πού δέν θά διαφευστεῖ, μιᾶς παρουσίας πού δέν θά τόν προδώσει, μιᾶς ἀξίας πού δέν θά ξεθωριάσει.

Ὅλα αὐτά μόνον ἡ Ἐκκλησία μας μπορεῖ νά τά προσφέρει, διότι εἶναι ἡ μοναδική, ἀνόθευτη, ἀναλλοίωτη, αἰώνια, ἐνοποιός δύναμη ὁλόκληρης τῆς ἀνθρωπότητας. Ὅποιοι θέλησαν νά προσεγγίσουν τήν Ἐκκλησία μέ πνεῦμα ταπεινώσεως καί ἀληθινῆς μαθητείας, γεύθηκαν πλουσιοπάροχα τίς εὐεργεσίες της. Καί ὅποιος λαός θέλησε κάτω ἀπό τήν σκέπη τῆς Ἐκκλησίας νά ἀναζητήσει τήν ἐνοποιό του δύναμη,

ἄντεξε ὄχι μονάχα σέ καταστροφικές καί ἐμπόλεμες περιστάσεις, ἀλλά καί στίς ποικίλες διασπαστικές δυνάμεις ἐν καιρῷ ὑποτιθέμενης εἰρήνης, διατηρώντας ἀναλλοίωτη τήν ταυτότητά του μέσα στήν ἱστορική του διαδρομή.

Νά, λοιπόν, ἀδελφοί μου, σήμερα πού ἡ Ἀγία μας Ἐκκλησία ἐορτάζει τήν Σύναξη ὅλων τῶν Ἀγγελικῶν Δυνάμεων, αὐτές οἱ τρεῖς λέξεις –προσοχή, ὁμόνοια καί ἔνωση– μποροῦν, ἀπό σήμερα κιόλας, νά γίνουν ἀξίες ζωῆς, τρόπος συνύπαρξης, ὁδός πρὸς ἐσωτερική καί ἐξωτερική εἰρήνη. Γι' αὐτά διψᾷ ὅσο ποτέ ὁ κόσμος μας, γι' αὐτά διψᾷ ὅσο ποτέ ἡ πατρίδα μας, τώρα πού νέοι πειρασμοί χτυποῦν τήν πόρτα της.

Εὐχηθεῖτε, σεβαστοί Πατέρες καί ὁσιολογιωτάτη Γερόντισσα, νά εἵμαστε ἀπό ἐδῶ καί στό ἐξῆς προσεκτικοί, σύμφωνα μέ τήν ἀρχαγγελική ρήση, μονοιασμένοι σύμφωνα μέ τήν ἀγγελική προτροπή καί ἐνωμένοι πάνω στήν γῆ, ὅπως καί οἱ Ἄγγελοι στόν οὐρανό. Ἀμήν.

Ετοιμάζοντας τὴν αἰωνιότητα

Τὴν παραβολὴ τοῦ ἄφρονος πλουσίου διασώζει σήμερα ὁ ἱερός Εὐαγγελιστής, ὁσιολογιώτατη ἁγία Καθηγουμένη, μετὰ τῆς ἐν Χριστῷ συνοδείας σας. Καί ἐάν παρακολουθήσει κανεῖς τὴν σύντομη αὐτὴ Εὐαγγελικὴ διήγηση, θὰ συμπεράνει μὲ ἀπόλυτη σαφήνεια ὅτι ὁ ἄνθρωπος ποὺ πρωταγωνιστεῖ στὰ γεγονότα εἶναι ἐγκλωβισμένος σέ μιὰ σκληρὴ, ἐγωπαθῆ καὶ ἀδυσώπητη μοναξιά.

Ἄν ἔπρεπε νὰ χρησιμοποιήσουμε λίγες μόνο λέξεις γιὰ νὰ συνοψίσουμε τό βαθύτερο νόημα καὶ περιεχόμενο αὐτῆς τῆς παραβολῆς, θὰ λέγαμε ὅτι εἶναι ἡ μοναξιά τῆς κόλασης ἢ ἡ κόλαση τῆς μοναξιᾶς. Ὡς παρακολουθήσουμε, ὅμως, τὰ γεγονότα, γιὰ νὰ ἐπαληθεύσουμε αὐτό τό συμπέρασμα:

Κάποιου πλουσίου, κάποιου ἄρχοντα εὐφόρησε ἡ χώρα. Βρέθηκε μπροστά σ' ἓνα εὐχάριστο καὶ ταυτόχρονα ἀπροσδόκητο γεγονός: Ἡ καρποφορία εἶναι μεγάλη. Ἡ σοδειά του ξεπερνάει κάθε προγραμματισμό. Οἱ ἐργάτες του τοῦ φέρουν αὐτό τό χαρμόσυνο μήνυμα, ὅτι φέτος, πράγματι, τὰ κτήματά του τοῦ προσέφεραν πολὺ περισσότερους καρπούς

σέ σύγκριση μέ τήν προηγούμενη χρονιά, πέρα από κάθε προσδοκία.

Άμέσως όμως συνειδητοποιοῦμε ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτός εἶναι ἐγκλωβισμένος στήν σκοτεινή καί μίζερη μοναξιά του. Πρῶτα ἀπ' ὅλα, ἐπειδή δέν ὑπάρχει – ἤ ἴσως ὁ ἴδιος ἐπιθυμεῖ νά μήν ὑπάρχει – κανέναν ἄνθρωπο, γιά νά μοιραστεῖ τήν χαρμόσυνη αὐτή συγκυρία τῆς ζωῆς του. Θά περίμενε κανεῖς πώς ἓνα τέτοιο γεγονός θά τό μοιραζόταν μέ ἀγαπημένα του πρόσωπα, μέ κάποιον ἀπό τό οἰκογενειακό του περιβάλλον ἢ τόν συγγενικό του περίγυρο. Κι ἄν δέν εἶχε ἐξ αἵματος συγγενεῖς, ἴσως θά εἶχε κάποιον ἐπιστήθιο φίλο, κάποιον συνεργάτη, κάποιον πρόσωπο τό ὁποῖο θά ἐμπιστευόταν καί θά ἤθελε νά μοιραστεῖ αὐτή τήν χαρά καί τήν εὐτυχία τῆς εἵδησης, πού πρίν ἀπό λίγο ἔλαβε.

Όμως φαίνεται πώς αὐτός, ὁ ἄφρων πλούσιος, εἶναι ἀπολύτως μόνος. Καί εἶναι πολύ σκληρό νά ἐπιλέγει κανεῖς συνειδητά νά μήν μοιράζεται μέ κανέναν τά χαρμόσυνα γεγονότα τῆς ζωῆς του. Αὐτό φανερώνει ἄνθρωπο πού ἀδυνατεῖ νά ἀγαπήσει, πού δέν μπορεῖ νά ἐμπιστευτεῖ, πού δέν γνωρίζει τί σημαίνει μισή λύπη καί τί σημαίνει διπλή χαρά ὅταν αὐτές μοιράζονται μέ ἀγαπημένα πρόσωπα.

Καί ἐπειδή εἶναι μόνος, ἀποφασίζει νά διεξάγει ἓναν οὐτοπικό, ἓναν ψεύτικο, ἓναν, ὅπως θά ἀποδειχθεῖ στήν συνέχεια, παραπλανητικό διάλογο· ἢ, μάλλον, μονόλογο μέ τόν ἴδιο του τόν ἑαυτό. Γι' αὐτό καί τήν χαρμόσυνη εἵδηση διαδέχεται ἓνα πρόβλημα: «Ποῦ νά ἀποθηκεύσω τά πολλά ἀγαθά μου;».

Θά περίμενε κανεῖς ἡ χαρά νά διαρκέσει. Ἡ εἵδηση εἶναι

τόσο σπουδαία καί χαρμόσυνη, πού δέν ὑπάρχει κανέννας λόγος νά διακόψει τήν χαρά του, αὐτή τήν, ἔστω, πρόσκαιρη χαρά, πού προσφέρει στήν ψυχή του ἡ εἴδηση ὅτι ἡ σοδειά του εἶναι μεγάλη. Ὅπως ὁμως συμβαίνει μέ τούς ἁπλυστους ἀνθρώπους, τούς ἐγκλωβισμένους στά ὕλικά ἀγαθά, τό δῶρο τῆς ζωῆς γίνεται ἀμέσως πρόβλημα πού καλοῦνται νά λύσουν. Ἀλλά καί πάλι, χωρίς τήν συμβολή καί τήν συμβουλή κανενός.

«Ποῦ νά ἀποθηκεύσω τά ἀγαθά μου;»: Μέσα στήν φράση αὐτή περιγράφεται ἡ τραγωδία τοῦ ἀνθρώπου μετά τήν πτώση. Ἡ κτίση γίνεται κτήση. Γι' αὐτό καί ἀκοῦμε τήν κτητική ἀντωνυμία τοῦ πρώτου προσώπου: «Τά ἀγαθά μου». Ξεχνάει, ὁ ἄφρων πλούσιος, ὅτι αὐτά πού ἤδη κατονομάζει «ἀγαθά του» καί τά ἔχει συμπεριλάβει στό περιουσιολόγιό του, πρίν ἀπό λίγα λεπτά βρίσκονταν πάνω στά δένδρα, κάτω στήν γῆ, σέ χώρους πού ἴσως ποτέ ὁ ἴδιος δέν εἶχε ἐπισκεφτεῖ καί σίγουρα δέν εἶχε κοπιάσει, γιά νά ἔρθουν στήν κατάσταση τῆς καρποφορίας.

Πῶς εἶναι δυνατόν, τόσο εὐκόλα, τόσο γρήγορα καί τόσο ἐπιπόλαια νά κατονομάζει «ἀγαθά μου» αὐτά πού δέν εἶδε ποτέ, δέν ἄγγιξε ποτέ καί πού –τί τραγωδία!– δέν θά πρoλάβει νά γευτεῖ ποτέ: Τί εἶναι αὐτό πού τόν κάνει νά τά κατονομάζει ἔτσι καί νά συμπεριφέρεται ἀπέναντί τους μέ αὐτόν τόν κτητικό τρόπο;

Εἶναι οἱ συνέπειες τῆς πτώσης πού ἔχουν στιγματίσει τήν ἀνθρώπινη φύση. Εἶναι ἡ προσκόλληση τοῦ ἀνθρώπου στά ὕλικά ἀγαθά, ὡς ὑποκατάστατα τῆς σχέσης του μέ τόν Θεό

πού απαρνήθηκε. Είμαι ή απομόνωση, ή καχυποψία και ή ρήξη με τόν συνάνθρωπο, όταν χάθηκε ή έπαφή με τήν Πηγή τής αγάπης. Ό πλούσιος «γαντζώνεται» από τά μάτια και φθαρτά αγαθά, διότι απουσιάζει ό Θεός και ό άνθρωπος από τήν ζωή του. Δέν επιθυμεί ανθρώπους γύρω του, διότι ό καθένας είναι γι' αυτόν και μία απειλή. Δέν επιθυμεί τόν Θεό μέσα του, διότι δέν θέλει και δέν μπορεί νά αλλάξει τόν τρόπο ζωής του. Σκέφτεται μόνος, αποφασίζει μόνος και πεθαίνει μόνος. Ό άφρων πλούσιος δέν μπορεί νά αγαπήσει.

Συγχρόνως, δέν είναι σέ θέση νά αποδεχθεί τήν πραγματικότητα. Δέν βλέπει πώς τίποτε δέν ρύθμισε, τίποτε δέν πραγματοποιοίησε, τίποτε δέν τοῦ ἀνήκει. Γι' αυτό και δέν μπορεί νά πει:

«Θεέ μου, σ' εὐχαριστῶ. Σ' εὐχαριστῶ κατ' ἀρχάς πού φρόντισες μέ καιρούς εἰρηνικούς νά καρποφορήσει ή γῆ μου, σ' εὐχαριστῶ γιατί μοῦ χάριες ἀξιους συνεργάτες, μισθωτούς, ἀνθρώπους πού μέ ὑπηρετοῦν και φροντίζουν τό βίός μου μέ συνέπεια και μόχθο. Χάρις σ' αὐτούς και σ' Ἐσένα ή γῆ μου καρποφόρησε. Δέν είναι ἓνα προσωπικό μου ἐπίτευγμα. Ἀπολαμβάνω τίς εὐεργεσίες σου. Σέ τί συνέβαλα ἐγώ; Ἀπολαμβάνω τήν εὐλογία σου. Τί θά ἔφτανε σ' ἐμένα χωρίς αὐτήν; Κατοικῶ τήν γῆ Σου, καρπώνομαι τήν γῆ Σου, παίρνω ἀξία ἀπό τήν γῆ Σου. Τί θά ἤμουν χωρίς αὐτήν;»

Ό άφρων πλούσιος είναι ἀνίκανος νά ἐκτιμήσει. Στερεῖται τήν δυνατότητα τής εὐγνωμοσύνης πρὸς τόν Θεό και τούς ἀνθρώπους. Δέν σκέφτεται, ἔστω και συμφεροντολογικά, νά μοιραστεῖ κάτι τό ἐλάχιστο μέ τούς ἐργάτες του, ὥστε νά τούς

φιλοτιμήσει νά ἐργαστοῦν μέ διάθεση καί τόν ἐπόμενο χρόνο. Μία ἡ ἀγωνία του: «Γρήγορα! Πρέπει νά ἀποθηκεύσω τά ἀγαθά μου, νά τά ἐξασφαλίσω, νά τά περιφρουρήσω γιά νά μήν χαθοῦν, νά μήν ἀπειληθοῦν, νά μήν πάψουν νά εἶναι δικά μου... δικά μου... δικά μου!».

Νά εἶναι ἡ πρώτη φορά πού βασίστηκε στήν εὐτυχία τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν καί διαψεύστηκε; Μᾶλλον ὅχι! Γι' αὐτό καί ὁ τόσοσ πανικός. Ἀποφάσεις παράλογες, μάταιες, ἐφήμερες, καταστροφικές: «Θά γκρεμίσω τίς ἀποθήκες μου, θά οἰκοδομήσω καινούργιες καί ἐκεῖ θά συνάξω τόν ἔκτακτο πλοῦτο μου».

Πόσο μεγάλο τό λάθος! Τί νά τίς κάνεις τίς μεγαλύτερες ἀποθήκες, δύσμοιρε καί πτωχέ, ἄφρονα πλούσιε; Τί νά προστατέψουν οἱ ἀποθήκες σου, ὅταν αὐτό πού ψάχνεις τό ἔχεις ἤδη ἀπαρνηθεῖ; Πῶς νά σέ παρηγορήσει ἡ ὅλο καί μεγαλύτερη συσσώρευση πραγμάτων, ὅταν ἡ εὐτυχία κρύβεται στό μοίρασμα; Τί νά σοῦ κάνουν οἱ γκρεμισμένοι τοῖχοι, ὅταν δέν μπορείς νά γκρεμίσεις τούς τοίχους τοῦ κελλιοῦ, πού κρατᾷ τήν ψυχή σου φυλακισμένη στήν μοναξιά καί στήν ἀναισθησία, μακριά ἀπό Θεό καί ἀνθρώπους; Πόσος χρόνος σοῦ μένει νά μαθητεύσεις στήν ἄλλη χαρά, τήν χαρά νά εὐεργετεῖς τούς ἄλλους;

Ἀκόμη ὅμως καί αὐτήν, τήν μάταιη χαρά, δέν ἔχει ἄνθρωπο νά τήν μοιραστεῖ. Οὔτε κἄν ἕναν ὅμοιό του. Θέλει νά μιλήσει καί ὁ μόνος διαθέσιμος εἶναι ὁ ἑαυτός του, ἡ ψυχή του, πού κι αὐτή τήν θεωρεῖ δική του: «Ψυχή μου», λέγει. Ἕνα ἀκόμη «μου», μία ἀκόμη κτητική ἀντωνυμία. Σάν νά θέλει

νά ἐντάξει ἀκόμη καί τήν ψυχή του στό κτηματολόγιό του.

Καλεῖ τήν ψυχή του νά ἀναπαυτεῖ, ἴσως γιατί ἀληθινή ἀνάπαυση δέν γνώρισε ὁ ἴδιος ποτέ. Τήν καλεῖ σέ τραπέζι, ἴσως γιατί ὁ ἴδιος κουράστηκε πιά νά τρώει μόνος στό γεμάτο τραπέζι του. Τήν καλεῖ νά πιεῖ, ἴσως γιατί ὁ ἴδιος δέν ἀντάλλαξε εὐχή μέ ἄνθρωπο, πίνοντας τό κρασί του. Τήν καλεῖ νά εὐφρανθεῖ, ἴσως γιατί ὁ ἴδιος δέν εὐτύχησε ποτέ ἀληθινά. Τί προτείνει, λοιπόν, στήν ψυχή του; Ἐναν σίγουρο, ἀργό καί βασανιστικό θάνατο. Θέλει χαρά, μά δέν ξέρεי πῶς νά τήν ἀποκτήσει. Θέλει πληρότητα, μά δέν μπορεῖ πιά νά στρέψει τό βλέμμα πρὸς τά πάνω. Προσφέρει στήν ψυχή του δῶρα, δέν ἔμαθε ὅμως ποτέ πῶς εἴμαστε εἰκόνες Θεοῦ προσφορᾶς καί ἀγάπης καί πῶς, μόνο μοιάζοντας μ' Ἐκεῖνον, βρίσκουμε τόν ἀληθινό θησαυρό.

Μὴν ἐκπλήττεσθε μέ τόν ἄφρονα πλούσιο, ἀδελφοί μου! Μὴν ἀγανακτεῖτε! Μὴν τόν λυπᾶστε! Λίγο-πολύ εἶναι συγγενής ὅλων μας. Θέλετε νά τό διαπιστώσετε; Ἀναρωτηθεῖτε τί εἶναι αὐτό πού τρέμετε περισσότερο ἀπ' ὅλα μὴν τό χάσετε. Μὴν φοβηθεῖτε τήν ἀπάντηση, ἔστω κι ἂν διαπιστώσετε πῶς ἔχουμε ἀποθηκεύσει τοὺς θησαυροὺς μας στήν γῆ. Δέν πρόκειται μόνον γιά πράγματα. Μπορεῖ νά εἶναι ἄνθρωποι, μπορεῖ νά εἶναι ἡ ἐπαγγελματική μας καταξίωση, μπορεῖ ἡ ὑπόληψή μας στήν κοινωνία. Σάν ἐκεῖνον, ξεχνᾶμε συχνά πῶς τήν ψυχή τήν χαροποιεῖ ἡ φιλαδελφία καί ἡ φιλανθρωπία, ὅτι ἡ ψυχὴ εἰρηνεύει, ὅταν στρέφεται πρὸς τήν αἰωνιότητα, ὅταν ἀναφέρεται δοξολογικά καί εὐχαριστιακά στὸν Θεό καί ὅταν ἐνώνεται σέ κοινωνία συμπόνιας καί συνοδοιπορίας μέ τοὺς

ἄλλους ἀνθρώπους.

Ὅλα αὐτά τά ξεχνᾷ ὁ ἄφρων πλούσιος. Συχνά κι ἐμεῖς. Ἐκεῖνος διαλέγεται μέ τόν ἑαυτό του. Μήπως κι ἐμεῖς δέν κωφεύουμε συχνά στόν πόνο τοῦ ἄλλου; Ἐκεῖνος ἐνεργεῖ παρορμητικά καί παράλογα. Μήπως κι ἐμεῖς δέν ἀπαρνιόμαστε συχνά, ἀκόμη καί τήν ἴδια μας τήν οἰκογένεια, γιά λίγο πλοῦτο παραπάνω, γιά λίγη φήμη παραπάνω, γιά λίγη ἐξουσία παραπάνω; Ἐκεῖνος βυθίζεται στήν ματαιότητα. Μήπως κι ἐμεῖς δέν συναισθανόμαστε συχνά πως ἡ ζωή μας περνᾷ χαμένη;

Πάντα ὅμως ἔρχεται ἡ ὥρα νά ἀκουστεῖ ἐκεῖνο τό «Ἄφρων». Ἔρχεται ἡ ὥρα τοῦ ἀπολογισμοῦ καί τῆς αὐτοκριτικῆς. Συχνά δέν ὑπάρχει ἄνθρωπος νά μᾶς τό πεῖ. Οὔτε συγγενής, οὔτε συνεργάτης, οὔτε φίλος. Ὅπως καί ὁ πλούσιος, δέν ἀφήνουμε χρόνο γι' αὐτούς καί τούς διαγράφουμε ἀπό τήν ζωή μας, ἴσως γιά νά μήν ἀκοῦμε τίς ἀνάγκες τους καί τήν κριτική τους. Ὅταν, ὅμως, ὁ Θεός ἀποφασίσει νά μιλήσει, τότε δέν μπορούμε νά Τόν ἐμποδίσουμε: «Ἄφρων, ὅλα ὅσα ἐτοίμασες σέ ποιόν θά ἀνήκουν σέ λίγο, ὅταν οἱ δαίμονες θά ἀπαιτήσουν τήν ψυχή σου;».

Αὕτῃ ἡ φωνή, ἀδελφοί μου, εὐτυχῶς, δέν ἀκούγεται μόνο στήν τελευταία μας στιγμή. Ὁ Θεός μᾶς ἀναζητᾷ διαρκῶς. Μέ χίλιους δύο τρόπους προσπαθεῖ νά μᾶς συνεφέρει. Ἄλλοτε μή εὐλογώντας τίς ἐπιλογές μας, ἄλλοτε, ἐπιτρέποντας μία ἀσθένεια, ἄλλοτε φωτίζοντάς μας νά βρεθοῦμε σέ ἕναν διαφορετικό τόπο, μέ ἄλλο τρόπο σκέψης καί συμπεριφορᾶς, ὅπως ἐδῶ σήμερα. Στήν παραβολή, ὁ ἄφρων πλούσιος δέν

πρόλαβε νά δώσει ἀπάντηση. Ἐμεῖς, ὅμως, ἔχουμε τήν εὐκαιρία νά ἀνταποκριθοῦμε σ' αὐτή τήν φωνή. Φωνή ὅχι φοβερή καί ἀπειλητική, ἀλλά τρυφερή, γεμάτη ἀπό πατρική ἀγάπη. Ἄς τήν ἀκούσουμε τήν φωνή αὐτή! Εἶναι ἡ πρόσκληση τοῦ Θεοῦ νά σπάσουμε τά δεσμά τῆς μοναξιᾶς καί τῆς ἐγωπάθειάς μας. Ὁ Θεός ἔκανε τά πάντα γιά νά στραφοῦμε πρὸς Ἐκεῖνον μέ τήν ἐλεύθερη βούλησή μας. Αὐτή μας τήν μετάνοια περιμένει, γιά νά μᾶς χαρίσει ξανά τά δῶρα Του. Ἡ αἰωνιότητα βρίσκεται ἐνώπιόν μας. Ἔχει ἤδη ἀρχίσει καί τό τί θά εἶναι, θά τό καθορίσουν οἱ ἐπιλογές μας. Ἄς εὐχηθοῦμε καί ἄς προσευχηθοῦμε, ὥστε ὅλη μας ἡ ἐπίγεια ζωή νά ἐτοιμάσει αἰωνιότητα μακαριότητος στήν ἀγκαλιά τοῦ Θεοῦ τῆς ἀγάπης,

Ἀμήν.

Ἡ νύμφη τοῦ Χριστοῦ

«Τὴν πανεύφημον νύμφην Χριστοῦ ὑμνήσωμεν, Αἰκατερίναν τὴν θείαν καὶ πολιοῦχον Σινᾶ».

Τοῦ ἱεροῦ Ὑμνογράφου ἀκολουθώντας τὴν παρότρυνση, Σεβασμιώτατε πάτερ καὶ Δέσποτα, σεβαστοὶ Πατέρες καὶ ἀγαπητοὶ μου ἀδελφοί, ἐγκαταλείψαμε γιὰ λίγο τὴν ροή τοῦ συνηθισμένου ἡμερήσιου προγράμματός μας, γιὰ νὰ συναθροιστοῦμε σέ αὐτόν τόν πανηγυρίζοντα Ἱερό Ναό καὶ νὰ ἀναπέμψουμε τίς καθιερωμένες ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία μας εὐχές, ὕμνους καὶ ὠδές πνευματικές, οἱ ὁποῖες ἀναφέρονται στὸν βίο, τὴν πολιτεία, τὴν μαρτυρία καὶ τὸ μαρτύριο τῆς ἁγίας ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Αἰκατερίνης.

Ἐπιτρέψατε, Σεβασμιώτατε Δέσποτα, νὰ καταθέσουμε σκέψεις ἀγάπης πρὸς τὸ ἐκκλησίασμα, λαμβάνοντας ἀφορμὴ ἀπὸ αὐτόν τόν τίτλο, ποῦ ἡ Ἁγία μας φέρει καὶ ὁ ἱερός Ὑμνογράφος εὖστοχα τονίζει στὸ Ἀπολυτίκιό της, καθὼς τὴν ὀνομάζει «θείαν καὶ πολιοῦχον» τοῦ ὄρους Σινᾶ.

Πράγματι, ἀγαπητοὶ μου ἀδελφοί, στοὺς πρόποδες αὐτοῦ τοῦ Θεοβάδιστου ὄρους εἶναι κτισμένη ἐδῶ καὶ χιλιάδες χρόνια ἡ παλαιόφατη καὶ ἱστορική Ἱερά Μονή, ἡ ὁποία διαθέτει

ὥς θησαυρό ἀδαπάνητο τὰ χαριτόβρυτα λείψανα τῆς ἁγίας ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Αἰκατερίνης.

Εἶναι, ὅμως, ἄραγε τὰ τίμια λείψανα τὰ μόνα πού συνδέουν τὴν ἁγία Αἰκατερίνη μέ τό Σινᾶ; Φρονῶ πῶς ὄχι! Σέ αὐτό τό ὅρος συνέβησαν δύο γεγονότα πού, ἂν κανεῖς τὰ προεκτείνει, ἔχουν ἄμεση σχέση μέ τὴν ζωὴ τῆς Ἀγίας μας.

Τό πρῶτο εἶναι τό μυστήριο «τῆς φλεγομένης ἀλλά μή κατακαιομένης βάρου»¹, τὴν ὁποία ἀντίκρουσε ὁ θεόπτης προφήτης Μωυσῆς. Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, ἐρμηνεύοντας αὐτό τό ἐξαίσιο καί μοναδικό γεγονός, τό χαρακτηρίζουν ὡς προτύπωση τοῦ θαυμαστοῦ γεγονότος τῆς ἀειπαρθενίας τῆς Παναγίας μας, καθ' ἣν στιγμὴν ἀξιώθηκε νά γίνει μητέρα τοῦ Θεανθρώπου². Ἡ Παναγία μας δέχθηκε μέσα στὴν παναγνη γαστέρα της τὸν σαρκωθέντα Υἱό καί Λόγο τοῦ Θεοῦ, τό πῦρ δηλαδή τῆς Θεότητος, τό ὁποῖο, ὅμως, δέν ἔφθειρε τὴν παρθενία της.

Προεκτείνοντας, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, αὐτό τό γεγονός «τῆς φλεγομένης ἀλλά μή κατακαιομένης βάρου», ἐκτυλίσσεται ἐνώπιόν μας καί ἡ ζωὴ τῆς Ἀγίας μας.

Ὅντως, οἱ συνθήκες πού ἐπικρατοῦσαν στὴν Ἀλεξάνδρεια ἐκείνη τὴν ἐποχὴ (3ος-4ος αἰ.) προσομοιάζουν μέ μία νοητὴ «φλεγομένη βάρου», ὅχι ὅμως ἀπὸ τό λυτρωτικό πῦρ τῆς θε-

1. Ὑξ. 3,2.

2. Πρβλ. «Μωϋσῆς ἐώρακε, πυρφόρον βάρου, σέ τό πῦρ βαστάσασαν, τό τάς ψυχὰς φωταγωγοῦν, καί μή φλεχθεῖσαν Πανάμωμε, δρόσου δέ μᾶλλον, πλησθεῖσαν τῆς χάριτος». (Κάθισμα Δ' ἤχου).

ότητος, ἀλλὰ ἀπό τό ἐφιαλτικό πῦρ τῶν εἰδώλων καί τῆς ἀκο-
λασίας. Μπορεῖ ἡ εἰδωλολατρία νά ἐξέπεμπε ἤδη τό κύκνειο
ἄσμα της, ἀκόμη ὅμως ἀποτελοῦσε τήν ἐπίσημη θρησκεία,
ὅπως ἄλλωστε συνέβαινε σέ ὁλόκληρη τήν Ρωμαϊκή Αὐτο-
κρατορία. Εἶναι γνωστό πώς οἱ Ρωμαῖοι αὐτοκράτορες ἀντι-
μετώπισαν τόν Χριστιανισμό ὡς ἀπειλή τῆς πατρώας θρη-
σκείας, ἀλλὰ καί ὡς ἀπειλή κοινωνική καί πολιτική. Ἔτσι τό
κήρυγμα τῆς Ἀναστάσεως πνίγηκε στό αἷμα, ἡ δύναμη τῆς
Ἀναστάσεως, ὅμως, κατενίκησε τό μένος τῶν ἀρχόντων τοῦ
κόσμου τούτου.

Σέ αὐτήν τήν περίοδο τῶν διωγμῶν καί τῶν Μαρτύρων γεν-
νήθηκε ἡ ἁγία Αἰκατερίνη, ἡ ὁποία διέθετε τέσσερα χαρα-
κτηριστικά γνωρίσματα, πού σπάνια συναντῶνται σέ ἓνα μό-
νο πρόσωπο. Κάλλος πού προκαλοῦσε τόν θαυμασμό. Δόξα
καί κοινωνική καταξίωση, καθὼς ἦταν ἡ κόρη τοῦ διοικητοῦ
τῆς μεγάλης πόλεως τοῦ Ἀλεξάνδρου. Μόρφωση πού ἀπέ-
κτησε στίς ἐπιφανέστερες σχολές τῆς ἐποχῆς της. Καί τέλος,
πλοῦτο, ὁ ὁποῖος προσεῖλκυε τούς ἐκλεκτότερους νέους τῆς
ἐποχῆς ὡς ὑποψηφίους συζύγους.

Εἶναι ἀπαραίτητο νά ἔχουμε πλήρη γνώση τῶν θελγέτρων
τοῦ κόσμου, τά ὁποῖα «πολιόρκησαν» τήν νεαρά κόρη. Μό-
νο ἔτσι θά ἐκτιμήσουμε τήν πνευματική της ὠριμότητα καί
τόν φλογερό της πόθο νά ἐνωθεῖ μέ τόν Νυμφίο Χριστό. Ἐξω-
τερικά, τήν περιτρογύριζε τό καμίνι τῆς κοινωνίας πού ἀνῆκε,
καμίνι κοσμικῶν ἡδονῶν καί εἰδωλολατρίας. Καμίνι, τό ὁποῖο
κατάφερε νά ἀντιμετωπίσει μέ ἓνα ἄλλο, ἐσωτερικό καμίνι,
καμίνι πίστεως καί ἐλπίδας στόν Χριστό. Διῆλθε διά πυρός

καί παρέμεινε άφλεκτος, γιατί είχε γευθεΐ τό υπερχόσμιο πύρ, στό όποΐο παρέδωσε όλόκληρη τήν ύπαρξή της. Καί όταν ό κόσμος άντιλήφθηκε τήν έπιλογή της, τά θέλγητρα τοῦ κόσμου έδωσαν τήν θέση τους στήν άπειλή καί τήν φρίκη, όδηγώντας την στό μαρτύριο. Ήταν ή στιγμή πού ή κρυμμένη από τούς άνθρώπους πίστη της φανερώθηκε σέ όλο της τόν πλοῦτο, αλλά καί σέ όλη τήν δύναμή της.

Ή άγάπη της για τόν Χριστό έγινε μαρτυρία καί δημόσια όμολογία. Οί διώκτες της, άκόμη καί ό ίδιος ό Αυτοκράτορας, βρέθηκαν ενώπιον άνδρείου, ήρωικού, άταλάντευτου, αλλά καί γαλήνιου φρονήματος.

Ή Άγία υπέστη όλα τά στάδια τοῦ μαρτυρίου. Δέχθηκε τίς κολακείες τοῦ Αυτοκράτορα, δέχθηκε όλες τίς ύποσχέσεις, προκειμένου νά τήν παρασύρουν νά θυσιάσει στά είδωλα, υπέστη τίς άπειλές για φρικτά βασανιστήρια. Δέν κλονίστηκε, δέν υπέκυψε, δέν δίστασε. Τίποτε δέν ήταν σέ θέση νά σβήσει τήν θερμή της πίστης της. Άκόμη καί όταν τά έργα-λεία τών βασανιστηρίων κακοποιοῦσαν τό κάλλος τοῦ σώματός της, τίποτε δέν ήταν σέ θέση νά έμποδίσει τήν ένδυση της άγίας της ψυχής μέ τήν έξαΐσια καί ούρανοῦφαντη στολή τοῦ μαρτυρίου.

Ή άγία Αϊκατερίνη δέν πρόδωσε οὔτε στιγμή τήν άγάπη της καί τόν Θεΐο έρωτά της προς τόν Νυμφίο της Έκκλησίας. Σέ Αυτόν άλλωστε είχε παραδώσει τήν ζωή της, είχε άφιερώσει όλόκληρη τήν ύπαρξή της. Γι' αυτό, άν καί για τούς διώκτες της όδηγήθηκε σέ ένα φρικτό τέλος, ή ίδια γνώριζε πώς οδηγείτο σέ μία πνευματική τελείωση. Μέ τά χριτήρια

τοῦ κόσμου ἀπαρνήθηκε μία ὑπέροχη ζωή, μέ τά κριτήρια τῆς αἰωνότητας ὅμως κέρδισε τήν μέγιστη δωρεά: τόν ἀμάραντο στέφανο τῆς ἀγιότητας.

Θά ἤθελα ὅμως, ἀδελφοί μου, νά θυμίσω στήν ἀγάπη σας καί τό ἄλλο μεγάλο γεγονός πού συνδέεται μέ τό ὄρος Σινᾶ, πέραν ἐκείνου «τῆς φλεγομένης ἀλλά μή κατακαιομένης βάραντος». Πρόκειται γιά τήν παράδοση τῶν Ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ στόν θεόπτη Μωυσῆ. Οὐσιαστικά, πρόκειται γιά τήν πλέον ζωντανή παρουσία τοῦ Θεοῦ στήν Παλαιά Διαθήκη, κατά τήν ὁποία ὁ περιούσιος λαός τοῦ Ἰσραήλ παρέλαβε τίς 10 Ἐντολές, οἱ ὁποῖες ἀποτέλεσαν τόν μέγιστο θησαυρό καί τήν ἀλάθηταση πυξίδα του στήν ἱστορική του διαδρομή.

Ἀντήχησαν οἱ βράχοι τοῦ Ὅρους Σινᾶ ἀπό τήν φωνή τοῦ Θεοῦ. Ἔτσι καί ἡ ψυχή τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης, ἃν καί ἡ ἴδια δέν ὑπῆρξε αὐτήκοος μάρτυς τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ, συγκλονίστηκε ἀπό τά λόγια τοῦ Διδασκάλου της, πού καθημερινά ἀντηχοῦσαν ἐντός της μυστικά καί μυστηριακά: «Ὁ ἔχων τάς ἐντολάς μου καί τηρῶν αὐτάς, αὐτός ἐστίν ὁ ἀγαπῶν με»³. Καί ἡ Ἀγία μας πίστεψε στά λόγια αὐτά. Γι' αὐτό φρόντιζε κάθε στιγμή τῆς ζωῆς της νά ἐφαρμόζει τόν Εὐαγγελικό λόγο. Ἦταν ἤδη σοφή, σύμφωνα μέ τά κριτήρια τοῦ κόσμου. Ἦξερε ὅμως πώς, ὅταν θά ἔφτανε ἡ ὥρα τῶν μεγάλων ἀποφάσεων, δέν θά ἦταν τά λογικά ἐπιχειρήματα πού θά τήν ἐξόπλιζαν ἀπέναντι στήν εἰδωλολατρική ἐπιχειρηματολογία τῆς

3. Ἰω. 14,21.

ἀθεΐας καί θά τήν ἐνδυνάμωναν στό μαρτύριο, ἀλλά ἡ ὁλό-
ψυχη καί ὁλοκληρωτική ἀγάπη πρὸς τόν Σωτήρα Χριστό.

Ἐπέλεξε τόν δρόμο τοῦ Χριστοῦ, ὁ Ὅποῖος εἶπε πρὸς τοὺς
Μαθητές Του, οὐσιαστικά ὅμως καί πρὸς ἐκείνη:

«Ὅταν ἔρθει ἡ ὥρα νά ἀπολογηθεῖτε, μὴν προσπαθήσετε
νά βρεῖτε δικά σας λογικά ἐπιχειρήματα, ἀλλά ἡ χάρη τοῦ
Παναγίου Πνεύματος εἶναι ἐκείνη πού θά σᾶς ἐμπνεύσει, θά
σᾶς χαριτώσει, γιά νά ὀρθώσετε τό παράστημά σας καί νά
ἀντικρούσετε τήν ἐπιχειρηματολογία τῶν ἄθεων»⁴.

Ἐκατόν πενήντα ρήτορες ἐκείνης τῆς ἐποχῆς προσπάθησαν
νά τήν μεταπείσουν ὅτι δέν λατρεύει τόν ἀληθινό Θεό. Ἐκεί-
νη ὅμως, ὅχι μέ τήν δική της δύναμη, τήν δύναμη τῆς ἀνθρώ-
πινης λογικῆς καί τῶν κοσμικῶν γνώσεων πού ἀπέκτησε,
ἀλλά μέ τήν δύναμη τοῦ Πνεύματος πού ἀξιώθηκε, ἀναδείχ-
θηκε πραγματικά “πάνσοφος” καί ἀντέκρουσε «τήν σοφίαν
τῶν σοφῶν καί τήν σύνεσιν τῶν συνετῶν»⁵.

Νοητή κιβωτός κατέστη ἡ ἀγία Αἰκατερίνη, ἀφοῦ μέσα της
ἔφερε τόν Εὐαγγελικό λόγο, καί μάλιστα μὴ περιορίζοντάς
τον σέ ἓνα θεωρητικό ἐπίπεδο, ἀλλά βιώνοντάς τον μέχρις
αἵματος. Κατέστη καί νέος Μωυσῆς, ἀφοῦ μετέφερε καί σέ
ἄλλους τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, πού ἡ ἴδια ἄκουσε καί ἐφάρμο-
σε. Ἀποδέκτης τώρα δέν ἦταν ὁ λαός τοῦ Ἰσραήλ, ἀλλά ἡ σύ-
ζυγος τοῦ Αὐτοκράτορα, ὁ Ἀρχιφρούραρχος καί οἱ 200 στρα-

4. Λουκ. 12,11.

5. Α΄ Κορ. 1,19.

τιώτες του, οἱ ὅποιοι, χάρις στήν Ἀγία, μεταπείστηκαν καί ἔγιναν καί ἐκεῖνοι μάρτυρες τῆς ἀληθινῆς πίστεως.

Κάποιος, βέβαια, ἀπό ἐσᾶς θά μπορούσε νά ἀναρωτηθεῖ:

«Ὅλα αὐτά μήπως ἀποτελοῦν ἀπλῶς ἱστορικά γεγονότα μιᾶς χρονικῆς περιόδου πού καμμία σχέση δέν ἔχουν μέ τήν δική μας; Τί μᾶς συνδέει μέ τήν Ἀλεξάνδρεια τῆς ἐποχῆς τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης; Ὑπάρχουν σήμερα διῶκτες; Ὑπάρχει σήμερα στήν ζωή μας ἡ κάμινος τῶν ἀπειλῶν καί τῶν ὑποσχέσεων; Ὑπάρχει ἄραγε καί ἡ ἄλλη κάμινος τῆς πίστεως μέσα μας, ἡ ὁποία κατακαίει χωρίς νά καταφλέγει;»

Δυστυχῶς, ἀδελφοί μου, τό καῖον καί καταφλέγον τήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου καμίνει τοῦ κόσμου δέν σβήνει ποτέ! Ἄν δεῖ κανεῖς μέ ἓνα νηφάλιο βλέμμα καί μέ μία γνήσια διάθεση αὐτοκριτικῆς καί ρεαλισμοῦ τήν ἐποχή στήν ὁποία ζοῦμε, θά διαπιστώσει πῶς πάντοτε ὑπάρχουν δυνάμεις πού ἀπειλοῦν μέ ὀλοκληρωτική ἀλλοτρίωση τόν ἄνθρωπο κάθε ἐποχῆς. Τότε, ἦταν ἡ αὐταρχικότητα τῶν αὐτοκρατόρων, τό αἶσχος τῶν εἰδώλων καί τό βαθύ σκοτάδι τῶν προλήψεων καί τοῦ ψεύδους. Σήμερα, ἂν καί ἡ τυραννία ἐξέλειπε, ἂν καί τά ξόανα ἀποκαθελώθηκαν, ἂν καί ἡ ἀλήθεια τοῦ Χριστοῦ ἐπεφάνη στήν οἰκουμένη, αὕτη συνεχίζει νά μοιάζει μέ ἓνα τεράστιο καμίνι πού μέσα του ὅλοι εἴμαστε ριγμένοι. Πρόκειται γιά τό καμίνι τῆς φτώχειας, τῆς ἀνεργίας, τοῦ φόβου γιά ἓνα μέλλον ἀβέβαιο, τῆς λύπης γιά τούς κόπους δεκαετιῶν πού χάθηκαν, τῆς ἀγωνίας γιά τό ἂν οἱ ἐπόμενες γενιές θά ἔχουν τά ἀπαραίτητα γιά νά ζήσουν.

Τότε ἡ ἀλήθεια καί οἱ Μάρτυρές της δέχονταν τήν μανία

τῶν διωκτῶν. Σήμερα, οἱ ἀξίες πού ἐκτόπισαν τά εἴδωλα πολεμοῦνται ἀνηλεῶς καί τά ἰδανικά γκρεμίζονται. Τότε Μάρτυρες ὅπως ἡ ἀγία Αἰκατερίνη ἀπαρνήθηκαν τό ψέμα τοῦ κόσμου καί βρῆκαν τήν ἀληθινή τους ταυτότητα μέσα στήν πίστη τους καί στήν ἔνταξή τους στήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Σήμερα, στό ὄνομα τῆς παγκοσμιοποίησης, κάθε πνευματική ταυτότητα ἀποτελεῖ στόχο ενός στυγνοῦ καί ἄκρως ὕλιστικοῦ συστήματος καί διαδικτυακές δυνάμεις προπαγάνδας μᾶς πιέζουν νά ξεχάσουμε τήν ἱστορία μας, τήν ζυμωμένη μέ τίς πανανθρώπινες ἀξίες τοῦ Χριστιανισμοῦ καί νά ἀφομοιωθοῦμε ἀπό μία ἀπρόσωπη μάζα, περιορίζοντας κάθε δημόσια ἔκφραση τῆς πίστες μας. Τά Χριστιανικά σύμβολα πρέπει νά καταργηθοῦν, ἡ δημόσια προσευχή πρέπει καί αὕτη νά ἀντικατασταθεῖ. Μέ τί; Κανείς δέν γνωρίζει. Τό μόνο βέβαιο εἶναι πῶς, ὡς Χριστιανοί, δεχόμαστε τό ἴδιο μένος, πού ὑπέστησαν οἱ Μάρτυρες τῶν πρώτων χριστιανικῶν αἰώνων.

Ὅπως βλέπετε, τό παρελθόν ἔχει γίνει ξανά παρόν. Αὐτό συχνά μᾶς λυπεῖ καί μᾶς ἀποκαρδιώνει. Κι ὅμως! Ἀπό τό γεγονός αὐτό μποροῦμε νά ἀντλήσουμε καί ἐλπίδα. Ἄν ἀποδεικνύονται διαχρονικές οἱ ἐπιθέσεις καί τά σχέδια τῶν διωκτῶν, τό ἴδιο διαχρονικά ἀποδεικνύονται καί τά ὄπλα τοῦ Πνεύματος, τά ὅποια ἐξόπλισαν τούς νικητές-Μάρτυρες, ὅπως τήν ἀγία Αἰκατερίνη. Πῶς καί ἀπό ποῦ τά προμηθεύτηκαν; Ἀπό τόν Κύριο τῶν δυνάμεων καί τόν ἐπίγειο Παράδεισο πού ἐγκαθίδρυσε μέ τό τίμιο αἷμα Του: τήν Ἐκκλησία. Αὐτῆς πού σήμερα ἐμεῖς εἵμαστε μέλη καί ἀξιωνόμαστε τά

ἀγιαστικά της μέσα, ὥστε νά ἀντιμετωπίσουμε τήν λαίλαπα τῶν δικῶν μας καιρῶν.

Μόνο ἡ πίστη, πού μᾶς συγκεντρώνει σήμερα ἐδῶ καί πού ἐνδυναμώνεται κάθε φορά πού καταφεύγουμε στήν μυστηριακή ζωή τῆς Ἐκκλησίας μας, εἶναι τό μέσον γιά νά ξεπεράσουμε τά ἐμπόδια καί τίς δοκιμασίες τῆς ζωῆς, νά δώσουμε ἀπάντηση σέ ὑπαρξιακά ἐρωτήματα, νά βροῦμε τόν δρόμο μέσα στά σκοτεινά ἀδιέξοδα. Μέσα στήν Ἐκκλησία κρατᾶμε ζωντανό τό ὄραμα μιᾶς κοινωνίας, ὅχι ἀτόμων, ἀλλά προσώπων, πού ξέρουν νά ἀγαποῦν, νά συγχωροῦν, νά ταπεινώνονται καί νά ἐπικαλοῦνται τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ· τήν Χάρη ὡς τήν μόνη δύναμη, πού ἀναδεικνύει τούς ἐσχάτους τῆς κοινωνίας πάνσοφους, τούς ἀμαθεῖς δεινούς συζητητές, τούς ἡττημένους νικητές· τήν Χάρη πού πλημμυρίζει τήν ὑπαρξη, μεταβάλλοντάς την σέ κήρυκα τῆς ἀλήθειας καί τῆς αἰωνιότητος.

Εἶναι πλέον καιρός νά ἐντρυφήσουμε στό ἥθος τῶν Μαρτύρων καί νά μεταβληθοῦμε, ὅπως ἡ ἁγία Αἰκατερίνη, σέ κιβωτούς τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ. Πρέπει ξανά νά ἀναδείξουμε τό πνεῦμα τῆς μαρτυρίας μέσα ἀπό τήν προσωπική μας ζωή στήν καθημερινότητα. Μία νέα, μυστική λιτάνευση τοῦ Εὐαγγελίου διψᾷ ὁ σύγχρονος κόσμος. Ἕνας κόσμος πού ἔχει κουρασθεῖ ἀπό λόγια, ἔχει ἀγανακτήσει ἀπό ἀνεκπλήρωτες ὑποσχέσεις, ἔχει προδοθεῖ ξανά καί ξανά ἀπό αὐτόκλητους σωτῆρες, πού συστηματικά τόν ἀγνοοῦν καί τόν ἐκμεταλλεύονται. Οἱ ἄνθρωποι γύρω μας ζητοῦν βιωμένη ἀγιότητα, συνέπεια λόγων καί ἔργων, ἀγάπη στήν πράξη.

Ἡ ἁγία Αἰκατερίνη ἔκανε τήν υπέρβαση. Ἀπαρνήθηκε τά φεύτικα καί ἀπατηλά στηρίγματα αὐτοῦ τοῦ κόσμου. Ἀπαρνήθηκε τά πλούτη, ἀγνόησε τήν ἐπίγεια δόξα, δέν περιορίστηκε στήν κοσμική της σοφία, δέν ἀναζήτησε τήν ἀξία της στό σωματικό της κάλλος. Κυρίως, ὅμως, δέν ἀρνήθηκε τίς συνέπειες τῶν ἐπιλογῶν της. Ἐμεινε σταθερή μέχρι τήν τελευταία ὥρα. Γιά τέτοιους ἀνθρώπους ψάχνει σήμερα ἐναγωνίως ὁ κόσμος καί ἰδιαίτερα οἱ νέοι μας.

Στόν καθένα εἶναι σήμερα ἐμφανής ἡ ματαιότητα τῶν πάντων. Ὅλες οἱ σταθερές τοῦ πολιτισμοῦ μας σείονται. Πλούτη ἐκμηδενίζονται ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ. Ἡ φήμη διαρκεῖ ἐλάχιστο χρόνο καί οἱ χθεςινοί διάσημοι ἀντικαθίστανται διαρκῶς ἀπό νέους «ἀστέρες». Κράτη ἰσχυρά σπαράσσονται ἀπό ταραχές καί ἐξαθλίωση. Ἀναζητοῦνται ἄνθρωποι πού μποροῦν νά ἀντισταθοῦν στήν ματαιότητα. Αὐτοί θά γίνουν οἱ ἀληθινοί ἀστέρες στό νοητό στερέωμα τῆς οἰκουμένης. Ἐφτασε ξανά ἡ ἐποχή τῶν Ἀγίων καί ἡ ἀγιότητα ἀποτελεῖ πρόσκληση πού ἀπευθύνεται σέ ὅλους μας. Δρόμος διπλός ἀνοίγεται μπροστά μας. Ἐπιλογή ζωῆς ἀνάμεσα στόν ἐπίγειο πλοῦτο καί τά δῶρα τοῦ κόσμου, ἀπό τήν μία, καί τόν πλοῦτο τοῦ Κυρίου, τόν ὑπεσχημένο πολύ μισθό «ἐν τοῖς οὐρανοῖς»⁶, ἀπό τήν ἄλλη.

Στό σταυροδρόμι στέκει ἡ ἁγία Αἰκατερίνη καί μάς καλεῖ νά ἀκολουθήσουμε τόν δρόμο τόν δικό Της, τόν δρόμο τῶν

6. *Ματθ.* 5,12.

ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, τόν δρόμο πού εἶναι θεμελιωμένος στό Εὐαγγέλιο καί στήν ἀνόθευτη διδασκαλία τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας, τόν δρόμο πού ἀκολούθησε γιά αἰῶνες καί ἡ δική μας, ἡ ἐλληνική κοινωνία.

Εὐχθεῖτε, λοιπόν, Σεβασμιώτατε πάτερ καί Δέσποτα, ἡ ἁγία Αἰκατερίνη, ἡ ὁποία, ὡς πολιοῦχος καί ἔφορος, διαρκῶς ἐποπτεύει καί προστατεύει τήν Μονή τοῦ Σινᾶ, νά ἐνδυναμώνει καί ἐμᾶς, ὥστε στήν «φλεγόμενη βάτο» τῆς ζωῆς μας νά ἀντιπαραβάλλουμε τήν καρδιά μας ὡς καιομένη βάτο πίστεως, ἔμπλεοι θάρρους, σθένους καί ἐλπίδος, στρέφοντας πάντα τά βλέμματά μας στόν οὐρανό, ὅπως ἔκανε ὁ Πρωτομάρτυς Στέφανος τήν ὥρα τοῦ μαρτυρίου του. Ὅπως γιά ἐκεῖνον, ἔτσι ἅς εἶναι καί γιά μᾶς ὁρατή διά τῆς πίστεως, ὡς παντοτινή ἐνδυνάμωση, ἡ δόξα τοῦ Χριστοῦ μας στά δεξιὰ τοῦ Πατρός⁷.

Εὐχθεῖτε, ἀκόμη, ὁλόκληρη ἡ ζωή μας νά ἀποτελεῖ μία συνεχῆ λιτανευτική πορεία τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, ὥστε χάρις στό δικό μας παράδειγμα, οἱ ἄνθρωποι θά ἀντλοῦν δύναμη, κουράγιο, ἀπαντοχή, πρότυπα ζωῆς. Μέσω τῆς μεγίστης ἀρετῆς τῆς ταπεινοφροσύνης, διά τῶν εὐχῶν σας Σεβασμιώτατε, ἅς ἀνοίξουμε νέους δρόμους, τούς ὁποίους ἔχει ἀνάγκη σήμερα ἡ κοινωνία μας περισσότερο ἀπό ποτέ.

Ἀμήν.

7. Πράξ. 7,55-56.

Τό ἀπάνεμο λιμάνι

Τόν κανόνα τῆς πίστεως, τήν εἰκόνα τῆς πραότητος καί τόν διδάσκαλο τῆς ἐγκρατείας ἐορτάζει σήμερα ἡ Ἀγία μας Ἐκκλησία.

Τόν πανάγιο Νικόλαο τιμᾷ καί ἡ πόλη τοῦ Βόλου, Σεβασμιώτατε πάτερ καί Δέσποτα καί σεβαστοί μου Πατέρες, μέ ἐπίκεντρο τοῦτον τόν ἱστορικό καί μεγαλοπρεπῆ Ἱερό Μητροπολιτικό καί Καθεδρικό Ναό τῆς πόλεως καί τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας.

Τά προηγούμενα χρόνια, Σεβασμιώτατε, κατ' αὐτήν τήν ὥρα, ἐσεῖς προσφωνούσατε τόν Μητροπολίτη πού εἵχατε προσκαλέσει ὡς προεξάρχοντα αὐτοῦ τοῦ πανηγυρικοῦ ἐσπερινοῦ, καλώντας τον παράλληλα νά ἀναλάβει τήν διακονία τοῦ ἱεροῦ κηρύγματος.

Κατ' αὐτήν τήν ὥρα, ἐπίσης, δεκάδες συμπρεσβύτεροι συμπροσεύχονταν μαζί σας, ἐκδηλώνοντας τόν σεβασμό καί τήν ἀγάπη πρὸς τόν λαοφιλῆ Ἁγιοῦ μας.

Κατ' αὐτήν τήν ὥρα, ἀκόμη, δεκάδες, ἑκατοντάδες εὐλαβεῖς χριστιανοί κατέκλυζαν αὐτόν τόν ἱερό χῶρο καί ὅλοι μαζί, «ἐν ἐνί στόματι καί μιᾷ καρδίᾳ», συμπροσεύχονταν σέ τούτη τήν πανηγυρική λατρευτική μας σύναξη.

Ἐφέτος, ὅλα εἶναι διαφορετικά. Ἡ ἐμπειρία τῆς πανδημίας ἐπώδυνη, ἡ σημερινή εἰκόνα διαφορετική. Ἔχουμε, ὅμως, τήν συναίσθηση ὅτι, τόσο μέσα ἀπό τό διαδίκτυο, ὅσο καί μέσα ἀπό τήν ραδιοφωνική καί τηλεοπτική σύνδεση, ἡ φαινομενική ἀπουσία ὑποκαθίσταται ἀπό μία διαδικτυακή παρουσία, κατὰ τήν ὁποία, αὐτή τήν στιγμή, ἑκατοντάδες πιστοί νοερά προσεύχονται μαζί μας.

Σεβασμιώτατε, κατὰ τήν σημερινή λατρευτική μας σύναξη, μοῦ ἀναθέσατε τήν διακονία τοῦ κηρύγματος, ἡ ὁποία ἐμπεριέχει ιδιότυπες δυσκολίες. Ἐπικαλοῦμαι, ὅμως, τίς πατρικές σας εὐχές, ἐπιζητῶ καί τήν εὐλογία σας, προκειμένου νά καταθέσω λίγες σκέψεις γιά τό πῶς συνδέεται ἡ θάλασσα μέ τόν πολιοῦχο μας ἅγιο Νικόλαο, ἐπικαλούμενος κάποιες προφορικές παραδόσεις, πού πρωτάκουσα σέ ἕνα ταπεινό φαροχώρι στόν τόπο τῆς καταγωγῆς μου, τήν μαρτυρική νῆσο Σάμο, ὅπου ἡ ναυτική παράδοση εἶναι ζυμωμένη μέ τήν παρουσία τοῦ ἁγίου Νικολάου. Ἐκεῖ, ὅπως καί σέ πολλά παρθαλάσσια μέρη τῆς πατρίδας μας, οἱ θαλασσοδαρμένοι κάτοικοι ζοῦν καθημερινά κάτω ἀπό τήν σκέπη τοῦ Ἀγίου, τοῦ ὁποίου ὁ αἰγαιοπελαγίτικος ναός δεσπόζει στόν κοντινό λόφο.

Ἀπό ἐκεῖ φαίνεται ἡ ἀπέραντη θάλασσα. Ποιός, ἀλήθεια, μπορεῖ νά ἀμφισβητήσῃ τήν ἀπεραντοσύνη της; Ποιός μπορεῖ νά τήν μετρήσῃ; Ποιός μπορεῖ νά τήν στερέψῃ; Ἕνας ποταμός στερεύει. Μία λίμνη ἀποξηραίνεται. Ἡ θάλασσα ὅμως;

Ἴσως γι' αὐτό νά ἀποφάσισαν οἱ ἄνθρωποι νά χτίζουν ξωκλήσια τοῦ Ἀγίου κοντά στήν θάλασσα· γιά νά θυμοῦνται τήν

ἀπεραντοσύνη τῆς ἀγάπης του. Μιᾶς ἀγάπης πού ἐκφράστηκε γιά τόν κάθε ἄνθρωπο τῆς ταπεινῆς του ποίμνης. Οἱ ἀσθενεῖς τόν ἔζησαν ὡς τόν θεραπευτή τους. Τά ὀρφανά καί οἱ χῆρες ὡς τόν προστάτη τους. Οἱ ὁδοιπόροι ὡς τόν συνοδίτη τους. Οἱ ἁμαρτωλοί ὡς τήν ἀνάστασή τους. Ἀλλά καί ὅταν ἔφυγε ἀπό τήν ζωή αὐτή, ἡ ἀγάπη του ἔμεινε τό ἴδιο ἀστήρευτη. Ἡ κάθε γενιά τόν νιώθει συνοδοιπόρο καί προστάτη της, ὅπως καί ἡ δική μας. Ἐκπληρώνει κάθε αἴτημά μας. Μᾶς διασώζει ἀπό κάθε πειρασμό. Μᾶς ὁδηγεῖ στό ἀπάνεμο λιμάνι τῆς πίστεως.

Ἀστεῖρευτη ἡ ἀγιότητα τοῦ ἁγίου Νικολάου. Μπορεῖ ἄλλωστε νά μετρήσει κανεῖς τήν ἀγιότητα τοῦ ὁποιουδήποτε ἁγίου; Κανεῖς. Λάμπει ἡ ἀγιότητα σάν πολύφωτος ἀστέρας. Οἱ ἄνθρωποι τοῦ κοσμικοῦ φρονήματος τήν χλευάζουν, ὄντας βέβαιοι πώς καμμία σχέση δέν ἔχει μέ τήν σύγχρονη καθημερινότητα. Ὅμως ἐμεῖς, τά πιστά μέλη τῆς Ἐκκλησίας, γνωρίζουμε ἀπό προσωπική ἐμπειρία πώς ἡ ἀγιότητα ἀποτελεῖ τήν μυστική πραγματικότητα κάθε ἐποχῆς. Δέν εἴμαστε ἄξιοι νά τήν διαπιστώσουμε στήν πληρότητά της. Τήν ἀποδεχόμαστε, ὅμως, ἔστω καί ἐλλιπῶς, ὡς δωρεά τοῦ Θεοῦ. Αἰσθανόμαστε κοντά μας τούς Ἁγίους. Εὐεργετούμαστε ἀπό τήν χάρη τους. Ἀξιωνόμαστε νά ἀποκτήσουμε νέους Ἁγίους στήν ἐποχή μας.

Ἰδιαίτερα, ὅμως, γιά τόν ἅγιο Νικόλαο, λαμβάνουμε διαρκῶς ἐμπειρία τῆς ἀδιάκοπης καί ἰσχυρῆς μεσιτείας του. Πόσοι καί πόσοι ἄνθρωποι στό διάβα τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας δέν κατέφυγαν στόν ἅγιο Νικόλαο ἐκζητώντας τήν βοήθεια, τήν στήριξη, τήν θαυματουργική ἐπέμβαση, τήν παρου-

σία καί τήν παρρησία Του πρὸς τόν Θεό!

Αἰῶνες τώρα, ἡ εὐγνωμοσύνη τῶν πιστῶν πρὸς αὐτόν ξεχειλίζει ἀπὸ τίς καρδιές τους. Τό μαρτυροῦν οἱ μεγαλοπρεπεῖς ναοὶ ποὺ κοσμοῦν τὰ μεγάλα λιμάνια τῆς χώρας μας. Τό διαλαλοῦν τὰ ταπεινά ἐξωκκλήσια καί τὰ εἰκονίσματά Του πάνω ἀπὸ τό τιμόνι κάθε πλεούμενου. Τό βεβαιώνουν τὰ ἀναρίθμητα καντήλια ποὺ ἀνάβουν καί τὰ πάμπολλα τάματα ποὺ κοσμοῦν τίς ἅγιες εἰκόνες Του.

Ἡ θάλασσα ἔχει δύο ὄψεις. Ἀπὸ τῆ μίᾳ, εἶναι ἤρεμη καί ὅλοι τὴν χαίρονται σάν συντροφιά γλυκιᾶ. Ἀπὸ τὴν ἄλλη, ὅμως, συχνά φουσκώνει καί ξεσπᾷ, προκαλώντας δέος καί τρόμο. Εἶναι οἱ στιγμές ποὺ ὁ ναύτης ταξιδευτῆς, ἡ μάνα ποὺ περιμένει, ἡ ἀρραβωνιαστικιά ποὺ ἀγωνιᾷ, προσφεύγουν στὴν πραεῖα μορφή τοῦ Ἀγίου καί Τόν παρακαλοῦν νά καθρεφτιστεῖ στό φουρτουνιασμένο πέλαγος, γιὰ νά ξαναβρεῖ ἡ θάλασσα τὴν πραότητα καί τὴν γαλήνη τοῦ δικοῦ Του προσώπου.

Δύο ὄψεις ἔχει καί ὁ ἅγιος Νικόλαος. Τό συναξάρι του τό ἀποδεικνύει, γεμάτο καθὼς εἶναι ἀπὸ περιστατικά τοῦ βίου Του. Τό διαβάζουμε καί εἶναι σάν νά ζοῦμε στὴν ἐποχὴ Του. Τόν βλέπουμε γαλήνιο, μπορεῖ ὅμως ταυτόχρονα νά γίνεῖ καί ἀποφασιστικός, ὅταν θεωρεῖ ὅτι ἀδικοῦνται συνάνθρωποί Του. Τολμᾷ μέ παρρησία νά ὑψώσει τό ἀνάστημά Του ἀπέναντι στὴν κοσμικὴ ἐξουσία. Πέρα ἀπὸ κανόνα πίστεως, ἀναδεικνύεται καί κανόνας δικαιοσύνης, καί ἀπαιτεῖ τὴν ἀποφυλάκιση τῶν τριῶν ἐπιφανῶν στρατηγῶν, ὅταν διαπιστώνει ὅτι ἡ τιμωρία ποὺ τοὺς ἐπιβλήθηκε, εἶναι ἄδικη.

Πέραν ὅλων, ὅμως, ὁ ἅγιος Νικόλαος εἶναι ὁ στοργικὸς καί

δραστήριος ποιμένας, πού δέν άγνοεΐ τά μεγάλα καΐ τά μικρά προβλήματα τοῦ λαοῦ Του. Δρᾷ πρὸς ὄφελός του συνολικά, δέν άγνοεΐ ὅμως καΐ τίς ἰδιαίτερες δυσκολίες τοῦ καθενός. Πληροφορεΐται τό δρᾷμα μιᾶς οἰκογένειας τῆς ὁποίας οἱ τρεῖς κόρες θά ἀναγκαστοῦν νά καταφύγουν στήν πορνεία. Καΐ μέ ἕναν δικό Του ἀφανῆ τρόπο, σιωπηλό ἀλλά ἀποφασιστικό, τίς προικίζει καΐ τίς διασώζει ἀπό τήν ἀνηθικότητα, δημιουργώντας προϋποθέσεις, ὥστε νά συγκροτήσουν εὐλογημένες οἰκογένειες.

Στήν Ἐκκλησία μας, τό ἦθος εἶναι στενά συνδεδεμένο μέ τό δόγμα. Γιά τόν συνεπῆ Χριστιανό, οἱ ἀγαθές πράξεις δέν ἀποτελοῦν ἀπλῶς ἔκφραση συναισθήματος ἢ ὑπακοή σέ κανόνες, ἀλλά ἔμπρακτη ἐφαρμογή τῆς πίστες πρὸς ἕναν φιλόανθρωπο Θεό ἀγάπης. Δέν εἶναι καθόλου τυχαῖο λοιπόν πῶς ὁ ἅγιος Νικόλαος, ἐκτός ἀπό ποιμένας ἀγάπης, ὑπῆρξε διαπρύσιος ὑπερασπιστής τοῦ ὀρθοδόξου δόγματος. Ἐμφορεΐται ἀπό ἱερή ἀγανάκτηση, ὅταν ἀκούει κατὰ τήν διάρκεια τῶν ἐργασιῶν τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου τόν Ἄρειο νά ἐπιδιώκει τήν ἀλλοίωση τῆς Ὁρθόδοξης διδασκαλίας περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ. Δέν διστάζει μάλιστα νά φτάσει μέχρι ραπίσματος τοῦ αἵρεσιάρχη. Θέλησε, μέ τήν ἀκραία αὐτή ἀντίδραση, νά στρέψει τήν προσοχή τῶν Πατέρων τῆς Συνόδου πρὸς τόν ἀκραῖο κίνδυνο κατάλυσης, ὄχι μόνον τῆς Ὁρθόδοξης θεολογίας, ἀλλά καΐ τῆς Ὁρθόδοξης ἀνθρωπολογίας.

Ποιμένας, Θεολόγος, Ἅγιος. Μέσα στίς τρεῖς αὐτές λέξεις περικλείεται ὁ πλοῦτος τῆς προσωπικότητάς Του. Πλοῦτος

γιά τήν Ἐκκλησία, πλοῦτος γιά τόν καθέναν ἀπό μᾶς. Πλοῦτος, ὅπως ἐκεῖνος τῆς θάλασσας πού τρέφει τούς ἀνθρώπους καί τούς ἐξασφαλίζει τήν εὐημερία. Καί ὅπως οἱ μεγαλύτεροι θησαυροί τῆς θάλασσας κρύβονται στόν πυθμένα της, ἔτσι καί ἡ γνωριμία μέ τόν Ἅγιο ἀπαιτεῖ πίστη, προσήλωση στήν μνήμη Του καί μίμηση τῆς ταπεινοφροσύνης Του, προκειμένου ὁ ἄνθρωπος νά βυθιστεῖ στήν ἄβυσσο τῆς πνευματικότητάς Του καί νά ἀντλήσει τό παράδειγμα τῶν ἀρετῶν καί τῆς ἀνόθευτης πίστεως Του, πού θεμελιώθηκε ὅχι σέ σπουδές ἀλλά στήν καθαρότητα τῆς καρδιάς Του.

Ἀπό τήν φωτοειδῆ αὐτή ἄβυσσο πηγάζει τό πρότυπο τοῦ ἁγίου Νικολάου, πρότυπο ἀπάρνησης τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν καί διαρκοῦς ἐγκρατείας. Ἐγκρατείας ὅχι μόνον τροφῆς καί ἡδονῆς, ἀλλά κυρίως ἐγκρατείας παθῶν, μέ πιο ἐπικίνδυνο ἐκεῖνο τῆς ὑπερηφάνειας. Ἀκόμη καί ὅταν ὁ λαός Τόν ἀνέδειξε Ἀρχιεπίσκοπο Μύρων, ἀκόμη καί ὅταν ἀνεδείχθη ἕνας ἐκ τῶν πρωταγωνιστῶν τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, παρέμεινε ταπεινός, φύλακας καί προστάτης τοῦ ποιμνίου Του, κανόνας καί μέτρο ἀνιδιοτέλειας καί ἀγάπης. Ὑπῆρξε καύχημα γιά τόν λαό Του, τρόπαιο νίκης κατά τῆς αἵρεσης, ὧντως Νικόλαος.

Ταυτόχρονα, ὁ Ἅγιός μας πλουτίζει τήν Ἐκκλησία μέ τά χαριτόβρυτα λείψανά Του. Συνηγμένοι τιμοῦμε σήμερα τήν μνήμη Του, εὐρισκόμενοι σέ αὐτόν τόν Ἱερό Μητροπολιτικό καί Καθεδρικό Ναό, ὁ ὁποῖος διαθέτει τεμάχιο τῶν ἱερῶν του λειψάνων ὡς πηγὴ ἀκένωτη τῶν θαυμάτων Του. Ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς αὐτῆς λειψανοθήκης ἀναρίθμητοι πιστοὶ καθημερινά

κλείνουν γόνυ σώματος, ψυχής και καρδιάς και εκφράζουν αιτήματα ή απευθύνουν ευχαριστίες, ό καθέννας για τούς δικούς του προσωπικούς λόγους. Κάθε άσπασμός άποτελεί πρόσκληση καταβάσεως στον πυθμένα της πνευματικότητός Του, ό όποιος κρύβει εκείνον τον πολύτιμο μαργαρίτη· την πίστη, την μεγάλη και ακλόνητη πίστη Του προς τον Άγιο Θεό. Εϋγλωττος μάρτυρας τά άγια λείψανα, της πίστης του Αγίου προς Αυτόν.

Αυτόν έμπιστεύτηκε από τά παιδικά Του χρόνια.

Αυτόν έμπιστεύτηκε, όταν ό Θεός Του στέρησε τούς γονείς του.

Αυτόν έμπιστεύτηκε, όταν άπαρνήθηκε την διαχείριση της μεγάλης περιουσίας Του.

Αυτόν έμπιστεύτηκε, όταν οί έπίσκοποι Του άνέθεσαν την διαποίμανση της έπισκοπής στά Μύρα της Λυκίας.

Αυτόν έμπιστεύτηκε, όταν κλήθηκε νά υπερασπίσει από τούς πνευματικούς λύκους τό ποίμνιό Του.

Αυτόν έμπιστεύτηκε, όταν ύψωσε τό άνάστημά Του άπέναντι στην κοσμική έξουσία.

Αυτόν έμπιστεύτηκε, όταν όσιακά όλοκλήρωσε την έπίγεια ζωή Του και παρέδωσε την άγία ψυχή Του στά χέρια του Θεοϋ.

Αυτήν την πίστη καλούμεθα νά μιμηθοϋμε, άγαπητοί μου άδελφοί, καθώς ό καθέννας από μās άνοίγεται στό ταξίδι της δικής του, της προσωπικής του θάλασσας. Μοιάζουν οί ζωές μας μέ σκάφος πού διαπλέει άλλοτε γαλήνια και άλλοτε τρικυμισμένα νερά. Κάποτε σαλπάραμε, κάποτε σ' ένα λιμάνι

θά φτάσουμε, πού μᾶς περιμένει. Τί ἄλλο εἶναι ἡ γέννησή μας ἀπό ἓνα παράγγελμα ἀπόπλου: «Βίρα τίς ἄγκυρες», ἀκούστηκε κάποτε καί γιά μᾶς. Ἀπλώθηκαν τά πανιά μας. Ξεχυθήκαμε μέ τόν ἐνθουσιασμό τῆς νιότης μας στό ταξίδι. Ἄτενίσαμε μέ αἰσιοδοξία τήν ἀπεραντοσύνη τοῦ ἐπίγειου βίου. Ταξιδεύουμε. Δέν εἶναι πάντα οὔριος ὁ ἄνεμος. Συχνά θαλασσοδερνόμαστε. Συχνά ἐξαντλούμαστε. Συχνά ἀπογοητευόμαστε. Εἶναι στιγμές πού οἱ δυνάμεις μας μοιάζουν ἀνεπαρκεῖς, γιά νά κρατήσουμε σταθερό τό τιμόνι. Καί σήμερα, ὑμνώντας τόν Ἅγιο, βεβαιωνόμαστε πώς δέν εἴμαστε οἱ μόνοι καραβοκύρηδες στό σκάφος τῆς ζωῆς μας. Στήν γέφυρά του κι ἓνας ἄλλος κρατάει μαζί μας τό τιμόνι. Οἱ ναυτικοί τό ξέρουν καλύτερα, ἀλλά κι ἐμεῖς τό μαθαίνουμε μέρα μέ τήν μέρα: Ὁ ἅγιος Νικόλαος εἶναι ὁ πρῶτος καί ἀποφασιστικός τιμονιέρης. Ὅταν τά κύματα ξεσποῦν καί ὁ ἀγέρας ξεστρατίζει τήν πλώρη, βρίσκεται δίπλα μας καί ἡ ζωή μας δέν χάνει τήν ρότα τῆς. Αὐτόν ἐπικαλούμαστε, τό σκεῦος τῆς Χάριτος, τόν ἰσχυρότερο ἀπό τούς νόμους καί τά στοιχεῖα τῆς φύσης.

Γιά τήν Γῆ μας, ἡ θάλασσα εἶναι ἐκείνη πού ἐνώνει τίς ἡπείρους. Γιά μᾶς, ὅμως, θάλασσα εἶναι ὁ ἅγιος Νικόλαος. Αὐτός μᾶς ἐνώνει, αὐτός ἐνώνει σήμερα ὅλη τήν Ἑλλάδα καί ὅλους τούς Ἑλληνες ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη. Κι ἂν οἱ περιστάσεις μᾶς ἐγκλώβισαν στά σπίτια μας, κι ἂν μένουμε προσωρινά μακριά ἀπό τούς ναούς καί τά ξωκκλήσια Του, ἡ τιμή πρὸς τήν μορφή Του, ἡ κοινή μας εὐλάβεια στήν παρουσία Του, ἡ πίστη στήν θαυματουργία Του μᾶς ἐνώνει μυστικά καί νοιώθουμε σήμερα, ὅλοι μαζί, προσκυνητές στήν μνήμη Του.

Σήμερα πού ἡ ἐνότητα εἶναι ζητούμενο καί κάποιοι λανθασμένα προσπαθοῦν νά τήν ἐπιβάλλουν μόνο μέ νόμους, ἀποφάσεις καί ἐντολές, ὁ ἅγιος Νικόλαος μᾶς ἐνώνει ὅλους κάτω ἀπό τό ἀρχιερατικό ὠμοφóριό Του.

Μᾶς ἐνώνει καί μᾶς σκεπάζει.

Μᾶς ἐνώνει καί μᾶς ἐνισχύει.

Μᾶς ἐνώνει καί μᾶς προστατεύει.

Μᾶς ἐνώνει καί μᾶς δίνει κουράγιο, ἐλπίδα καί ἀπαντοχή γιά νά συνεχίσουμε.

Μᾶς ἐνώνει καί μᾶς κατευθύνει στό κοινό μας λιμάνι· τήν αἰωνιότητα, τήν Βασιλεία τῶν οὐρανῶν, τόν Παράδεισο.

Πολύτιμη καί εὐλογημένη ἡ παρουσία τοῦ Ἁγίου στήν ζωή μας. Διότι, πολλές φορές, ξεχνιόμαστε καί τό σκάφος τῆς ζωῆς μας πλέει σέ ἀχαρτογράφητα νερά, κινδυνεύει ἀπό ὑφαλους, παρασύρεται ἀπό σειρῆνες, πλέει χωρίς πυξίδα καί φάρο, προσεγγίζει λιμάνια θελκτικά, πού θέλουν νά μᾶς κρατήσουν γιά πάντα στίς φθαρτές χαρές τους. Ὁ ἅγιος Νικόλαος, ὅμως, μᾶς δείχνει ὅτι ἡ γῆ δέν εἶναι ὁ προορισμός, ἀλλά τό πέρασμά μας. Πώς ἀκόμη καί ὅλα τά ἀγαθά τῆς γῆς δέν εἶναι ἱκανά νά ἀναπληρώσουν ἕνα καί μόνον ἀγαθό τοῦ Παραδείσου. Ἐδῶ, τήν ἡμέρα τῆς πανηγύρεώς Του, γευόμαστε μυστικά τήν μακαριότητα πού ἀπολαμβάνει ὡς πολίτης τῆς αἰωνίου πατρίδος μας καί νοιώθουμε νά ζωντανεύει μέσα μας ἡ λαχτάρα νά βρεθοῦμε κάποτε κοντά Του.

Ἴσως νά ἀναρωτηθεῖτε: Καί μέχρι τότε; Θά διέλθουμε ἄραγε τό ταξίδι τῆς ζωῆς χωρίς ἀπάγκιο νά μᾶς ξεκουράσει, χωρίς λιμάνι νά μᾶς ἀνανεώσει τίς προμήθειες;

Ἀκούει ὁ Ἅγιος τὴν ἀγωνία μας καὶ πιάνει τό τιμόνι. Καί σήμερα, ἐδῶ, ἀπολαμβάνουμε τὸν προορισμό στὸν ὁποῖο ἐκεῖνος μᾶς κατηύθυνε. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι τό ἀπάνεμο λιμάνι τῆς ἐπίγειας ζωῆς μας. Αὐτὴ μᾶς παρηγορεῖ, αὐτὴ μᾶς τρέφει, αὐτὴ μᾶς ἀγιάζει, αὐτὴ μᾶς προετοιμάζει γιὰ τό μεγάλο, τό τελικό, τό ἐπουράνιο λιμάνι μας.

Κι ἂν, πρόσκαιρα, οἱ ναοὶ μας ἔκλεισαν τίς πύλες τους γιὰ τὴν δική μας υἡγεία καὶ τὴν δική μας προστασία, ὁ ἅγιος Νικόλαος μᾶς καλεῖ νὰ μεταβάλλουμε τὴν στέρηση σέ ζῆλο, ὥστε, ὅταν οἱ συνθῆκες τό ἐπιτρέψουν, νὰ βρεθοῦμε ὅλοι μαζί, μέ ἀνανεωμένο τὸν πόθο τῆς συνάντησης, γύρω ἀπὸ τό Ἅγιο Ποτήριο. Σύντομα, τό λιμάνι θὰ μᾶς ὑποδεχτεῖ ξανά καὶ θὰ μᾶς χαρίσει τὴν ἀσφάλεια καὶ τὴν σιγουριά του.

Σεβασμιώτατε, πρὶν ὀλοκληρώσουμε αὐτὴ τὴν ἐσπερινή ἱεροκηρυκτική μας διακονία, ἐπιτρέψτε μας νὰ καταθέσουμε δύο ἐμπειρίες ἀπὸ τὸν τόπο τῆς ταπεινῆς καταγωγῆς μας.

Στό τέμπλο τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγίου Νικολάου στὸν ὄρμο Μαραθοκάμπου τῆς Σάμου, ὅλοι, μὰ ὅλοι, ἔβλεπαν τὸν ἅγιο Νικόλαο, ἄλλοτε ἥρεμο καὶ γαλήνιο καὶ ἄλλοτε αὐστηρό καὶ ἐπικριτικό.

Ὅταν οἱ μανάδες, οἱ γυναῖκες καὶ οἱ ἀδελφές τῶν ναυτικῶν προσέτρεχαν σέ ἐκεῖνον καὶ μέ ἀναφιλητὰ ζητοῦσαν νὰ προστατεύσει τοὺς ἀγαπημένους τους, ἦταν ἥρεμος. Ὅταν αὐτοὶ ἐπέστρεφαν, ἐνῶ οἱ πιο πολλοὶ ἔκαναν τό τάμα τῆς εὐχαριστίας τους στὸν ἅγιο Νικόλαο, κάποιοι τό λησμονοῦσαν. Τότε Τὸν ἔβλεπαν νὰ γίνεται ὁ αὐστηρὸς παππούς τοῦ χωριοῦ μας. Καὶ μάλιστα, πολλοὶ γεύτηκαν ἀκόμη καὶ τὸν πόνο τῆς

μαγκούρας Του, όπως έλεγαν οι παλιοί καραβοκύρηδες. Ήταν τό φάρμακο γιά τήν άχαριστία, πού τούς θύμιζε πώς κάτι ξέχασαν καί έσπευδαν νά εκπληρώσουν τό τάμα τους.

Σας καταθέτω καί μία δεύτερη έμπειρία τών συντοπιτών μου: Ήταν όταν οι γυναίκες, είτε «κατά τήν ήλίου δύση» είτε «όρθρου βαθέος», επισκέπτονταν τόν ναό τοῦ Αγίου Νικολάου, παρακινούμενες από μία έσωτερική πληροφόρηση ότι ο σύζυγος ή τό παιδί ή ο άδελφός κινδυνεύει στήν θάλασσα. Έπαιρναν τότε τό καντήλι τοῦ Αγίου από τό εικονοστάσι καί μέ εὐλάβεια τραβοῦσαν τόν δρόμο κατά τήν άκτή, κρατώντας το άναμμένο. Κανείς, μά κανείς, δέν τολμοῦσε νά τίς πλησιάσει καί νά τούς μιλήσει, έπειδή ήξερε ότι λιτάνευαν τήν δική τους πίστη καί τήν δική τους έλπίδα. Κι όταν, εὐλαβικά, έχυναν τό λάδι τοῦ καντηλιοῦ στήν θάλασσα, ήξεραν ότι μέ τόν τρόπο αὐτόν εἶναι σάν νά ταξιδεύει καί νά φτάνει ο άγιος μέχρι τό σκαρί τοῦ αγαπημένου τους γιά νά τόν προστατεύσει από τόν κίνδυνο.

Εὐχηθεῖτε, Σεβασμιώτατε πάτερ καί Δέσποτα, ποτέ, μά ποτέ, νά μήν άντικρύσουμε τό αὐστηρό βλέμμα τοῦ άγίου Νικολάου. Ποτέ νά μήν λησμονήσουμε ό,τι έχουμε ύποσχεθεῖ σ' έκεῖνον, αλλά πάντοτε μέ εὐγνωμοσύνη νά άναπαυόμαστε στήν ήρεμία, τήν γαλήνη καί τήν πραότητα τοῦ προσώπου Του.

Καί εάν, όπως τοῦτες τίς ήμέρες, οι δυσκολίες τής ζωής ύψώνουν τά μεγάλα κύματα τής πανδημίας τοῦ κορωνοϊοῦ, άς πάρουμε όλοι σήμερα, τούτη τήν ώρα, νοερά, από τό εικονοστάσι τής ψυχής μας, τό καντήλι τής πίστης μας κι άς φτά-

σουμε μέχρι τίς ἀκρογιαλιές αὐτοῦ τοῦ πανέμορφου τόπου μας. Ὡς χύσουμε τό λάδι τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ καί τῆς Χάριτος τοῦ Ἁγίου στήν θάλασσα τοῦ Παγασητικοῦ, μέ τήν βεβαιότητα πού εἶχαν ἐκεῖνες οἱ ἀπλοϊκές γυναῖκες. Ποιά βεβαιότητα; Πώς ὁ ἅγιος Νικόλαος θά γαληνεύσει τήν πατρίδα μας καί τήν ζωή μας, θά διασώσει τό σκάφος τῆς ἐπίγειας διαδρομῆς μας καί θά μᾶς ὁδηγήσει στό ἀπάνεμο λιμάνι τῆς ἀγάπης Του.

Ἀμήν.

Ἡ ὁδὸς τῆς χαρᾶς

Ἡ Εὐαγγελικὴ περικοπή, ἡ ὁποία ἀναγνώσθηκε στὴν σημερινή Θεία Λειτουργία, ἀναφέρεται σέ ἓνα θαῦμα, πού ὁ Κύριος ἐπιτελεῖ σέ μία συναγωγή, ἡμέρα Σάββατο.

Πρόκειται γιὰ τό θαῦμα τῆς θεραπείας τῆς συγκύπτουσας γυναίκας, μιᾶς δυστυχισμένης ἀνθρώπινης ὑπαρξῆς, πού γιὰ δεκαοκτώ ὁλόκληρα χρόνια ὑπέφερε τὴν δοκιμασία μιᾶς ἀνίατης ἀσθένειας. Τό σῶμα της δέν ἦταν σέ θέση νά σταθεῖ ὀρθό. Τό πρόσωπό της δέν ἦταν σέ θέση νά χαρεῖ τὴν φύση. Τά μάτια της δέν ἦταν σέ θέση νά ἀτενίσουν τόν οὐρανό.

Αὐτός ὁ ἄνθρωπος ἦταν καταδικασμένος νά βλέπει μόνο τὴν γῆ. Κι ὅμως! Ἡ ἀσθένεια πού τὴν εἶχε ἐγκλωβίσει σέ μία ἀδιανόητη γιὰ ἓναν φυσιολογικό ἄνθρωπο κατάσταση, δέν τὴν ἀπέτρεψε, κατὰ τό Σάββατο, ἡμέρα ἱερή γιὰ τοὺς Ἰσραηλίτες, νά προσέλθει στὴν Συναγωγὴ γιὰ νά προσευχηθεῖ μαζί μέ τοὺς συμπατριῶτες της στόν Θεό.

Ἡ συγκύπτουσα στέκεται σήμερα ἐνώπιόν μας. Γνωρίζει τὴν μειονεκτικὴν τῆς θέσης. Ἔχει διδαχθεῖ ἀπὸ μικρὴ πῶς, γιὰ τό θρησκευτικὸ της περιβάλλον, κάθε ἀσθένεια, κάθε ἀναπηρία, ἀποτελεῖ τιμωρία τοῦ Θεοῦ ἐξαιτίας κάποιας ἁμαρτίας. Μπορεῖ νά μὴν τό ἀκούει, διαισθάνεται ὅμως πῶς τὰ βλέμματα γύρω της τό φωνάζουν: Αὕτη εἶναι μία ἁμαρτωλὴ. Δι-

πλή λοιπόν ἡ ταλαιπωρία, διπλό τό πάθος: Ἀπό τήν μία, ἡ ἀσθένεια, ἀπό τήν ἄλλη ἡ καχυποψία καί ἡ σκληροκαρδία.

Ὁ Κύριος, ὅμως, σπλαχνίζεται αὐτήν τήν γυναίκα. Δέν μπορεῖ νά ἀδιαφορήσει μπροστά στήν ἀσθενεία της, μπροστά στό βαρύ φορτίο τοῦ σταυροῦ πού σηκώνει. Γι' αὐτό καί ἀποφασίζει νά ἀποκαταστήσει καί πάλι τήν υἰγεία της. Ὅλοι γνωρίζουμε πώς, ἐάν ὁ Κύριός μας ἐπιθυμήσει κάτι, τίποτα δέν εἶναι ἀδύνατον. Μέ μία κίνησή Του ἡ συγκύπτουσα γυναίκα γίνεται καί πάλι υἰγής. Ὑψώνει ξανά τό ἀνάστημά της, ἀντικρύζει ξανά τά πρόσωπα τῶν ἀνθρώπων, ἀτενίζει ξανά τόν οὐρανό.

Καί ἐνῶ θά μπορούσε κανεῖς νά πιστέψει ὅτι τό γεγονός αὐτό τελειώνει ἐδῶ, ὑπάρχει μία συνέχεια πού μᾶς ἐκπλήσσει: Ὁ προεστώς τῆς συναγωγῆς, ὁ Ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτεῖ! Ἀγανακτεῖ, ἐπειδὴ ὁ Κύριος τελεσιουργεῖ τό θαῦμα ἡμέρα Σάββατο καί Τόν κατηγορεῖ ὡς παραβάτη τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου, πού ἀπαγορεύει κάθε πράξη κατά τήν ἱερά αὐτή ἡμέρα. Ὅλοι χαίρονται γιά τό θαῦμα. Ὅλοι διαπιστώνουν μία ὑπερκόσμια εὐεργεσία. Ὅλοι βιώνουν μία ἀνεκλάλητη καί ἀναφαίρετη χαρά. Ἐνας συνάνθρωπός τους γιατρεύτηκε! Τό θαῦμα ὑπάρχει! Γιά τόν Ἀρχισυνάγωγο, ὅμως, ὅλα αὐτά εἶναι ἀόρατα, ἀνύπαρκτα. Ὁ νοῦς του, ὁ σκοτισμένος ἀπό τήν ἀνατροπή τῶν καθιερωμένων πού ἐπιφέρει ἡ παρουσία τοῦ Χριστοῦ, κλονίζεται. Ἐφευρίσκει προφάσεις νά ἀκυρώσει τό τετελεσμένο καί ἀρνεῖται νά ἀναγνωρίσει τό πασιφανές.

Τέσσερα εἶναι τά στοιχεῖα πού συνθέτουν αὐτήν τήν Εὐαγγελική διήγηση:

Τό πρῶτο εἶναι ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ. Ἀγάπη ἀνεξάντλη-

τη, αγάπη πού προσφέρεται άδιακρίτως πρός κάθε πάσχοντα. Ένώπιον του Κυρίου δέν υπάρχουν προύχοντες καί άσήμαντοι. Τό μόνο πού ενδιαφέρει τόν Χριστό είναι νά άπελευθερώσει τόν κάθε άνθρωπο από τά δεσμά της άμαρτίας καί από τήν δουλεία της άσθενείας. Αυτό συνέβη καί τώρα: Βρέθηκε ένώπιον μιās γυναίκας πού τό σῶμα της τήν έχει καταδικάσει σέ άποξένωση από ανθρώπους καί ούρανό. Αυτόν σπλαχνίζεται, αυτόν θεραπεύει, άναδεικνύοντας τήν άξία αυτής της περιφρονημένης, αυτής της άσήμαντης, υπέρτερη του Νόμου. Δέν άσεβεί ό Χριστός πρός τόν Νόμο. Πώς θά μπορούσε, άλλωστε, άφοϋ άποτελεί έπιταγή του Πατρός Του; Η αγάπη Του, όμως, άποκαλύπτει σήμερα τήν ούσία καί τήν πηγή του Νόμου, πού δέν είναι άλλο από τήν άπέραντη Θεία φιλανθρωπία. Σήμερα, ό Νόμος συμπληρώνεται, νοηματοδοτείται καί υπερβαίνεται από τήν αγάπη.

Άπό τότε μέχρι καί σήμερα, ό άνθρωπος, ό κάθε άνθρωπος, γεύεται τήν ίδια αυτήν αγάπη του Χριστού. Τήν γεύεται σέ κάθε στιγμή της ζωής του. Πολύ περισσότερο, όμως, τήν γεύεται τήν ώρα του δικού του πόνου, της δικής του άσθενείας καί της δικής του δοκιμασίας. Ό καθένας από έμās έχει πολλά νά διηγηθεί για τήν δύναμη της προσευχής, πού έλκύει τήν αγάπη καί τήν εϋσπλαχνία του Χριστού.

Έκτός από τήν αγάπη του Χριστού, στην Εϋαγγελική διήγηση ή συγκύπτουσα μās διδάσκει καί κάτι άκόμη: τήν άρετή της ύπομονής. Δεκαοκτώ όλόκληρα χρόνια ήταν ύποταγμένη σέ αυτή τήν άσθένεια. Δεκαοκτώ όλόκληρα χρόνια ύπομονής

καί καρτερικότητα. Γνώριζε ὅτι δέν ὑπῆρχε θεραπεία γιά τήν ἀσθένειά της. Εἶχε πλήρη ἐπίγνωση ὅτι ἡ ζωή της θά τελείωνε μέ ἕναν ἐξαιρετικά ἐπώδυνο τρόπο. Κι ὅμως, αὐτή ἡ γυναίκα, ἡ ἐγκαταλελειμμένη καί ἀπογοητευμένη ἀπ' ὅλους, δέν χάνει τήν πίστη της κι ἔτσι δέν χάνει καί τήν ὑπομονή της.

Ὁ Χριστός τήν συναντᾷ στήν πιό ἱερή ἡμέρα τῆς ἐβδομάδος, στόν πιό ἱερό τόπο: σέ μία Συναγωγή. Σέ ἕναν τόπο ἱερό, ὅπου ἡ παρουσία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἐντονότερη ἀπό ὅπουδῆποτε ἄλλοῦ. Ποτέ δέν μάθαμε πῶς προσευχόταν, ποτέ δέν μάθαμε τί ζητοῦσε ἀπό Ἐκεῖνον. Ξέρουμε, ὅμως, πῶς δέν θέλει νά χάσει τόν Θεό ἀπ' τήν ζωή της. Ἄλλη πηγὴ δύναμης, κουράγιου, παρηγοριᾶς καί ὑπομονῆς δέν ἔχει ἐκτός ἀπὸ Ἐκεῖνον.

Πάνω ἀπὸ δύο χιλιάδες χρόνια μᾶς χωρίζουν ἀπὸ τήν συγκύπτουσα, συνεχίζει ὅμως, μέσα ἀπὸ τήν περικοπὴ αὐτῇ, νά μᾶς διδάσκει καί νά μᾶς ὑποδεικνύει τόν τρόπο ἢ μᾶλλον τό Πρόσωπο ἐκεῖνο, ἀπὸ τό ὁποῖο μπορούμε ἀνά πᾶσα στιγμή νά ἀντλήσουμε ὑπομονή, γιὰ νά ἀντιμετωπίσουμε τίς ἀντιξοότητες καί τὰ προβλήματα τῆς ζωῆς μας.

Ἀλλοίμονο ἂν ἡ ὑπομονή μας ἐξαντληθεῖ! Τότε, σκέψεις καί ἀποφάσεις ὁδηγοῦν πάντα στήν ἀπόγνωση.

Ἀλλοίμονο ἂν ἡ ὑπομονή μας ἐξαντληθεῖ! Τότε, ἡ πίστη χάνει τήν ἱκμάδα της καί δοκιμάζεται.

Ἀλλοίμονο ἂν ἡ ὑπομονή μας ἐξαντληθεῖ! Βυθίζόμαστε οἰκειοθελῶς στήν ἀπελπισία καί δέν ἀφήνουμε κανένα περιθώριο στόν Θεό νά ἐπέμβει στήν ζωή μας.

Δέν ἔζησε ἄνθρωπος χωρίς δοκιμασίες. Ἴσως ἐκεῖνη ἡ γυναίκα, ὅπως ἄλλωστε καί ἐμεῖς, θά θέλαμε ἡ ἀσθένεια νά

διαρκέσει μόνο λίγες ημέρες, λίγες εβδομάδες ή λίγους μήνες. Είμαι πολλά τὰ δεκαοκτώ χρόνια για εκείνη, όπως θά ἦταν καί για μᾶς. Εἶμαι φορές πού δέν καταλαβαίνουμε, ἀκόμη καί δέν ἀποδεχόμαστε μέσα μας, τίς ἀποφάσεις τοῦ Θεοῦ. Αὐτή εἶναι ὅμως ἡ κρίσιμη στιγμή, για νά ἐμπιστευτοῦμε τόν Θεό καί νά ἐδραιωθεῖ μέσα μας ἡ πίστη πώς κάθε Του σχέδιο σέ ἓνα ἀποσκοπεῖ: στήν σωτηρία μας, ἔστω καί μέσῳ δρόμων δύσκολων καί ἐπώδυνων. Ὁ δικός μας χρόνος ἀποτελεῖ διάστημα δοκιμασίας. Για Ἐκεῖνον μπορεῖ καί νά ἀποτελεῖ διάστημα προετοιμασίας. Οἰκτίρουμε τήν ἐπί δεκαοκτώ ἔτη συγκύπτουσα. Ἐκεῖνος ὅμως ξέρει πώς τὰ δεκαοκτώ αὐτά χρόνια σμίλεψαν μέσα στήν ψυχή ἐκείνης τῆς γυναίκας τήν ὑπομονή, τήν καρτερικότητα καί τήν πίστη. Κανείς δέν τό ἤξερε ἀπό πρῖν. Ἴσως οὔτε καί ἡ ἴδια. Σήμερα ὅμως ὅλα ἀποκαλύπτονται: καί ἡ πίστη της καί τό σχέδιό Του. Σήμερα, ὁ Μέγας Φιλάνθρωπος ἐπιβραβεύει αὐτήν τήν ὑπομονή. Σήμερα βρίσκει τό νόημα καί τήν ἐπιβεβαίωση ἡ φράση:

«Ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται»¹.

Τό τρίτο στοιχεῖο αὐτῆς τῆς Εὐαγγελικῆς διήγησης εἶναι ἓνα συναίσθημα πού μᾶς προκαλεῖ ἀποτροπιασμό: Ἡ ἀγανάκτηση ἐνός θρησκευτικοῦ ἄρχοντα, τοῦ Ἀρχισυνάγωγου, ἀρμόδιου, ὑποτίθεται, νά ὑποδεικνύει τήν ἀγάπη καί τήν μέριμνα τοῦ Θεοῦ για τό κάθε μέλος τοῦ ἐκλεκτοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Στό

1. Ματθ. 24,13.

πρόσωπό του αναγνωρίζουμε τίς λάθος προτεραιότητες ενός όλόκληρου λαοῦ καί ιδιαίτερα τοῦ ἱερατείου του: ὁ Νόμος πάνω ἀπό τήν ἀγάπη, ἡ τήρηση τῶν ἐντολῶν πάνω ἀπό τίς ἰδιαιτερότητες τοῦ κάθε προσώπου, τό γράμμα πάνω ἀπό τό πνεῦμα, ἡ συμμόρφωση πάνω ἀπό τήν διάκριση. Καί τελικά, ὁ σκοτισμένος νοῦς πάνω ἀπό τήν Θεία παρέμβαση.

Ὁ Ἀρχισυνάγωγος δέν μπορεῖ νά βιώσει τήν χαρά. Ἡ καρδιά του εἶναι σκληρή ἀπό τήν μέριμνα τῆς συμμόρφωσης καί τῆς ἄτεγκτης τήρησης τῶν ἐντολῶν. Γιά ἐκεῖνον, τόν ὑποστηρικτή τοῦ γράμματος καί τοῦ τύπου, δέν ὑπάρχουν πρόσωπα, γι' αὐτό καί δέν ὑπάρχει ἀγάπη. Καί ἀκριβῶς γιά τόν λόγο αὐτό, δέν ὑπάρχει καί ἡ χαρά πού προκαλεῖ τό γεγονός τῆς θεραπείας ἐνός συνανθρώπου του.

Τήν ὥρα τοῦ θαύματος, ὁ Ἀρχισυνάγωγος ἔχει μία εὐκαιρία: Νά πλατύνει τήν ματιὰ του καί νά συνειδητοποιήσῃ πῶς ὁ Θεός δέν χωρᾷ σέ νόμους καί διατάξεις. Νά θαυμάσῃ τούς ἄπειρους καί θαυμαστούς τρόπους πού ὁ Θεός ἐνεργεῖ. Νά μοιραστεῖ τήν ματιὰ τοῦ Κυρίου γιά τά παιδιά Του καί νά νοιώσῃ τήν καρδιά του νά πάλλεται ἀπό τήν εὐσπλαγχνία. Νά αναγνωρίσῃ τόν Νόμο, ἀλλά, πρωτίστως, νά δοξάσῃ τόν Νομοθέτη. Δυστυχῶς, δέν μπορεῖ, ἀρνεῖται. Καί τοῦ μένει μόνο ἡ ἀγανάκτηση, ἡ, ὑποτίθεται, ἱερά ἀγανάκτηση, πού κρύβει τήν ἀνίατη σκληροκαρδία του καί, σέ τελευταία ἀνάλυση, τόν ἐγωισμό του.

Διαχρονικά εἶναι καί τά ἀρνητικά διδάγματα τοῦ Ἀρχισυνάγωγου: Πόσες φορές καί ἐμεῖς δέν ἀναλαμβάνουμε νά ὑποστηρίξουμε τό, κατὰ τήν γνώμη μας, θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀκολουθώντας τρόπους ἐκ διαμέτρου ἀντίθετους μέ τούς δικούς

Του; Πόσες φορές και ἐμεῖς δέν ἀπορρίπτουμε ὡς ἀντίθεα καί ἀντίχριστα ὅσα ἀπλῶς δέν κατανοοῦμε ἢ δέν ἔχουμε ὑπομονή νά ἀναμένουμε τήν ἐκβασή τους; Πόσες φορές, ἡ συμμόρφωση σέ θρησκευτικές διατάξεις γίνεται αἰτία νά χάσουμε τά ἀνθρώπινα πρόσωπα πού μᾶς περιτριγυρίζουν καί, τελικά, στό ὄνομα τῆς θεωρητικῆς καί νομικίστικης πίστεως, νά ὑποπέσουμε στό πάθος τῆς κατάκρισης καί τῆς σκληροκαρδίας; Πόσες φορές, παρά τά ἀγαθά μας κίνητρα, ἀλλά ἐξαιτίας τῆς ἀμέλειας νά ἐμβαθύνουμε στήν πίστη καί στήν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας, στεροῦμε καί στερούμαστε τήν χαρά καί τήν ἀγάπη;

Ἄς μὴν παραλείψουμε ὁμῶς καί ἓνα τέταρτο σημεῖο: Τήν χαρά πού ἔνοιωσε ὁ λαός. Πρόκειται γι' αὐτό τό συναίσθημα πού νοιώθει ὁ κάθε ἄνθρωπος, ὅταν συνειδητοποιεῖ ὅτι ὁ Χριστός εἰσέρχεται στήν ζωή του καί καταργεῖ τήν ἁμαρτία, λυτρώνει ἀπό τήν ἀσθένεια καί χαρίζει καί πάλι τήν ἀποκατάσταση, τήν σωματική καί τήν πνευματική.

Ὅσοι ἦταν μέσα στήν Συναγωγή ἐκείνη τήν ἡμέρα, μπορεῖ νά μὴν εἶχαν τό ἀξίωμα καί τήν κατάρτιση τοῦ Ἀρχισυνάγωγου. Εἶχαν, ὁμῶς, τήν ἀπλότητα καί τήν πεποίθηση πῶς ὁ Θεός εἶναι μαζί τους καί δέν μπορεῖ παρά νά διαθέτει ἄπειρους τρόπους νά ἐλεήσει τόν λαό Του. Γι' αὐτό καί χάρηκαν μέ ὅλη τήν δύναμη τῆς ψυχῆς τους, συνειδητοποιώντας ὅτι ἴσως ὁ Μεσσίας νά βρίσκεται ἀνάμεσά τους. Ἴσως ὁ Λυτρωτής πού ἀνέμενε τό γένος τῶν Ἑβραίων ἔχει ἔλθει καί ἡ ἀγάπη Του νά εἶναι τόσο μεγάλη πού μπορεῖ πραγματικά νά προσφέρει τήν ἴαση καί νά ἀποκαταστήσει ἓναν συνάνθρωπό τους μέ

θαυματουργικό τρόπο.

Αὐτή τήν χαρά διασώζει καί ἡ Ἐκκλησία μας. Καί ἂν οἱ Ἰσραηλίτες, τήν ἡμέρα ἐκείνη, δέν γνώριζαν ἀκόμη ποιός εἶναι ὁ Ἰησοῦς, ἐμεῖς πλέον Τόν γνωρίζουμε μέ βεβαιότητα ὡς Θεό καί Σωτήρα μας, γι' αὐτό καί ἡ χαρά μας δέν μπορεῖ νά σκιαστεῖ ἀπό καμμία ἀμφιβολία. Ἡ χαρά μας αὐτή στηρίζεται στήν τρανή ἀπόδειξη, ὅχι μιᾶς νίκης ἐπὶ μιᾶς ἀσθένειας, ἀλλά τῆς νίκης ἐπὶ τοῦ ἴδιου τοῦ θανάτου. Αὐτή τήν χαρά καλούμαστε νά γευθοῦμε ὅλοι ἐμεῖς, αὐτή τήν χαρά καλούμαστε νά μεταδώσουμε πρὸς ὅλο τόν κόσμο. Εἶναι ἡ χαρά τῆς κοινωνίας μας μέ τόν ἴδιο τόν Θεό. Εἶναι ἡ χαρά τῆς δυνατότητας νά γίνουμε ἓνα μαζί Του μέσω τῆς προσευχῆς, τῆς μετάνοιας, τῆς μυστηριακῆς ζωῆς καί ἰδιαίτερα μέσω τῆς συμμετοχῆς στό Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Εἶναι ἡ χαρά τῆς παράδοσης τῆς ζωῆς μας στά χέρια Του καί τῆς βεβαιότητάς μας πὺς Αὐτός εἶναι σέ θέση, ὅχι ἀπλῶς νά θεραπεύσει κάθε ἀσθένεια καί πάθος μας, ἀλλά νά μεταμορφώσει ὁλόκληρη τήν ζωή μας σέ γεγονός φωτός καί αἰωνιότητας.

Ἄς κρατήσουμε, λοιπόν, στήν μνήμη μας τὰ τέσσερα αὐτά στοιχεῖα τῆς Εὐαγγελικῆς διήγησης. Naί, ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἀνεξάντλητη. Φανερώθηκε σέ μία συγκύπτουσα γυναίκα καί φανερώνεται στόν κάθε ταπεινό καί ὑπομονετικό ἄνθρωπο, πού ἐκζητεῖ τό ἔλεος καί τήν φιλανθρωπία Του.

Ταυτόχρονα, ἄς κρατήσουμε καί τήν ἀρετή τῆς ὑπομονῆς, ἡ ὁποία ἐνδυναμώνει τήν πίστη, ἐλκύει τήν χάρη τοῦ Θεοῦ, μᾶς ὠριμάζει πνευματικά καί μᾶς προσφέρει τήν δυνατότητα νά

ἐμπιστευτοῦμε τόν τρόπο καί τόν χρόνο πού ὁ Θεός θά ἀποφασίσει νά εἰσέλθει στήν ζωή μας, γιά νά μᾶς ὁδηγήσει στήν σωτηρία. Αὐτό εἶναι τό δικό μας, τό προσωπικό μας θαῦμα.

Προσοχή ὅμως! Ὁ πειρασμός τοῦ Ἀρχισυνάγωγου καιροφυλακτεῖ. Ὁ Θεός ἴσως μᾶς ἐπισκεφθεῖ σέ χρόνο καί τρόπο ἐντελῶς διαφορετικό ἀπό τά δεδομένα μας. Γι' αὐτό, διαρκῆς ἔγνοια μας πρέπει νά εἶναι ἡ ἐδραίωση τῆς πίστεως στήν ἀγάπη, τήν σοφία καί τήν παντοδυναμία Του. Χωρίς τήν πίστη αὐτή, θά μείνουμε ἐγκλωβισμένοι, παγιδευμένοι καί αἰχμάλωτοι στό γράμμα, τόν τύπο καί τήν ἐπιφάνεια τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας μας. Θαῦμα εἶναι ἡ ἀνατροπή τῶν δεδομένων καί αὐτό τό ἀντιλαμβάνονται μόνο ὅσοι διατηροῦν ζωντανή σχέση μαζί Του.

Ὁ Ἀρχισυνάγωγος ἔμεινε μόνος νά ὑπερασπίζεται ἕναν Θεό πού δέν κατάφερε νά ἀναγνωρίσει ὅταν ἤρθε. Μέχρι σήμερα, ὑπάρχουν πολλοί πού γνωρίζουν θεωρητικά μέχρι κεραίας τήν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας. Δέν ἀρκεῖ ὅμως αὐτό! Ἡ ταπείνωση καί ἡ καθαρή καρδιά εἶναι ἐκεῖνα πού ὁδηγοῦν στήν ἀληθινή χαρά, τήν ὁποία γεύθηκαν ὅλοι ὅσοι βρῖσκονταν ἐκεῖνο τό Σάββατο στήν Συναγωγή.

Ζοῦμε σέ μιά ἐποχή, κατά τήν ὁποία, ὄντως, ἡ χαρά γίνεται ὅλο καί πιό δυσεύρετη στήν ζωή μας. Τά προβλήματα εἶναι πολλά, μέ κυρίαρχο τήν πανδημία τοῦ κορωνοϊοῦ. Ἡ δοκιμασία αὕτη ἔχει ἐπιβαρύνει τήν ζωή μας μέ λύπη, ἀγωνία, ἄγχος καί ἀπαισιοδοξία. Κατ' ἐξοχήν αὕτη τήν περίοδο, ἔχουμε ἀνάγκη ἀπό μία αὐθεντική καί ἀληθινή χαρά. Ὁ πειρασμός μπορεῖ νά γίνει λοιπόν καί εὐκαιρία νά καταφύγουμε

στόν λόγο, ἀλλά κυρίως στήν πρακτική τῆς Ἐκκλησίας μας, ἐμβαθύνοντας στήν πίστη μας καί συγχρόνως καλλιεργώντας φρόνημα ἀπλότητας καί καρδίας καθαῶς. Ὡς ἀφήσουμε ἀνοιχτό τό ἐνδεχόμενο, μέσα ἀπό αὐτή τήν δοκιμασία, νά ἐνεργεῖ ὁ Θεός μέ ἕναν διαφορετικό, πρωτόγνωρο τρόπο, πού θά ἀποδεχτοῦμε, ὅχι μέ τήν ἀγανάκτηση τοῦ Ἀρχισυνάγωγου, ἀλλά μέ τήν ἀπλότητα καί τήν ἐμπιστοσύνη πού ἐπέδειξαν οἱ μάρτυρες τοῦ σημερινοῦ θαύματος. Καί ἄς μὴν ἀποκάμουμε! Ὅπως λέει καί ὁ Ψαλμωδός, «καρδίαν συντετριμμένην καί τεταπεινωμένην ὁ Θεός οὐκ ἐξουδενώσει»².

Ὡς ζήσουμε αὐτή τήν ἀληθινή χαρά. Καί ὅταν πιστέψουμε ὅτι ὁ Θεός εἶναι παρὼν στήν ζωή μας, τότε κάθε δυσκολία πού Ἐκεῖνος ἐπιτρέπει νά συμβεῖ, ἀπλῶς θά ἀποτελεῖ γιά μᾶς παιδαγωγία καί εὐκαιρία γιά πιστότερη προσέγγισή Του. Τότε, κάθε δοκιμασία δέν θά φέρνει τήν ἀπόγνωση, ἀλλά θά σμιλεύει τήν ὑπομονή μας. Τότε, κάθε πρόβλημα, κάθε δοκιμασία, θά εἶναι ἕνας ἀκόμη δρόμος πρὸς τήν ἀγκαλιά τῆς ἀγάπης Του.

Ὡς κρατήσουμε, λοιπόν, αὐτά τά τέσσερα στοιχεῖα τῆς σημερινῆς περικοπῆς ὡς ὑπόμνηση τῆς μιᾶς καί μεγάλης ἀληθείας: Πὼς ὁ Χριστός εἶναι πάντα δίπλα μας καί ἄλλη πηγὴ ἀληθινῆς καί αὐθεντικῆς ἀγάπης καί χαρᾶς στήν ζωή μας δέν γνωρίζουμε, παρὰ μόνο Ἐκεῖνον.

Ἀμήν.

2. Ψαλμ. 50,19.

Αναζητώντας μία συνάντηση

Τήν θεραπεία τῆς συγκύπτουσας γυναίκας διασώζει σήμερα ὁ ἱερός Εὐαγγελιστής, σεβαστοί μου Πατέρες καί ἀγαπητοί μου ἀδελφοί. Καί μέσα στήν Εὐαγγελική διήγηση, δύο φορές γίνεται ἀναφορά στήν διάσταση τοῦ χρόνου:

Ἡ πρώτη ἀφορᾷ στά χρόνια, κατά τά ὅποια ἡ συγκύπτουσα γυναίκα βρισκόταν σέ μία τραγική σωματική κατάσταση, δεσμευμένη, ὅπως εἶπε ὁ Χριστός, ἀπό τόν Διάβολο¹. Πολλά χρόνια, δεκαοκτώ ὁλόκληρα χρόνια!

Ἡ δεύτερη ἀφορᾷ στήν ἡμέρα τοῦ Σαββάτου, κατά τήν ὁποία, σύμφωνα μέ τόν Μωσαϊκό Νόμο, ἀπαγορευόταν κάθε εἶδους δραστηριότητα, ὅπως ἀναφέρεται στήν τέταρτη ἐντολή².

1. Λουκ. 13,16.

2. «Μνήσθητι τήν ἡμέρα τῶν σαββάτων ἀγιάζειν αὐτήν. ἕξ ἡμέρας ἔργῳ καί ποιήσεις πάντα τά ἔργα σου· τῇ δέ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ σάββατα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου· οὐ ποιήσεις ἐν αὐτῇ πᾶν ἔργον, σύ καί ὁ υἱός σου καί ἡ θυγάτηρ σου, ὁ παῖς σου καί ἡ παιδίσκη σου, ὁ βοῦς σου καί τό

Ὁ χρόνος ἀποτελεῖ, ἀδελφοί μου, ἀναπόσπαστο κομμάτι τῆς ζωῆς μας. Κινούμαστε μέσα στόν χρόνο, ἀπό αὐτόν ἐξαρτᾶται ἡ ζωή μας. Μοιάζει νά κυλάει μέ σταθερή ταχύτητα. Κι ὅμως! Ἄλλοτε κυλάει γρήγορα, ὅταν τὰ γεγονότα πού ἐκτυλίσσονται μέσα σέ αὐτόν εἶναι χαρμόсуна, δημιουργικά, εὐτυχισμένα, παραγωγικά καί καρποφόρα. Ἄλλοτε πάλι κυλάει ἀργά, μαρτυρικά, βασανιστικά, ὅταν βιώνουμε δύσκολες καί ἀντίξοες καί θλιβερές καταστάσεις, ὅταν μᾶς βασανίζουν ἀσθένειες. Καί στίς δύο περιπτώσεις ἐξαρτᾶται ἀπό μᾶς τό πῶς θά δεχθοῦμε καί θά ἀξιοποιήσουμε τό δῶρο τοῦ χρόνου. Εἶναι ἀλήθεια πῶς δέν ἐλέγχουμε τίς περιστάσεις. Εὐχάριστα καί θλιβερά γεγονότα παρουσιάζονται χωρίς τήν δική μας πρωτοβουλία ἢ ἐπιλογή. Ἐναπόκειται, ὅμως, σ' ἐμᾶς ἡ στάση πού θά κρατήσουμε ἀπέναντί τους καί ὁ τρόπος μέ τόν ὁποῖο θά τά διαχειριστοῦμε.

Πῶς ἄραγε νά κυλοῦσε ὁ χρόνος γιά τήν συγκύπτουσα, Πῶς ὅταν, ἐπί δεκαοκτώ ὁλόκληρα χρόνια, δέν μποροῦσε νά ἀτενίσει τόν οὐρανό καί νά δεῖ τὰ πρόσωπα τῶν συνανθρώπων της; Πόσο βάρος νά εἶχαν οἱ ὥρες της, μέ τό βλέμμα της μονίμως στραμμένο πρὸς τήν γῆ καί τό σῶμα της κυρτωμένο μέχρι τό ἔδαφος, ἀνίκανο γιά ὁποιαδήποτε δραστηριότητα;

ὕποζυγιόν σου καί πᾶν κτήνός σου καί ὁ προσήλυτος ὁ παροικῶν ἐν σοί. ἐν γάρ ἕξ ἡμέραις ἐποίησε ὁ Κύριος τόν οὐρανόν καί τήν γῆν καί τήν θάλασσαν καί πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς καί κατέπαυσε τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ· διὰ τοῦτο εὐλόγησε Κύριος τήν ἡμέραν τήν ἐβδόμην καί ἡγίασεν αὐτήν». (Ἐξ. 20:8-10).

Καί νά 'ταν μόνον αὐτό; Ἐκτός ἀπό τήν ἀρρώστια, εἶχε νά ἀντιμετωπίσει καί τήν χλεύη τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι καθημερινά τῆς ἔδειχναν τήν καταφρόνησή τους, ἀφοῦ, γιά τοὺς Ἑβραίους, ἡ ἀσθένεια ἀποτελεῖ τιμωρία ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ³. Γιά τήν ἴδια, ἡ βίωση τῆς ἀπόρριψης ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ ἀποτελοῦσε, ἴσως, τήν ὀδυνηρότερη ἐμπειρία της. Κάθε λεπτό πού περνοῦσε, κάθε ὥρα πού κυλοῦσε, κάθε ἡμέρα πού ξημέρωνε στήν τόσο βεβαρυμένη ζωή της, ἦταν μία διαρκῆς, βασανιστική ὑπόμνηση ὅτι ἦταν καταδικασμένη ἀπό τόν Θεό, ὅτι ἦταν τό ἀποπαίδι Του μέσα στήν κοινωνία.

Τίς δυσκολίες αὐτές δέν τίς ἐπέλεξε ἡ σημερινή μας ἡρώιδα. Μποροῦμε, ὅμως, νά παραδειγματιστοῦμε ἀπό τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο διαχειρίστηκε τόν χρόνο τῆς δοκιμασίας της. Μόνο ἐκεῖνος πού ἔχει ταλαιπωρηθεῖ σωματικά γνωρίζει τά ψυχικά ἀποθέματα πού ἀπαιτοῦνται, ὥστε ὁ διαρκῆς σωματικός πόνος νά γίνεῖ ἀνεκτός. Ὅμως, γιά δεῖτε! Μέσα σ' αὐτό πού ἐμεῖς ὀνομάζουμε «φρικτὴ δοκιμασία», μέσα σ' αὐτό πού ἐμεῖς θεωροῦμε χρόνο ἑνὸς διαρκοῦς μαρτυρίου, ἡ γυναίκα αὐτὴ παρέμεινε πνευματικά ὑγιής. Ἀπὸ ποῦ φαίνεται αὐτό;

3. Βλέπε γιά παράδειγμα στό Λευιτικό (28,32) τί περιμένει τόν ἄνθρωπο πού θά ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ τόν Θεό: «Ὁ Κύριος θά ἐπιτρέψει νά σέ βρεῖ θανατικό, ὥσότου σ' ἐξαφανίσει ἀπὸ τήν χώρα πού πηγαίνεις νά τήν πάρεις ἰδιοκτησία σου. Ὁ Κύριος θά σέ χτυπήσει μέ φθίση, μέ πυρετό, μέ ρίγος, μέ καύσωνα, μέ ξηρασία, μέ μαρασμό κι ἀρρώστια τῶν φυτῶν. Ὅλα αὐτά θά σέ καταδιώκουν ὥσότου καταστραφεῖς».

Ἡ γυναίκα αὐτή δέν ἔχασε τήν πίστη της. Δέν ἀπώλεσε τήν ἐλπίδα της. Δέν θεώρησε τελικά τήν ὑπαρξή της καταραμένη. Ἀγνόησε τά σχόλια τῶν ἀνθρώπων καί τήν ἀπαξιωτική συμπεριφορά τους, καί τόλμησε, ὅπως μᾶλλον συχνά ἔκανε, ἡμέρα Σάββατο, ἡμέρα τοῦ Θεοῦ, νά πάει στόν Ναό, τόν τόπο τοῦ Θεοῦ καί νά ἐπιδιώξει τήν ἐπικοινωνία μαζί Του. Ἀναζήτησε στήν προσευχή τήν παρηγοριά της. Κι ἂν τό βλέμμα της ἀδυνατοῦσε νά στραφεῖ πρός τόν οὐρανό, ἡ ψυχή της παρέμενε εὐθυτενής καί ἔτοιμη νά ἀναπληρώνει τήν σωματική ἀναπηρία. Δέν ἔχασε τήν ἐλπίδα πῶς ὁ Θεός εἶναι ἐκεῖ καί τήν ἀκούει.

Νά, λοιπόν, ποιός εἶναι ὁ πρῶτος τρόπος διαχείρισης τοῦ χρόνου: Μέσα στόν χρόνο, τά προβλήματα μπορεῖ νά ὑπάρχουν, οἱ δυσκολίες νά ἔρχονται ὅπως ἡ τρικυμία, ἡ μπόρα καί ἡ καταιγίδα. Ἔχουμε, ὅμως, τήν δυνατότητα νά μεταβάλλουμε κάθε στιγμή τόν χρόνο καί ὅσα αὐτός φέρνει σέ «καιρό». Γιά τήν Ἐκκλησία μας, ὁ καιρός εἶναι ἡ ὀρθή ἐκμετάλλευση τοῦ χρόνου⁴. Τήν ὥρα τῆς δοκιμασίας, ἔχουμε τήν

4. Ὁ χρόνος λειτουργεῖ στήν ζωή μας ὡς καιρός, εὐκαιρία γιά νά φθάσουμε σέ κάποιο τέλος, νά ἐπιτύχουμε ἕναν σκοπό. Μέ αὐτήν τήν ἔννοια γίνεται ἀναφορά στόν χρόνο, μέσα στήν Ἁγία Γραφή. Ὁ Παῦλος ἐπαναλαμβάνει ἕνα χωρίο ἀπό τόν Ἡσαΐα: «Λέγει ὁ Θεός πρός τόν ἄνθρωπο: Σέ κατάλληλο καί εὐπρόσδεκτο καιρό σέ ἄκουσα καί σέ δέχθηκα καί σέ περίοδο πού προσφέρεται γιά σωτηρία σέ βοήθησα» (Ἡσ. 49,8), καί συμπληρώνει: «Ἰδού τώρα εἶναι ὁ κατάλληλος καί εὐπρόσδεκτος καιρός (εὐκαιρία), ἰδού τώρα εἶναι ἡ ἡμέρα τῆς σωτηρίας» (Β΄ Κορ. 6,2).

εὐκαιρία νά δείξουμε ὑπομονή καί νά ἐντείνουμε τήν προσευχή, γιά νά μὴν χάσουμε τήν πίστη καί τήν ἐμπιστοσύνη μας στόν Θεό, νά καθαρίσουμε τήν ψυχή μας, ὅπως τό χρυσάφι μέσα στό χωνευτήρι, καί νά λάμπουν οἱ ἀρετές μας.

Ὑπάρχει ὅμως καί μία δυνατότητα χρήσης, μᾶλλον κατάχρησης τοῦ χρόνου. Εἶναι ὁ χρόνος πού ἐπέλεξε νά ζήσει ὁ ὑποκριτής Ἀρχισυνάγωγος τῆς σημερινῆς Εὐαγγελικῆς περιοπῆς. Εἶναι ὁ ἄνθρωπος τῆς θρησκευτικῆς τυπολατρίας, τῆς φαρισαϊκῆς νοοτροπίας. Εἶναι ἐκεῖνος πού συνεχῶς ἀναζητεῖ τόν παραβάτη τοῦ νόμου, ὅχι ἐπειδὴ θέλει νά τόν διορθώσει ἀλλά ἐπειδὴ θέλει νά ἐξυψώσει τόν ἑαυτό του ὡς τόν τέλειο, τόν ἀναμάρτητο, τόν μοναδικό ἄξιο ἀπέναντι στόν Θεό καί στόν Νόμο Του.

Γι' αὐτόν, ὁ χρόνος μετατρέπεται σέ περίοδο ἀνάπτυξης τῶν παθῶν. Ἀντί νά ἀναδεικνύεται σέ «καιρό», γίνεται δρόμος πρὸς τόν πνευματικό ὄλεθρο. Οἱ μέρες καί οἱ ὥρες σπαταλῶνται στήν ἀναζήτηση τῶν ἀμαρτωλῶν. Ἀναζητεῖται διαρκῶς εὐκαιρία κατακεραυνώσεως τῶν ἀσεβῶν, μία εὐκαιρία πού τήν βρῆκε πρόσφορη στό σημερινό περιστατικό. Ἀλήθεια, γιατί ἀντιδρᾷ ἔτσι; Γιατί δέν ἀναγνωρίζει τήν εὐεργεσία, γιά χάρη ενός τέκνου τοῦ Ἀβραάμ; Γιατί δέν εὐγνωμονεῖ γιά τήν ἀποκάλυψη τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ; Ἀντιθέτως! Θεωρεῖ ἀνήκουστο νά πραγματοποιεῖται θεραπεία τό Σάββατο. Κατηγορεῖ τόν Χριστό πού τόλμησε νά θεραπεύσει. Δέν δυσανασχετεῖ ἀπλῶς. Ἐξοργίζεται! Καί ἂν μπορούσε, θά εἶχε ἐπιβάλλει καί τιμωρία στόν Χριστό, βιαιοπραγώντας, ὅπως τό συνήθιζαν οἱ Γραμματεῖς καί οἱ Φαρισαῖοι ἀπέναντι στόν

παραβάτη τοῦ Νόμου. Τί ἐνεργοποιεῖ αὐτήν τήν ἀντίδραση; Τί ἄλλο ἀπό τόν ἐγωισμό πού ἀποκαλύπτεται περίτρανα: Ὁ Ἀρχισυνάγωγος δέν ἀντέχει νά βλέπει ἄλλον νά γίνεται τό κέντρο τῆς προσοχῆς καί νά ἀμφισβητεῖ τήν αὐθεντία του. Ὁ Νόμος πού ἐκπροσωπεῖ, κλυδωνίζεται μπροστά στήν θαυματουργική δύναμη τοῦ Χριστοῦ. Ἡ πολυετής καλλιέργεια τῆς ἐγωπάθειας καί τῆς ὑποκρισίας δίνει τώρα τούς καρπούς της.

Γι' αὐτό τόν ἄνθρωπο, ὁ χρόνος εἶναι συνυφασμένος μέ τήν κακία. Εἶναι πλέον ἐγκλωβισμένος στίς ἐπιλογές του. Εἶναι, θά λέγαμε, ταυτισμένος μέ τήν κόλαση. Ζεῖ τήν αἰωνιότητα τῆς κόλασης μέσα στόν ἐπίγειο χρόνο. Διότι, τί ἄλλο εἶναι ἡ κόλαση ἀπό τήν ἀδυναμία ἀναγνώρισης τῆς ἀγάπης καί τῆς δόξας τοῦ Θεοῦ;

Ὑπάρχει, ἀδελφοί μου, κάτι πιό φρικτό ἀπό αὐτό; Νά διαπιστώνεις ὅτι ἔχεις μετατρέψει τά χρόνια τῆς ζωῆς σου σέ αἰώνια, ἀτελεύτητη κόλαση. Εἶναι φρικτό καί ἀδυσώπητο. Εἶναι ὅμως καί δίδαγμα γιά ὅλους μας. Δίδαγμα καί προειδοποίηση γιά τόν κίνδυνο κατασπατάλησης τοῦ δώρου τοῦ χρόνου. Ἐμεῖς ἀποφασίζουμε καί μάλιστα χωρίς τήν δικαιολογία τῶν ἀντίξωων συνθηκῶν. Διότι, τί πιό ἀντίξωο μπορεῖ νά μᾶς τύχει ἀπό τήν μοῖρα τῆς συγκύπτουσας;

Ὑπάρχει, ὅμως, καί μία τρίτη δυνατότητα χρήσεως τοῦ χρόνου. Δυνατότητα κορυφαία καί μεγαλειώδης, τήν ὁποία ἔμμεσα μᾶς προβάλλει ὁ ἱερός Εὐαγγελιστής. Εἶναι ἡ προετοιμασία συνάντησης μέ τόν Χριστό. Ἀδελφοί μου! Ἡ παρουσία τοῦ Χριστοῦ στόν κόσμο ἀποτελεῖ τό φύτεμα τοῦ σπόρου τῆς αἰωνιότητος στόν χρόνο μας. Ἡ ἔνωση μαζί Του δέν ἀποτε-

λει δυνατότητα μιᾶς ἄλλης ζωῆς. Ἦδη, ἀπό αὐτή τήν ζωή, ἡ δυνατότητα αὐτή ὑπάρχει. Μᾶς τό διδάσκει ἡ συγκύπτουσα, ἡ ὁποία, σάν νά προετοιμαζόταν δεκαοκτώ χρόνια γιά τήν συνάντηση μαζί Του. Πότε ἔγινε; Ὅταν ἐκεῖνος θέλησε. Πῶς ἔγινε; Ὅπως Ἐκεῖνος ἔκρινε. Ἡ συγκύπτουσα γυναίκα ἦταν ὅμως ἔτοιμη. Ὅταν ὁ Ἀχρονος ἐμφανίστηκε, Τόν ἀναγνώρισε. Ὅταν μέ τήν παρουσία Του κατάργησε κάθε τί τό παλιό καί τό σχετικό, Τόν ἀποδέχτηκε. Ὅταν Ἐκεῖνος φύτεψε στό ἀνθρώπινο «τώρα» τό «νῦν καί τό αἰεὶ καί εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων», ἰάθηκε καί λυτρώθηκε.

Ὁ Χριστός εἶναι πλέον μέσα στόν κόσμο μας. Ἐναπόκειται σ' ἐμᾶς νά μεταβάλλουμε τόν χρόνο μας σέ εὐκαιρία συνάντησης μαζί Του.

Ὁ Χριστός βρίσκεται ἀνάμεσά μας. Γι' αὐτό, ἡ κάθε ὥρα τῆς ἡμέρας εἶναι ἀνάγκη νά μεταβληθεῖ σέ ἔργο φιλανθρωπίας, ἀνάλογης μέ τήν δική Του πρὸς ἐμᾶς.

Οἱ τύποι καί οἱ διατάξεις ἀποδεικνύονται πλέον ἀνεπαρκεῖς. Ὁ Χριστός μᾶς καλεῖ νά παρακάμψουμε τήν στεῖρα τυπολατρία καί νά ἀναζητήσουμε τήν οὐσία. Ὁ Νόμος συμπληρώθηκε ἀπὸ τήν Χάρη. Δέν ὑπάρχουν πιά χρονικά ὅρια καί τυπικές δεσμεύσεις γιά τόν ἄνθρωπο, πού θά θελήσει νά ἀγαπήσει τόν Θεό καί τοὺς ἀνθρώπους.

Ὅλα πλέον μᾶς προσφέρονται ἀπλόχερα μέσα στόν χρόνο, ὅπως καί ὁ Χριστός ἀπλόχερα προσέφερε τήν φιλανθρωπία, τήν φιλευσπλαχνία καί τήν ἀγάπη Του σ' ἐκείνη τήν δύσμοιρη συγκύπτουσα γυναίκα, τήν δεσμευμένη στά δεσμὰ τῆς

ἀσθενείας καί τῆς ἁμαρτίας. Σ' ἐκείνη πού, ὅμως, δέν ἔχασε τήν ὑπομονή καί τήν πίστη της, μετατρέποντας τήν περίοδο τῆς ὀδύνης της σέ εὐκαιρία προετοιμασίας μιᾶς συνάντησης. Σ' ἐκείνην πού, ἔμμεσα, ἀποκάλυψε καί τόν παραλογισμό τῆς ἐγωπάθειας καί τῆς ὑποκρισίας, προειδοποιώντας μας γιά τόν κίνδυνο τῆς πνευματικῆς ἀλλοτρίωσης καί τοῦ χωρισμοῦ μας ἀπό τόν Θεό.

Ὅποιος πιστεύει στόν Χριστό, Τόν ἀποδέχεται ὡς ἐλευθερωτή ψυχῶν καί σωμάτων. Ὅποιος Τόν ἀγαπήσει, μεταβάλλει τόν χρόνο του σέ εὐκαιρία ἀπόκτησης τῆς αἰώνιας ζωῆς. Ζεῖ στόν ἐπίγειο χρόνο, ἀλλά προγεύεται τήν αἰωνιότητα. Αὐτή εἶναι ἡ ἀνεκτίμητη δωρεά τοῦ Θεοῦ πρὸς τόν ἄνθρωπο, πού γεύτηκε ἡ συγκύπτουσα, καί ἃς εὐχηθοῦμε νά τήν γευτοῦμε κι ἐμεῖς. Ἀμήν.

Τό φωτογόνο σπήλαιο

Ἡ Βηθλεέμ τήν Ἑδέμ ἄνοιξε, ἐλᾶτε νά δοῦμε.
τήν ἀπόλαυση κρυμμένη βρήκαμε, ἐλᾶτε νά πάρουμε
τοῦ παραδείσου τά δῶρα μέσα στό Σπήλαιο.
Ἐκεῖ φανερώθηκε μία Ρίζα πού δέν ποτίστηκε καί βλα-
στάνει τήν ἄφεση,
ἐκεῖ μέσα βρέθηκε πηγάδι ἀχειροποίητο,
ἀπ' ὅπου ὁ Δαβίδ παλιά ἐπεθύμησε νά πιεῖ.
ἐκεῖ μέσα βρίσκεται μία Παρθένος πού γέννησε Βρέφος
καί σταμάτησε ἀμέσως τήν δίψα τοῦ Ἀδάμ καί τοῦ Δαβίδ.
γιά τοῦτο πρός τό Σπήλαιο ἄς τρέξουμε, ἐκεῖ πού γεννή-
θηκε
Νέο Παιδί, ὁ Ἀχρονος Θεός¹.

1. «Τήν Ἑδέμ Βηθλεέμ ἤνοιξε, δεῦτε ἴδωμεν·
τήν τρυφήν ἐν κρυφῇ ἠύραμεν, δεῦτε λάβωμεν
τά τοῦ παραδείσου ἐντός τοῦ σπηλαίου·
ἐκεῖ ἐφάνη ρίζα ἀπότιστος βλαστάνουσα ἄφεσιν,
ἐκεῖ ἠύρεθη φρέαρ ἀνόρυκτον,
οὗ πιεῖν Δαυίδ πρὶν ἐπεθύμησεν·
ἐκεῖ παρθένος τεκοῦσα βρέφος

Σεβασμιώτατε Πάτερ καί Δέσποτα,
 Σεβαστοί μου Πατέρες,
 Ἀγαπητοί μου Ἀδελφοί.

«Τήν Ἑδέμ Βηθλεέμ ἤνοιξε»². Αὕτη εἶναι ἡ διαβεβαίωση τοῦ Ἱεροῦ ὑμνογράφου πού θά ψάλλουμε σέ λίγες ὥρες. Ἡ κεκλεισμένη ἐξαιτίας τοῦ προπατορικοῦ παραπτώματος πόλη εἶναι πάλι ἀνοικτή. Τήν θέση τοῦ φρουροῦ ἀγγέλου³ ἔχει λάβει πλέον ὁ ἴδιος ὁ Δημιουργός καί μᾶς ὁδηγεῖ σέ λυτρωτικό ἐπουράνιο ἐπαναπατρισμό.

Εἶναι πράγματι περίεργο νά ἐκπληρώνει τόν πιό βαθύ πόθο τοῦ ἀνθρώπου, δηλαδή τήν ἐπιστροφή στόν χαμένο παράδεισο, ἡ Βηθλεέμ· μία ἀσήμαντη πόλη, περιφρονημένη ἀπ' ὅλους, ἓνα ταπεινό χωρίο, ἐξαφανισμένο σχεδόν ἀπό τόν χάρτη. Ὅπως τότε, ἔτσι καί σήμερα, κανεῖς δέν ἀσχολεῖται μέ τούς ἀσήμαντους τόπους. Ὅλοι ἐνδιαφέρονται γιά τίς μεγαλουπόλεις, μόνο πού σήμερα οἱ πρωτεύουσες τοῦ κόσμου φλέγονται ἀπό φωτιές ταραχῶν καί ὁ τρόμος χτυπάει καθημερινά τίς πόρτες τῶν κατοίκων τους. Ἐκεῖ οἱ ἐπιφανεῖς τῆς

τήν δίψαν ἔπαιυσεν εὐθύς τήν τοῦ Ἀδάμ καί τοῦ Δαυίδ·

διά τοῦτο πρός τοῦτο ἐπειχθῶμεν ποῦ ἐτέχθη

παιδίον νέον, ὁ πρό αἰώνων Θεός». (Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ, κοντάκιον τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως, Οἶκος στ' ὠδῆς).

2. Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ, κοντάκιον τοῦ Ὁρθρου τῶν Χριστουγέννων, ἤχος Γ'.

3. Γέν. 3,24.

γῆς σχεδιάζουν τὴν μοῖρα τῶν λαῶν καὶ οἱ ἐπίγειοι ἄρχοντες ἀποροῦν, πῶς διαψεύδονται μονίμως οἱ ὑπολογισμοὶ καὶ πῶς ἀνατρέπονται τὰ σχέδιά τους. Οἱ μεγάλες πρωτεύουσες τῆς γῆς, ἀντίστοιχες τῆς μεγάλης ἐκείνης Βαβυλώνας, δέν ἔχουν πλέον βωμούς καὶ ναοὺς. Νέες θεότητες, ἑταιρεῖες παγκόσμιες, ναοὶ τοῦ χρήματος καὶ πανύψηλα κτήρια τῆς ἐξουσίας τῶν ἰσχυρῶν δέχονται πλέον τίς θυσίες τῶν ἀνθρώπων.

Ἐμεῖς οἱ ἀπλοὶ ἄνθρωποι, ὅσο καὶ ἂν μᾶς φοβίζει, ὅσο καὶ ἂν μᾶς στενοχωρεῖ, ἔχουμε πιστέψει πῶς οἱ λύσεις θὰ ἔρθουν ἀπὸ αὐτοὺς, τοὺς δυνατοὺς καὶ κοσμοκράτορες τοῦ αἰῶνος τούτου. Ἀνῆμποροι καὶ παραιτημένοι, πληροφοροῦμαστε τίς ἀποφάσεις τους, ὑφιστάμεθα τὰ μέτρα τους, ἐνημερωνόμαστε μόνον γιὰ ἐκεῖνα πού ἐκεῖνοι ἐπιθυμοῦν, προσαρμοζόμαστε στὰ συμφέροντα καὶ τίς ἐπιδιώξεις τους. Μέρα μέ τὴν μέρα, ἀποδεχόμαστε τὴν ἀδυναμία μας καὶ τὴν ἀνεπάρκειά μας. Μόνη μας ἐλπίδα ἓνας σωτήρας, ἓνας λυτρωτής. Ἀπὸ ποῦ θὰ ἔρθει; Πῶς θὰ εἶναι; Τί θὰ κάνει; Δέν γνωρίζουμε. Διαδέχονται οἱ γενεές ἢ μία τὴν ἄλλη καὶ τό παράπονο ἔχει πιά μόνιμα ἐγκατασταθεῖ στὴν ψυχὴ μας. Ἴσως δέν διαφέρουμε καὶ πολὺ ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους τῶν χρόνων τοῦ Χριστοῦ. Ἐναν Μεσσία, ἓναν Λυτρωτὴ περίμεναν κι ἐκεῖνοι. Λυτρωτὴ δυνάμεως καὶ ἐξουσίας, πού θὰ ἐρχόταν νὰ ἐξαλείψει τὴν ἀδικία καὶ νὰ ἐπαναφέρει τὸν παράδεισο ἐπὶ γῆς.

Σέ λίγες ὥρες, ἓνας διαφορετικὸς Λυτρωτής θὰ ἔρθει στὴν γῆ. Λυτρωτής ἐκτεθειμένος στὸν Ἡρώδη ὅλων τῶν ἐποχῶν. Λυτρωτής ἀγάπης καὶ ἐλέους. Τὸν ἀναμένουμε, ἐτοιμαζόμαστε γι' αὐτόν, τό ἐρώτημα ὅμως εἶναι ἂν πράγματι πι-

στεύουμε πώς μπορεί νά αλλάξει κάτι. Εἴμαστε ὄντως ἀπελπισμένοι ἀπό τίς φροῦδες ἐλπίδες τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων;⁴ Εἴμαστε ὄντως ἀποτοξινωμένοι ἀπό τήν κοσμική λογική τῆς ἰσχύος; Ὁ ὕμνωδός μᾶς καλεῖ:

«Δεῦτε ἴδωμεν πιστοί ποῦ ἐγεννήθη ὁ Χριστός»⁵.

Μᾶς καλεῖ νά παραβρεθοῦμε στόν τόπο τῆς Γεννήσεως. Μυστικά ὁμως μᾶς προσκαλεῖ νά παρακολουθήσουμε καί τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο ἤρθε στό κόσμο, τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο ἐπέλεξε νά ζήσει, ἀλλά καί τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο ὁ κόσμος τόν δέχθηκε, τότε καί τώρα.

Ἀπό τήν πρώτη στιγμή τῆς ἐμφάνισής του, ὁ Σωτήρας τοῦ κόσμου ἀπορρίπτεται ὡς ξένος καί ἀσήμενος.

«Δός μοι τοῦτον τόν ξένον, τόν ἐκ βρέφους ὡς ξένον ξενωθέντα ἐν κόσμῳ» ἀκοῦμε τόν Ἰωσήφ ἀπό Ἀριμαθείας νά λέει στόν Πιλάτο στόν ὕμνο πού συνέθεσε ὁ Γεώργιος Ἀκροπολίτης, λόγιος τοῦ 13ου αἰῶνα.

Τήν ἴδια ἀντιμετώπιση εἶχαν καί ὅσοι Τόν ἀκολούθησαν στούς αἰῶνες. Καί δέν μιλῶ γιά ἐκείνους, πού κάποτε χάραξαν ἕναν σταυρό στήν πανοπλία τους καί στό ὄνομά Του πραγματοποιήσαν τά μύρια ὅσα ἐγκλήματα. Οὔτε γιά ἐκείνους, πού προφέρουν τό ὄνομά Του, ἀλλά, παραποιώντας τά λόγια καί τό παράδειγμά Του, σκορποῦν τό μίσος ἀνάμεσα στούς ἀνθρώ-

4. «Μή πεποιθήατε ἐπ' ἄρχοντας, ἐπὶ υἱοῦς ἀνθρώπων, οἷς οὐκ ἔστι σωτηρία» (Ψαλμ. 145,3).

5. Κάθισμα ὁρθρου Χριστουγέννων, ἤχος Δ'.

πους. Μιλῶ γιά τούς γνήσιους φίλους τοῦ Χριστοῦ, τούς ταπεινούς καί ἀφανεῖς, πού δίδαξαν μέ τήν σιωπή καί τό μαρτύριό τους πολύ περισσότερα ἀπό τούς σοφούς καί τούς συζητητές τῆς ἱστορίας. Τούς ἀγίους καί τούς μάρτυρές Του, πού ἐφίμωσαν τούς συζητητές τοῦ αἰῶνος τούτου καί, ὄντας τά μωρά τοῦ κόσμου, ἐμώρναναν τούς ἐγκόσμιους σοφούς⁶.

Αὕτῃ ἡ περιφρόνηση τοῦ κόσμου πρὸς τόν Χριστό μας ἴσως καί νά μᾶς στενοχωρεῖ, ἴσως καί νά μᾶς σκανδαλίζει. Ἄς ἀναλογιστοῦμε ὅμως πῶς δέν θά μπορούσε νά εἶναι διαφορετικά. Οἱ ὁδοί τοῦ Κυρίου πόρρω ἀπέχουν ἀπό τήν ὁδὸ τῶν ἀνθρώπων⁷. Σέ λίγο ὁ Χριστός μας θά γεννηθεῖ στό ὄνομα μιᾶς ἀγάπης ἀνυπεράσπιστης, ἐκτεθειμένης στήν ἀνθρώπινη μοχθηρία. Τί κοινό μπορεῖ νά ἔχει μία τέτοια στάση μέσα σέ ἕναν κόσμο πού ἀγωνιᾷ γιά ἀσφάλεια καί ἐξασφάλιση; Ἀκόμη καί ἐμεῖς, στίς σχέσεις μας μέ τούς ἀνθρώπους, δέν ἔχουμε σάν πρῶτο μας μέλημα τήν προστασία καί τήν μείωση τῶν κινδύνων; Δέν εἶναι ὁ κόσμος μας αὐτός πού διαρκῶς φοβᾶται μήν ἐκτεθεῖ, μήν χάσει, μήν ἐξαπατηθεῖ; Δέν εἶναι ὅλοι γύρω μας ὑποψήφιοι ἐκμεταλλευτές τῆς ἐμπιστοσύνης μας, ὑποψήφιοι προδότες τῶν συναισθημάτων μας; Δέν εἶναι ὅλοι ἀνάξιοι τῆς ἐμπιστοσύνης μας; Δέν εἶναι ὅλοι ἐπικίνδυνοι νά μᾶς πληγώσουν;

6. «Ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεὺς; ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου; οὐχὶ ἐμώρνανεν ὁ Θεὸς τήν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου;» (Α΄ Κορ., 1,20).

7. «Οὐ γάρ εἰσιν αἱ βουλαὶ μου ὥσπερ αἱ βουλαὶ ὑμῶν, οὐδ' ὥσπερ αἱ ὁδοὶ ὑμῶν αἱ ὁδοὶ μου, λέγει Κύριος» (Ἠσ. 55,8).

Ένας τέτοιος κόσμος κλείνει μέχρι και σήμερα τήν πόρτα στον νεογέννητο Χριστό. Αμφισβητεί τήν αποτελεσματικότητα τῆς ἀγάπης, γελάει εἰρωνικά ὅταν ἀκούει γιά ἀγάπη ἀκόμη καί πρὸς τὸν ἐχθρό, εἰρωνεύεται τήν ὑπομονή καί σαρκάζει τήν συγγνώμη. Τὸν στέλνει σέ ἓνα σπήλαιο, μία σκοτεινὴ περιφρονημένη γωνιά τοῦ κόσμου, ὅπου τὰ ἄλογα ζῶα ἔχουν νὰ δώσουν πιὸ πολλή ἀνθρωπιά ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ σπηλιά αὐτὴ δὲν ἔχει θρόνο, δὲν διαθέτει γραμμές ἐπικοινωνίας μὲ τοὺς ἰσχυροὺς, δὲν ἔχει ATM ἀνάληψης μετρητῶν. Κι ὅμως, στὴν σπηλιά βασιλεύει ἡ γαλήνη καί τὸ πιὸ ζεστό καλωσόρισμα. Σ' αὐτὴν δὲν ὑπάρχει πόρτα, δὲν ὑπάρχει κλειδί, ὁ ταπεινὸς εἶναι εὐπρόσδεκτος, ἅς εἶναι βοσκὸς ἢ μάγος, ὁ περιφρονημένος εἶναι καλοδεχούμενος, ὁ κατατρεγμένος βρίσκει καταφύγιο. Μέσα ἐδῶ, μακριὰ ἀπὸ τὸν φθόνο καί τήν ἀπιστία, θὰ ἀνοίξει σέ λίγο ἓνας νέος δρόμος γιὰ ἓναν καλύτερο κόσμο, ἓνας ἄλλος τρόπος ζωῆς, ἄγνωστος καί ἀκατανόητος γιὰ τοὺς τρανοὺς τοῦ κόσμου. Σήμερα ξεκινᾷ μία ζωὴ πού θὰ ἀνθίσει σέ ὅλο της τὸ μεγαλεῖο τὸ Πάσχα, ὅπου θὰ ψάλλουμε: «Θανάτου ἐορτάσωμεν νέκρωσιν, Ἄδου τήν καθαίρεσιν, ἄλλης βιοτῆς τῆς αἰωνίου ἀπαρχήν...»⁸. Εἴμαστε πρόθυμοι νὰ εἰσέλθουμε σ' αὐτό τὸ σπήλαιο τῆς ἀντεστραμμένης ἀνθρώπινης λογικῆς; Εἴμαστε ἄξιοι νὰ προσκυνήσουμε τὸν κατὰ κόσμον ἔσχατο ὡς πρῶτον;⁹

8. Ζ' ὠδὴ κανόνος τῆς Ἀναστάσεως.

9. «Ὁς ἐάν θέλῃ γενέσθαι μέγας ἐν ὑμῖν, ἔσται ὑμῶν διάκονος» (Μάρκ. 10,43).

Αἰῶνες τώρα, ὁ ἄνθρωπος ἀναζητᾷ παράδεισο. Χτίζει ἀκατάπαυστα, κατακτᾷ διαρκῶς, ἄρπάζει ἀσύστολα, σηκώνει ἐπίμονα ἀποθηκὲς γιὰ τὰ περιττά καὶ πετάει δύο σκηνές καὶ τρεῖς κουβέρτες στούς ἐξαθλιωμένους. Ἔτσι τὸν φανταζόταν ὁ ἄνθρωπος τοῦ κόσμου τὸν παράδεισο: Σάν μία ζωὴ ὅπου δέν θά τοῦ λείπει τίποτε καὶ κανεῖς δέν θά μπορεῖ νά τὸν ἀπειλήσει. Κι ὅταν αὐτός, ὁ ψευτοπαράδεισος, ὁ παράδεισος τούτου τοῦ «αἰῶνος τοῦ ἀπατεῶνος»¹⁰ θεμελιώθηκε, γέμισε ὁ κόσμος ψυχές ἄδειες, σχέσεις διαλυμένες, δρόμους γεμάτων φόβο, πόλεις γεμάτες ἐφιάλτες. Ἡσυχία πουθενά, εἰρήνη πουθενά, ἀγκαλιά πουθενά.

Ἐμεῖς ὅμως σέ λίγες ὥρες θά ψάλουμε: «τὴν τρυφὴν ἐν κρυφῇ εὐραμεν, δεῦτε λάβωμεν τὰ τοῦ παραδείσου ἐντός τοῦ σπηλαίου»¹¹.

Ναί, ἀδελφοί μου. Ἡ χαρὰ κρύβεται μακριὰ ἀπὸ τό φῶς τῶν προβολέων. Γυρνοῦν οἱ ἄνθρωποι διψασμένοι γιὰ νόημα ζωῆς καὶ χαρὰ στίς λεωφόρους τίς μεγάλες, δίνοντας πολλές φορές γιὰ διόδια τὴν ἴδια τὴν ψυχὴ τους. Ἰδια ὅμως μένει ἡ δίψα, ἴδια καὶ ἡ πείνα. Ἀλλὰ μέσα ἐκεῖ, στό σπήλαιο τῆς ταπείνωσης «ἐφάνη ρίζα ἀπότιστος, βλαστάνουσα ἄφρουν»¹². Διότι σήμερα, μέσα στό σπήλαιο, ἡ ἐνοχὴ γιὰ μία ἀρχαία προσία ἀλλά καὶ γιὰ μία ἄδεια ζωὴ μαραίνεται ἀπὸ τὴν ἄφε-

10. Β' Χαιρετισμοί.

11. Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ, κοντάκιον τοῦ Ὁρθρου τῶν Χριστουγέννων, ἤχος Γ'.

12. Ὁπ.π.

ση τήν ὁποία προσφέρει ὁ ἴδιος ὁ Θεός πού γίνεται ἄνθρωπος, ἀναζητώντας καί πάλι τό δημιουργημά Του, πού ἔχασε τόν παράδεισο πιστεύοντας τά ψέματα. Μέσα στήν σπηλιά «εὐρέθη φρέαρ ἀνώρουκτον»¹³, πηγάδι μέ ἄφθονο νερό ἀλήθειας. Ποιάς ἀλήθειας; Πώς τό μυστικό τῆς ζωῆς κρύβεται στήν ἀγάπη καί τήν ἐμπιστοσύνη καί πώς τήν ἀγάπη αὐτή, πού φαίνεται τόσο ἀνυπεράσπιστη καί ἐκτεθειμένη, τήν προστατεύει ὄχι ἡ καχυποψία, ἀλλά ἡ θυσία τοῦ Θεοῦ τῆς ἀγάπης, πού ἀκόμη καί ἂν πληγωθεῖ προσωρινά, πάντα ἀνασταίνεται καί ἀνασταίνει.

Ἦχε ὁ Ἀδάμ τόν παράδεισο καί ἀπέμεινε διψασμένος γιά τήν γλυκύτητα τῆς παρουσίας τοῦ Πλάστη του. Σήμερα ὁμως, στό σπήλαιο αὐτό, «ἡ Παρθένος τεκοῦσα βρέφος, τήν δίψαν ἔπαυσεν εὐθύς, τήν τοῦ Ἀδάμ...»¹⁴.

Περίεργη λοιπόν ἡ σημερινή σπηλιά καί συγχρόνως μεγαλειώδης καί θαυμαστή. Εἶναι πρῶτα πρῶτα στενή καί συγχρόνως ἀχώρητη, ὄχι μόνον διότι χώρεσε τόν Ἀχώρητο, ὁ ὁποῖος κατ' ἀρχάς «ἐχωρήθη ἐν γαστρί»¹⁵ τῆς Παναγίας ἀλλά καί διότι χωράει ὅλους μας, τοὺς περασμένους, τοὺς τωρινούς καί τοὺς ἐρχόμενους. Εἶναι σκοτεινή κι ὁμως φεγγοβολᾷ, ὄχι ἀπό τό φῶς τῶν διάσημων, ἀλλά ἀπό τό ἡμίφως τῶν ταπεινῶν, σάν ἐκεῖνο τό μισόφωτο τοῦ καντηλιοῦ τῶν παππούδων μας, πού πάντα γλύκαινε τά βράδια μας καί ξόρκιζε τοὺς

13. Ὅπ.π.

14. Ὅπ.π.

15. Ὁρθρος τῶν Χριστουγέννων, κάθισμα, ἤχος Δ'.

παιδικούς μας ἐφιάλτες. Εἶναι τέλος ἡ σπηλιά περιφρονημένη, ἀλλά καί συγχρόνως ποθητή. Διότι αὐτή τήν σπηλιά ποθεῖ ὁ κόσμος, κι ἄς μὴν τό ξέρει. Ὅταν καταρρέουν οἱ ψεύτικοι παράδεισοι, αὐτὴν ζητάει, δέν ξέρει ὅμως πῶς πηγαίνουν πρὸς τὰ κεῖ. Ἄστρα πιά δέν ἀνατέλλουν. Ὁ Θεός δέν τὰ φανερώνει πλέον. Ἴσως νά θεωρεῖ πῶς δέν χρειάζονται, ἐπειδὴ τώρα, στὴν γῆ αὐτῇ, ἀστέρια καλούμαστε ἐμεῖς νά γίνουμε γιὰ τὸν κόσμο. Ἀστέρια ἔμψυχα, γεμάτα ἀπὸ τό φῶς τῆς χάρης Του. Γι' αὐτό καί ὁ ἀπόστολος Παῦλος μᾶς προτρῒπει: «ὥς τέκνα φωτός περιπατεῖτε»¹⁶.

Ἄν θέλουμε, μπορούμε νά γίνουμε ἐμεῖς τό μεγαλύτερο θαῦμα τῆς νύχτας αὐτῆς. Θά εἰσέλθουμε στό σπήλαιο τῆς Βηθλεέμ ὡς ἄνθρωποι ἀδύναμοι καί φθαρτοί, βέβαιοι πῶς τίποτα δέν μπορούμε νά κάνουμε, γιὰ νά ἐπηρεάσουμε τὴν μοῖρα τοῦ κόσμου. Μὲ τό ξημέρωμα ὅμως μπορούμε νά γίνουμε υἱοὶ καί θυγατέρες φωτός, φωτισμένοι ἀπὸ τὸν νοητό «Ἥλιον τῆς Δικαιοσύνης»¹⁷, καί τότε ἡ ζωὴ μας, κάθε στιγμή καί σέ κάθε χῶρο, θά ἀκτινοβολεῖ τὴν συγκατάβαση, τὴν παρηγοριά καί κυρίως τὴν λύτρωση ἀπὸ τὰ δεινὰ τοῦ κόσμου. Δεινὰ πολλὰ πού ἡ αἰτία τους εἶναι μία: Ἡ ψευδαίσθηση πῶς ὁ ἄνθρωπος εἶναι θεός.

Εὐχηθεῖτε, Σεβασμιώτατε πάτερ καί Δέσποτα, νά ἀλλάξουμε τὴν ροὴ τῆς ἱστορίας καί νά παραδώσουμε τὴν ζωὴ μας

16. Ἐφ. 5,8.

17. Ἀπολυτίκιον Χριστουγέννων, ἤχος Δ'.

στόν ἀληθινό Θεό πού «σήμερον γεννᾶται ἐκ Παρθένου»¹⁸. Ἄς δείξουμε μέ τήν ζωή μας στούς συνανθρώπους μας πώς μόνο αὐτή ἡ ἐπιλογή ὁδηγεῖ στήν χαρά. Ἡ ἀγάπη Του, πού σέ λίγο θά ἀποκαλυφθεῖ, ἄς δώσει στίς ζωές μας τήν γεύση τοῦ παραδείσου καί ἄς μετατραποῦμε σέ καρπό γλυκύ, ἔτοιμο νά ποτίσει καί νά θρέψει τόν πικραμένο καί ἐξουθενωμένο κόσμο μας.

«Διά τοῦτο πρός τοῦτο ἐπειχθῶμεν ποῦ ἐτέχθη παιδίον νέον, ὁ πρό αἰώνων Θεός»¹⁹.

Ἀμήν.

18. Δοξαστικό τῶν Μεγάλων Ὁρῶν τῶν Χριστουγέννων.

19. Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ, κοντάκιον τῶν Χριστουγέννων, ἦχος Γ'.

Εἰς τύπον Χριστοῦ

Πάνω στους γηραιούς και πρεσβυτικούς του ὤμους βαραίνουν ἐννέα δεκαετίες μιᾶς ἐπίγειας διαδρομῆς πλούσιας σέ μοναδικές και ἀνεπανάληπτες ἐμπειρίες. Ὅμως, μέσα σέ αὐτό τό βασανισμένο γήινο σαρκίο κατοικεῖ ἓνα πνεῦμα ζωντανό, ζωηρό και ἀσυμβίβαστο. Ὁ χρόνος τόν ἔχει λευκάνει, μά πιό καθάρια ἀκόμη και λευκή εἶναι ἡ ψυχὴ του, λουσμένη ἀπό τό φῶς τοῦ Θεοῦ ἔρωτα, πού καταυγάζει ὁλόκληρη τήν ὑπαρξή του.

Τά χέρια του εἶναι ἀλυσοδεμένα. Δέσμιος τῆς ἀνθρώπινης κακίας και αἰχμάλωτος ἑνός αἰμοσταγοῦς τυράννου. Ὅμως, ἡ ψυχὴ του εἶναι ἀδούλωτη, ἀσυμβίβαστη. Δέν φοβᾶται τό μαρτύριο. Δέν δειλιᾷ μπροστά στόν θάνατο, ἀλλά ἀναμένει τόν σωματικό πόνο μέ τόν ἴδιο πόθο πού ἀνέμενε σέ ὅλη τήν διάρκεια τῆς ζωῆς του τόν ἴδιο τόν Ἰησοῦ Χριστό.

Συγγράφει μέ τήν θεοκίνητη χεῖρα του παρακαταθῆκες μεγαλειώδεις και διαχρονικές, πού ἀπευθύνονται βέβαια στό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Φιλαδελφείας, ἀλλά δι' αὐτῶν πρὸς ὅλους τούς πιστούς.

Κραυγάζει σήμερα ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος και μέ ὅλη τήν δύναμη τῆς ψυχῆς του και τό σωματικό του σθένος ἀφήνει πέντε

παρακαταθήκες σέ ὅλους ἐμᾶς, πού τιμοῦμε σήμερα τήν ἀνακομιδή τῶν ἱερῶν Του λείψανων, μέ προεστῶτα τῆς εὐχαριστιακῆς συνάξεως ἐσᾶς, Σεβασμιώτατε πάτερ καί Δέσποτα, πού ἔχετε προνόμιο μεγάλο νά ἔχετε τοῦτο τόν ἀποστολικό Πατέρα πάτρωνα καί προστάτη τῆς ἐπιγείου ἐκκλησιαστικῆς διαδρομῆς Σας.

Ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος σήμερα λέγει αὐτά πού δέν γνώρισε ἀπό ἀνθρώπου στόμα, ἀλλά μέσω Θείας Ἀποκαλύψεως. Μᾶς προτρέπει:

«Χωρίς τοῦ ἐπισκόπου μηδέν ποιεῖτε, τήν σάρκα ὑμῶν ὡς ναόν Θεοῦ τηρεῖτε, τήν ἔνωσιν ἀγαπᾶτε, τοὺς μερισμούς φεύγετε, μιμηταί γίνεσθε Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς καί αὐτός τοῦ πατρός αὐτοῦ».

Ἡ πρώτη παρακαταθήκη, ἡ πρώτη ἐντολή οὐσιαστικά, θεμελιώνει τήν γνήσια ἐκκλησιολογική βάση τοῦ συγκροτήματος τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας ζωῆς.

Ὁ Ἅγιος προτρέπει τοὺς πιστούς νά εἶναι πνευματικά συνδεδεμένοι μέ τόν ἐπίσκοπό τους, διότι ἐκεῖνος, σύμφωνα μέ τήν δική του διδασκαλία, ἀποτελεῖ τό ὁράτο στοιχεῖο τοῦ ἁοράτου Θεοῦ. Δέν ὑπάρχει ἡ τοπική Ἐκκλησία χωρίς τόν ἐπίσκοπο, ἀλλά καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει ἐπίσκοπος χωρίς τοπική Ἐκκλησία. Ἐπίσκοπος καί Ἐκκλησία συνδέονται μέ ἀκατάλυτους πνευματικούς καί εὐχαριστιακούς δεσμούς. Καί δέν νοεῖται πιστός νά πράττει, νά φρονεῖ, νά ἐνεργεῖ, νά σκέπτεται χωρίς τήν γνώμη, τήν ἄδεια, τήν εὐλογία, τήν παρότρυνση τοῦ ἐπισκόπου.

Εἶναι ἄραγε θέμα διοικητικό; Ἀφορᾷ μήπως τήν νομή μιᾶς

ἐξουσίας; Ὁχι, ἀδελφοί μου. Τό θέμα εἶναι βαθύτατα πνευματικό καί σωτηριολογικό. Διότι ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος δίνει περιεχόμενο στόν ὅρο «ἐπίσκοπος», τό ὁποῖο ἀντλεῖ ἀπό τήν σχέση τοῦ ἴδιου τοῦ Χριστοῦ μέ τήν Ἐκκλησία. Στό ὄγδοο, ἕνατο καί δέκατο κεφάλαιο τῆς *Πρός Σμυρναίους* ἐπιστολῆς του ὁ Ἅγιος μέ θαυμαστή ἀπλότητα καί ἀμεσότητα μιλά γιά τήν σπουδαιότητα τοῦ ρόλου τοῦ Ἐπισκόπου στήν ζωή τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας, παραλληλίζοντάς τον μέ τόν Ἰδιο τόν Ἰησοῦ Χριστό:

«Ὅπου ἂν φανῇ ὁ ἐπίσκοπος, ἐκεῖ τό πλῆθος ἔστω, ὥσπερ ὅπου ἂν ᾗ Χριστός Ἰησοῦς, ἐκεῖ καί ἡ καθολική Ἐκκλησία».

Μέ αὐτή τήν ἔννοια, ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἄρρηκτα συνδεδεμένη μέ τήν τέλεση τοῦ μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας ὑπό τόν ἐπίσκοπο. Κατά συνέπεια, στήν σκέψη τοῦ Ἁγίου, Χριστολογία, Ἐκκλησιολογία καί Σωτηριολογία εἶναι ἔννοιες ἀπολύτως ἑναρμονισμένες καί ἀλληλοπεριχωρούμενες.

Γιά νά καταλάβουμε πόσο βαθύς εἶναι αὐτός ὁ θεολογικός Του στοχασμός, ἀρκεῖ νά ἀναρωτηθοῦμε: Μποροῦμε νά πράξουμε κάτι χωρίς τήν εὐλογία τοῦ Χριστοῦ; Μποροῦμε νά ἐνεργήσουμε ἔξω ἀπό τά ὅρια τῶν εὐαγγελικῶν Του ἐπιταγῶν; Ἄν αὐτό εἶναι ἀδιανόητο γιά τήν σκέψη καί γιά τήν ὅλη ὑπαρξή μας, τό ἴδιο εἶναι ἀδιανόητο νά πράξουμε κάτι χωρίς τήν εὐλογία καί τήν ἄδεια τοῦ ἐπισκόπου.

Μέ αὐτή τήν παρότρυνση δέν θεοποιεῖ τόν ἐπίσκοπο, δέν τόν ἀναβιβάζει σέ ἕναν ὑψηλό θρόνο ἀπεριόριστης ἐξουσίας, ἀλλά τόν θέτει εἰς τύπο καί τόπο Χριστοῦ: ταπεινό διδασκάλο

καί ἔσχατο διάκονο. Ἀναφέρει μάλιστα πώς ὁ ἐπίσκοπος δέν μπορεῖ νά ἐνεργεῖ αὐθαίρετα. Εἶναι καί αὐτός «σύνδουλος» τῶν ἄλλων κληρικῶν καί ὁ «ἔσχατος» ὅλων τῶν πιστῶν. Ὅφειλει νά εἶναι «ἀξιόθεος», ἐνῶ οἱ πρεσβύτεροι «θεοπρεπεῖς» καί οἱ διάκονοι «θεοπρεσβευτές». Ὅπως ἔχουν ὑποχρέωση οἱ πιστοί νά συμβαδίζουν μέ τόν ἐπίσκοπο, ὅπως οἱ χορδές μέ τήν κιθάρα, ἔτσι ὑποχρέωση ἱερή ἔχει καί ὁ ἐπίσκοπος νά πράττει, νά ἐνεργεῖ καί νά σκέπτεται ὅπως ὁ ἴδιος ὁ Χριστός.

Μία δεύτερη παρότρυνση τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου ἀφορᾷ στό σῶμα μας. Ἀναφέρει:

«Τήν σάρκα ὑμῶν», τό σῶμα σας δηλαδή, «ὡς ναόν Θεοῦ τηρεῖτε».

Ἐδῶ ὁ Ἅγιος καταθέτει κάτι πού εἶναι κεφαλαιῶδες στήν θεολογική Του πορεία καί σκέψη: Ὁ ἄνθρωπος ἀποτελεῖ μία ἐνιαία ψυχοσωματική ὄντοτητα. Εἶναι σῶμα καί ψυχή. Εἶναι πνεῦμα καί σάρκα. Ἡ σάρκα ὁρατή, τό πνεῦμα ἀόρατο. Ὁ ἐξαγιασμός ὅμως ἀφορᾷ τόν ὅλον ἄνθρωπο. Ὁλόκληρος ὁ ἄνθρωπος ἀγιάζεται. Ὁλόκληρος ὁ ἄνθρωπος χαριτώνεται. Ὁλόκληρος ὁ ἄνθρωπος καθίσταται ναός τοῦ Παναγίου Πνεύματος ὡς μία ἐνιαία ψυχοσωματική ὄντοτητα.

Γι' αὐτό καί ὁ Ἅγιος προτρέπει, ὅχι μόνο μέ τήν σκέψη νά ὁμολογοῦμε, ὅχι μόνο μέ τό πνεῦμα νά θεολογοῦμε, ὅχι μόνο μέ τήν ψυχή νά φανερώνουμε τό μυστήριο τοῦ Θεοῦ στήν ζωή τῶν ἀνθρώπων, ἀλλά καί μέ τό ἴδιο μας τό σῶμα νά πάσχουμε ὅπως ἔπαθε ὁ Χριστός, νά μαρτυροῦμε ὅπως μαρτύρησε Ἐκεῖνος ἐπάνω στόν Γολγοθᾶ, νά κενωνόμαστε ὅπως κενώ-

θηκε Ἐκεῖνος ἐπάνω στό δικό Του ἰκρίωμα, νά θυσιαζόμαστε ὅπως θυσιάστηκε Ἐκεῖνος ὑπέρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καί σωτηρίας.

Τήν ἀλήθεια αὐτή ἄλλωστε ἀπέδειξε καί ὁ ἴδιος θεωρώντας τό σωματικό Του μαρτύριο ὡς τήν ἔσχατη ἀπόδειξη ἀγάπης πρὸς τόν Χριστό. Γι' αὐτό καί κατευθύνθηκε πρὸς τόν μαρτυρικό θάνατο μέ ἀδούλωτο πνεῦμα, ἀσυμβίβαστη καί εὐγενική ἀποφασιστικότητα, ὁμολογιακή διάθεση καί ὑπερκόσμια χαρά.

Μία τρίτη παρότρυνση ἀφορᾷ στό μέγα ζητούμενο τῆς Ἐκκλησίας μας: τήν ἐνότητα. Μέ πατρική ἀγάπη προτρέπει: «Τὴν ἔνωσιν ἀγαπᾶτε».

Ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος ὑποστήριξε θεολογικά τήν ἐκκλησιαστική ἐνότητα καί τήν θεμελίωσε στό ἐπισκοπικό ἀξίωμα, ὡς ἄξονα ἐνότητας καί κοινό σημεῖο ἀναφορᾶς ὁλόκληρου τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος, καθιστώντας τήν Ἐκκλησία ἐπισκοποκεντρική. Αὐτή ἡ ἐνότητα δέν ἀποτελεῖ καρπὸ ἐξαναγκασμοῦ, οὔτε ἔκφραση ἰδιοτέλειας. Δέν ἐδράζεται σέ συμφεροντολογικὴ σκοπιμότητα, οὔτε σέ δίψα συγκεντρωτισμοῦ. Τό ἀληθινὸ νόημα καί περιεχόμενό της τό δίνει καί πάλι τό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. Πρόκειται γιὰ μία ἐνότητα πού πηγάζει ἀπὸ τὴν ἀγάπη καί ἐκφράζει τὴν ἀγάπη. Εἶναι μία ἐνότητα ἡ ὁποία ἀποτελεῖ καρπὸ ἐμπιστοσύνης ἀκλόνητης. Διότι δέν μπορεῖς νά ἀγαπᾷς χωρὶς νά ἐμπιστεύεσαι. Καί ὅταν ἐμπιστεύεσαι, ἐνώνεσαι μέ αὐτόν πού ἀγαπᾷς καταργώντας τό δικό σου θέλημα, περιορίζοντας τὴν δική σου ἐπιθυμία, πεθαίνοντας ἐσύ γιὰ νά ζήσει ὁ ἄλλος. Αὐτὴν τὴν ποιότητα τῆς

ένότητας δέν μποροῦν νά τήν ἐξασφαλίσουν μόνον οἱ ἀνθρώπινες δυνάμεις. Ἀποτελεῖ καρπό τῆς πίστεως καί τῆς ἀγάπης πρὸς τόν Χριστό, οἱ ὁποῖες ἐκφράζονται μέ τήν ἐμπιστοσύνη καί τήν ἀγάπη πρὸς τόν οἰκεῖο ἐπίσκοπο.

Ἡ τέταρτη προτροπή ἀποτελεῖ συνέπεια τῆς προηγούμενης καί εἶναι ἀποτρεπτική.

«Τούς μερισμούς φεύγετε», ἀναφέρει ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος.

Ἡ προτροπή αὕτη κρύβει μέσα της μία τραγικότητα, πού σχετίζεται μέ τίς πρῶτες περιόδους τῆς ἱστορικῆς διαδρομῆς τῆς Ἐκκλησίας μας. Περιόδους γεμάτες διαφωνίες, διχοστασίες, διαρκεῖς ἀγῶνες πού ἔδιναν τότε οἱ τοπικές νεοσύστατες Ἐκκλησίες, ὥστε νά διατηρήσουν τήν ἐνότητά τους, ἀντιμετωπίζοντας αἱρέσεις, κινδύνους καί ἀπειλές ἐκ τῶν ἔξω ἀλλά καί πολλές φορές ἐκ τῶν ἑσω. Κινδύνους καί ἀπειλές, οἱ ὁποῖες, ὅπως ἀπεδείχθη, ἀπετέλεσαν καί συνεχίζουν νά ἀποτελοῦν μείζονες πειρασμούς γιά τόν λαό τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτό καί οἱ συμβουλές καί οἱ παραινέσεις τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου ἦταν καί παραμένουν διαχρονικές.

Ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος μᾶς προτρέπει νά ἀποφεύγουμε τίς διχοστασίες, νά ἀποφεύγουμε τήν διχόνοια, νά ἀποφεύγουμε τόν διχασμό. Θεολογεῖ καί λέγει ὅτι ὁποῖος πράττει σύμφωνα μέ τήν γνώμη τοῦ ἐπισκόπου, διατηρώντας τήν ἐνότητα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος, τιμᾷ τόν Θεό καί τιμᾶται ἀπό τόν Θεό. Ἐνῶ ὁποῖος πράττει χωρίς τήν γνώμη τοῦ ἐπισκόπου, διχάζοντας τό ποίμνιο καί διχοτομώντας τό ἐκκλησιαστικό σῶμα, ἐκεῖνος τόν διάβολο λατρεύει καί ἀπό ἐκεῖνον παρακινεῖται.

Τέλος, ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος προβαίνει στήν πέμπτη καί τελευταία, ἀλλά ὄχι ὑποδεέστερη προτροπή Του: Νά μιμηθοῦμε αὐτόν τόν ἴδιο τόν Ἰησοῦ Χριστό. Μέ ποιόν ὅμως τρόπο; Μέ τόν τρόπο πού ὁ Ἰησοῦς Χριστός ἀναφέρεται διαρκῶς καί παραμένει ὑπήκοος στό θέλημα τοῦ Πατρός, ἀλλά καί ὁ Πατήρ διαρκῶς ἐκφράζει τήν εὐδοκία Του πρὸς τόν Υἱόν¹.

Ἡ προτροπή αὐτή δέν ὑποδηλώνει μία ἀναλογία θείων καί ἀνθρωπίνων πραγμάτων. Ἀποτελεῖ, ἄλλωστε, πάγια θέση τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας πὺς ἡ θεία καί ἡ ἀνθρώπινη φύση δέν εἶναι δυνατόν νά συγκριθοῦν, ἔστω καί κατ' ἐλάχιστον. Αὐτό πού ἐπιδιώκει ἐδῶ ὁ Ἅγιος εἶναι νά μᾶς παροτρύνει νά βιώσουμε ὀλοκληρωτικά τήν πίστη μας καί τήν ἀγάπη μας πρὸς τόν Θεό. Τονίζει τήν ἐνότητα τῶν τριῶν προσώπων τῆς Ἀγίας Τριάδος, ὅπως μᾶς ἀποκαλύφθηκε, ὡς ὑπόδειγμα ὑπαρξιακῆς ἐνότητος τοῦ ἀνθρώπου, τόν ὁποῖο καλεῖ νά ἐναρμονίσει ὅλα τὰ κέντρα καί τὰ χαρακτηριστικά του μέ κεντρικό ἄξονα τήν διαρκῆ ἐνδυνάμωση τῆς σχέσης του μέ τόν Θεό.

Αὐτό πού θά ὁμολογήσει ὁ Κύριος στήν δική Του ὑπερφυᾶ ἀρχιερατική προσευχή, ὅτι «ἐγὼ καί ὁ πατήρ μου ἐν ἐσμεν»², ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος μᾶς καλεῖ νά τό κάνουμε σκοπὸ τῆς ζωῆς μας, ὄχι στό πλαίσιο μόνο μιᾶς διανοητικῆς ἢ συναισθηματικῆς λειτουργίας, ἀλλά ὄντολογικά καί ὑπαρξιακά, ὥστε τό

1. *Μάρκ.* 1,11.

2. *Ἰω.* 10,30.

κέντρο τοῦ εἶναι μας, ἢ κατὰ τοὺς Πατέρες «καρδία», νά φλέγεται ἀπό τήν ἀγάπη πρὸς τόν Χριστό, ὅπως ἡ δική Του ἐφλέγεται καθ' ὅλη τήν διάρκεια τῆς ἐπιγείας ζωῆς Του ἀπό τήν ἀγάπη πρὸς τόν Πατέρα.

Ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος μίλησε, ἀλλά κυρίως διὰ τοῦ παραδείγματος Του δίδαξε μία σχέση μέ τόν Θεό ὁλοκληρωτική, ἀδιαπραγμάτευτη, πολυτιμότερη ἀπό κάθε ἐπίγειο θησαυρό, σημαντικότερη καί ἀπό τήν ἴδια τήν ζωή. Μέ αὐτό τόν τρόπο μᾶς καλεῖ νά ἀνταποκριθοῦμε στήν διάπυρο ἀγάπη τοῦ Θεοῦ γιά τόν ἄνθρωπο καί νά μιμηθοῦμε κατὰ δύναμιν τήν ἀπολύτως ὑπερβατική ἀγάπη μεταξύ τῶν τριῶν προσώπων τῆς Τριάδος.

Σεβασμιώτατε Πάτερ καί Δέσποτα,

Σήμερα, οἱ συνθῆκες πού ἐπικρατοῦν σέ ὁλόκληρη τήν ἐλληνική κοινωνία, ἀλλά καί στήν παγκόσμια κοινότητα, ἐπιβάλλουν νά ἐορτάζετε τά σεπτά ὀνομαστήριά σας καί τήν ἱερά μνήμη τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου μέ ἕναν τρόπο, θά λέγαμε, ἰδιαίτερο ἀλλά ἐξίσου σημαντικό μέ τόν τρόπο πού ἡ Ἐκκλησία μας ἐορτάζει ἐπὶ αἰῶνες ἕναν ἐκ τῶν πρώτων χρονικά, ἀλλά καί ἀξιολογικά, ἐπίσκοπό της.

Οἱ συνθῆκες ἐπιβάλλουν ὥστε τό ποιμνιό σας νά ἀπέχει σωματικά, παρευρίσκεται ὁμως ἐνωμένο μαζί σας πνευματικά καί νοερά, συμπροσευχόμενο σέ αὐτή τήν Εὐχαριστιακή Σύναξη. Τό ἴδιο ἀπέχουν καί πολλοί ἱερεῖς καί διάκονοί σας, εὐρισκόμενοι ὁ καθένας στόν τόπο τῆς δικῆς του διακονίας. Ὅμως, εἶμαι σίγουρος ὅτι εἶναι πλησίον σας οὐσιαστικότερα ἀπό κάθε ἄλλη χρονιά. Καί αὐτό διότι ἡ ἀπόσταση ἐνισχύει τοὺς ψυχικούς δεσμούς καί ἡ ἔλλειψη τῆς φυσικῆς παρουσίας

ἐνισχύει τήν καρδιακή σχέση.

Σήμερα, τά ἐγγύς καί μακράν πνευματικά σας τέκνα, οἱ φίλοι καί συγγενεῖς σας συμπροσεύχονται μαζί μας, ἐνώνοντας τίς προσευχές τους μέ τίς δικές μας γιά νά σᾶς ἀξιῶνει πάντοτε ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος νά ἀκολουθεῖτε αὐτές τίς πέντε προτροπές, πού ἀποτελοῦν καί τίς θεμελιώδεις ἀρχές τῆς ἐπισκοπικῆς σας διακονίας, ὅπως ἐσεῖς ὁ ἴδιος ἐξαγγείλατε κατὰ τήν ἡμέρα τῆς ἐνθρονίσεώς σας.

Ἀπό τήν νεότητά σας λάβατε ἐμπειρία γνησίου ἐκκλησιαστικοῦ φρονήματος καί αὐτό ἐφαρμόσατε μέ τρόπο θυσιαστικό κατὰ τήν δική σας ἐπισκοπική διακονία. Γνωρίζετε ποῖός εἶναι ὁ ρόλος τοῦ ἐπισκόπου: Νά ἐμφανίζει τόν Χριστό μέσα στόν κόσμο. Γι' αὐτό, πολλές φορές, ὅταν σᾶς θέτουμε δύσκολα ἐρωτήματα, ἐσεῖς ἀναζητεῖτε τήν ἀπάντηση στό πολύ ἀπλό ἐρώτημα: Τί θά ἔπραττε ὁ Χριστός ἂν ὁ ἴδιος ἐκαλεῖτο νά ἀντιμετωπίσει τό θέμα αὐτό;

Ἐσεῖς γνωρίζετε ὅτι ὁ κάθε ἄνθρωπος εἶναι μέ τό σῶμα καί τήν ψυχή του ἓνας ἔμφυχος ναός τοῦ Θεοῦ, ὅπως τόν θεωρεῖ ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος. Γι' αὐτό καί τόν σέβεστε, γι' αὐτό καί τόν ἀγαπᾶτε, γι' αὐτό καί τιμᾶτε τήν ἀνθρώπινη ὕπαρξη, ἀνεξάρτητα ἀπό θρησκευτικές, πολιτικές καί κοσμικές ιδιαιτερότητες.

Ξέρετε ὅτι ὁ κάθε ἄνθρωπος εἶναι ζωντανή εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, γι' αὐτό καί τόν περιβάλλετε μέ τήν ἀξία πού τοῦ πρέπει καί τοῦ ἀποδίδετε τήν τιμή μέ τόν δικό σας ἰδιαίτερο τρόπο.

Εἴστε καθημερινά λειτουργός τοῦ μυστηρίου τῆς ἐνότητος, αὐτοῦ τοῦ μυστηρίου πού ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος μᾶς καλεῖ νά ἀγα-

πήσουμε μέ ὅλη τήν δύναμη τῆς ψυχῆς μας. Γνωρίζετε ὅτι ἡ ἐνότητα ἀπαιτεῖ θυσίες τοῦ ἰδίου θελήματος, ἀλλά καί σταθερότητα ἐκκλησιαστικοῦ φρονήματος. Γνωρίζετε πῶς προϋποθέτει ἀγῶνα, διαρκῆ κένωση καί διαρκῆ καταφυγή στήν προσευχή καί τήν ἄνωθεν ἐνίσχυση.

Εἴστε διαπρύσιος κήρυκας τῆς ἐνότητος καί μᾶς τήν διδάσκετε καθημερινά ὡς τήν πεμπτοσύνη τῆς πνευματικῆς μας ζωῆς. Μᾶς μύησατε στήν ἀλήθεια πῶς μόνον ἐνωμένοι μπορούμε, τά λάθη νά διορθώσουμε, τά μειονεκτήματά μας νά περιορίσουμε, τίς ἀτέλειές μας νά ἐκμηδενίσουμε. Ἐνωμένοι γύρω ἀπό ἐσᾶς καί ὅλοι μαζί γύρω ἀπό τό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ μπορούμε νά δίδουμε μία μαρτυρία μετανοούντων καί ἀγωνιζομένων ἀνθρώπων, πού μέσῳ τῆς ἐνότητος, καταπολεμοῦν τά πάθη τῆς διάσπασης, τῆς ἰδιορρυθμίας καί τῆς ἐγωιστικῆς αὐτάρκειας.

Μᾶς καλεῖτε καθημερινά νά ἀποφεύγουμε τούς «μερισμούς». Τούς ἀντιμετωπίσατε συχνά ὡς βίαιους κυματισμούς σέ αὐτή τήν εἰκοσάχρονη καί πλέον ἀρχιερατική σας πορεία καί τούς ἀντιμετωπίσατε ὡς ἱκανός πηδαλιούχος στό νοητό σκάφος τῆς Δημητριάδος. Τό σκάφος αὐτό, πολλές φορές, τρικυμίες θέλησαν νά τό καταποντίσουν. Πολλές φορές, ἄνεμοι ἀντίθετοι θέλησαν νά τό ἐξοκείλουν. Ὅμως ἐσεῖς γνωρίζετε ὅτι, ὅσο ἡ ὁμόνοια καί ἡ ὁμοψυχία διατηροῦνται, τό σκάφος θά συνεχίζει τήν πορεία του. Τό διαπιστώσατε συχνά, μαζί σας καί ἐμεῖς, πῶς ἐκεῖνος πού διχοτομεῖ, πράττει τό ἔργο τοῦ διαβόλου, ἐνῶ ἐκεῖνος πού ἐνώνει, φανερώνει τό θέλημα τοῦ Θεοῦ μέσα στόν σύγχρονο κόσμο.

Τέλος, πάντα κηρύττατε καί πάντα μᾶς προτρέπατε νά εἵμαστε μιμητές τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Αὐτόν ἀγαπήσατε καί ἀγαπᾶτε μέ ὅλη τήν δύναμη τῆς ψυχῆς σας. Σέ Ἐκεῖνον ἀφιερῶσατε ὁλόκληρη τήν ζωή σας, κάθε σωματική σας ἰκμάδα, κάθε τάλαντο καί προτέρημα, μέ τό ὅποιο σᾶς ἐπροίκησε ὁ Ἅγιος Θεός. Στήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ καθημερινά ἐναποθέτετε τό εἶναι σας καί ἡ καρποφορία εἶναι ἐμφανής γιά κάθε καλοπροαίρετο ἄνθρωπο.

Εἴστε Δεσπότης, μεταβάλλετε, ὅμως, καθημερινά τό ἀξίωμα σέ διακονία, διότι γνωρίζετε τί σημαίνει, ἕνας ἐπίσκοπος νά πράττει, νά ἐνεργεῖ καί νά ἀποφασίζει μέ γνώμονα τό θέλημα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καί τήν ἐπιθυμία Του, ὅπως αὐτή ἐκφράζεται μέσα ἀπό τίς Εὐαγγελικές ἐπιταγές, τήν παράδοση τῶν Πατέρων καί τήν ὑπερδισχιλιετῇ ζωή τῆς Ἐκκλησίας.

Γι' αὐτό, λοιπόν, σήμερα, παρόντες καί ἀπόντες, ἐγγύς καί μακράν, γνωστοί καί ἄγνωστοι, ὅλοι μαζί, κληρὸς, ἄρχοντες καί λαός, ἐνώνουμε τίς προσευχές μας πρὸς τόν Ἅγιο Θεό, ὥστε ὁ μύστης τῶν οὐρανίων μυστηρίων καί πολυάθλος ἅγιος Ἰγνάτιος νά σκέπει, νά κρατύνει καί νά ἐνδυναμώνει τήν ἀρχιερατική σας διακονία.

Νά σᾶς χαρίζει πάντοτε τήν χαρά νά ποιμαίνετε τό ποίμνιό σας καί νά ἀπολαμβάνετε τήν ἐμπιστοσύνη του.

Νά σᾶς χαρίζει πάντοτε τήν χαρά, ὅλο τό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας νά καθίσταται, χάρις στήν ἀνύστακτη ἀρχιερατική σας μέριμνα, ἔμψυχος ναός τοῦ Παναγίου Πνεύματος.

Νά σᾶς χαρίζει τήν χαρά τῆς ἐνότητος τῆς τοπικῆς μας

Ἐκκλησίας καί τήν προστασία της ἀπό τήν διάσπαση καί τόν διχασμό.

Καί, τέλος, νά σᾶς χαρίζει τήν εὐφροσύνη τῆς μίμησης τοῦ Χριστοῦ.

Αὐτή τήν παρακαταθήκη ἅς ἀξιωθοῦμε νά βιώσουμε καί ἐμεῖς διά τῶν δικῶν σας εὐχῶν, τίς ὁποῖες παρακαλοῦμε νά μᾶς χαρίσετε ὡς ἀντίδωρο στήν δική μας υἱική ἀγάπη καί ἀφοσίωση. Ἀμήν.

Τελωνική μετάνοια καί Φαρισαϊκή αὐτοθέωση

«Κύριε καί Δέσποτα τῆς ζωῆς μου,
πνεῦμα ἀργίας, περιεργίας, φιλαρχίας, καί ἀργολογίας μή
μοι δῶς.

Πνεῦμα δέ σωφροσύνης, ταπεινοφροσύνης, ὑπομονῆς καί
ἀγάπης χάρισαί μοι τῷ σῶ δούλῳ.

Ναί, Κύριε Βασιλεῦ, δώρησαί μοι τοῦ ὁρᾶν τά ἐμά πται-
σματα,

καί μή κατακρίνειν τόν ἀδελφόν μου,
ὅτι εὐλογητός εἶ εἰς τούς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν».

Σεβαστές ἀδελφές καί ἀγαπητοί μου ἀδελφοί,

Κατά τήν διάρκεια τῆς περιόδου τῆς Ἀγίας καί Μεγάλης
Τεσσαρακοστῆς, αὐτή ἡ εὐχή τοῦ ἁγίου Ἐφραίμ κυριαρχεῖ,
τόσο στήν λατρευτική ζωή τῆς Ἐκκλησίας μας, ὅσο καί στήν
προσευχή κάθε πιστοῦ. Πρόκειται γιά μία προσευχή πού πα-
ραδίδει κάθε ψυχή στήν κατάνυξη καί ἀποτελεῖ ἀσφαλῆ ὁδο-
δείκτη στόν δρόμο πού ὁδηγεῖ στήν συνάντηση μέ τόν Ἀνα-
στάντα Χριστό.

Μόνο μία ἐξαγιασμένη ψυχή, ὅπως αὐτή τοῦ μεγίστου αὐτοῦ νηπτικοῦ Πατρός, θά ἦταν σέ θέση νά ἐκφράσει μέ τόσο περιεκτικό τρόπο τήν κατάσταση, στήν ὁποία πρέπει, μέ τήν βοήθεια τοῦ Θεοῦ, νά βρεθεῖ ὁ ἄνθρωπος καί νά ἀναδείξει τίς μέγιστες ἀρετές, οἱ ὁποῖες θά τόν καταστήσουν ἱκανό καί ἄξιο νά ἀτενίσει τό ἀναστάσιμο Φῶς:

Σωφροσύνη, ταπεινοφροσύνη, ὑπομονή, ἀγάπη καί, βεβαίως, ἡ αὐτομεμφία ἀντί τῆς κατακρίσεως.

Κάθε μία ἀπό αὐτές τίς ἀρετές ἀπετέλεσε τόν σκοπό μεγάλων πνευματικῶν ἀγώνων ἐκ μέρους τῶν Ἀγίων μας καί γιά κάθε μία ἀφιέρωσαν πλῆθος ὁμιλιῶν καί κειμένων στήν διδασκαλία Τους. Γι' αὐτόν τόν λόγο, ἐπιτρέψατε, τούτη τήν κατανυκτική βραδιά, μέσα σέ αὐτή τήν ὄντως μυσταγωγική ἀτμόσφαιρα πού προσφέρει τό Καθολικό τούτης τῆς παλαιφάτου καί σεβασμίας Μονῆς, νά καταθέσω λίγες σκέψεις στήν ἀγάπη σας γιά μία ἐξ αὐτῶν: τήν μεγίστη, κατὰ τούς Πατέρες, ἀρετή τῆς ὑπομονῆς.

Γενικά, οἱ ἀρετές, ἀδελφοί μου, δέν ἀποτελοῦν ἀνθρώπινο κατόρθωμα. Ἀποτελοῦν δωρεά τοῦ Θεοῦ πρός τόν ἄνθρωπο. Ἀπόδειξη ἡ σημερινή προσευχή τοῦ ὁσίου Ἐφραίμ. Τρία ρήματα περιέχει:

«Μή μοι δῶς», «χάρισαί μοι» καί «δώρησαί μοι».

Ὅλες οἱ ἀρετές, ἀλλά καί ἡ ἀπαλλαγὴ ἀπό τά ἀντίστοιχα πάθη, ἐκλαμβάνονται ὡς δωρεές. Ὅφείλει ὁ ἄνθρωπος νά ἀγωνίζεται γιά νά καταστεῖ ἄξιος αὐτῶν, μέσω τῆς συντριβῆς καί τῆς μετανοίας, ἀποτελεῖ ὅμως Θεία πρωτοβουλία ἡ ἐνεργοποίηση καί ἡ καρποφορία τους.

Τό ἴδιο συμβαίνει καί μέ τήν ὑπομονή. Δωρεά καί αὐτή πρὸς τοὺς φιλότιμους ἀγωνιστές γιὰ τήν ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὰ πάθη, κεφαλαιώδης γιὰ μία πνευματικὴ πορεία, ἀπαραίτητη γιὰ τήν ἀγαθὴ ἀλλοίωση τῆς ψυχῆς μέσω τῆς καθάρσεως.

Ἀκοῦστε μέ πόσο ὑπέροχο τρόπο τήν περιγράφουν οἱ Πατέρες:

«Σπόγγος», ἀναφέρουν, «εἶναι ἡ ὑπομονή πού ἐξαλείφει τίς ἀκούσιες θλίψεις. Εἶναι αὐτή πού κάνει τόν ἄνθρωπο νά ἀποδέχεται τίς συμφορές καί νά μετατρέπει τόν πόνο σέ ταπεινοφροσύνη. Ἡ δόξα τῶν ἀνθρώπων μᾶς ἀπογυμνώνει ἀπὸ τήν Θεία δόξα. Ἡ ὑπομονή ὅμως ἐξαλείφει τήν κενοδοξία καί ἐνδύει ξανά τήν ψυχὴ μέ τήν λαμπρὴ στολὴ τοῦ ταπεινοῦ φρονήματος»¹.

Γνωρίζουν οἱ ἅγιοι Πατέρες μας πὼς καμμία ἀρετὴ, ἐάν δέν καταστεῖ συνοδοιπὸρος μέ τήν ὑπομονή, οὔτε πρόκειται νά ἀναπτύξει ρίζες στὴν ψυχὴ, οὔτε καί νά καρποφορήσει. Μέ τήν ὑπομονή, ὁ ἄνθρωπος ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τόν ἐθισμό στὴν εὐκολία καί τήν βιασύνη. Μαθαίνει νά ἀντέχει τόν μόχθο τῆς πάλης κατὰ τῶν παθῶν. Μετατρέπεται σέ ζωντανό θυσιαστήριο, πάνω στό ὁποῖο ὅλη ἡ ὑπαρξὴ προσφέρεται ὡς ζωντανή καί εὐάρεστος θυσία πρὸς τόν Θεό.

Μεγίστη ἀρετὴ, λοιπόν, ἡ ὑπομονή. Πολύτιμη Θεία δωρεά,

1. Θεολήπτου Φιλαδελφείας, «Ἐπιστολὴ πρὸς βασίλισσαν Εἰρήνην», στό Ἰωάννου Γρηγορόπουλου, *Θεολήπτου Φιλαδελφείας τοῦ Ὁμολογητοῦ βίος καί ἔργα*, ἐκδ. Τέρτιος, Κατερίνη 1996, σ. 21.

πού δίνει στὸν ἄνθρωπο τὴν δυνατότητα νὰ ἀντέχει, νὰ ὑπομένει καρτερικά καὶ ἀγόγγυστα. Ποιές εἶναι ὅμως οἱ προϋποθέσεις γιὰ τὴν ἀπόκτησή της;

Πρώτη εἶναι ἡ πίστη, δηλαδή ἡ ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη στὴν πρόνοια τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖνος πού γνωρίζει, διὰ τῆς πίστεως, πὼς ὁ Θεός δέν εἶναι μία ἀπρόσωπη καὶ ἀπρόσιτη Θεία δύναμη ἀλλὰ ὁ ἀδελφός, ὁ πατέρας, ὁ φίλος καὶ ὁ συνοδοιπόρος, τότε ἀντιμετωπίζει τὴν κάθε ἐπώδυνη περίσταση μέ τὴν ἐπίγνωση τῆς προστασίας ἐκ μέρους τοῦ Κυρίου τῶν δυνάμεων καὶ τῆς ἀγάπης, ἀναμένοντας μέ ἀπόλυτη βεβαιότητα τὴν παρέμβασή Του.

Δεύτερη προϋπόθεση εἶναι ἡ ἐλπίδα. Ἐλπίδα στέρεη καὶ ἀτράνταχτη, ἐλπίδα πού μπορεῖ νὰ κάνει χειροπιαστό αὐτό πού ἀκόμη δέν ὑπάρχει², ἐλπίδα πὼς, ἀργά ἢ γρήγορα, ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ θά μεριμνήσει.

Τρίτη προϋπόθεση, στενά συνυφασμένη μέ τίς δύο προηγούμενες, εἶναι ἡ ἀγάπη στὸν Θεό. Ὁ ἄνθρωπος πού ἔχει πειστεῖ γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρὸς ἐκεῖνον, ἀνταποκρίνεται σ' αὐτήν, στρέφοντας πρὸς Αὐτόν ὅλη τὴν καρδιά του καὶ ὅλη τὴν ψυχὴ του καὶ ὅλη τὴν διάνοιά του³. Τότε ἐνεργοποιεῖται ἡ ὑπομονή, διότι ὁ ἄνθρωπος αἰσθάνεται ὀχυρωμένος ἀπὸ τὴν Θεία ἀγάπη, ἡ ὁποία, μέ τὴν δική του ἀνταπόκριση, ὅλο καὶ περισσότερο ἀποκαλύπτεται.

2. «Ἔστι δέ πίστις ἐλπίζομένων ὑπόστασις...». (Εβρ. 1,11).

3. Μάρκ. 12,30.

Ἡ ἐνεργοποίηση τῆς ὑπομονῆς μέσω τῆς ἀγάπης ἀποδεικνύεται περίτρανα στό παράδειγμα τοῦ Χριστοῦ μας, ὅπως ἐμφανίστηκε κατά τήν ἐπίγεια παρουσία Του. Ὁ Κύριος, ὡς ἄνθρωπος, ὑπέμεινε τά πάνδεινα: τήν ὑποκρισία, τήν ἄρνηση, τόν χλευασμό, τήν ἐγκατάλειψη, ἀκόμη καί ἀπό τούς ἀγαπημένους Του Μαθητές. Ἰδιαίτερα ὑπέμεινε τά φρικτά πάθη, τήν σταυρική θυσία καί τήν ὀλόσωμο ταφή. Ποιά εἶναι ὁμως ἡ πηγή ὅλης αὐτῆς τῆς Θείας καί ἄρρητης ὑπομονῆς; Τί ἄλλο, ἀδελφοί μου, ἀπό τήν ἀγάπη. Ὁ Χριστός ὑπομένει χάριν τῆς ἀγάπης Του γιά μᾶς. Πίσω ἀπό ὅλες Του τίς ὁδύνες κρύβεται ἡ ἀνείπωτη φιλανθρωπία Του. Πίσω ἀπό τήν ἀγόγγυστη ἀποδοχή τῶν Παθῶν Του ἀποκαλύπτεται ἡ ἀπεριόριστη ἀγάπη Του γιά τόν πεσμένο ἄνθρωπο. Ἀναμφίβολα, ἡ ὑπομονή ἀποτελεῖ ἀρετή θεοδίδακτη. Τό μεγαλύτερο ὁμως δίδαγμα γιά μᾶς εἶναι πῶς ἡ ὑπομονή παραμένει ἐνεργή ὅσο τροφοδοτεῖται ἀπό τήν ἀγάπη, τήν πηγή ὅλων τῶν ἀρετῶν⁴. Χωρίς ἀγάπη στόν Θεό, ἀλλά καί στόν πλησίον «ὡς εἰς ἑαυτόν»⁵, ἡ ὑπομονή «μαραίνεται», ἀτροφεῖ καί τελικῶς ἐξαφανίζεται.

Ἀδελφοί μου, μόνο ἐάν ἔχουμε ὑπομονή, μπορούμε καρτερικά νά ἀντιμετωπίζουμε τούς πόνους, τίς θλίψεις καί τίς δοκιμασίες αὐτῆς τῆς ζωῆς. Αὐτές τίς δοκιμασίες πού εἶναι σί-

4. Κλίμαξ Ἰωάννου τοῦ Συναΐτου, Περὶ ἀγάπης, 18.

5. Μάρκ. 12,31.

γυρο ὅτι θά ἔρθουν, πού κάποια στιγμή ὁ Θεός θά ἐπιτρέψει νά χτυπήσουν καί τήν δική μας πόρτα, εἴτε ὡς ἀσθένειες, εἴτε ὡς αἰφνίδιοι θάνατοι, εἴτε ὡς παραπικρασμοί.

Κάποιες στιγμές ὅλοι θά κλάψουμε, ὅλοι θά στεναχωρηθοῦμε, ὅλοι θά ντυθοῦμε μέ αὐτό τό μαῦρο πέπλο τῆς ὀδύνης. Οἱ στιγμές αὐτές ὅμως ἐμπεριέχουν καί μία εὐκαιρία παιδαγωγίας, μία εὐκαιρία καταφυγῆς στόν Θεό, μία εὐκαιρία αὐξησης τῆς πίστεως, τῆς ἐλπίδας καί τῆς ἀγάπης μας. Αὐτά τά τρία θά γεννήσουν τήν ὑπομονή καί τήν βεβαιότητα πώς, μετά τήν συννεφιά τοῦ πόνου, ἔρχεται ὁ ἥλιος, πού εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Θεός, ἡ χαρά μας ἡ παντοτινή.

Ὑπάρχει ὅμως καί ἓνα δεύτερο πεδίο, στό ὁποῖο ἡ ὑπομονή εἶναι ἀπαραίτητη: Εἶναι τό πεδίο τῶν πνευματικῶν ἀγῶνων. Πρόκειται γιά τίς δοκιμασίες πού περιμένουν ἐκείνους πού ἀποφασίζουν νά ἀκολουθήσουν μέ συνέπεια τήν πνευματική ζωή, ἀποσκοπώντας στήν ἀπόκτηση τῶν ἀρετῶν καί τήν διαρκῶς καί στενότερη σχέση μέ τό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ μας. Ὅσοι ἀνέλαβαν αὐτόν τόν ἀγῶνα, ἰδιαίτερα οἱ ἄγιοι ἀσκητές τῆς Ἐκκλησίας μας μᾶς διαβεβαιώνουν πώς προκεῖται γιά δρόμο ἐπίπονο, στόν ὁποῖο, συχνά, καροδοκεῖ ἡ πτώση, ἡ ἀκηδία καί ἡ ἀπελπισία. Ὅταν μάλιστα στούς πνευματικούς αὐτούς ἀγῶνες ἐμφανίζεται ὁ ἴδιος ὁ πειρασμός, πολλές φορές ἀπτός καί ὁρατός, τότε ἡ ψυχή αἰσθάνεται πώς καταρρέει καί οἱ δυνάμεις μοιάζουν νά ἐγκαταλείπουν τόν ἄνθρωπο. Καί ἐδῶ, ὅμως, οἱ ἔμπειροι Πατέρες μᾶς διαβεβαιώνουν πώς ἡ ὑπομονή εἶναι σέ θέση νά στηρίξει τόν ἄνθρωπο καί νά τοῦ δώσει τήν βεβαιότητα πώς ἡ Θεία βοή-

θεια σύντομα θά ἐμφανιστεῖ.

Δυστυχῶς, τό πνεῦμα τῆς ἐποχῆς μας δέν ἐπιτρέπει στούς ἀνθρώπους νά καλλιεργήσουν τήν ὑπομονή. Ὁ καταναλωτικός πολιτισμός διαμορφώνει ἀνθρώπους ἀνυπόμονους καί βιαστικούς. Ἡ ἄμεση ἀπόκτηση ὑλικῶν ἀγαθῶν, πού ἀποτελεῖ τόν ἀκρογωνιαίον λίθον τοῦ καταναλωτικοῦ συστήματος, συνηθίζει τούς ἀνθρώπους νά ἐγκαταλείπουν κάθε προσπάθεια ἢ ὁποία θά δώσει καρπούς σέ βάθος χρόνου. Ζοῦμε σέ μία κοινωνία ὅπου ὅλα γίνονται μέ τήν ταχύτητα τοῦ φωτός. Ζοῦμε σέ μία ἐποχή πού ὁ πολιτισμός καί ἡ τεχνολογία μᾶς ἔχουν πείσει πῶς ὅλα μποροῦν καί πρέπει νά γίνονται γρήγορα, ἀστραπιαῖα. Ἀκόμη καί οἱ φυσικοὶ ρυθμοὶ ὠρίμανσης τῶν καρπῶν τῶν δέντρων, ἀκόμη καί ὁ φυσικός χρόνος ἀνάπτυξης τῶν ζώων θεωρεῖται περιττή καθυστέρηση καί ἀνλαμβάνει ἡ σύγχρονη τεχνολογία νά τούς ἐπιταχύνει. Διαμορφώνονται ἔτσι γενιές ἀνθρώπων χωρίς τήν δεξιότητα τῆς ὑπομονῆς, ἀνθρώπων πού καταθέτουν τά ὄπλα στό πρῶτο ἐμπόδιο καί πανικοβάλλονται στήν πρώτη ταλαιπωρία. Νέοι ἄνθρωποι, μέ ἀχμαῖες τίς φυσικές καί ψυχικές τους δυνάμεις ὀνειρεύονται μία τέλεια ζωή πού θά διαμορφωθεῖ σέ μία ἡμέρα, καί καταρρέουν ὅταν καλοῦνται νά καταβάλουν μόχθο, πού θά δώσει καρπούς μακροπρόθεσμα.

Ἡ ἔλλειψη ὑπομονῆς εἶναι ἡ αἰτία γιά τήν ὁποία μέ τόσο μεγάλη εὐκολία διαλύονται οἱ οἰκογένειες. Καί πῶς μπορεῖ νά γίνει διαφορετικά; Ἀφοῦ ἡ ἀγάπη ὅλο καί περιθωριοποιεῖται, πῶς νά ριζώσει στήν καθημερινότητά μας ἡ ἀρετή

τῆς ὑπομονῆς; Πῶς νά ἀντέξουν οἱ ἄνθρωποι ὅτιδῆποτε ἐνοχλεῖ καί ἐμποδίζει τήν ἀτομική τους ἀπόλαυση; Πῶς νά ἀποδεχθοῦν ὅτι οἱ διαφορές στόν χαρακτήρα τοῦ ἄλλου ἀποτελοῦν εὐλογία καί ὄχι ἀπειλή; Πῶς νά μήν εἶναι τόσο εὐθραυστες οἱ διαπροσωπικές σχέσεις ὅταν, στό πρόσωπο τοῦ ἄλλου, ὁ καθένας βλέπει τόν ἐχθρό του ἤ, στήν καλύτερη περίπτωση, κάποιον πού δέν μπορεῖ ἐπ' οὐδενί νά ὑπομείνει; Ἡ ἔλλειψη τῆς ἀγάπης δέν μᾶς κάνει μόνον ἀνυπόμονους, ἀλλά καί ἀπορριπτικούς πρός τόν συνάνθρωπό μας, ἐπιθετικούς καί συχνά ἐπικίνδυνους.

Τό πνεῦμα αὐτό τῆς σκληροκαρδίας καί τῆς ἔλλειψης ὑπομονῆς ἔχει ἐπηρεάσει καί τήν πνευματική ζωή. Ὅποιος πιστεύει ὅτι σέ σύντομο χρονικό διάστημα θά κατορθώσει νά κερδίσει τίς ἀρετές καί νά ἀνέβει σέ ὑψηλά πνευματικά ἐπίπεδα εἶναι γελασμένος, ἀδελφοί μου. Συχνά ἐμφανίζονται γρήγορα ἀποτελέσματα. Οἱ ἔμπειροι Γέροντες γνωρίζουν ὅμως πῶς τέτοια ἀποτελέσματα εἶναι προσωρινά καί πολύ γρήγορα ἀκολουθεῖ μία πτώση πού ἀφήνει τόν ἄνθρωπο σέ πολύ χειρότερο σημεῖο ἀπ' ὅ,τι ἦταν ὅταν ξεκίνησε.

Ἡ πνευματική ζωή ἔχει τούς δικούς της ρυθμούς. Ἡ πρόοδος τῆς πραγματοποιεῖται σταδιακά, βῆμα πρός βῆμα. Γνωρίζει ἀπροσδόκητες ἀναβάσεις καί ξαφνικές πτώσεις. Τότε εἶναι πού ἡ ὑπομονή προφυλάσσει, τόσο ἀπό τήν θριαμβολογία, ὅσο καί ἀπό τήν ἀπόγνωση. Κυρίως ὅμως προφυλάσσει ἀπό τίς εὐκόλες λύσεις, πού ἀποτελοῦν τήν μεγάλη παγίδα τῆς ἐποχῆς μας. Διότι τήν ἐπιθυμία τοῦ ἀνθρώπου γιά εὐκόλες καί γρήγορες λύσεις σέ πνευματικά θέματα ἐκμεταλ-

λεύονται πολλοί αὐτόκλητοι σωτῆρες πού, ἐπικαλούμενοι ἀκόμη καί τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ὑπόσχονται «συνταγές» ἄμεσες καί γρήγορες, οἱ ὁποῖες πολλές φορές φαντάζουν σωτήριες, ἀλλά μέσα τους ὑποκρύπτουν τήν ἀπώλεια, τόν ὀλεθρο καί τήν καταστροφή.

Βλέπετε λοιπόν πόση σοφία κρύβει ἡ προσευχή τοῦ ἁγίου Ἐφραίμ τοῦ Σύρου μέ τήν ὁποία ξεκινήσαμε; Ἡ ἀπόλυτη πίστη στόν Θεό καί ὄχι στίς δυνάμεις μας, ἡ ἀκλόνητη ἐλπίδα πώς ὁ Θεός δέν ἐγκαταλείπει ποτέ τόν ἄνθρωπο καί ἡ ὁλόψυχη ἀγάπη πρὸς τόν Θεό καί τοὺς ἀνθρώπους ἐνεργοποιοῦν τήν ὑπομονή, ἡ ὁποία, ἰδιαίτερα κατὰ τήν περίοδο τῆς Μεγάλης Σαρακοστῆς, ἀποτελεῖ βασική προϋπόθεση ὁλοκλήρωσης τῆς προετοιμασίας γιά τήν Ἑβδομάδα τῶν Παθῶν καί τήν Ἀναστάσιμη χαρά. Εἶναι μία περίοδος πού τήν ἀποκαλοῦμε «ἀγία», ἴσως ἐπειδὴ, σάν μία ζωντανή ὕπαρξη, μᾶς ἐκπαιδεύει καί μᾶς προετοιμάζει. Ἡ ἔναρξή της δέν περιλαμβάνει ἐντυπωσιακά ἐφφέ γιά νά μᾶς «κρατήσει». Ἀντίθετα, ξεκινᾷ μέ μία μελαγχολία, ἐξαιτίας τῆς ἀποκοπῆς ἀπό τοὺς συνηθισμένους ρυθμούς μας καί μέ μία λύπη ἐξαιτίας τῆς στέρησης τῆς τροφῆς. Ἡ ψυχὴ δειλιάζει, διστάζει, ἀναρωτιέται ἂν μπορεῖ νά ἀντεπεξέλθει. Αἰσθάνεται πώς εἰσέρχεται σέ ἓνα τοῦνελ μέ ἀφανῆ ἀκόμη τήν ἔξοδο. Ὅποιος ὅμως ὑπομείνει αὐτό τό στάδιο, ἀτενίζει σταδιακά στό βάθος ἓνα πρωτόγνωρο φῶς πού ὅλο καί αὐξάνει, μέχρις ὅτου ὁ ἄνθρωπος γευτεῖ φωτοχυσία λυτρωτική, πού μεταβάλλει τήν δυσκολία σέ ἀναψυχή. Εἶναι ἡ στιγμή πού ἡ ὑπομονή δικαιώνεται καί

τό Φῶς ἀποκαλύπτει τό μεγαλεῖο της.

Διανύουμε τήν Ἀγία καί Μεγάλη Τεσσαρακοστή. Περίοδο πνευματικοῦ κόπου καί ἐγρήγορσης. Περίοδο νηστείας καί ἔντονης συμμετοχῆς σέ λατρευτικές συνάξεις, πού συχνά καταβάλλουν καί τίς σωματικές μας δυνάμεις. Βρισκόμαστε λοιπόν στήν πιό κατάλληλη στιγμή, γιά νά ζητήσουμε ἀπό τόν Κύριο νά μᾶς χαρίσει τήν ἀρετή τῆς ὑπομονῆς. Ἔχουμε τήν εὐκαιρία, μέ τήν κατάνυξη καί τήν ἐγκράτεια τῶν ἡμερῶν αὐτῶν νά ἐνισχύσουμε τήν πίστη μας, τήν ἐλπίδα μας καί τήν ἀγάπη μας. Ἐάν αὐτό συμβεῖ, ὅς εἴμαστε βέβαιοι πώς οἱ προσευχές μας θά καρποφορήσουν καί ἡ ὑπομονή μας θά διακαιώσει τό χαρμόσυνο ἄγγελμα τοῦ κενοῦ μνημείου.

Ἄς στρέψουμε ἀπό σήμερα τήν καρδιά μας πρός Ἐκεῖνον. Ἄς ἐμπιστευτοῦμε τήν ἀγάπη Του καί ὥς τήν μοιράσουμε μέ τήν σειρά μας στόν κόσμο. Τότε θά δοῦμε τήν ὑπομονή νά γίνεταί ὁ μόνιμος συνοδοιπόρος τῆς ζωῆς μας καί ἡ ἐγγύηση τῆς εἰσόδου μας στήν ἐπουράνια Βασιλεία τοῦ Θεοῦ καί Πατρός μας. Ἀμήν.

Ἡ ἀνάκληση καί ἡ λύτρωση

«Χαῖρε, τοῦ πεσόντος Ἀδάμ ἡ ἀνάκλησις·
χαῖρε, τῶν δακρύων τῆς Εὐας ἡ λύτρωσις».

Ὁ ἱερός ὕμνογράφος, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, ἀποδίδει στήν Ὑπεραγία Θεοτόκο δύο μοναδικές, ξεχωριστές καί ἀνεπανάληπτες ιδιότητες, πού Τήν καθιστοῦν πρότυπο ἀνθρώπου στό διάβα τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας.

Ἡ πρώτη ιδιότητα πού τῆς ἀποδίδεται εἶναι «τοῦ πεσόντος Ἀδάμ ἡ ἀνάκλησις» καί ἡ δεύτερη, «τῶν δακρύων τῆς Εὐας ἡ λύτρωσις».

Γνωρίζουμε, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, ὅτι ἡ πτώση καί τά δάκρυα ἦταν τά ἀποτελέσματα τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος. Ἀπό τήν στιγμή πού ὁ Ἀδάμ ἐπέλεξε νά παρακούσει τήν μία καί μοναδική ἐντολή πού τοῦ παρέδωσε ὁ Θεός στόν παράδεισο, οὐσιαστικά ἀποφάσισε νά ἀκολουθήσει μία διαρκῆ πτωτική πορεία. Γι' αὐτό καί ἀρνήθηκε τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, μέ ἀποτέλεσμα τήν ζωή νά διαδεχθεῖ ὁ θάνατος, τήν ἐλευθερία ἡ δουλεία, τήν χαρά ἡ λύπη.

Ὅλα ἄλλαξαν καί ὁ Ἀδάμ ἔγινε ἓνας πτωτικός ἄνθρωπος, πού βίωνε καθημερινά τίς φρικτές συνέπειες τῆς Πτώσεώς του. Ἀλλά καί ἡ Εὐα, μέ τά δάκρυα τῶν ὠδίνων της, συνειδητοποιοῦσε τραγικά ὅτι ἡ ζωή χωρίς τόν Θεό εἶναι μία διαρκῆς θλίψη. Αὐτές τίς συνέπειες τῆς πτώσεως, τῆς κατ' οὐσίαν ἀνθρώπινης αὐτοτιμωρίας, κληροδότησε στό ἀνθρώπινο γένος τό ζεῦγος τῶν Πρωτοπλάστων, χωρίς δυνατότητα ἐξόδου καί ἀπαλλαγῆς.

Αἰῶνες πέρασαν ἀπό τότε, τά ὀδυνηρά, ὅμως, ἐπακόλουθα αὐτῆς τῆς πρώτης ἀποστασίας παραμένουν: Ὁ ἄνθρωπος, μακριά ἀπό τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ, εἶναι καταδικασμένος νά θρηνεῖ γιά τόν παράδεισο πού ἀπώλεσε καί γιά τήν ἐξορία πού βιώνει. Ὅμως, πλέον, ὁ δρόμος τῆς ἐπιστροφῆς εἶναι ἀνοικτός. Ἡ Θεία Χάρις δέν εἶναι ἀπρόσιτη. Ἡ σχέση μέ τόν Δημιουργό τῆς ζωῆς δέν εἶναι ἀγεφύρωτη. Ὁ Θεός εἶναι πλέον ἀνάμεσά μας, μέ τήν Θεία Ἐνανθρώπησή Του, στήν ὁποία συντετέλεσε ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος. Αὐτήν ἀκριβῶς τήν συμβολή Της ἀναδεικνύει καί δοξολογεῖ ὁ ἱερός ὑμνογράφος καί γι' αὐτήν ὑμνολογεῖται ἡ Παναγία μας ὡς «τοῦ πεσόντος Ἀδάμ ἡ ἀνάκλησις καί τῶν δακρύων τῆς Εὐας ἡ λύτρωσις». Ἡ Παναγία μας γίνεται ἡ μητέρα τοῦ σαρκωθέντος Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ, τοῦ σωτήρα καί λυτρωτή μας Χριστοῦ. Αὐτοῦ, πού μέ τήν σάρκωσή Του, μέ τήν διδασκαλία Του, μέ τά θαύματά Του, κυρίως ὅμως μέ τό ἐκούσιο πάθος καί τήν ζωφόρο Ἀνάστασή Του συνέβαλε, ὥστε ὁ Ἀδάμ καί ὁλόκληρο τό ἀνθρώπινο γένος νά συναναστηθεῖ μαζί Του.

Συνεγείρει τόν Ἀδάμ μέ τήν λαμπροφόρο ἀνάστασή Του ὁ

Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς, χαρίζοντας καί πάλι στό ἀνθρώπινο γένος, ἀντί τῆς πτώσεως τήν ἀνάσταση, ἀντί τοῦ θανάτου τήν ζωή, ἀντί τῶν ἐπιγείων τά οὐράνια, ἀντί τῶν φθαρτῶν τά ἄφθαρτα.

Ὁ ἀδαμιαῖος θρῆνος, μέ τήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ, μεταβάλλεται σέ πασχάλια χαρά καί ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ καί πάλι νά ἀτενίζει τό πρόσωπο τοῦ Θεοῦ καί νά αἰσθάνεται τήν ἀνεκλάλητη καί ἀναφαίρετη χαρά, πού προσφέρει στόν ἄνθρωπο ἡ σχέση μαζί Του.

Ἡ ἀνάσταση, ἡ ζωή, ἡ ἀφθαρσία καί ἡ χαρά ἀποτελοῦν ὄντως δυνατότητες γιά τήν ἀνθρώπινη ὑπαρξη. Ἡ ζοφερή ὅμως πραγματικότητα τῆς πτώσεως, τῆς φθορᾶς, τοῦ θανάτου καί τῶν δακρύων δέν ἔχει ἐκλείψει καί παραμένει ὡς κίνδυνος ὑπαρκτός καί ὀδυνηρός. Ἡ ζωή μας μπορεῖ πλέον νά διαθέτει διεξόδους αἰωνιότητος, δέν παύει ὅμως ὁ ἄνθρωπος νά πορεύεται διά μέσου τῆς κοιλάδας τῶν κλαυθμῶν, στήν ὁποία περισσεύει ἡ ὀδύνη. Μπορεῖ τά δάκρυα νά μὴν εἶναι ἀπαρηγόρητα, μᾶς θυμίζουν ὅμως πῶς ἐνώπιόν μας βρίσκονται δυσκολίες πού καλούμεθα νά ἀντιμετωπίσουμε. Ἡ ζωή δίνει διαρκῶς ἀφορμές πού μᾶς προκαλοῦν νά τίς διαχειριστοῦμε μέ τόν τρόπο πού μᾶς ὑποδεικνύει ἡ διδασκαλία τοῦ Κυρίου μας, τό παράδειγμα τῶν ἁγίων Του καί, κατ' ἐξοχήν, τῆς Παναγίας μητέρας Του. Δέν παύουν ὅμως νά εἶναι ἀφορμές πού δοκιμάζουν τίς ἀντοχές μας. Καί τέτοια ἀφορμή στόν καιρό μας εἶναι αὐτό πού ἐδῶ καί ἕναν χρόνο εἰσέβαλε βίαια καί ἀπροσδόκητα στήν ζωή μας: ἡ πανδημία τοῦ κορωνοϊοῦ.

Αὐτή ἡ πανδημία εἶναι ἡ ὑπενθύμιση τῆς ἐποχῆς μας. Αὐτή εἶναι ἡ σημερινή πηγή τῆς ἀγωνίας γιά τήν τύχη τοῦ καθένα μας ξεχωριστά καί ὅλης τῆς κοινωνίας μας. Αὐτή εἶναι ἡ αἰτία τοῦ φόβου, πού καθημερινά πιέζει τήν ζωή μας. Ὡς «πесόν-τες» ἄνθρωποι, μέσω τῆς πανδημίας, βιώνουμε τήν πτώση τῶν βεβαιοτήτων μας, τῶν αὐτονόητων τῆς προηγούμενης καθημερινότητάς μας, τῶν διαπροσωπικῶν μας σχέσεων, τῶν συνηθειῶν ἐκείνων πού μᾶς προσέφεραν, μέχρι πρό τιнос, νόημα, χαρά καί ἀναψυχή.

Γιά πόσο θά διαρκέσει αὐτή ἡ πτωτική πορεία; Θά ἐπανεέλθουμε ἄραγε στά προηγούμενα δεδομένα; Ἀναρωτιόμαστε καί ἀγωνιοῦμε: Θά γίνει ἡ πανδημία αὐτή αἰτία, ὥστε νά διαιρεθεῖ ὁ χρόνος στά δύο, στόν πρίν καί στόν μετά τόν κορωνοϊό;

Σήμερα, ἡ ἀγία μας Ἐκκλησία, διά τῆς ὑπέροχης Ἀκολουθίας τῆς Α' Στάσεως τῶν Χαιρετισμῶν, μᾶς καλεῖ νά μεταβάλλουμε τόν θρῆνο τῆς λύπης σέ παιάνα νίκης, μέ πρώτη τροπαιοφόρο τήν Παναγία. Αὐτή εἶναι ἡ ἀνάκλησις ὅλων μας. Διότι «πесών» δέν εἶναι μόνον ὁ Ἀδάμ, στόν ὁποῖο ἀναφέρεται σήμερα ὁ ὕμνωδός. «Πесόντες» εἵμαστε ὅλοι μας καί, συνειδητοποιώντας τίς ὀδυνηρές συνέπειες τῆς πτώσης τῶν Προπατόρων μας, ἀπευθυνόμαστε στήν Παναγία μας ὡς τήν διαρκῆ ἀνάκληση τῆς πεπτωκυίας καί καταβεβλημένης ἀνθρώπινης φύσης μας. Διερχόμεθα ἀπό στενωπό κινδύνων καί θλίψεων, τό γεγονός αὐτό ὅμως πυρακτώνει τίς προσευχές μας καί ἐνδυναμώνει τήν πίστη μας πρός τήν μεσιτεία καί τήν μητρική Τῆς ἀγάπη.

Γιατί ἄραγε στρεφόμαστε πρὸς Ἐκείνη; Γιατί ἐναποθέ-
τουμε στὴν Χάρη Της ὅλες μας τίς ἐλπίδες; Διότι εἶναι ἡ κρα-
ταιά Κυρία τῶν Ἀγγέλων, ἡ ὁποία μπορεῖ νά μᾶς συνδράμει
σέ αὐτὴν τὴν δύσκολη περίοδο. Εἶναι ἡ «εὐλογημένη ἐν γυ-
ναιξί», μέ τῆς Ὅποίας τίς ἀρετές μποροῦμε νά ἀντιμετωπί-
σουμε αὐτὴ τὴν πανδημία. Ποιές εἶναι αὐτές;

Πρώτη ἡ ταπείνωση. Ὅπως ταπεινὴ ὑπῆρξε Ἐκείνη καὶ τα-
πεινά ἀντιμετώπισε ὅλες τίς προκλήσεις πού συνόδευσαν τὴν
ἀποδοχὴ τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ, ἔτσι καὶ ἐμεῖς, σέ κάθε δυ-
σκολία, πρέπει νά ἀγωνιζόμαστε διαρκῶς ἐναντίον τοῦ ἐγωι-
σμοῦ πού θέλει ὅλα νά τὰ μετᾶμε μέ πρῶτο καὶ μοναδικό
κριτήριο τὸ ἀτομικὸ συμφέρον καὶ τὴν ἀτομικὴ μας ἀπόλαυ-
ση. Ἡ περίοδος αὐτὴ ὑπῆρξε κατ' ἐξοχὴν εὐκαιρία αὐτοκρι-
τικῆς, ὡς πρὸς τὸν ἐγωισμό μας, διότι οἱ ἐπιλογές μας εἶχαν
ἄμεσο ἀντίκτυπο στὸν συνάνθρωπό μας. Συνειδητοποιήσαμε,
ἔστω καὶ ἀργά, ἔστω καὶ ἐπώδυνα, πὼς ἡ πανδημία αὐτὴ δο-
κίμασε τὴν συλλογικὴ εὐθύνη ὅλων μας καὶ συχνά «τιμώρη-
σε», μέσῳ τῆς ἀδιαφορίας μας καὶ τῆς ἀνευθυνότητάς μας,
ὄχι μόνον ἐμᾶς, ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπους ἀγαπημένους, ἀκόμη
καὶ ἀγνώστους.

Ὑπάρχει ὅμως καὶ μία δεύτερη ἀρετὴ: Ἡ ὑπακοή στὸν Θεό.
Ἄς μὴν λησμονοῦμε, ἀδελφοί μου, πὼς ἡ Θεοτόκος, ἀπὸ τὴν
πρώτη στιγμή συνειδητοποίησε τίς δυσκολίες τῆς ἀποστολῆς
Της. Ἀμέσως ἐπεσήμανε τίς κοινωνικὲς ἐπιπτώσεις καὶ ἀντι-
ξοότητες πού θὰ ὑφίστατο, ἀποδεχόμενη τὸ σχέδιο τοῦ Θεοῦ.
Ὑπεράνω ὅλων, ὅμως, τοποθέτησε τὴν ἀποδοχὴ τοῦ θελήμα-
τός Του. Μέσῳ τῆς ὑπακοῆς Της, βρέθηκε σέ θέση νά ἀντι-

μετωπίζει τίς δυσκολίες, ὄντας βέβαιη γιὰ τὴν τελικὴ ἔκβαση τοῦ Θεοῦ σχεδίου. Πίσω ἀπὸ τὴν κάθε δυσκολία, ἡ Παναγία μας διέκρινε πάντα τὴν Θεία παραχώρηση. Κάθε στενωπός, ἔστω καὶ ἐπώδυνος, ἀποτελοῦσε πάντοτε γιὰ Ἐκείνη δίοδο πρὸς τὴν ἀνάπαυση πού χαρίζει ἡ ἐκπλήρωση τῶν σχεδίων τοῦ Θεοῦ. Ἡ ὑπακοή Της τὴν ἐξόπλιζε μὲ ἀντοχή, καρτερία καὶ ὑπομονή. Ἀκόμη καὶ ὅταν ἡ λογικὴ Της δέν μπορούσε νὰ συλλάβει τὴν σκοπιμότητα, ἡ πίστη Της ἐξασφάλιζε τὴν βεβαιότητα.

Μήπως καὶ ἐμεῖς δέν βρισκόμαστε σέ πλήρη ἀδυναμία νὰ ἐρμηνεύσουμε ὅσα ἔχουν συμβεῖ; Δέν ἀδυνατοῦμε νὰ προβλέψουμε τὴν ἐξέλιξη τῶν πραγμάτων; Σέ αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν στιγμή τῆς ἀμηχανίας καὶ τῆς ἀδυναμίας, ἡ Παναγία μας μᾶς καλεῖ νὰ τὴν μιμηθοῦμε στὴν ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη πρὸς τὸ σχέδιο τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀγάπη Του γιὰ ὅλους μας.

Ἀλλοίμονο, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, ἂν χάσουμε, εἰδικά κατὰ τὴν περίοδο αὐτή, τὴν ἐμπιστοσύνη μας πρὸς Ἐκεῖνον. Τότε, ναί, σίγουρα θὰ εἴμαστε διαρκῶς «πесόντες», οἱ ὅποιοι δέν θὰ ἀξιωθοῦμε τὴν ἀνάκληση. Δέν εἶναι ὅμως ἡ κατάπτωση ὁ προορισμός μας! Δέν εἶναι αὐτό τὸ σχέδιο τοῦ Θεοῦ γιὰ μᾶς!

Σήμερα ἡ Παναγία μας, διὰ τοῦ ὑμνωδοῦ, μᾶς λέγει ὅτι ὁ προορισμός μας, ἡ ἀποστολή μας, ἡ ιδιότητά μας δέν εἶναι νὰ εἴμαστε «πесόντες» ἀλλὰ ἀνορθωμένοι ἄνθρωποι. Ὅχι παραδομένοι στὴν ἀπογοήτευση, τὴν ἀπαισιοδοξία, τὴν ταραχή καὶ τὸ ἄγχος, ἀλλὰ διαποτισμένοι ἀπὸ ἐλπίδα, αἰσιοδοξία, γαλήνη καὶ χαρά. Ἡ Χάρις Της καὶ τὸ παράδειγμά Της

διαρκῶς μᾶς τό θυμίζουν: Εἴμαστε πλασμένοι υἱοί καί θυγατέρες Θεοῦ, προσκεκλημένοι σέ ἕνα ἐπουράνιο δεῖπνο σωτηρίας, νικητές, μέ τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ, τοῦ θανάτου καί πολίτες τῆς ἐπουράνιας Βασιλείας. Καί προκειμένου νά ἐκπληρωθεῖ αὐτό τό σχέδιο γιά μᾶς, ὁ Θεός θέλει καί μπορεί νά ἀνατρέψει κάθε ἀνθρώπινο δεδομένο.

Ἡ Παναγία μας, μέσῳ τῆς στάσης Της στά γεγονότα τῆς ἐπίγειας ζωῆς Της, μᾶς διαμηνύει ὅτι ἡ ἀνατροπή εἶναι μία εὐλογία τοῦ Θεοῦ πού μπορεί νά συμβεῖ ἀνά πᾶσα στιγμή καί ὑπό ὅποιεσδήποτε συνθηκες, ὅπως ἀκριβῶς καί τό θαῦμα. Ἄν, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, ἀκολουθήσουμε τά βήματά Της, ἐάν Τήν μιμηθοῦμε στήν ταπείνωση καί τήν ὑπακοή Της, ἄς μὴν ἐκπλαγοῦμε ὅταν ἀνατραποῦν ἀπροσδόκητα τά ἀνθρώπινα δεδομένα καί οἱ προβλέψεις, ὅπως συνέβησαν καί σ' Ἐκείνη:

Ὑπῆρξε μία ἀδύναμη, ἀνυπεράσπιστη κόρη τῆς Ναζαρέτ. Καί ὅμως, ἀνέλαβε μία διακονία τόσο ὑψηλή πού κανένας ἄλλος ἄνθρωπος στό διάβα τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας δέν θά μπορούσε νά φέρει εἰς πέρας.

Ὑπῆρξε Ἐκείνη πού ἀντιμετώπισε δυσκολίες καί ἀντιξοότητες, οἱ ὁποῖες θά ὀδηγοῦσαν στήν ἐξάντληση καί στήν ἀπόγνωση τόν ὅποιονδήποτε ἄνθρωπο. Ἐκεῖ ὅμως πού τελείωναν οἱ ἀντοχές καί ἡ λογική, ἐρχόταν ἡ ἀρχαγγελική παρουσία καί μετέφερε τήν ἐντολή τοῦ Θεοῦ ὡς καίρια λύση στήν ζωή Της.

Ὑπῆρξε Ἐκείνη στῆς Ὅποιας τό πρόσωπο νικήθηκαν οἱ ὁροι τῆς φύσεως. Ἐνῶ ὑπῆρξε παρθένος, κατέστη μητέρα· ἐνῶ ὑπῆρξε Θεομήτωρ, κατέστη ταυτόχρονα καί δούλη Θεοῦ. Τά

ἀντιφατικά ἐναρμονίστηκαν. Τά παράλογα φανερώθηκαν. Τά ἀδιανόγητα πραγματοποιήθηκαν. Ὅλα εἶναι δυνατά γιά τόν Θεό καί τίποτε ἐγκόσμιο δέν μπορεῖ νά ἐμποδίσει τό θέλημά Του. Αὐτό εἶναι τό μεγάλο δίδαγμα τῆς Παναγίας μας.

Μπορεῖ ὅλοι, μά ὅλοι, νά ἐπιβεβαιώνουν μέχρι τώρα ὅτι ὁ ἄνθρωπος δέν θά νικήσει ποτέ αὐτή τήν ἀσθένεια ἥ τουλάχιστον δέν θά καταφέρει νά τήν ἐξαλείψει ὀριστικά. Ἀγωνιοῦμε, ἀμφιβάλλουμε, διχαζόμαστε, ὅχι μόνο γιά μᾶς, ἀλλά καί γιά τήν νέα γενιά. Ἀκοῦμε μέ ἐπιφυλακτικότητα τίς ἐξελίξεις, αἰσθανόμαστε ἀδύναμοι ἀπό τά φανερά ἥ τά ἄδηλα σχέδια τῶν ἰσχυρῶν τοῦ κόσμου. Εἶναι στιγμή δοκιμασίας. Εἶναι ὅμως καί στιγμή εὐκαιρίας γιά ὀλοκληρωτική στροφή πρὸς τό δικό Της παράδειγμα καί γιά ὀλόψυχη προσοχή στήν δική Της φωνή.

Μᾶς μιλά:

«Ἐχετε πίστη στόν Θεό καί στήν δύναμή Του νά ἀνατρέπει ὅλους τοὺς κινδύνους. Παραδῶστε τήν ζωή σας στά χέρια Του καί θά δεῖτε νά τελετουργοῦνται θαύματα. Διατηρῆστε τήν ταπείνωσή σας καί ὁ Θεός θά σᾶς ὑποδείξει τό θέλημά Του. Κάντε ὑπακοή σ' Ἐκεῖνον καί σέ ὅσα ὀρίζει καί θά δεῖτε τήν χαρά, τήν Χάρη καί τήν εὐλογία Του στήν ζωή σας».

Ἐκτός ὅμως ἀπό τήν κατάπτωση, στίς ἡμέρες μας περισσεύουν καί τά δάκρυα, ὅμοια μέ τά δάκρυα τῆς Εὐας. Δάκρυα πόνου, λύπης καί ἀπόγνωσης. Ὅλοι, αὐτές τίς ἡμέρες, θρηνοῦμε τά πρόσωπα πού χάσαμε, τίς φρικτές συνέπειες τῆς ἀσθένειας πού βιώσαμε, τήν μοναξιά πού ἀκόμα μᾶς κρατᾷ

ἔγκλειστους στά σπίτια μας, τίς ἄλλοτε αὐτονόητες χαρές πού ἀναπολοῦμε, τήν ἀμέριμνη καθημερινότητά μας, πού εἶχε βεβαίως τά προβλήματά της, ἀλλά εἶχε καί τά περιθώρια τῆς ἀλληλοστήριξης μέσω τῆς ἀνθρώπινης ἐπαφῆς, τῆς ἐλευθερίας γιά δράση καί κυρίως τῆς δυνατότητας νά ἐνισχυόμαστε μέσω τῆς ἀπρόσκοπτης λατρευτικῆς ζωῆς. Ὅλα αὐτά ἀναλογιζόμαστε καί ἡ ψυχή μας βυθίζεται στήν κατῆφεια καί σέ ἕναν ἐσωτερικό, καρδιακό θρῆνο, καθημερινό καί ἀκατάπαυστο.

Κυλοῦν τά δάκρυα στίς παρειές τῆς καρδιάς μας, πού, ὅμως, γλυκαίνονται ἀπό τήν Παναγία μας καί παρηγοροῦνται ἀπό τήν Χάρη Της.

Τό ἔχουμε σκεφτεῖ αὐτό;

Δακρυρροοῦσα στέκει ἐδῶ καί ἕναν ὁλόκληρο χρόνο ἡ ἀνθρωπότητα, κοιτᾷ ψηλά καί ἀναρωτιέται:

«Ἔως πότε;»

Καί ἰδοῦ πού ὁ πόνος μᾶς κάνει ἱκανότερους νά ἀκούσουμε τήν ἀπάντηση τῆς Παναγίας, καθώς καί πάλι μᾶς μιλά:

«Μήν γίνουν τά δάκρυα αὐτά δάκρυα μόνιμης ἀπελπισίας. Μήν γίνουν θρῆνος ἀπαισιοδοξίας καί μοναξιᾶς. Δέν εἶστε μόνοι, δέν εἶστε ἐγκαταλελειμμένοι. Οἱ πενθοῦντες Μέ ἔχετε Μητέρα πού βρέθηκε κάτω ἀπό τόν Σταυρό τοῦ Υἱοῦ Της. Οἱ ἀσθενεῖς Μέ ἔχετε πηγὴ ἐνδυνάμωσης, πού ἀενάως τροφοδοτεῖται ἀπό τόν Κύριο καί Θεό Της. Οἱ ἱατροί καί οἱ νοσηλευτές Μέ ἔχετε δύναμη στήριξης, πού ἀπό τήν στιγμή τοῦ Εὐαγγελισμοῦ μου μέχρι τούς αἰῶνες τῶν αἰώνων τροφοδοτεῖται ἀπό τόν Δημιουργό. Μήν ὑποκύψετε στόν φόβο, μήν

ἀπαρνηθεῖτε τὴν ἐλπίδα, μὴν ἀποστρέφετε τὰ μάτια ἀπὸ τοῦ πρόσωπο τοῦ Ὑιοῦ μου καὶ Θεοῦ μας. Τὰ δάκρυά σας τὰ κρατῶ ἐγὼ ὥς θησαυρό ἀδαπάνητο καὶ τὰ μεταφέρω στὸν θρόνο τῆς μεγαλοσύνης Του».

Αὕτη εἶναι γιὰ μᾶς ἡ Παναγία μας: τὸ λιμάνι τὸ ἀπάνεμο. Ἡ ἀπάντηση στὰ μεγάλα “γιατί” τῆς δοκιμασίας μας. Ἡ λύση σέ προβλήματα, πού συχνά μοιάζουν δυσανάλογα τῶν δυνάμεών μας. Ἡ μεγάλη ἀγκαλιά πού μᾶς ὑποδέχεται ὥς πεσόντες καὶ ὥς θρηνοῦντες. Ἡ Χάρις πού μετατρέπει τὴν πτώση μας σέ ἀνάσταση καὶ τὴν λύπη μας σέ χαρὰ ἀνεκκλάλητη. Ἡ δύναμη μεταβολῆς τῶν πικρῶν δακρύων μας σέ δάκρυα δύναμης, δάκρυα ἐμπιστοσύνης στὸν Θεό, δάκρυα τῆς δυναμικῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ στὴν ζωὴ μας, δάκρυα μιᾶς βιωματικῆς ἐμπειρίας πού πάντοτε θά μᾶς κηρύττει ὅτι αὕτη εἶναι Μητέρα πού πρεσβεύει καὶ μεσιτεύει, πού προστατεύει καὶ διαφυλάττει.

Ἄς ἀξιωθοῦμε, λοιπόν, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, μέσῳ τῶν παρακλήσεων καὶ τῶν ἱκεσιῶν μας σήμερα, ἀλλὰ καὶ κάθε Παρασκευὴ αὐτῆς τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, νά βιώσουμε τὴν παρουσία Της καὶ νά γευθοῦμε τὴν μεσιτεία Της, ὥστε νά καταστεῖ γιὰ ὅλους ἐμᾶς καὶ γιὰ τὸν καθέναν προσωπικά, ἡ ἀνάκληση καὶ ἡ λύτρωση. Ἀμήν.

Υδωρ τό ζῶν

«Χαῖρε, θάλασσα ποντίσασα Φαραώ τόν νοητόν·
χαῖρε, πέτρα ἡ ποτίσασα τούς διψῶντας τήν ζωήν».

Δύο γεγονότα ἀπό τήν ἱστορία τοῦ περιούσιου λαοῦ τοῦ Θεοῦ προβάλλει σήμερα ὁ ἱερός ὕμνογράφος, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, καί τά συσχετίζει μέ τό πρόσωπο τῆς Παναγίας Μητέρας τοῦ Κυρίου μας.

Δύο γεγονότα, τά ὅποια εἶναι ἄμεσα συνυφασμένα μέ τό ὑδάτινο στοιχεῖο. Τό πρῶτο ἀφορᾷ στήν θαυμαστή διέλευση τοῦ Ἰσραήλ μέσω τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης, διὰ τῆς ὁποίας, ὁ περιούσιος λαός τοῦ Θεοῦ πέρασε ἀπό τήν γῆ τῆς Αἰγύπτου στήν γῆ τῆς Ἐπαγγελίας, ἀπό τήν δουλεία στήν ἐλευθερία, ἀπό τό σκοτάδι στό φῶς. Διὰ τῆς ράβδου τοῦ Μωυσέως, ἡ θάλασσα ἐκείνη ἔγινε, γιά μέν τούς Ἰσραηλίτες, διέξοδος καί ἀτραπός πρὸς τήν ζωή, γιά δέ τούς Αἰγυπτίους, φυλακή καί ἀτραπός πρὸς τόν θάνατο. Τί παράξενο! Τό ἴδιο θαῦμα ἀποβαίνει, γιά τούς ἰκέτες τῆς Θείας βοήθειας Ἰσραηλίτες, αἰτία ἀναγέννησης, ἐνῶ γιά τούς ἀλαζόνες Αἰγυπτίους, αἰτία ὀλοκληρωτικῆς καταστροφῆς.

Ἐνώπιον τοῦ θαύματος μένει ἐκστατικός καί ὁ ἱερός ὕμνο-

γράφος. Ἀμέσως ὅμως ὁ φωτισμένος του νοῦς διακρίνει πίσω ἀπό τό γεγονός τῆς Βίβλου ἓνα μεγαλύτερο θαῦμα, ταυτισμένο μέ ἓνα πρόσωπο. Τότε ἦταν ἡ Ἐρυθρά Θάλασσα πού καταπόντισε τόν ἀλαζόνα Φαραώ. Σήμερα, ὡς θάλασσα στέκει ἡ Παναγία μας, πού κάθε στιγμή καταποντίζει μυστικῶς τόν νοητό Φαραώ. Καί ποιός εἶναι, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, ὁ νοητός Φαραώ;

Εἶναι ὁ Διάβολος, πού πάντοτε καταδιώκει τόν ἄνθρωπο.

Εἶναι ὁ Διάβολος πού πάντοτε ἐπιθυμεῖ, ὁ ἄνθρωπος νά εἶναι αἰχμάλωτος στήν χώρα τῶν παθῶν του.

Εἶναι ὁ Διάβολος πού στερεῖ ἀπό τόν ἄνθρωπο τόν ὀρίζοντα τῆς αἰωνιότητος καί τόν περιορίζει στά ὅρια μιᾶς ἀπλῆς ἐπιβίωσης, δοῦλο τῆς κατανάλωσης καί στερημένο ἀπό τήν προσδοκία καί τήν λαχτάρα τοῦ παραδείσου.

Πανίσχυρος βρέθηκε αὐτός, ὁ νοητός Φαραώ, πανίσχυρος ὅπως καί ὁ ἱστορικός Φαραώ τῆς Αἰγύπτου. Ἦλθε, ὅμως, τό πλήρωμα τοῦ χρόνου καί ἀνέτειλε στήν γῆ ὁ νοητός ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, ὁ σαρκωθείς Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ, γιά νά μᾶς ἐλευθερώσει ἀπό τήν τυραννία τοῦ διαβόλου καί νά διανοίξει ὁδὸ μετάβασης ἀπό τήν γῆ στόν οὐρανό, ἀπό τόν θάνατο στήν ζωή, ἀπό τό ψέμα στήν ἀλήθεια, ἀπό τό μίσος στήν ἀγάπη, ἀπό τά πρόσκαιρα καί τά ἐφήμερα στά αἰώνια καί παντοτινά. Καί, ὦ τοῦ θαύματος! Ἡ ὁδός αὐτή τῆς σωτηρίας γιά τοὺς ἀνθρώπους μετατράπηκε σέ ἄβυσσο καί νοητό βάραθρο γιά τόν θάνατο, ὁ ὁποῖος «θανάτῳ ἐπατήθη».

Γνωρίζετε, ἀδελφοί μου, πῶς ἡ σύνδεση τῆς Παναγίας μας μέ τά γεγονότα τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης εἶναι συχνή στήν

ὕμνωδία τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὁ Μωυσῆς παραλληλίζεται μέ τόν Ἀρχάγγελο Γαβριήλ, καθώς καί οἱ δύο ὑπηρετοῦν τό θαῦμα. Ἡ «ἄβρόχοις ποσί» διέλευσις τῶν Ἰσραηλιτῶν παραλληλίζεται μέ τήν ἄσπορο σύλληψη τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἐπιναφορά τῆς θαλάσσης στήν ἀρχική της κατάσταση μετά τήν διάνοιξή της, γιά νά διαβεῖ ὁ λαός τοῦ Θεοῦ, παραλληλίζεται μέ τήν ἀειπαρθενία τῆς Παναγίας μετά τήν γέννηση τοῦ Ἐμμανουήλ¹. Ἔτσι καί σήμερα, ἡ Παναγία μας ταυτίζεται μέ τήν Ἐρυθρά Θάλασσα, πού καταπόντισε τόν νοητό Φαραώ. Μέ ποιόν τρόπο; Μέ τήν συμμετοχή Της στό σχέδιο τῆς Θείας Ἐνανθρωπήσεως. Χάρις σ' Ἐκείνη, ὁ Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ ἔλαβε τήν ἀνθρώπινη φύση. Χάρις σ' Ἐκείνη, ὁ Θεός ὕλοποίησε τό σχέδιό Του. Ἕνας ἄνθρωπος, ἡ Μαρία, βρέθηκε ἄξια νά καταστεῖ Μητέρα τοῦ Ἀναρχοῦ Θεοῦ. Αὐτό ψάλαμε πρίν ἀπό λίγες μέρες κατά τήν ἐορτή τοῦ Εὐαγγελισμοῦ:

«Ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ Υἱός τῆς Παρθένου γίνεται».

Ἡ συμμετοχή Της στό μέγα μυστήριο ὀδηγεῖ τήν ἀνθρώπινη φύση στήν θέωση. Ἡ ὀλοκληρωτική Της ἀφοσίωση στό θέ-

1. «Ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ Θαλάσσῃ τῆς ἀπειρογάμου Νύμφης εἰκῶν διεγράφη ποτέ. Ἐκεῖ Μωϋσῆς διαιρέτης τοῦ ὕδατος, ἐνθάδε Γαβριήλ ὑπηρέτης τοῦ θαύματος· τότε τόν βυθόν ἐπέξευσεν ἀβρόχως, Ἰσραήλ, νῦν δέ τόν Χριστόν ἐγέννησεν ἀσπόρως ἡ Παρθένος· ἡ θάλασσα μετά τήν πάροδον τοῦ Ἰσραήλ, ἔμεινεν ἄβατος, ἡ ἄμεμπτος μετά τήν κύησιν τοῦ Ἐμμανουήλ, ἔμεινεν ἄφθορος, ὁ ὢν καί προῶν, καί φανείς ὡς ἄνθρωπος, Θεός ἐλέησον ἡμᾶς». Δογματικόν Θεοτοκίον, (Ἦχος πλάγιος τοῦ Α΄).

λημα τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ αἰτία γιά νά χαριστεῖ καί πάλι ἀπλόχερα στό ἀνθρώπινο γένος ἡ σωτηρία. Αὐτά συνιστοῦν τό μεγαλεῖο τοῦ προσώπου Της, αὐτά συνιστοῦν συγχρόνως καί τήν κατάπτωση τοῦ θανάτου.

Ἡ ζωή μας ὅλη, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, ὁμοιάζει μέ τά γεγονότα ἐκεῖνα. Στεκόμαστε συχνά ἀμήχανοι καί ἀνήμεροιστήν ὄχθη μιᾶς προσωπικῆς Ἐρυθρᾶς Θάλασσας. Μπροστά μας ἔνα φουρτουνιασμένο πέλαγος, πού οἱ δυνάμεις μας δέν ἀρκοῦν νά τό διαβοῦμε. Πίσω μας οἱ ὑποὺλες ἐπιθέσεις τῶν πειρασμῶν τοῦ Διαβόλου, πού συχνά μοιάζουν ἀνίκητες. Τήν ἀπελπισία τῶν Ἰσραηλιτῶν τήν γνωρίζουμε ἀπό προσωπική πείρα. Τόν πανικό τους μπροστά στό πλήρες ἀδιέξοδο τό βιώνουμε συχνά.

Εἶναι ἀκριβῶς ἡ στιγμή πού συντελεῖται τό θαῦμα. Τότε, ἡ ράβδος τοῦ Μωυσέως διάνοιξε τά ὕδατα. Σήμερα καί γιά πάντα, ἡ Χάρη τῆς Παναγίας Παρθένου διανοίγει τά σκότη τῶν συνεπειῶν τῆς πτώσεως καί κάνει ἐκ νέου ὁρατή τήν πύλη τοῦ Παραδείσου. Μέ τήν δική Της συμβολή, ἡ ἀρχέγονη σχέση Θεοῦ καί ἀνθρώπων ἀποκαθίσταται καί ὁ καθένας ἀπό μᾶς ἔχει τήν δυνατότητα νά γευτεῖ τήν γλυκύτητα μιᾶς νέας σχέσης μέ τόν Ἐπουράνιο Πατέρα, ἀρκεῖ νά ἀγαπήσει τόν Υἱό τῆς Παρθένου μέ ὅλη τήν δύναμη τῆς καρδιᾶς του καί νά Τόν πιστέψει μέ ὅλη τήν θέρμη τῆς ψυχῆς του, ἀφιερώνοντάς Του ὁλόκληρη τήν ὑπαρξή του.

Τό νερό ἀποτελεῖ τό κυρίαρχο στοιχεῖο τοῦ προηγούμενου θαυμαστοῦ γεγονότος, στό ὁποῖο ἀναφέρεται ὁ ἱερός ὕμνογράφος. Τό νερό κυριαρχεῖ καί στό ἐπόμενο γεγονός:

«Χαῖρε, πέτρα ἡ ποτίσασα τοὺς διψῶντας τὴν ζωὴν».

Ἡ δεύτερη αὐτὴ εἰκόνα προέρχεται καὶ πάλι ἀπὸ τὸ περιστατικό τῆς δίψας πού βασάνιζε τὸν λαὸ τοῦ Ἰσραήλ. Ὁ Μωϋσῆς ἀνέλαβε καὶ πάλι τὸ ἱερό καθῆκον νὰ τὸν περισώσει. Χτυπάει μὲ τὸ ραβδί του τὴν πέτρα καὶ τότε ρεεῖ ἄφθονο νερό, γιὰ νὰ ξεδιψάσει ὁ περιούσιος λαός.

Μέ αὐτὴν τὴν ζωηφόρο πέτρα, «τὴν ποτίσασα τοὺς διψῶντας τὴν ζωὴν», παρομοιάζει ὁ ὕμνογράφος τὴν Παναγία μας. Τί βασανιστικότερο γιὰ τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὴν δίψα γιὰ νερό; Καί τί βασανιστικότερο γιὰ τὴν ἀνθρώπινη ψυχὴ ἀπὸ τὴν δίψα γιὰ ζωὴ, δίψα γιὰ ἀλήθεια, δίψα γιὰ ἀγάπη, δίψα γιὰ συγχώρεση; Καί, κυρίως, τί βασανιστικότερο γιὰ τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὴν δίψα γιὰ κοινωνία μὲ τὸν Δημιουργὸ καὶ Πατέρα του; Τί ἄλλο ἀποκαλύπτουν τὰ μίση καὶ οἱ θηριωδίες τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς μας ἀπὸ τὴν ἐπώδυνη αὐτὴ δίψα; Τί ἄλλο ἀποκαλύπτουν οἱ διαστροφές καὶ ἡ ἀπληστία τῆς κοινωνίας μας ἀπὸ τὴν δίψα γιὰ γαλήνη καὶ ἄνωθεν παρηγορία; Τό βλέπουμε, τό νιώθουμε: Δέν μᾶς ἀρκοῦν οἱ μικρές καὶ λίγες χαρές αὐτοῦ τοῦ κόσμου. Δέν εἴμαστε πλασμένοι μόνο γιὰ τὰ γήινα. Δέν μπορεῖ νὰ γεμίσουν τὴν ψυχὴ μας τὰ ξυλοκέρατα τῶν ὑλικῶν πραγμάτων. Διψᾶμε καὶ ψάχνουμε. Μόνο πού, πολλές φορές, ἡ ἀπελπισία μᾶς ὁδηγεῖ σέ φρέατα συντετριμμένα καὶ σέ πηγές ἐπικίνδυνες, πού μετὰ τὴν προσωρινὴ ἀνακούφιση πού προσφέρουν, μᾶς ἀφήνουν πιὸ διψασμένους καὶ πιὸ καταβεβλημένους ἀπὸ πρὶν.

Ἔρχεται, ὅμως, σήμερα ὁ ἱερός ὕμνογράφος καὶ μᾶς ὁδηγεῖ στὴν ἀσφαλῆ καὶ πλούσια πέτρα, τὴν πηγὴ τῆς ζωῆς, τὴν

Μητέρα τοῦ Θεοῦ. Πέτρα ἔλλογη, πέτρα νοητή, πού μετα-
 τράπηκε ἀπό τό ἄγγιγμα τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ σέ δεξαμε-
 νή λυτρώσεως, ἀπό τήν ὁποία ὁ καθένας ἀπό μᾶς καλεῖται
 νά ἀντλήσει «ὔδωρ ἀλλόμενον εἰς ζωὴν αἰώνιον»². Ἡ πίστη
 στήν Παναγία ὡς Θεοτόκο μεταβάλλει καί τήν δική μας ξη-
 ρότητα σέ πηγὴ ζωῆς. Ὑποδεχόμαστε διὰ τῆς πίστεως τό
 ὔδωρ τῆς ζωῆς, τόν ἴδιο τόν Χριστό καί βλέπουμε νά ρέουν
 ἀπό τά βάθη τῆς ὑπαρξῆς μας «ποταμοὶ ὕδατος ζῶντος»³,
 καθιστώντας μας πνευματοφόρους, φωτεινοὺς, εἰρηνικοὺς,
 πράους, γαλήνιους. Προσκυνοῦμε καί δοξολογοῦμε τήν Πα-
 ναγία μας ὡς πέτρα ζωῆς καί γινόμαστε, διὰ τῆς Χάριτος τοῦ
 Υἱοῦ Τῆς, καί ἐμεῖς μέ τήν σειρά μας, πέτρες ποτισμοῦ καί
 ἀνακούφισης τῶν συνανθρώπων μας.

Ὁ ἄνθρωπος πού θά σβήσῃ τήν πνευματικὴ του δίψα
 ἀντλώντας ὔδωρ ζωῆς ἀπὸ τήν δεξαμενὴ τῆς Θείας Χάριτος,
 ἀναγνωρίζει καί ἀποστρέφεται τίς πηγές τῆς πλάνης. Δέν
 ἀμφιταλαντεύεται μεταξὺ ἀλήθειας καί ψεύδους. Δέν προσ-
 δοκᾷ οὐτοπικὲς λύσεις ἀπὸ τίς πλανερές ὑποσχέσεις τῶν
 ἰσχυρῶν τοῦ κόσμου τούτου. Στρέφει πάντοτε τό βλέμμα του
 στόν οὐρανὸ καί ἐκεῖ ἀναζητᾷ τήν ἐλπίδα, τήν στήριξη καί
 τήν σωτηρία.

Ἐκεῖνος πού καταφεύγει στήν Θεοτόκο ὡς σέ πέτρα πού
 ποτίζει ὅσους διψοῦν γιὰ ζωὴ, προγεύεται τό πεντακάθαρο

2. Ἰω. 4,14.

3. Ἰω. 7,38.

καί κρυστάλλινο νερό τῆς Χάριτος τοῦ Παραδείσου, ὄντας ἀκόμη στήν γῆ. Ἐνώπιόν μας καί σήμερα ἡ Παναγία μας, ὡς Ὁδηγήτρια, μᾶς δείχνει τόν Υἱόν Της καί μᾶς ἀπευθύνει ἕνα διαφορετικό «πίετε ἐξ Αὐτοῦ πάντες».

Νά, λοιπόν, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, γιατί εἶναι πράγματι θεσπέσιες καί οἱ δύο εἰκόνες πού σήμερα, νοερά, ὁ ἱερός χρωστήρας τοῦ ὕμνογράφου ἀπεικονίζει ἐνώπιόν μας. «Θάλασσα ἡ ποντίσσα Φαραώ τόν νοητόν» καί «Πέτρα ἡ ποτίσσα τούς διψῶντας τήν ζωήν» εἶναι ἡ Παναγία μας, ὁ γλυκασμός τῶν πικρῶν μας δακρῶν, πού σήμερα διαλύονται στούς ποταμούς τῶν γλυκῶν ὑδάτων τοῦ θαύματος. Θυμόμαστε ξανά τό θαῦμα αὐτό, ἀτενίζοντάς Την στήν εἴσοδο τοῦ ναοῦ μας νά μᾶς ὑποδέχεται καί νά κρατᾷ στά χέρια Της «τό ζῶν ὕδωρ».

Μή λησμονήσουμε ποτέ αὐτές τίς δύο ιδιότητες τῆς Παναγίας μας. Μήν λησμονήσουμε ποτέ τήν πανανθρώπινη καί διαχρονική προσφορά Της. Κάθε φορά πού ὁ «νοητός Φαραώ» τῶν πειρασμῶν καί τῆς ἀπόγνωσης μᾶς καταδιώκει, στέκει Ἐκείνη ὡς καταποντισμός δικός του καί σωτηρία δική μας. Κάθε φορά πού ἡ ψυχή μας καθίσταται ἔρημος, μέ τίς δυνάμεις μας ἀπονεκρωμένες καί τήν χαρά μας χαμένη, μέ τόν καύσωνα τῶν δυσκολιῶν νά μᾶς ἐξαντλεῖ καί τήν ἄμμο τῶν πειρασμῶν νά μᾶς πνίγει, στέκει Ἐκείνη ὡς ἀκένωτος πηγὴ πνευματικοῦ χορτασμοῦ καί ὡς ἀνεξάντλητο ἀπόθεμα ὑπαρξιακῆς ἀναζωογόνησης.

Ἄς ἀναχωρήσουμε, λοιπόν, ἀπό αὐτήν τήν τόσο κατανυκτική ἱερή Ἀκολουθία ἔχοντας πάντοτε στήν θύμησή μας τήν

ἐλπίδα τῆς ἰσχυρῆς μεσιτείας Τῆς, τὴν βεβαιότητα τῆς κρα-
ταιᾶς προστασίας Τῆς καὶ τὴν γλυκύτητα τῆς μητρικῆς ἀγκά-
λης Τῆς καὶ ὅς Τῆς ἀπευθύνουμε σέ ὅλη μας τὴν ζωὴ τό
«χαῖρε» τῆς θερμότατης πίστεως καὶ τῆς βαθύτατης εὐγνωμο-
σύνης μας.

Ἀμήν.

Μητέρα ἀλήθειας καί ἐλευθερίας

«Χαῖρε, κυοφοροῦσα ὁδηγόν πλανωμένοις, χαῖρε, ἀπογεννῶσα λυτρωτὴν αἰχμαλώτοις».

Στό διάβα τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας, σεβαστὴ Γερόντισσα καὶ ἀγαπητοὶ μου ἀδελφοί, ὁ ἄνθρωπος πόθησε ἰδιαίτερα νὰ ἀνακαλύψει τὴν ἀλήθεια καὶ νὰ ἀπολαύσει τὴν ἐλευθερία. Διότι αὐτό οὐσιαστικά διακρίνει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ ὀλόκληρη τὴν κτίση· ὅτι, δηλαδή, κάνοντας χρῆση τῆς ἐλευθερίας του, μπορεῖ νὰ ἔχει κοινωνία μὲ τὴν ἀλήθεια.

Γι' αὐτό καὶ ὁ ἱερός Ὑμνογράφος σήμερα – καὶ μαζί μὲ ἐκεῖνον καὶ ὅλοι ἐμεῖς –, μὲ τρόπο ποιητικότατο, ἀπευθυνόμενος πρὸς τὴν Παναγία, Τὴν εὐχαριστεῖ, λέγοντας:

«Χαῖρε, κυοφοροῦσα ὁδηγόν πλανωμένοις» – χαῖρε δηλαδή ἐσύ, πού κυοφόρησες στά παρθενικά σου σπλάχνα τὸν Ὁδηγό γιὰ ὅλους ἐμᾶς τοὺς πλανομένους –, «Χαῖρε, ἀπογεννῶσα λυτρωτὴν αἰχμαλώτοις», χαῖρε, δηλαδή ἐσύ, πού γέννησες τὸν Λυτρωτὴ γιὰ ὅλους ἐμᾶς τοὺς αἰχμαλώτους.

Ὅντως, ἀγαπητοὶ μου ἀδελφοί, εἴμαστε πλανημένοι καὶ

αἰχμάλωτοι. Πλανημένοι, διότι, ἂν καί διψᾶμε τήν ἀ-λήθεια, πού δέν εἶναι ἄλλο ἀπό αὐτό πού δέν καταργεῖ ἡ λήθη, δη-λαδὴ τό αἰώνιο καί τό ἄφθαρτο, πήραμε δρόμους λανθασμέ-νους, δρόμους πού ὁδηγοῦν στήν ματαιότητα καί στόν θάνα-το. Εἴμαστε ὅμως καί αἰχμάλωτοι. Ἀλήθεια, ποίου τυράννου; Τῆς φθορᾶς, τῶν ψυχοκτόνων παθῶν καί ἰδιαίτερα τοῦ θα-νάτου. Εἴμαστε αἰχμάλωτοι τῶν συνεπειῶν τῆς κακῆς χρήσης τῆς ἐλευθερίας μας. Βρεθήκαμε δέσμιοι τοῦ σκούτους στήν ἀνήλιαγη στοά τῆς πλάνης.

Καί ἔρχεται ἡ Παναγία μας νά κυοφορήσει στά σπλάχνα Της τήν ἴδια τήν Ἀλήθεια, ἀλλά καί τήν διέξοδο πρός αὐτήν, καλώντας μας νά κάνουμε τώρα σωστή χρήση τῆς ἐλευθερίας μας καί νά ἐπιτύχουμε τήν ἀναμόρφωση τοῦ ἀρχαίου κάλ-λους¹. Τί ἐννοῶ; Τίποτε περισσότερο, ἀδελφοί μου, ἀπό αὐτό πού διακήρυξε ὁ ἴδιος ὁ Κύριός μας γιά τόν ἑαυτό Του:

«Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδός καί ἡ ἀλήθεια καί ἡ ζωή»².

Γιά τόν κόσμο, ἀλήθεια εἶναι τά πορίσματα τῶν ἐπιστημῶν, ἕνα θρησκευτικό ἢ ἕνα φιλοσοφικό σύστημα. Ὅλα αὐτά συ-χνά ἐμπεριέχουν μέρος τῆς ἀλήθειας. Μιάς ἀλήθειας, ὅμως, συνήθως διανοητικῆς, μιᾶς ἀλήθειας ὑπολογισμῶν καί θεω-ρητικῶν κατασκευῶν, ἡ ὁποία δέν μπορεῖ νά καταπραῖνει

1. Πρβλ. «Ὁ πάλαι μὲν ἐκ μή ὄντων πλάσας με, καί εἰκόνι σου θεία τι-μήσας, παραβάσει ἐντολῆς δέ πάλιν με ἐπιστρέψας εἰς γῆν ἐξ ἧς ἐλή-φθην, εἰς τό καθ' ὁμοίωσιν ἐπανάγαγε, τό ἀρχαῖον κάλλος ἀναμορ-φώσασθαι» (Β' Εὐλογητάριο Μνημοσύνου).

2. Ἰω. 14,6.

τήν βαθύτερη δίψα τοῦ ἀνθρώπου. Στήν πίστη μας ὅμως, ἡ ὁδός καί ἡ ἀλήθεια, ἡ πλήρης ἀλήθεια, συμπυκνώνονται σέ ἓνα Πρόσωπο, τό Πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ Ὅποῖος μᾶς καλεῖ νά ἐνωθοῦμε μαζί Του. Νά γίνουμε δηλαδή, ὄχι ἀπλοί παρατηρητές τῆς ἀλήθειας, ἀλλά μέρος τῆς ἀλήθειας, μέλος τοῦ δικοῦ Του Σώματος. Νά γνωρίσουμε καί νά μετᾶσχουμε σέ αὐτό πού ὁ νοῦς δέν εἶναι δυνατόν νά προσεγγίσει, σέ αὐτό πού τό κατανοεῖ ὀλόκληρη ἡ ὑπαρξη διά τῆς πίστεως. Αὐτός εἶναι ὁ δρόμος πρός τήν μία, ἀδιάψευστη καί αἰώνια ἀλήθεια: Πώς ὁ Θεός εἶναι Πατέρας καί πώς τόσο πολύ ἀγάπησε τόν κόσμο, «ὥστε τόν υἱόν αὐτοῦ τόν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτόν μή ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον»³.

Αὐτή εἶναι ἡ ἀλήθεια, ἡ μέγιστη ἀλήθεια, αὐτή, ἀπό τήν ὁποία πηγάζουν ὅλες οἱ ἄλλες ἀλήθειες τοῦ κόσμου τούτου: «Ὁ Θεός ἀγάπη ἐστὶ»⁴. Μία ἀγάπη, πού ἀπευθύνεται σ' ὅλον τόν κόσμο καί πρός ὅλους τούς ἀνθρώπους. Μία ἀγάπη τόσο δυνατή καί ἀληθινή, πού ἔφτασε στό ὑψιστο σημεῖο τῆς ταπείνωσης, τῆς κένωσης, τῆς θυσίας, τῆς ὀλοκληρωτικῆς προσφορᾶς.

Πίσω ἀπό κάθε ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ κρύβεται ἡ ἀγάπη Του. Ὅλοκληρη ἡ δημιουργία ἀποτελεῖ ἔκφραση τῆς ἀγάπης Του. Τίποτε δέν εἶναι τυχαῖο, τίποτε δέν βρίσκεται ἔξω ἀπό τήν ἀγαπητική Του μέριμνα. Γιά τούς ἰσχυροὺς τοῦ κόσμου τούτου, δόξα εἶναι οἱ νίκες καί τά κατορθώματά τους. Γιά τόν

3. Ἰω. 3,16.

4. Α' Ἰω. 4,8.

Θεό, ὅμως, δόξα εἶναι ἡ φανέρωση τῆς ἀγάπης Του, ὅπως εὐστοχα τονίζει ὁ ἱερός Ὑμνωδός λέγοντας:

«Οἱ οὐρανοί διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ, ποίησιν δέ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τό στερέωμα»⁵.

Καί ἡ ὑψηλότερη δόξα τοῦ Θεοῦ, ὅπως φανερώνεται μέσα στήν Δημιουργία, εἶναι ἡ δική μας δημιουργία, ἀλλά καί ἡ δική μας ἀναδημιουργία, διά τοῦ σωτηριώδους Πάθους Του καί διά τῆς Ἀναστάσεώς Του. Ὁ ἄνθρωπος ἀποτελεῖ τήν κορωνίδα τῆς Δημιουργίας ὡς εἰκόνα Θεοῦ. Καί σέ τί συνίσταται αὕτη ἡ εἰκόνα; Ὅλοι οἱ Πατέρες συμφωνοῦν πῶς τό βασικό, τό θεμελιῶδες γνώρισμα τοῦ κατ' εἰκόνα εἶναι τό αὐτεξούσιο, ἡ ἐλευθερία του. Ἐλευθερία ὡς πρὸς τί; Ἐλευθερία νά ἐπιλέξει τόν ἴδιο τρόπο ὑπαρξῆς μέ τόν Δημιουργό του, ἐλευθερία νά ἀγαπήσει τόν Πλάστη του καί νά ἐνωθεῖ μέ τήν ἀγάπη Του. Γι' αὕτη τήν ἀγάπη μᾶς κάλεσε ὁ Δημιουργός, σέ αὕτη τήν ἀγάπη μᾶς κάλεσε ὁ Χριστός μας:

«Καθὼς ἠγάπησέ με ὁ πατήρ, καὶ γὰρ ἠγάπησα ὑμᾶς· μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ»⁶.

Ἀπό τήν μέγιστη λοιπόν ἀλήθεια, τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, πηγάζει καί ἡ δική μας ἀλήθεια: Εἴμαστε πλάσματα τοῦ κόσμου, ἔχοντας τό σῶμα μας ὡς ὁρατό στοιχεῖο. Ἀνήκουμε ὅμως σέ ἕναν ἐπουράνιο, ἕναν πνευματικό κόσμο, ὅπου βασιλεύει ἡ ἀλήθεια τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, ἔχοντας τήν ψυχή

5. Ψαλμ. 18,2.

6. Ἰω. 15,9.

μας, ως στοιχειό άόρατο. Ο άνθρωπος πλάστηκε πολίτης τής βασιλείας τής αγάπης. Είναι στήν φύση του νά αγαπά⁷.

Μέχρι τήν ένανθρώπηση τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ, ό πτωτικός άνθρωπος στερήθηκε τήν δυνατότητα νά άπεγκλωβιστεῖ άπό τά δεινά τής πρώτης άμαρτίας καί νά έπιστρέψει στήν φυσική του κατάσταση. Τό αὐτεξούσιό του παρέμεινε, μόνο πού έγκλωβίστηκε στήν επίγεια πτωτική ζωή. Η έλευθερία του έγινε περισσότερο πρόξενος ασύλληπτων καταστροφών καί κτηνωδίας, παρά παράγοντας βελτίωσης τής ύπαρξής του. Όμως, ό έρχομός τοῦ Χριστοῦ στήν γή θεμελίωσε ξανά αὐτή τήν δυνατότητα. Αυτό τό νόημα έχει ό υπέροχος στίχος τοῦ Άκαθίστου:

«Χαῖρε, τοῦ πεσόντος Ἀδάμ ή ανάκλησις,
χαῖρε, τῶν δακρύων τής Εὔας ή λύτρωσις».

Η Παναγία στό πρόσωπό Της έδειξε ότι όλη ή ανθρωπότητα, ό κάθε Ἀδάμ καί ή κάθε Εὔα, μπορούμε νά επιλέξουμε τήν ανάκληση άπό τήν πτώση. Όλοι οί άπόγονοι τοῦ Ἀδάμ, μετά τήν πτώση, κράτησαν αὐτόν τόν πόθο για αλήθεια καί έλευθερία. Μέ ζήλο ό άνθρωπος αναζήτησε τήν αλήθεια. Όλα τά κορυφαία ανθρώπινα πνεύματα συνέγραψαν μυριάδες συγγράμματα έρευνας τοῦ κόσμου, μέ σκοπό νά βροῦν τί είναι εκείνο πού συνδέει όλα τά δημιουργήματα, τί τά συγκροτεῖ, ποιοί είναι οί νόμοι πού ένοποιοῦν τό σύμπαν. Οί Προ-

7. Πρβλ. «Οὔτοι συνέχθιν, αλλά συμφιλεῖν ἔφυν.» Γεννήθηκα για ν' αγαπῶ, όχι για νά μισῶ. (Σοφοκλῆς, Ἀντιγόνη)

σωκρατικοί μίλησαν για τὰ τέσσερα στοιχεῖα, ὁ Νεύτων μίλησε γιὰ τὴν βαρύτητα, ὁ Αἰνστάιν γιὰ τὴν θεωρία τῆς σχετικότητας καὶ ὁ φυσικός Ζόμερφιλντ γιὰ τὴν Κβαντομηχανική. Τό ἴδιο συνέβη γιὰ τὴν ἀγωνία τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἀνακαλύψει τὸν βασικὸ νόμο πού διέπει τίς ἀνθρώπινες σχέσεις: Ἄλλοτε ἀναζητήθηκε στὴν ἀθηναϊκὴ δημοκρατία, ἄλλοτε στὴν πάλη τῶν τάξεων καὶ ἄλλοτε στοὺς νόμους τῆς ἀγορᾶς.

Τό ἴδιο συνέβη καὶ μέ τὴν νοσταλγία τῆς ἐλευθερίας. Σέ κάθε ἐποχὴ ὁ ἄνθρωπος πόθησε, ὑπερασπίστηκε, θυσιάστηκε γιὰ τὴν ἐλευθερία του. Ποταμοὶ αἵματος ἔχουν προσφερθεῖ σέ κάθε σελίδα τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας γιὰ νὰ ζήσει ὁ ἄνθρωπος ἐλεύθερος, μακριὰ ἀπὸ κάθε μορφὴ δουλείας καὶ αἰχμαλωσίας. Ἐπὶ αἰῶνες ψάχνει ὁ ἄνθρωπος τρόπους νὰ ἀνακτήσει τὴν ἐλευθερία του.

Ὅμως, αὐτὲς οἱ δωρεές ἐγίναν γιὰ τὸν πτωτικὸ ἄνθρωπο οἱ αἰτίες τῆς τραγωδίας του. Κάθε ἀπάντηση πού βρίσκει ὁ ἄνθρωπος παρατηρώντας τὴν Κτίση, γεννᾷ καινούργια ἐρωτήματα. Ἡ ἀλήθεια διαρκῶς διαφεύγει καὶ ὁ ἄνθρωπος μοιᾶζει νὰ κυνηγᾷ μία χίμαιρα. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐλευθερία πού συχνά μέ θυσίες καὶ αἷμα ἀποκτᾷ, σύντομα δίνει τὴν θέση της σέ μία νέα τυραννία.

Γιατί ὅλα αὐτά; Ἴσως διότι ὁ ἄνθρωπος, ἀποκομμένος ἀπὸ τὴν ζωὴ τοῦ Παραδείσου, ἀναζήτησε ἀπαντήσεις καὶ λύσεις σέ ἕναν κόσμο θανάτου. Ἐκανε κακὴ χρῆση τῆς ἐλευθερίας πού τοῦ δώρισε ὁ Θεός καὶ ἀρνήθηκε τὴν ἀγάπη Του. Ἐπέλεξε τὸν δρόμο τῆς αὐτάρκειας, τῆς ἀποστασίας, τῆς ἀπομάκρυνσης ἀπὸ τὴν πηγὴ τῆς ζωῆς, ὕψωσε τό τεῖχος τῆς ἀρνήσεως καὶ τό-

τε ἐγκλωβίστηκε στήν ἁμαρτία, αἰχμαλωτίστηκε ἀπό τόν διάβολο καί ὑποδουλώθηκε στόν θάνατο καί στήν φθορά. Χωρίς Θεό, ὁ νοῦς μένει σκοτισμένος καί βλέπει μόνο τά ὁρατά. Τά παρατηρεῖ, τά ἀναλύει, τά ταξινομεῖ, ἀλλά δέν τά κατανοεῖ. Δέν κατανοεῖ τούς λόγους τους, τήν αἰτία καί τόν σκοπό τῆς ὑπαρξῆς τους. Γι' αὐτό λέμε, πώς μέ τήν πτώση, ὁ ἄνθρωπος, ἐκτός ἀπό τήν ἐλευθερία του, ἔχασε καί τήν λογική του, τό ἄλλο σπουδαῖο χαρακτηριστικό τοῦ «κατ' εἰκόνα».

«Χαῖρε, κυοφοροῦσα ὁδηγόν πλανωμένοις, χαῖρε, ἀπογεννώσα λυτρωτήν αἰχμαλώτοις».

Μόνον ἂν συνειδητοποιήσῃ ὁ ἄνθρωπος τό μέγεθος καί τήν τραγωδία τῆς πτώσης του, θά ἐκτιμήσῃ τόν θρίαμβο πού ἐκφράζει αὐτός ὁ στίχος. Ἡ Παναγία κυοφορεῖ στά σπλάχνα Τῆς Ἐκεῖνον πού δέν «ἀπεστράφη τό πλάσμα του εἰς τέλος»⁸. Ἐκεῖνον πού ἀναζήτησε τόν ἄνθρωπο καί πρίν ἀπό τήν ἐνσάρκωσή Του. Ἀπέστειλε προφῆτες, προέβαλε δικαίους κατὰ τήν εὐλογημένη περίοδο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, παρέδωκε τόν Νόμο Του στόν Μωυσῆ στό Ὅρος Σινᾶ. Καί ὅταν ἦρθε τό πλήρωμα τῶν καιρῶν, σαρκώθηκε.

Ἡ σάρκωση τοῦ δευτέρου προσώπου τῆς Ἀγίας Τριάδος ἀποτελεῖ τό μέγα γεγονός τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας, «τό μόνον καινόν ὑπό τόν ἥλιον»⁹. Ὁ ἄνθρωπος διακρίνει ξανά τόν

8. Λειτουργία Μ. Βασιλείου.

9. Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, *Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως*, ΕΠΕ 1,282.

δρόμο τῆς ἀλήθειας καί τῆς ἐλευθερίας του. Καί ἀποκορύφωμα αὐτῆς τῆς πνευματικῆς ἀπελευθέρωσης τοῦ ἀνθρώπου ὑπῆρξε ἡ σταυρική θυσία τοῦ Χριστοῦ μας.

Πάνω στό ἱκρίωμα τοῦ Γολγοθᾶ, ὁ μέγας ἀθῶος τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας ἀποκαλύπτει τό μέγεθος τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ Πατέρα γιά τό πεσμένο καί ταλαιπωρημένο πλάσμα Του. Μία ἀγάπη πού ἐλευθερώνει ξανά τόν ἄνθρωπο καί τοῦ δίνει τήν εὐκαιρία νά ὁλοκληρώσει τό «κατ' εἰκόνα» καί νά ὁδηγηθεῖ στό «καθ' ὁμοίωσιν».

Ἐκτίμησε ἄραγε ὁ ἄνθρωπος αὐτή τήν ἀγάπη; Ἐντόπισε τήν Πηγὴ τῆς ἀλήθειας; Προσανατόλισε σωστά τήν ἐλευθερία του, θεμελιώνοντας μία νέα σχέση μέ τόν Δημιουργό του; Δυστυχῶς, συνεχίζει νά καταφεύγει στό εὐκολο ψεῦδος, ἀντὶ νά ἀκολουθήσει τήν ἐπίπονη ἀλήθεια. Τί εἶναι ὅμως ἐκεῖνο πού κάνει τόσο δύσκολη τήν ἀλήθεια; Τί ἐμποδίζει μία παγκόσμια ἐπιστροφή στήν ὀλοφάνερη ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου; Κατά τούς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, παρά τήν εἴσοδο τοῦ ἀνθρώπου στήν ἐποχὴ τῆς ἀνακαινίσεως τῆς ἀνθρώπινης φύσεως διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, παραμένει ἡ ἔξη, ἡ ροπή, ἡ τάση πρὸς τήν ἁμαρτία. Ὁ ἄνθρωπος παραμένει ἐγκλωβισμένος στήν αὐτοθέωσή του καί προτιμᾷ τά ξυλοκέρατα τῶν ἐπιλογῶν του ἀπὸ τήν πλούσια τράπεζα τῆς πατρικῆς του οἰκίας. Δέν ἀποφασίζουμε, ἀδελφοί μου, νά μετανοήσουμε, δέν βρίσκουμε τό θάρρος νά ἀπαρνηθοῦμε ἐκεῖνα μέ τά ὁποῖα μάθαμε νά ζοῦμε: τήν ἐγωιστικὴ ζωὴ, τήν εὐκολὴ κατάρχιση, τήν ἔπαρση καί τήν καταφρόνηση τῶν ἄλλων. Συμβιβαστήκαμε σέ μία βολικὴ σιωπὴ καί δέν ὀρθώσαμε ἀνάστημα ἀπέναντι

στό ψευδος καί τήν ὑποκρισία. Προτιμήσαμε τόν ἔπαινο τῶν ἀνθρώπων ἀπό τήν εὐδοκία τοῦ Θεοῦ. Διότι στήν ἐποχή μας ἡ ἀλήθεια κοστίζει καί γιά νά τήν ἐκφράσεις καί γιά νά τήν βιώσεις καί γιά νά τήν ὑπερασπιστεῖς.

Γι' αὐτό, ἀπευθυνόμενοι σήμερα στήν Παναγία μας, θέλουμε νά Τήν παρακαλέσουμε νά μᾶς ἐνδυναμώνει πάντοτε στόν δρόμο τῆς ἀλήθειας, πού δέν εἶναι ἄλλος ἀπό τόν δρόμο τοῦ Υἱοῦ Τῆς καί Σωτήρα μας. Ὡς Ὁδηγήτρια στίς εἰκόνες Τῆς μᾶς δείχνει τόν Υἱό Τῆς καί μᾶς παροτρύνει Αὐτόν νά προτιμήσουμε. Χρειαζόμαστε ὅμως τήν μεσιτεία Τῆς, διότι ὁ δρόμος αὐτός ἀπαιτεῖ ἐπίπονη ἐσωτερική πάλη μέ τήν συνήθεια τῆς ἀμαρτίας, ἀλλά καί δύναμη γιά ρήξη μέ τόν κόσμο καί τίς μεθόδους του. Παρακαλοῦμε Αὐτήν πού δόθηκε ὀλόψυχα καί ἐλεύθερα στήν ἀλήθεια τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ, ὑπομένοντας ἀδιανόητες καταστάσεις γιά τήν κοινωνία τῆς ἐποχῆς Τῆς, ὑπερβαίνοντας ἀκόμη καί τήν ἀνθρώπινη λογική Τῆς, νά μᾶς κατευθύνει στόν δικό Τῆς δρόμο.

Πρέπει, ὅμως, νά Τήν παρακαλέσουμε νά μᾶς ἐνισχύει καί στόν δρόμο τῆς ἐν Χριστῷ ἐλευθερίας, τόν ὁποῖο ἐγγυᾶται ἡ γνήσια λατρευτική καί μυστηριακή ζωή τῆς Ἐκκλησίας. Διότι εἶναι ἀλήθεια πώς ὁ ἐθισμός στά τοῦ κόσμου, ἡ ἄνευ ὁρίων ἀναζήτηση τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν, ὁ ἐγκλωβισμός στόν μικροκοσμό μας, χωρίς χρόνο καί διάθεση γιά τόν διπλανό μας, εἶναι οἱ σύγχρονες μορφές δουλείας. Δουλείας πιό δύσκολης, πιό ὑπουλγής, πιό ἀθέατης ἀπ' ὅ,τι στό παρελθόν, διότι ὁ τύραννος εἶναι ὁ ἴδιος μας ὁ ἑαυτός.

Τό γνωρίζουν αὐτό οἱ ἄρχοντες τοῦ κόσμου τούτου. Γι'

αὐτό καί φροντίζουν νά μᾶς κολακεύουν, ἐμπλέκοντάς μας διαρκῶς σέ νέες ἀνάγκες, ἀποσκοπώντας στήν προσήλωση τοῦ νοῦ καί τῆς καρδιᾶς μας σέ μάταιες ἐνασχολήσεις καί ἀτέρμονες ὑποθέσεις. Ἡ αἰχμαλωσία τῆς ὑπαρξῆς μας στά ὕλικά πράγματα εἶναι τό μέσον τοῦ δικοῦ τους μάταιου πλουτισμοῦ, τῆς δικῆς τους μάταιης ἐξουσίας. Ὅταν χαθεῖ ἡ ἐνατένιση τῶν αἰωνίων, ἐπιστρατεύονται τά φθαρτά γιά νά κατευνάσουν τήν δίψα τῆς ψυχῆς. Μάταια ὅμως! Τίποτε γήινο δέν μπορεῖ νά χορτάσει τήν πείνα καί τήν δίψα τῶν ἐπουρανίων. Χωρίς, ὅμως, ἀπόφαση καί θερμή προσευχή γιά μετάνοια, ἡ θέληση ἀδυνατίζει, τό κριτήριο τοῦ σωστοῦ καί τοῦ λάθους χάνεται, τό εὐκόλο κέρδος γίνεται σκοπός ζωῆς, ἡ ἀνέλιξη στήν κοινωνική πυραμίδα γίνεται ἐμμονή. Τότε ἡ πίστη νεκρώνεται καί τίς ἀρετές ἀντικαθιστᾷ ἡ ἀκόρεστη μεταιοδοξία. Καί ὅταν ὁ ἄνθρωπος νεκρώσει τήν πίστη του, τότε χάνει τήν ἴδια τήν ἀνθρώπινη ιδιότητά του καί δέν διαφέρει σέ τίποτα ἀπό τά ὑπόλοιπα ὄντα τοῦ ζωικοῦ βασιλείου.

Γι' αὐτό, λοιπόν, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, ἄς ἐνώσουμε σήμερα τίς προσευχές μας ὅλοι μαζί πρός τήν Παναγία Μητέρα τοῦ Κυρίου μας. Νά Τήν εὐχαριστήσουμε, διότι ὄντως κυοφόρησε τήν ἀλήθεια καί γέννησε τήν ἐλευθερία. Καί ἄς Τῆς ζητήσουμε, τήν μέν ἀλήθεια νά τήν διατηρεῖ διαρκῶς ζωντανή στήν ψυχή μας, ἀποτυπώνοντας ἐκεῖ τήν εἰκόνα τοῦ Ὑιοῦ Τῆς Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τήν δέ ἐλευθερία νά μᾶς τήν ἀνανεώνει διαρκῶς, ἐνισχύοντάς μας στόν δρόμο τῆς μετανοίας, οὕτως ὥστε ἡ θέλησή μας, ἀπαλλαγμένη ἀπό τίς μάταιες ἐπιδιώξεις καί τίς φθαρτές ἡδονές τοῦ κόσμου τούτου, νά κατευθύνει

ολόκληρη τήν ὑπαρξή μας πρὸς συνάντησιν τοῦ σαρκωθέντος Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ.

Αὐτὴ τὴν ἐν Χριστῷ ἐλευθερίαν ὀφείλουμε νὰ ποθοῦμε στὴν ζωὴ μας, διότι ἀποτελεῖ τό μέσον ἐπιστροφῆς μας στὸν Πατέρα, ὅπου ὁ Θεὸς μᾶς περιμένει ὡς φίλους καὶ οἰκείους Του, πού ἀφοσιώθηκαν σ' Αὐτόν καὶ ἐπέλεξαν ἐν ἐλευθερίᾳ τὴν σχέση μαζί Του. Ἄς ποθήσουμε ἐκεῖ νὰ βρεθοῦμε, μέ τίς πρεσβεῖες τῆς Παναγίας μας, γευόμενοι μία αἰώνια κατάστασι, ὅπου ὁ ἄνθρωπος δέν αἰσθάνεται τίποτα νὰ τὸν αἰχμαλωτίζει, τίποτε νὰ τὸν δεσμεύει καὶ τίποτε νὰ τὸν ὑποδουλώνει, πλήρως παραδομένος στὴν χάρι, τό ἔλεος καὶ τὴν μακροθυμίαν τοῦ Θεοῦ. Ἀμήν.

Ὅχημα πανάγιον καί οἶκημα πανάριστον

«Χαῖρε, ὄχημα πανάγιον τοῦ ἐπὶ τῶν Χερουβεὶμ·
χαῖρε, οἶκημα πανάριστον τοῦ ἐπὶ τῶν Σεραφεὶμ».

Βρισκόμαστε ἤδη στοὺς Γ' Χαιρετισμούς καὶ ὁ ἱερός ὕμνο-
γράφος συνεχίζει νὰ μᾶς εὐφραίνει μέ πλῆθος εἰκόνων καί
βαθυστόχαστων σχημάτων λόγου, προσπαθώντας νὰ ἀποδώ-
σει τό μεγαλεῖο καί τό μυστήριον τοῦ προσώπου τῆς Πανα-
γίας.

Ἀνάμεσά τους, χρησιμοποιεῖ καί δύο πολύ ὁμορφες εἰκό-
νες, προκειμένου νὰ στρέψει τὴν προσοχή μας ἰδιαίτερα στὸν
μητρικὸ ρόλον πού ἡ Θεοτόκος κλήθηκε νὰ διαδραματίσει, νὰ
γίνει δηλαδή ἡ Μητέρα τοῦ σαρκωθέντος Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ
Θεοῦ.

Ἡ πρώτη εἰκόνα εἶναι τό «πανάγιον ὄχημα» καί ἡ δεύτε-
ρη τό «πανάριστον οἶκημα». Ὅπως βλέπετε ἡ λέξις «ὄχημα»
ἐπιζητᾷ τὸν ἐπιβάτην καί ἡ λέξις «οἶκημα», τὸν ἔνοικο. Ἐπι-
βάτης καί ἔνοικος λοιπόν δέν εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὸν ἐνσαρκω-
μένο Υἱὸ καί Λόγον τοῦ Θεοῦ.

Κάθε ὄχημα λαμβάνει ἀξία ἀπό ἐκεῖνον πού μεταφέρει καί κάθε οἶκημα, ἀπό ἐκεῖνον πού φιλοξενεῖ. Κάθε οἶκημα καί κάθε ὄχημα δέν ἔχουν δική τους ἐπιθυμία, ἀλλά καί τά δύο διακονοῦν ἀντίστοιχα τόν ἐποχούμενο καί τόν ἔνοικο.

Ἔτσι καί ἡ Παναγία μας ἔγινε τό «ὄχημα» μέσω τοῦ ὁποίου κινήθηκε καί ἦλθε πρὸς ἐμᾶς τό δεύτερο πρόσωπο τῆς Ἀγίας Τριάδος, ὁ Υἱὸς καί Λόγος τοῦ Θεοῦ. Ἐγινε συγχρόνως καί τό «οἶκημα», μέσα στό ὁποῖο σαρκώθηκε καί κυοφορήθηκε ὁ Ἐμμανουήλ, ὁ Λυτρωτής τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων.

Πανάγιον τό «ὄχημα» καί πανάριστον τό «οἶκημα», ἐξαγιασμένα ἀπό τήν Πηγὴ τῆς ἀγιότητος. Γι' αὐτό καί ἡ Μητέρα τοῦ Κυρίου μας ὀνομάζεται «Παν-αγία». Ὁ Πανάγιος κατὰ φύσιν κατέστησε τήν Μαριάμ Παναγία κατὰ Χάριν.

Χαιρετίζει δοξολογικά ὁ ὑμνωδὸς τὴν Θεοτόκο, ἐπιχειρώντας νὰ Τὴν ἐξισώσει ἢ μᾶλλον νὰ Τὴν ἐξυψώσει ὑπεράνω τῶν Ἀγγέλων. Ἐνῶ ὁ ἐν οὐρανοῖς Θεὸς βρίσκεται ὑπεράνω τῶν Ἀγγέλων – «ἐπὶ τὰ Σεραφεῖμ» καί «ἐπὶ τὰ Χερουβεῖμ» –, συστέλλεται καί καθιστᾷ ἕναν ἄνθρωπο ὄχημα καί κατοικητήριο Του. Ἐξέχουσα ἡ ιδιότητα καί μοναδικό τό προνόμιο τῆς Παναγίας. Ἀποροῦν καί ἐξίστανται οἱ πιστοὶ μαζί μέ τίς Ἐπουράνιες Δυνάμεις. Ἀπορεῖ καί ἐξίσταται ἡ Ἐκκλησία μας καί Τὴν τοποθετεῖ ὑπεράνω τοῦ Ἱεροῦ στοῦς ναοὺς ὡς ὄντως Πλατυτέρα τῶν Οὐρανῶν.

Ὅμως, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, αὐτό πού συνέβη στὴν Παναγία μας κατὰ χάριν καί εὐδοκία Θεοῦ δέν ἀφορᾷ μόνον Ἐκείνη. Τὴν ἀτενίζουμε ὅχι μόνον ὡς φορέα ὑψιστης ἀρετῆς,

ἀλλά καί ὡς μοναδικό πρότυπο. Ἡ ζωὴ Της «μετρᾶ» τὸν κάθε λόγο καί τὴν κάθε πράξη μας. Ἡ ταπείνωσὴ Της ἀπομακρύνει τὸν ἐγωισμό καί τὴν φιλαυτία μας. Ἡ φωτογόνος κύησὴ της διεγείρει τὴν φιλοτιμία καί τὸν πόθο μας νὰ καταστοῦμε καί ἐμεῖς φορεῖς, κατοικητήρια καί διάκονοι Φωτός. Ἐκείνη, μέ βιολογικό τρόπο, ἔκανε ἀπτό τό μυστήριο τῆς ἐπίσκεψης τοῦ Παντοκράτορος Θεοῦ στὸν ἐλάχιστο κόσμος μας. Ἐμεῖς, διὰ τῆς πίστεως στό πρόσωπό Της καί διὰ τῆς ἀγάπης πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, μπορούμε νὰ ἐπιβεβαιώνουμε διαρκῶς τὴν ἐπίσκεψη αὐτὴ καί νὰ μεταδίδουμε μέ τὰ λόγια καί τίς πράξεις μας τό χαρμόσυνο μήνυμα τῆς σωτηρίας. Μέ τὴν συστηματικὴ ἀλλὰ διακριτικὴ διδασκαλία καί κυρίως μέ τό παράδειγμά μας, μπορούμε νὰ πραγματοποιήσουμε τὸν Εὐαγγελισμό τοῦ μικροκόσμου μας καί ὁλόκληρης τῆς κοινωνίας μας.

Τιμοῦμε συχνά τὴν Θεοτόκο μέ προσευχές καί ἱερές ἀκολουθίες, ὅπως ἡ σημερινή. Ἀληθινὴ τιμὴ ὅμως γιὰ Ἐκείνη εἶναι ἡ δική μας μεταβολὴ σέ «ὄχημα» τῶν Εὐαγγελικῶν ἐπιταγῶν, τῆς διδασκαλίας τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας, τῆς ἱερᾶς της Παραδόσεως καί τοῦ βίου τῶν Ἀγίων της. Ἀληθινὴ τιμὴ γιὰ Ἐκείνη εἶναι ἡ δική μας μεταβολὴ σέ κατοικητήριο μαρτυρίας μιᾶς μεγάλης ἀλήθειας: ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ σωτήρας καί ὁ λυτρωτὴς μας, ὅτι μπορούμε νὰ ἐνωθοῦμε μαζί Του διὰ τῆς ἀγάπης καί πὼς ἡ ἔνωση αὐτὴ μπορεῖ νὰ ἀνοίξει νέες προοπτικὲς στὴν ζωὴ μας.

Τό «χαῖρε» τοῦ Ἀγγέλου ἀπευθύνεται καί πρὸς ἐμᾶς. Ναί, χαίρουμε, διότι ὁ Θεὸς βρίσκεται καί πάλι ἀνάμεσά μας.

Πλημμυρίζει τό σῶμα, τήν ψυχή καί τήν καρδιά μας, πλημμυρίζει ὁλόκληρο τό Εἶναι μας. Σκορπίζουμε σέ ὅλο τόν κόσμο τό χαρμόσυνο μήνυμα τῆς μετάνοιας καί τῆς συγχωρητικότητας. Δοξάζουμε τήν Παναγία, διότι, μέσω Αὐτῆς, μία νέα εὐκαιρία δίνεται στόν ἄνθρωπο. Ὁδηγούμαστε στήν μετάνοια καί λαμβάνουμε ἄφεση καί ἀπολύτρωση ὅλων τῶν δεινῶν πού συσσώρευσε στήν φύση μας ἡ πτώση. Λαμβάνουμε τήν πατρική συγγνώμη καί, μέ τήν σειρά μας, συγχωροῦμε τούς ἀνθρώπους, ἀνοίγοντας τόν δρόμο στήν ἔμπρακτη ἀδελφосύνη καί ἀλληλεγγύη, ὡς καθημερινότητα καί τρόπο ζωῆς.

Εἴμαστε ἄνθρωποι ἀτελεῖς καί ἀνάξιοι νά κατοικήσει μέσα μας ὁ Θεός. Κι ὅμως! Ἔχουμε τήν δυνατότητα νά χωρέσουμε καί ἐμεῖς τόν Ἀχώρητο καί νά μεταβληθοῦμε σέ «ὄχημα» πανάγιο καί «οἰκητήριο» πανάριστο, μέσα στό ὁποῖο θά κατοικεῖ ὁ Θεός καί ἡ χάρη Του. Καί πῶς αὐτό μπορεῖ νά ἐπιτευχθεῖ;

Πρῶτα ἀπ' ὅλα, μέ τήν συμμετοχή μας στό Μυστήριο τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Τό Μυστήριο αὐτό πού γιά ἕναν ὁλόκληρο χρόνο στερηθήκαμε λόγω τῆς πανδημίας. Αὐτό, τοῦ ὁποῖου ὅμως, κανεῖς δέν μπορεῖ νά καταργήσῃ τήν σωτηριώδη καί σωστική ἀποστολή.

Κάθε φορά πού κοινωνοῦμε Σῶμα καί Αἷμα Χριστοῦ, καθίσταται ὁλόκληρη ἡ ὑπόστασή μας «οἶκημα πανάριστον τοῦ ἐπὶ τῶν Σεραφείμ». Κάθε φορά, δηλαδή, πού «μετά φόβου Θεοῦ, πίστεως καί ἀγάπης προσερχόμεθα» στό εὐχαριστιακό δεῖπνο τῆς Θείας Εὐχαριστίας μέσα μας κατοικεῖ ὁ ἴδιος ὁ Θεός. Γι' αὐτό καί, σύμφωνα μέ τήν πατερική διδασκαλία,

γινόμαστε μαζί Του «σύσσωμοι» καί «σύναιμοι»¹. Ἔχουμε δηλαδή τό σῶμα τό δικό Του ἐνωμένο μέ τό δικό μας καί τό αἷμα τό δικό Του, τό Πανάγιο, ἐνωμένο μέ τό δικό μας.

Ὅμως, μποροῦμε νά γίνουμε «πανάγιο ὄχημα» καί «πανάρετο κατοικητήριο» καί μέ ἕναν ἄλλο τρόπο: μέ τήν ἐμπειρία τῆς προσευχῆς. Ἡ προσευχή, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, μᾶς ἐνώνει μέ τόν Θεό καί ἐλκύει τήν χάρη Του στήν ζωή μας. Ὁ διαρκῶς προσευχόμενος ἄνθρωπος γίνεται ἀποδέκτης μιᾶς εὐλογίας ξεχωριστῆς, τήν ὁποία ἀξιώθηκε πρώτη ἡ Παναγία μας καί πλέον μπορεῖ νά ἀποτελέσει κοινό κτῆμα ὅλων μας. Ἡ προσευχή ἔλκει τόν Θεό μέσα μας καί καθιστάμεθα, κατά χάριν καί μυστικῶς, γεννήτορες Θείου φωτός!

Ὅταν αὐτό συμβεῖ, τά πάντα διαπνέονται ἀπό τήν Χάρη του: Οἱ σκέψεις μας, οἱ ἀποφάσεις μας, οἱ λόγοι μας, οἱ δυνάμεις μας, τό σῶμα μας, ἡ ὑπαρξή μας ὁλόκληρη γίνεται ἀποδέκτης τῆς Χάριτος, πού τήν καθιστᾷ ἱκανή νά ἀντιμετωπίζει πειρασμούς καί δυσκολίες μέ γενναιότητα καί αἰσιοδοξία.

Ἡ παρουσία τοῦ Θεοῦ μέσα μας διά τῆς προσευχῆς ἐκδιώκει τήν φιλαυτία καί τόν ἐγωισμό. Ἡ ψυχή μας ἀνοίγει διάπλατα πρὸς τόν ἀδελφό μας, ἡ καρδιά μας χωράει τούς πάντες, γνωστούς καί ἀγνώστους, οἰκείους καί ἐχθρούς. Καί αὐτό διότι ἡ καρδιά Του γίνεται καρδιά μας καί μέσα ἐκεῖ μποροῦν νά χωρέσουν οἱ πάντες.

1. Κυρίλλου Ἱεροσολύμων, *Κατηχητική Μυσταγωγία*. 4, 1. PG 33, 1097.

Καί τέλος, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νά γίνηι ἓνα νοητό «πανάγιο ὄχημα» καί «πανάριστο κατοικητήριο» τοῦ Θεοῦ, ὅταν βιώνει τήν λειτουργική καί μυστηριακή ἐμπειρία τῆς Ἐκκλησίας. Ὅταν δηλαδή ἀποδέχεται τήν Χάρη τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Καί αὐτό ἐπιτυγχάνεται μέσα ἀπό τήν μυστηριακή ζωή τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας πορείας, δηλαδή μέσῳ τῶν Μυστηρίων, πού καθίστανται πόλοι ἑλξης τῆς Χάριτος.

Τά Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας μας δέν εἶναι οὔτε ἐθιμοτυπικές κοινωνικές ἐκδηλώσεις, οὔτε ἀναμνηστικές τελετές ἑνός ἑνδοξου παρελθόντος. Εἶναι ὁ μοναδικός τρόπος γιά νά κατέλθει ἡ Χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος καί νά καταυγάσει ὁλόκληρο τό Εἶναι μας. Μέσῳ αὐτῶν, ὁ ἄνθρωπος καθίσταται πνευματοφόρος, Θεοῦ «κατοικητήριο», μέ νοῦ διαυγῆ καί καρδιά καθαρά. Ἕνας τέτοιος ἄνθρωπος σκέπτεται σωστά, ἀποφασίζει μέ σωφροσύνη, προσεύχεται καρδιακά, πορεύεται μέ σταθερότητα, ἀγωνίζεται μέ συνέπεια, χωρίς ποτέ νά θεωρεῖ τήν πνευματική του πρόοδο ὡς ἀτομικό του κατόρθωμα. Παραμένει προσηλωμένος στόν σκοπό τοῦ ἁγιασμοῦ του καί ἀποδέχεται τά πάντα ὡς εὐλογία καί δωρεά τοῦ Ἰδιοῦ τοῦ Θεοῦ.

Σήμερα, λοιπόν, σέ αὐτήν τήν πολύ ὁμορφη θεομητορική Ἀκολουθία, ἅς διατηρήσουμε στήν καρδιά μας αὐτές τίς δύο ἀπεικονίσεις τῆς Παναγίας Μητέρας τοῦ Κυρίου μας. Ἐκείνη «ὄχημα πανάγιον», ἀλλά καί στόχος δικός μας νά φέρουμε τόν Χριστό πρός φωτισμό τῆς ὑπαρξῆς μας καί τῶν γύρω

μας. Ἐκείνη «οἶκημα πανάριστον», ἀλλά καί στόχος δικός μας ἡ ἐγκατοίκηση τοῦ Χριστοῦ στήν καρδιά μας καί ὁ ἐξαγιασμός τῆς ζωῆς μας.

Τήν ὥρα πού ὁ κόσμος σχινοβατεῖ ἀνάμεσα στό μίσος καί τόν φόβο, ἡ ἀγιότητα τῆς Παναγίας μας καί ὅλων ἐκείνων πού παρέδωσαν τόν ἑαυτό τους στό θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀνοίγει τόν δρόμο τῆς εἰρήνης καί τῆς γαλήνης. Τήν ὥρα πού ὁ κόσμος περπατᾷ ἄστεγος, χωρίς σκοπό καί προορισμό, οἱ Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας προσφέρονται ὡς «πανάριστο κατοικητήριο» μέ ἔνοικο τόν Χριστό καί «πανάγιο ὄχημα» μετάβασης στήν ἐπουράνιο πατρίδα μας μέ ὁδηγό Ἐκεῖνον.

Ἄς δοξάσουμε τό ἱερό πρόσωπο τῆς Μητέρας τοῦ Χριστοῦ μας, ἅς μιμηθοῦμε τήν πίστη, τήν ταπείνωση καί τήν ὑπακοή Της καί ἅς εἴμαστε βέβαιοι πώς τό μέγα μυστήριο τῆς Θεϊκῆς συγκατάβασης θά καταστεῖ προσωπική μας ὑπόθεση.

Ἀμήν.

Ἄρωμα καί γεύση αἰωνιότητος

«Χαῖρε, ὁσμή τῆς Χριστοῦ εὐωδίας·
χαῖρε, ζωή μυστικῆς εὐωχίας».

Εὐωδία καί εὐωχία. Δύο λέξεις πού περιγράφουν ὅσα εὐφραίνουν τίς αἰσθήσεις μας. Ἡ μία ἀναφέρεται στήν εὐωδία πού προσφέρει ὁ Χριστός, τήν πνευματική εὐωδία. Ἡ ἄλλη, στήν πνευματική καί μυστική εὐωχία τῆς ζωῆς κοντά στόν Χριστό. Καί οἱ δύο λέξεις, σύμφωνα μέ τόν ἱερό ὕμνο-γράφο, συνδέονται ἀναπόσπαστα μέ τήν πάνδημη λατρεία πρὸς τό πρόσωπο τῆς Παναγίας Μητέρας τοῦ Κυρίου μας.

Ἦς δοῦμε, λοιπόν, σήμερα γιατί ὁ ἱερός ὕμνογράφος τῆς ἀπευθύνει αὐτόν τόν χαιρετισμό καί Τῆς ἀναγνωρίζει ταυτόχρονα αὐτές τίς δύο ιδιότητες. Γιατί ἄραγε Τήν ἀποκαλεῖ κατ' ἀρχάς «ὁσμή τῆς Χριστοῦ εὐωδίας»;

Ἡ Παναγία μας, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, ὑπῆρξε τό νοητό μυροδοχεῖο, τό νοερό ἀλάβαστρο πού, ἀφ' ἑνός, κράτησε τόν Χριστό ὡς πολύτιμο μύρο καί, ἀφ' ἑτέρου, τό ἴδιο, κρατήθηκε ἄμεμπτο καί ὁλοκάθαρο. Τίποτα δέν τό μόλυνε· οὔτε ἡ

ἀμαρτία οὔτε ἡ κακία οὔτε τό μίσος. Αὐτό τό νοητό δοχεῖο προετοιμάστηκε κατάλληλα ἀπό τόν ἴδιο τόν Θεό, γιά νά δεχθεῖ μέσα του τό νοητό μύρο, δηλαδή τόν ἴδιο τόν Ἰησοῦ Χριστό. Αὐτός εἶναι τό πιό εὐωδιαστό νοερό μύρο, Αὐτός καί ἡ πηγὴ κάθε πνευματικῆς εὐωδίας. Εὐωδιάζει ὅ,τι καί ὅποιος συνδέεται μαζί Του. Ὅποια ἀνθρώπινη ὑπαρξὴ ἐνώνεται μέ τόν Χριστό, ὅποια διαποτίζεται ἀπό τόν Χριστό, ἐκπέμπει τήν δική Του εὐωδία.

Ἡ Παναγία μας ἔγινε τό νοητό ἐκεῖνο εὐωδιαστό μυροδοχεῖο, διότι δέχθηκε στά παρθενικά Της σπλάγχνα τόν σαρκοθέοντα Υἱό καί Λόγο τοῦ Θεοῦ. Τοῦ προσέφερε τήν πάντα-γενή γαστέρα Της. Τόν γαλούχησε μέσα στήν μητρική Της ἀγκάλη. Τόν ἔθρεψε, Τόν ἀγάπησε, Τόν προστάτευσε, συνδέθηκε μαζί Του καί ἔμεινε πάντοτε πιστή ὡς μητέρα καί δούλη στό Θεῖο θέλημά Του.

Ἡ Παναγία μας εἶναι τό νοητό μυροδοχεῖο, πού ἐκπέμπει διαχρονικά πνευματικὴ εὐωδία καί οὐράνιο ἄρωμα. Τί εἶδους εὐωδία εἶναι αὐτή; Εἶναι ἡ εὐωδία τῶν ἀρετῶν Της. Εἶναι ἡ εὐωδία τῆς πίστεως Της. Εἶναι ἡ εὐωδία τῆς ταπεινώσεως Της. Εἶναι ἡ εὐωδία τῆς καθαρότητάς της. Εἶναι ἡ εὐωδία τῆς ὑπακοῆς Της. Εἶναι ἡ εὐωδία τῆς ὑπομονῆς Της. Εἶναι ἡ εὐωδία τῆς σιωπῆς Της. Ὅλα αὐτά συνθέτουν καί συναποτελοῦν μία πνευματικὴ πανδαισία ἀρωμάτων, πού τήν αἰσθάνεται ὁ ἄνθρωπος κάθε φορά πού προσεγγίζει τό μυστήριό Της. Αὐτὴ ἡ ἁρμονία τῶν ἀρωμάτων, αὐτὴ ἡ ἁρμονία τῶν μύρων συγκροτοῦν τό ἓνα, τό παν-ἄρωμα, τήν ὑπέριστατη εὐωδία Ἐκείνου πού ἀνέθρεψε στά σπλάγχνα Της, τῆς

Πηγῆς κάθε εὐώδους ἀρετῆς.

Αὐτό ἀκριβῶς γνωρίζει ὁ θεοφόρος ὑμνωδός καί διακρίνει μεταξύ εὐωδίας καί ὀσμῆς. Μέ πόση εὐστροφία καταγράφει τήν λεπτότατη διαφορά! Ἡ εὐωδία εἶναι τοῦ Χριστοῦ, ἡ εὐωδία εἶναι ὁ Χριστός, τήν ὁποία, ὡς ὀσμή, ἐκπέμπει ἡ Πα-ναγία, ἀλλά καί ὁ κάθε ἄνθρωπος πού προσεγγίζει καί γεύε-ται τό μυστήριό τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ στήν ζωή του.

Ἡ ὀσμή αὐτή ἀποτελεῖ ἔνδειξη ζωῆς, πού ἀνακαίνισε ὁ Κύ-ριος τῆς ζωῆς, ὁ Χριστός μας. Στόν ἀντίποδα τῆς εὐωδίας, ἡ κακοσμία. Ἡ ἔνδειξη τοῦ θανάτου. Ἡ ἀφόρητη πνευματική ὀσμή πού κυριαρχοῦσε στόν κόσμο πρίν ἔρθει ὁ Χριστός, αὐτήν πού διαπίστωσαν οἱ ἀδελφές τοῦ Λαζάρου ὅταν ὁ με-γάλος Φίλος Τους τίς παρακίνησε νά ἄρουν τόν λίθο ἀπό τό μνημα τοῦ ἀδελφοῦ τους.

«Κύριε, ἥδη ὄζει», τόλμησαν νά διαμαρτυρηθοῦν καί ἦταν σάν νά μιλοῦσαν γιά ὀλόκληρο τόν κόσμο.

Εἶναι ὁ θάνατος πού ὄζει, πού βρωμᾷ. Ὁ θάνατος, ὡς κυ-ρίαρχος τῆς ἀνθρώπινης φύσης, ἡ αἰτία τῆς κατάλυσης τοῦ σώματος, ἀλλά καί τῆς ψυχῆς, πού προσδίδει στόν ἄνθρωπο τήν ὀσμή τῆς διάλυσης. Δύσοσμα τά σώματα στόν τάφο, δύ-σοσμος καί ὁ κόσμος ἐξαιτίας τῆς ἡθικῆς καί πνευματικῆς ἀποσύνθεσης, πού κυριαρχοῦσε πρίν ἀπό τόν Χριστό. Καί ἦρθε ὁ Μεσσίας μέ τήν δική Του θεία εὐωδία, γιά νά μᾶς προ-σφέρει τό οὐράνιο αὐτό ἄρωμα τῆς ζωῆς, διὰ τῆς ἀγάπης Του, μέ ἀποκορύφωμα τήν θυσία Του ἐπάνω στόν Σταυρό.

Μέ τήν ἀγάπη Του εὐωδιάζει ὁ Χριστός καί μέ τήν θυσία Του ἀρωματίζει ὀλόκληρο τόν κόσμο. Καί ἐμεῖς ἀπλόχερα

γευόμαστε αὐτή τήν πνευματική εὐωδία, διότι ὁμολογοῦμε ὅτι ὁ Χριστός δέν ἔχει ἀλλά εἶναι ἀγάπη. Δέν πτοεῖται ἀπό τήν ἀποσύνθεσή μας. Δέν ἀποστρέφει τό πρόσωπο ἀπό τήν δυσοσμία μας. Χάρις στό ἄρωμα τῆς ἀγάπης Του, ἐκπέμπουμε τήν ὁσμή τῆς συγγνώμης Του. Χάρις στό ἄρωμα τῆς φιλανθρωπίας Του, ἐκπέμπουμε τήν ὁσμή τῆς φιλευσπλαχνίας Του. Χάρις στό ἄρωμα τῆς θυσίας Του, ἐκπέμπουμε τήν οὐράνια ὁσμή τοῦ Σταυροῦ Του τόν ὁποῖον φοροᾶμε, τόν ὁποῖο σχηματίζουμε μέ τά δάκτυλά μας καί, κυρίως, τόν ὁποῖο μιμούμεθα στήν καθημερινή μας ζωή, ἀγαπώντας ἀνιδιοτελῶς καί θυσιαστικῶς τούς ἀδελφούς μας.

Τό παραδείσιο ἄρωμα τῆς Παναγίας καί ἡ ἄρρητη εὐωδία τῶν λειψάνων τῶν Ἀγίων ἐπιβεβαιώνουν τήν κατάργηση τοῦ θανάτου. Πρίν ἀπό τόν Σταυρό, ὁ θάνατος ἦταν ἀνίκητος, ὁ Διάβολος κυρίαρχος καί ὁ Ἄδης ἡ τελειωτική φυλακή τῆς ψυχῆς τοῦ κάθε ἀνθρώπου. Ἔρχεται ὅμως ὁ Κύριός μας μέ τήν θυσία Του ἀλλά καί μέ τήν λαμπροφόρο Ἀνάστασή Του καί συντρίβει «τόν τό κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου», τουτέστιν τόν διάβολο, σκορπώντας τήν εὐωδία τῆς ζωῆς.

Καί πράγματι! Ἀπό ἐδῶ καί στό ἐξῆς, τήν πνευματική εὐωδία τῆς αἰωνίου, ἀνέσπερης καί ἀτελεύτητης ζωῆς, τῆς ζωῆς πού πλημμυρίζει τήν γῆ καί θρυμματίζει τίς πύλες τοῦ Ἄδου, γευόμαστε ὅλοι οἱ ἄνθρωποι. Γι' αὐτό καί εἴμαστε σήμερα ὄχι ἀπλά εὐφραινόμενοι, ὄχι ἀπλά χαρούμενοι, ἀλλά μακάριοι, διότι συνειδητοποιοῦμε αὐτό πού ὁ ἱερός ὕμνο-γράφος μᾶς διαβεβαιώνει, ἀναφερόμενος στό πρόσωπο τῆς Θεοτόκου:

«Χαῖρε, ὁσμή τῆς Χριστοῦ εὐωδίας·
χαῖρε, ζωή μυστικῆς εὐωχίας».

Ἀπόψε, ἡ πνευματικὴ εὐωδία κυριαρχεῖ σέ τοῦτο τόν ἱερό
χώρο καί ὀφείλεται στό μυροδοχεῖο πού λέγεται Παρθένος
Μαριάμ καί στήν εὐωδία τοῦ Χριστοῦ πού Ἐκείνη κυοφόρη-
σε καί πού ἐμεῖς ἀγαποῦμε μέ ὅλη τήν δύναμη τῆς ψυχῆς μας.
Αὐτήν πού νοιώθουμε διαρκῶς δίπλα μας, μέσῳ τῆς ἐκκλη-
σιαστικῆς ζωῆς καί τῆς ἀγαπητικῆς κοινωνίας διά τοῦ κοινοῦ
Ποτηρίου.

Δέν εἶναι ὅμως ἡ Παναγία μας μόνο φορέας πνευματικῆς
εὐωδίας. Εἶναι καί φορέας ζωῆς. “Ζωή” τήν ἀποκαλεῖ ὁ ὕμνω-
δός. Καί βέβαια οἱ περισσότεροι ἰσχυρίζομαστε πῶς ζοῦμε·
κινούμεθα, ἀναπνέουμε, συνομιλοῦμε, τρεφόμαστε. Ἐξαντ-
λοῦν ὅμως αὐτά τό γεγονός τῆς ζωῆς; Ἀρκεῖ νά ἐπιβιώνουμε
γιά νά θεωροῦμε πῶς ζοῦμε; Ὁχι, ἀδελφοί μου! Δέν φτάνουν
τά βιολογικά χαρακτηριστικά γιά νά θεωρηθοῦμε ἀληθινά
ζωντανοί. Γιά τόν λόγο αὐτό ὁ ὕμνωδός σπεύδει νά συμπλη-
ρώσει: Ζωή ἡ Παναγία μας, ζωή ὅμως ἐσωτερικῆς πληρότη-
τας, ὑπερκόσμιας χαρᾶς, μυστικῆς εὐωχίας. Τί πάει νά πεῖ
«εὐωχία»; Εἶναι ἓνα συμπόσιο, στό ὁποῖο ὁ ἄνθρωπος
εὐφραίνεται ἀπό τήν γεύση ἐκλεκτῶν τροφῶν σ’ ἓνα χαρμό-
συνο γλεντοκόπι.

Ἡ ζωή κοντά στόν Χριστό μάς προσφέρει μία ἀνάλογη μυ-
στική καί πνευματικὴ εὐφροσύνη. Εὐφροσύνη, τήν ὁποία βίω-
σε σέ ὑπέρτατο βαθμό ἡ Παναγία μας καί πλέον, ὡς μετέ-
χουσα στήν πεπληρωμένη αὐτή ζωή, καθίσταται καί ἡ ἴδια

ζωή κατὰ χάριν καί, πέραν τούτου, ζωογόνος γιά ἐμᾶς. Ὁ ἄνθρωπος πού μιμεῖται τήν πίστη τῆς Παναγίας πρὸς Ἐκεῖνον, τήν ἀφοσίωσή Της πρὸς Ἐκεῖνον, τήν ὑπακοή Της πρὸς Ἐκεῖνον, βιώνει τήν ἴδια ἐσωτερική πληρότητα.

Καί ποιὰ εἶναι αὐτή ἡ ἐσωτερική πληρότητα πού βίωσε ἡ Παναγία μας;

Εἶναι ἡ πληρότητα τῆς ἀφέσεως τοῦ ἑαυτοῦ μας «καί πάσης τῆς ζωῆς ἡμῶν» στήν διακονία τοῦ Θεοῦ.

Εἶναι ἡ πληρότητα τῆς κατάργησης τοῦ προσωπικοῦ μας θελήματος καί τῆς ὑπακοῆς στόν Θεό.

Εἶναι ἡ πληρότητα πού προσφέρει ἡ μαρτυρία τοῦ Χριστοῦ στόν κόσμο, μέσω τῶν λόγων καί τῶν πράξεών μας.

Εἶναι ἡ πληρότητα τῆς παντελῶς ἄλυπης χαρᾶς.

Εἶναι ἡ πληρότητα τῆς ἐλπίδας, ἡ ὁποία δέν ἀτονεῖ, ἀκόμη καί στήν κορύφωση τῆς κάθε εἵδους δοκιμασίας. Τῆς ἐλπίδας πού, ὅπως ψάλλουμε στόν ἐπιτάφιο θρῆνο, Τῆς ἔδινε διαρκῶς τήν βεβαιότητα τῆς Ἀνάστασης¹.

Ἔχουμε ἀνάγκη, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, ἀπό αὐτήν τήν ζωή τῆς μυστικῆς εὐωχίας. Γιατί; Διότι ζοῦμε σ' ἓναν κόσμο πού προσπαθεῖ συστηματικά νά μᾶς πείσει ὅτι ἡ ζωή περιορίζεται μόνον σέ αὐτό πού βλέπουμε, σέ αὐτό πού ἀγγίζουμε, σέ αὐτό πού γευόμαστε καί σέ αὐτό πού κατέχουμε. Θέλει νά μᾶς πείσει ὅτι ἡ ζωή ἐξαντλεῖται ἀποκλειστικά στήν

1. «Ἀνάστα Ζωοδότα, ἡ σέ τεκοῦσα μήτηρ δακρυρροοῦσα λέγει». (Γ' στάση Ἐπιταφίου θρήνου).

όρατή της διάσταση. Στήν διάσταση τῶν μικρῶν, φθαρτῶν καί ἀσήμεντωνπραγμάτων. Γευόμαστε ὡς ἄλλοι ἄσωτοι τά πικρά ξυλοκέρατα τῶν ἐφήμερων ἡδονῶν, καί τό χειρότερο εἶναι πῶς ὁ κόσμος προσπαθεῖ νά μᾶς πείσει πῶς μόνον μία τέτοια ζωή εἶναι ἐφικτή.

Ὅμως, σήμερα, ὁ ἱερός ὕμνογράφος μᾶς υπόσχεται μία ζωή ἀστείρευτης πληρότητας, μέ πηγὴ τὴν Παναγία μας· μία ζωή πρόγευσης μυστικῆς εὐωχίας τῆς αἰωνιότητος, μέ πρότυπο αὐτὴν ποὺ δέχτηκε ψυχῇ τε καί σώματι τὴν ἀθανασία διὰ τῆς μεταστάσεώς Της· μία ζωή πού, ὡς μυστικός σπόρος, ἐμφυτεύεται κατ' ἀρχάς στό κέντρο τῆς ψυχῆς μας καί, σταδιακά, καταυγάζει τὴν ὑπαρξὴ καί τά ἔργα μας, τοὺς λόγους μας καί τὴν συμπεριφορὰ μας· μία ζωή ἀστείρευτης εὐτυχίας, ἀσίγαστου πόθου ἔνωσης μέ τόν Δημιουργό, ζωή Χριστοῦ, ὅπως πρώτη Ἐκείνη ἐβίωσε στά σπλάχνα Της, ὅπως μᾶς τό κήρυξε μέ τὴν πίστη καί τὴν ἀγιότητά Της.

Εἶναι ἡ δικὴ Της εὐωχία, εἶναι ἡ δικὴ Της πληρότητα, εἶναι ἡ δικὴ Της εὐφροσύνη μέσα στό φῶς τοῦ Υἱοῦ Της, πού μᾶς καλεῖ κι ἐμᾶς νά τά ἀναζητήσουμε, νά τά ποθήσουμε καί νά τά ἀπολαύσουμε στόν εὐλογημένο καί τρισμακάριο χῶρο τῆς Ἐκκλησίας, ἀνοίγοντας τόν ἑαυτό μας διάπλατα στό Μυστήριο τῆς Θείας Εὐχαριστίας.

Ἐκεῖ βρίσκεται ἡ τροφή καί ἡ τρυφή μας. Ἡ πηγὴ τῆς χαρᾶς καί τῆς μακαριότητος. Ἡ πληρότητα τῆς πίστεως καί τῆς ἐλπίδας. Ὁ δρόμος καί ὁ τρόπος τῆς αὐθεντικῆς ἀγιότητος.

Ζοῦμε, ἀδελφοί μου, καιρούς ἀποκαλυπτικούς καί καταστάσεις ὀριακές. Ἀλήθεια! Πόση ἀνάγκη ἔχουμε σήμερα ἀπό

πνευματική εὐωδία καί μυστική εὐωχία! Περνοῦμε μέρες δύσσομες ἀπό τόν φόβο καί τήν ἀγωνία τοῦ κορωνοϊοῦ. Τά ψυχικά μας ἀποθέματα ἐξαντλεῖ ἡ ἀπροσδόκητη καί ἀπρόβλεπτη πανδημία. Πόνος πολὺς, λύπη πολλή, ἴσως ὅμως καί κάτι χαροποιοό: Ἡ προσδοκία τῆς ἐξόδου ἀπὸ αὐτὴν τὴν πειρασμική κατάσταση ὁξύνει τὰ πνευματικά μας αἰσθητήρια, τὰ ἀδρανοποιημένα ἀπὸ τὴν ψευδαίσθηση τῆς αὐτάρκειας, καί ἀκοῦμε εὐκρινέστερα τὴν φωνή της:

«Ἔως ἐδῶ! Δέν σᾶς ἀξίζει αὕτη ἡ δυσσομία, δέν πλαστήκατε γιὰ φτηνά ὑποκατάστατα ζωῆς ἀλλὰ γιὰ ζωή αὐθεντική, ζωή πληρότητας, ζωή χαρᾶς, ζωή αἰωνιότητας. Εὐφρανθεῖτε ἀπὸ τό ἄρωμα τοῦ Υἱοῦ μου πού φέρω! Μοιρασθεῖτε τὰ πνευματικά ἐδέσματα τῆς μυστικῆς τραπέζης πού βρίσκεται ἐνώπιόν σας! Μὴν νεκρώσετε τὴν ἐλπίδα σας. Μὴν ἀπαρνηθεῖτε τὴν αἰσιοδοξία σας. Μὴν ἐγκαταλείψετε τὴν πίστη σας. Μὴν ἀρκεστεῖτε σέ μάταιες καί προσωρινές χαρές. Διανοῖξτε τὴν καρδιά σας καί καταστήστε τὴν χώρα τοῦ Ἀχωρήτου, ὅπως συνέβη μέ τό δικό μου σῶμα. Ἐπιλέξτε τὴν χαρά τοῦ Υἱοῦ μου, πέρα ἀπὸ κάθε ὑπόσχεση καί θέλητρο τοῦ κόσμου τούτου, ὅπως ἐγὼ ἐπέλεξα νὰ παραδοθῶ στό Μυστήριο. Προτιμῆστε τὴν ζωή καί ἀποτινάξτε τόν θάνατο».

Ἄς ἀναχωρήσουμε, λοιπόν, ἀπὸ αὐτὴν τὴν λατρευτική σύναξη χαρούμενοι, μακάριοι καί ταυτόχρονα εὐγνώμονες πρὸς Ἐκείνη, ἔχοντας τὴν βεβαιότητα, τὴν ἀκλόνητη βεβαιότητα, ὅτι ἡ Παναγία μας, δεχόμενη εὐωδία Χριστοῦ, ἀναδίδει πρὸς ἐμᾶς ὁσμὴ μύρου ζωῆς. Εὐφραινόμαστε ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἐπου-

ράνια πανδαισία καί, μαζί μέ τόν ύμνωδό, ἀποδεχόμαστε τήν πρόσκλησή Της νά παραβρεθοῦμε στήν μυστική εὐωχία τοῦ Υἱοῦ Της καί Θεοῦ μας, ὄντας βέβαιοι πώς προγευόμαστε ἄρωμα καί γεύση αἰωνιότητος.

Ἀμήν.

Πιστεύω... Κύριε

Ἡ σημερινή Εὐαγγελική περικοπή μᾶς μεταφέρει, ὡς πρὸς τὸν χρόνο, 40 ἡμέρες πρὶν ἀπὸ τὸ ἐκούσιο Πάθος τοῦ Κυρίου μας καί, ὡς πρὸς τὸν τόπο, στοὺς πρόποδες τοῦ ὄρους Θαβώρ. Μετὰ τὴν Μεταμόρφωση τοῦ Κυρίου μας, ἐξιστορεῖται ἓνα ἰδιαίτερα σημαντικό γεγονός πού ἡ σοφία τῶν Πατέρων τῆς Ἀγίας μας Ἐκκλησίας τοποθετεῖ κάθε χρόνο στήν Θεία Λειτουργία τῆς Δ΄ Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν.

Ἕνας δυστυχισμένος πατέρας ἐπιδιώκει νά συναντήσῃ τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό. Βάδισε τὴν ἴδια ὁδὸ τῆς ἐλπίδας τοῦ Ἑκατόνταρχου, πού συναντήθηκε μέ τὸν Χριστό γιὰ νά ζητήσῃ τὴν θεραπεία τοῦ δούλου του· τοῦ Ἰάειρου, τοῦ Ἀρχισυναγώγου, πού ἐπιθύμησε νά συναντηθεῖ μέ τὸν Χριστό γιὰ τὴν θεραπεία τῆς μονάκριβης θυγατέρας του· τῆς ἐλπίδας τῆς αἰμορροοῦσης γυναικός, πού τόλμησε νά συναντηθεῖ μέ τὸν Χριστό, γιὰ νά παύσῃ ἡ ρῆση τοῦ αἵματός της καί νά καταστεῖ καί πάλι ὑγιής.

Βαρὺς ὁ σταυρός τοῦ πατέρα τῆς περικοπῆς! Κατ' ἀρχάς, ὁ σταυρός αὐτῆς καθ' ἑαυτὴν τῆς ἀνίατης ἀσθένειας τοῦ παιδιοῦ του. Ἀσθένειας ὅχι μόνον τοῦ σώματος, ἀλλὰ συνολικά, τῆς ψυχοσωματικῆς τοῦ ὑπαρξῆς. Καί πῶς νά μὴν σπαράζεται ἡ πατρική του καρδιά; Βλέπει καθημερινά τὸ μονάκριβο

σπλάχνο του νά βασανίζεται δεινῶς κάτω ἀπό τήν ἐπήρεια τῶν δαιμονικῶν δυνάμεων. Καί μάλιστα, χωρίς νά μπορεῖ νά τοῦ προσφέρει καμμία ἀπολύτως βοήθεια. Σταυρός κάθε ἡμέρας, κάθε ὥρας γι' αὐτόν!

Σταυρός, ὅχι μόνο δικός του, ἀλλά ὅλης τῆς οἰκογενείας του. Γι' αὐτό καί ἀπό τήν πρώτη στιγμή πού ἀποφασίζει νά συνδιαλεχθεῖ μέ τόν Χριστό, τονίζει ὅτι ζητάει τήν βοήθεια ὅχι μονάχα γιά τό παιδί του ἀλλά γιά ὁλόκληρη τήν οἰκογένειά του. «Σπλαχνισθεῖς ἐφ' ἡμᾶς»¹, λέγει ὁ πατέρας στόν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό.

Ὁ σταυρός ὅμως γίνεται βαρύτερος ἀπό τήν ἀπουσία τοῦ Κυρίου. Ἐφτασε κατά τήν ὥρα πού Ἐκεῖνος εἶχε ἀνέβει στό ὄρος Θαβώρ γιά νά μεταμορφωθεῖ ἐνώπιον τῶν τριῶν Μαθητῶν Του. Ἐτσι, ἀπευθύνεται στούς ἐννέα ἐναπομείναντες Μαθητές. Τούς ζητᾷ νά θεραπεύσουν ἐκεῖνοι τό παιδί του. Αὐτοί ὅμως ἀδυνατοῦν.

Τό βάρος τοῦ πατρικοῦ σταυροῦ δέν σταματᾷ ἐδῶ. Ἐπιβαρύνεται ἀπό τούς Γραμματεῖς καί τούς Φαρισαίους, πού παρακολουθοῦν συστηματικά τήν δράση τοῦ Ἰησοῦ, ἀναμένοντας τήν κατάλληλη εὐκαιρία νά τόν κατηγορήσουν καί νά τόν ἐκθέσουν. Ἴσως, τίς στιγμές ἐκεῖνες, νά θριαμβολόγησαν μέ τήν ἀδυναμία τῶν Μαθητῶν νά θεραπεύσουν τόν δαιμονισμένο νέο.

Παρά τόν βαρύ του σταυρό, ὅμως, ἡ ἐλπίδα δέν σβήνει. Μέ

1. Μάρκ. 9,22.

αὐτή τήν τρεμάμενη φλόγα τῆς ἐλπίδας φτάνει ἡ στιγμή πού συναντᾷ Ἐκεῖνον, πού εἶπε «Ἐγώ εἰμι τό φῶς τοῦ κόσμου»². Ποιές εἶναι οἱ πρῶτες λέξεις πού τοῦ ἀπευθύνει; «Ἐάν», λέει, «μπορεῖς νά κάνεις κάτι, βοήθησε καί σπλαχνίσου μας»³. Λέξεις ἱκεσίας ἀλλά καί ἀμφιβολίας. Λέξεις ἐλπίδας μά καί δυσπιστίας. Λέξεις μέ φαινομενική ἀγένεια πρὸς Ἐκεῖνον πού ἀποτελεῖ πλέον τήν μοναδική διέξοδο στήν τραγωδία του. Καί ὁ Κύριος κατανοεῖ τήν ψυχική του ταραχή καί μέ ξεχωριστή διάκριση καί εὐγένεια τόν ἀποδέχεται. Τόν δικαιολογεῖ, διότι πρώτη φορά Τόν πλησιάζει.

Ἄν τόν εἶχε ἀκολουθήσει ἐξ ἀρχῆς, θά γνώριζε τήν ὑπόσχεσή Του:

«Ὅποιος πιστεύει σέ ἐμένα μπορεῖ τά πάντα νά πραγματοποιήσει μέ τήν δύναμη αὐτῆς τῆς πίστεως»⁴.

Θά γνώριζε τήν διαβεβαίωσή Του πῶς, ὅποιος ἔχει πίστη, μετακινεῖ ὄρη⁵. Αὐτά ὅμως δέν τά ἔχει ἀκούσει, γι' αὐτό καί ὁ λόγος του ξεκινᾷ μέ ἓνα «ἐάν»: «Ἐάν μπορεῖς, κάνε κάτι»⁶.

Ὅσοι Τόν ἀκολουθοῦσαν ἤξεραν. Καί ἐμεῖς σήμερα ξέρουμε: Ὁ Κύριος μποροῦσε καί αὐτό καί ἄπειρα ἄλλα ἀκόμη. Ἐάν ἡ ἴαση ἦταν ὁ μοναδικός σκοπός Του, θά εἶχε ἐνεργήσει ἀμέσως. Ἐχει ὅμως καί ἄλλον σκοπό. Θέλει νά ἀναδείξει τήν δύ-

2. Ἰω. 8,12.

3. Μάρκ. 9,22.

4. Ἰω. 14,22.

5. Ματθ. 17,20.

6. Μάρκ. 9,22.

ναμη τῆς πίστεως. Θέλει νά δείξει στόν πατέρα τῆς περικοπῆς καί σέ ὅλους μας πώς κάθε μας αἶτημα ἐξαρτᾶται καί ἀπό τήν δική μας συμμετοχή. Θά μπορούσε νά στρέψει ἐπάνω Του ὅλο τόν θαυμασμό. Ὅμως Ἐκεῖνος καθιστᾷ τόν ἄνθρωπο συμπρωταγωνιστή. Γι' αὐτό καί τοῦ ἀπαντᾷ μέ ἓνα ἄλλο «ἐάν»: «Ἐάν», λέει, «πιστεύεις, ὅλα εἶναι δυνατά»⁷. Καί τότε ὁ πατέρας ἐκεῖνος καταλαβαίνει καί μέ δάκρυα στά μάτια ὁμολογεῖ:

«Ναί, Κύριε, πιστεύω σ' Ἐσένα. Βοήθησέ με, ὅμως, γιατί αὐτή τήν στιγμή κλυδωνίζομαι στόν πυθμένα τῆς ἀπιστίας»⁸.

Τά γεγονότα αὐτά, ἐκτός ἀπό συγκλονιστικά, εἶναι καί πολύ διδακτικά, ἰδιαίτερα σέ δύο σημεία: Τό πρῶτο εἶναι τό σημείο τῆς πίστεως, πού, στήν σημερινή περικοπή προβάλλεται ὡς τό καθοριστικό σημείο τοῦ θαύματος. Αὐτή σήμερα τελεσιουργεῖ τό θαῦμα, αὐτή ἐπιβραβεύεται καί αὐτή ἐξυψώνει τόν ἄνθρωπο σέ συνεργάτη τοῦ Θεοῦ. Ἡ πίστη εἶναι πού καλεῖ κι ἐμᾶς νά τήν ἀποκτήσουμε καί νά τήν ἐνισχύσουμε, ὡς ἀπαραίτητο ἐφόδιο γιά τήν συνέχιση τοῦ ἀγώνα μας μέσα στό στάδιο τῆς Ἀγίας καί Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Τί ἄλλο μπορεῖ νά μᾶς ἐνισχύσει στήν νηστεία καί ἐγκράτεια; Τί ἄλλο μπορεῖ νά μᾶς ὁδηγήσει στήν κατάνυξη τῶν Ἀκολουθιῶν; Τί ἄλλο μπορεῖ νά μᾶς γεμίσει μέ πόθο γιά συσταύρωση καί συνανάσταση μέ τόν Χριστό μας;

7. Μάρκ. 9,23.

8. Μάρκ. 9,24.

Πολλοί θεωροῦν τήν πίστη ὡς παραβίαση τῆς ἀνθρώπινης λογικῆς. Δέν εἶναι ὅμως ἔτσι! Ἡ πίστη εἶναι μία ἄλλη λογική ἀπό ἐκείνη τοῦ κόσμου. Ἐκεῖ πού ὁ κόσμος χρησιμοποιεῖ τήν λογική γιά νά διαπιστώσει τό τί συμφέρει τόν ἄνθρωπο, ἡ πίστη ὁδηγεῖ τόν ἄνθρωπο, χωρίς νά ἀπαρνηθεῖ τήν λογική του, νά θεωρήσει τόν Θεό ὡς καθοριστικό παράγοντα ζωῆς καί προστασίας. Ἐκεῖ πού ὁ κόσμος χρησιμοποιεῖ τήν λογική του γιά νά ἐξηγήσει τήν ζωή καί τόν ἄνθρωπο, ἡ πίστη μᾶς ὁδηγεῖ στό νά ἀποδεχθοῦμε τό μυστήριο τῆς ὑπαρξῆς μας ἀλλά καί τό μυστήριο τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖ πού ὁ κόσμος ἀναζητᾷ νόημα ζωῆς μέ ἐργαλεῖο τήν λογική, ὁ πιστός ἄνθρωπος αἰσθάνεται νά κινεῖται μέσα σέ ἓνα Θεῖο σχέδιο καί νά βιώνει σέ κάθε στιγμή τήν Θεϊκή ἀγάπη καί μακροθυμία ὡς τό μοναδικό νόημα τῆς ὑπαρξῆς.

Ἀκόμη ὅμως καί ἡ πίστη, ὅσο κι ἂν θεωρεῖται προσωπικό κατόρθωμα καί καρπός ἀτομικῶν πράξεων καί ἐπιτευγμάτων, ἀποτελεῖ στήν πραγματικότητα δωρεά τοῦ Θεοῦ. Σέ ἄλλους δωρίζεται τελεία, σέ ἄλλους δωρίζεται ἀσθενής. Σέ ἄλλους δωρίζεται μέσα ἀπό εὐλογημένες στιγμές καί σέ ἄλλους προσφέρεται μέσα ἀπό σκληρές δοκιμασίες. Σέ ἄλλους δωρίζεται νωρίς καί σέ ἄλλους μετά τό πέρασμα πολλῶν χρόνων. Τί καθορίζει τίς ἐπιλογές τοῦ Θεοῦ; Δέν εἶναι δυνατόν στόν ἄνθρωπο νά ἀπαντήσει. Τό μόνο πού γνωρίζουμε εἶναι πῶς τά πάντα ρυθμίζει ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ καί ἡ πανσοφία Του γιά τό τί εἶναι ὠφέλιμο ἢ ἐπιβλαβές γιά τόν κάθε ἄνθρωπο ξεχωριστά. Γνωρίζουμε ἐπίσης πῶς εἴμαστε διαχειριστές αὐτῆς τῆς πίστες πού ὁ Θεός μᾶς ἐμπιστεύτηκε, γι' αὐτό καί

δέν έχουμε δικαίωμα νά τήν νεκρώσουμε, νά τήν ἀφήσουμε ἀκαλλιέργητη ἤ νά τήν νοθεύσουμε μέ μία στυγνή λογική πού ἀρνεῖται νά πιστέψει στό ἀόρατο, πού ἀρνεῖται νά πιστέψει στό οὐράνιο, πού ἀρνεῖται νά ἀποδεχθεῖ τό ἅγιο καί τό ἱερό στήν ζωή τοῦ ἀνθρώπου. Ἀκόμη ὅμως καί ὅταν ὁ ἄνθρωπος δεχθεῖ τό Θεῖο δῶρο τῆς πίστεως, καλεῖται νά τήν περιχαρὰ κώσει καί νά τήν προστατέψει ὡς πολύτιμο ἀπόκτημα, μέ ὅπλα τήν ἐμπιστοσύνη καί τήν ὑπακοή. Μόνον ὅποιος ἐμπιστεύεται τόν Θεό, ἐξαγνίζει διαρκῶς τήν πίστη του ἀπό κάθε συμφέρον καί ἰδιοτέλεια, παραδίδοντας σ' Ἐκεῖνον «πᾶσαν τήν ζωήν». Τότε ἡ ὑπακοή ἐφαρμόζεται αὐτονόητα, ὅχι ὡς ὑποταγή σέ μία ἀνώτερη δύναμη, ἀλλά ὡς ταύτιση τοῦ θελήματος τοῦ ἀνθρώπου μέ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Ὑπάρχει καί ἕνα δεύτερο σημεῖο, στό ὁποῖο θά ἤθελα νά ἐπιστήσω τήν προσοχή σας: Στήν λέξη «ἐάν». Εἶναι ἡ λέξη πού χρησιμοποίησε ὁ πατέρας, τήν ὁποία παρέλαβαν στό διάβα τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας φιλόσοφοι καί στοχαστές πού θέλησαν νά ἀμφισβητήσουν τήν Θεϊκή παντοδυναμία. Καί ἐνῶ, λίγο ἔως πολύ, ὅλοι ἀποδέχτηκαν τήν ἀγάπη Του πού ἀποκαλύφθηκε στήν γῆ μέσω τοῦ Υἱοῦ Του Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ παντοδυναμία Του ἦταν πάντα ὑπό ἀμφισβήτηση. Καί ποιό ἦταν πάντα τό ἐπιχείρημα; «Πῶς μπορεῖ νά πιστέψει κανεῖς σέ ἕναν παντοδύναμο Θεό, ὅταν τό κακό περισσεύει στόν κόσμον καί ὁ θάνατος ἀποτελεῖ τήν κοινή μοῖρα ὅλων;» Κι ἔτσι, ὁ Θεός, ἀπό κριτῆς μεταβάλλεται σέ κρινόμενο καί ἐπωμίζεται ὅλη τήν εὐθύνη γιά τήν ἀνθρώπινη τραγωδία. Ἀντί ὁ ἄνθρω-

πος νά ἀναλογιστεῖ τήν εὐθύνη του ἀπό τήν κακή χρήση τῆς ἐλευθερίας του, προτιμᾷ νά κρίνει ἄδικα τόν Θεό καί τελικῶς νά Τόν ἐκθρονίσει καί νά Τόν καταδικάσει σέ θάνατο. Μέ τό σύνθημα τοῦ Νίτσε «Ὁ Θεός πέθανε» ἀνέτειλε ὁ 20ός αἰώνας, ὁ αἰώνας τῶν δύο παγκοσμίων πολέμων καί τῆς ἀπόλυτης φρίκης.

Ἀδελφοί μου, τό «ἐάν» αὐτοῦ τοῦ πατέρα δέν εἶναι ἴδιο μέ τό ἐάν τῶν μεγάλων ἀμφισβητιῶν τοῦ Θεοῦ, πού ἐμφανίστηκαν στήν ἐποχή μας. Αὐτοί μόνοι ἀναρωτήθηκαν, μόνοι ἀπάντησαν καί μόνοι ἀρνήθηκαν. Δέν ἔδωσαν τήν εὐκαιρία στόν Θεό νά ἐμφανιστεῖ στήν ψυχή τους καί νά δείξει τήν δύναμή Του. Εἶναι ἡ ἄπιστη γενεά, τήν ὁποία ἐπικρίνει καί στήν περικοπή ὁ Χριστός⁹. Εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι πού ἐπιζητοῦν μέ θράσος τήν Θεϊκή παρέμβαση, χωρίς συντριβή, χωρίς μεταμέλεια, χωρίς πίστη. Ὁ πατέρας, ὅμως, μέ τό δικό του «ἐάν», δέν διαγράφει τήν σχέση μέ τόν Θεό. Στέκεται ἐνώπιόν Του καί καταθέτει τήν ἀμφιβολία του. Τό δικό του «ἐάν» μοιάζει μέ προσευχή ἐνός συντετριμμένου ἀνθρώπου πού κάθεται τί τό ἐγκόσμιο τόν ἔχει ἀπογοητεύσει. Ὅμως, «καρδιά συντετριμμένη καί τεταπεινωμένη ὁ Θεός οὐκ ἐξουθενώσει»¹⁰. Τό «ἐάν» τοῦ πατέρα δέν εἶναι τό ἀλαζονικό «ἐάν» τῶν φιλοσόφων, ἀλλά τό συντετριμμένο «ἐάν» τῶν ἀπεγνωσμένων. Ἐνα «ἐάν» πού μοιάζει μέ τό δικό μας, τό ὁποῖο συχνά ἀπευ-

9. Μάρκ. 9,19.

10. Ψαλμ. 50,19.

θύνουμε στόν Θεό, όταν φαίνεται πώς πρόσκαιρα απουσιάζει από τήν ζωή μας ἐπιλέγοντας νά κρατήσῃ ἀπέναντί μας μιά ἡχηρή σιωπή. Εἶναι ἀλήθεια! Συχνά ἀμφιβάλλουμε, συχνά παραξενευόμαστε, συχνά ἴσως καί νά διαμαρτυρόμεθα ἐπειδή ὁ Θεός δέν δρᾷ ὅταν καί ὅπως ἐμεῖς ἐπιθυμοῦμε. Φτάνουμε συχνά σέ ἀμφισβήτηση. Σημασία ἔχει ὅμως νά μήν καταλήξουμε στήν ἀποξένωση. Ὅσο παραμένουμε κοντά στόν Θεό διὰ τῆς προσευχῆς, Ἐκεῖνος ἀποδέχεται τήν ἀμφιβολία, ὅπως συνέβη καί μέ τόν πατέρα τῆς περικοπῆς. Διότι δέν ἐπρόκειτο περί ἀμφιβολίας, ἀλαζονίας καί ἑπαρσης, ἀλλά ἀμφιβολίας ἀσθενείας. Θέλετε τήν ἀπόδειξη; Ἀκοῦστε τήν κραυγή του, ὅταν ὁ Κύριος τόν διαβεβαιώνει πώς μέ τήν πίστη του θά ἀποκατασταθεῖ ἡ υἱεία τοῦ παιδιοῦ του:

«Πιστεύω, Κύριε· βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ».¹¹

Ὁ ἄνθρωπος αὐτός, παρὰ τήν ἀμφιβολία του, κρατᾷ μιά στάση προσευχῆς. Καί δικαιώνεται. Γιατί, μόνο μέσα στήν προσευχή, ὁ ἄνθρωπος διαπιστώνει ὅτι ἡ ἀπουσία τοῦ Θεοῦ δέν ταυτίζεται μέ τήν ἀπουσία τῆς δυνάμεώς Του, ἀλλά μέ τήν παιδαγωγία Του, προκειμένου νά ἐνεργοποιηθεῖ τό αὐτεξούσιο πρὸς τό ἀγαθό καί νά κυοφορηθεῖ ἡ πίστη στήν παντοδυναμία τοῦ Κυρίου καί ἡ ἐμπιστοσύνη στήν ἀγάπη Του. Γιά τόν προσευχόμενο ἄνθρωπο, ἀργά ἢ γρήγορα θά ἔρθει ἡ ὥρα τῆς ὑποδοχῆς τῆς ἡγεμονικῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ.

Ὅλα αὐτά, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, φαντάζουν ιδιαίτερα

11. Μάρκ. 9,24.

ἐπίκαιρα στίς ἡμέρες πού ζοῦμε, μέσα στίς ὀριακές καταστάσεις τίς ὁποῖες βιώνουμε. Καί νομίζω ὅτι ὅλοι θά συμφωνήσουμε ὅτι μοιάζει ὁλόκληρος ὁ κόσμος νά βρίσκεται στούς πρόποδες τοῦ ὄρους Θαβώρ.

Ὁ καθένας ἀπό ἐμᾶς, τούτη τήν ὥρα, ὁμοιάζει μέ τόν δύστυχο πατέρα τοῦ δαιμονισμένου νέου. Φέρουμε ἐπάνω μας βαρύ σταυρό, ἀγωνιοῦμε καθημερινά γιά μία ἀρρώστια πού δέν ἐλέγχουμε, γιά ἕναν κίνδυνο πού ξεπερνᾷ τά ὅρια καί τίς δυνάμεις μας. Ἕνας ἰός φαίνεται νά μᾶς ἔχει ὁδηγήσει σέ καταστάσεις παρόμοιες μέ ἐκείνη τοῦ δαιμονισμένου παιδιοῦ, καταστάσεις ἀπώλειας αὐτοελέγχου καί παράδοσης τῆς ψυχῆς μας στόν πανικό. Φοβόμαστε μήπως ἀσθενήσουμε ἐμεῖς ἢ τά ἀγαπημένα μας συγγενικά πρόσωπα. Ὁ θάνατος κυριεύει τήν σκέψη μας, συγκλονίζει τήν ζωή μας, τρομοκρατεῖ τήν ὑπαρξή μας ὁλόκληρη. Ἀγωνιοῦμε καί γιά τίς συνθήκες τῆς ζωῆς μας, πού ἐντελῶς ἀπότομα καί ὁλοκληρωτικά ἀνατράπηκαν. Ἡ δημιουργικότητα, ἡ χαρά καί ἡ αἰσιοδοξία χάθηκαν ἀπό τήν ζωή μας. Εἴμαστε ἐγκλωβισμένοι σέ φυλακή χωρίς τεῖχη. Εἴμαστε σέ πόλεμο μέ ἐχθρό ἀόρατο, ἀπροσδιόριστο καί ἀπρόβλεπτο. Ἀμφιβάλλουμε γιά τίς δυνάμεις μας. Ἀμφιβάλλουμε καί γιά τόν Θεό. Ἰδού ἡ μεγάλη μας εὐκαιρία νά ἀπευθυνθοῦμε σ' Ἐκεῖνον καί νά καταθέσουμε στήν ἀγάπη Του ὅσα μᾶς βασανίζουν. Ἰδού ἡ δική μας ὥρα γιά τό δικό μας «Πιστεύω, Κύριε, βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ».

Μήν παρασυρθοῦμε ἀπ' ὅλους ἐκείνους τούς δῆθεν εὐλαβεῖς πού, μή μπορώντας νά τελεσιουργήσουν τό θαῦμα ὅπως

οί Μαθητές, καταφεύγουν στην έθελotuφλία καί τήν άγυρτεία. Μήν παρασυρθοῦμε καί άπ' ὅλους εκείνους πού όμοιάζουν μέ τούς Γραμματεῖς καί τούς Φαρισαίους, πού, άν καί διακηρύττουν πώς άνήκουν στην Έκκλησία, καιροφυλακτοῦν, έτοιμοι νά χλευάσουν τό έργο της, νά καταρρακώσουν τήν συνείδηση τῶν πιστῶν, νά άμφισβητήσουν τήν Χάρις τοῦ Θεοῦ, ὅπως αὐτή διασώζεται στην Έκκλησία, μέσα άπό τήν μυστηριακή ζωή της καί τήν ένότητά της. Ὑς τούς άγνοήσουμε.

Ἐμεῖς ένα μόνο έργο πρέπει νά πράξουμε· νά αναζητήσουμε τόν Χριστό ὅπως τόν αναζήτησε ὁ πατέρας τοῦ δύστυχου αὐτοῦ δαιμονισμένου νέου. Νά Τόν αναζητήσουμε ὄχι ὑποκριτικά αλλά άληθινά, ὄχι έλεγκτικά αλλά καρδιακά, ὄχι θεωρητικά αλλά πρακτικά, ὄχι άφηρημένα αλλά οὐσιαστικά.

Καί αὐτή τήν φράση μόνο νά Τοῦ προσφέρουμε:

«Πιστεύω, Κύριε, βοήθει μου τῇ άπιστίᾳ».

Καί τότε ἡ δύναμή Του θά μετατρέψει τήν άδυναμία μας σέ θέληση νά συνεχίσουμε μέ ὑπομονή καί νά προσδοκοῦμε μέ έμπιστοσύνη. Ἡ στάση τοῦ Χριστοῦ μας στό σημερινό Εὐαγγέλιο δέν άφήνει καμμία άμφιβολία: Τό φῶς Του θά λάμψει, ἡ δύναμή Του θά λυτρώσει, ἡ άγάπη Του θά ένώσει.

Ἐστω καί άν οἱ συνθηκες δέν επέτρεψαν τήν παρουσία μας στούς ναούς καί δέν μπορέσαμε νά κοινωνοῦμε μαζί Του ὅπως εἴχαμε συνηθίσει, ἡ Χάρις Του θά αναπληρώσει τήν άπουσία μας καί θά βρεῖ νέους τρόπους έξαγιασμοῦ μας. Ἀκόμη καί ἡ προσωρινή στέρηση τοῦ Ποτηρίου Του, μέ τήν Χάρη Του καί μέ τήν δική μας καρδιακή συντριβή, θά αναζωπυρώσει τόν πόθο καί τήν μετάνοιά μας καί θά μᾶς

ἐμπνεύσει νά ποῦμε καί ἐμεῖς αὐτό, πού θά μᾶς καταστήσει ἄξια τέκνα «τῆς Αὐτοῦ ἀγαθότητος»:

«Πιστεύω, Κύριε, βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ».

Ἡ ζωή μας σύντομα θά ἀποκατασταθεῖ. Ἡ ἀναντικατάστατη Θεία Λειτουργία σύντομα θά τελεῖται ξανά ἀπρόσκοπτα. Οἱ ναοί μας ξανά θά ἀνοίξουν. Ὡς ξαναβρεθοῦμε τότε ὅλοι μαζί ἐνωμένοι, μέ τήν πίστη ἀναζωογονημένη ἀπό τήν δοκιμασία, μέ τήν ἀγάπη πιά θερμή ἀπό τήν ἀναγκαστική ἀπόσταση τόσων μηνῶν. Καί ὁ Θεός, δεχόμενος τήν καρδιακή προσευχή μας, θά ἐμφανίσει τό ἔλεος καί τήν παντοδυναμία Του.

Ἀμήν.

Εἰς βρῶσιν καί πόσιν Ἀναστάσεως

Ἄν, ὅσο πλησιάζαμε πρὸς τό τέλος τῆς Ἀγίας καί Μεγάλης Ἑβδομάδος – ὅποτε καί κορυφώνεται τό Θεῖο Δρᾶμα – ποθήσαμε νά μεταβοῦμε ἀπό τό Πάθος τοῦ Χριστοῦ στήν λαμπροφόρο Ἀνάστασή Του καί νά μεταβάλλουμε τόν θρῆνο γιά τήν Ταφή Του σέ νικητήριο παιάνα γιά τόν θρίαμβό Του ἐπὶ τοῦ θανάτου, ἰδοῦ! Ἔφτασαν οἱ ἡμέρες τῆς ἀναστάσιμης χαρᾶς, πού μᾶς καλοῦν στήν ἐκπλήρωση τοῦ πόθου μας καί στήν συμμετοχή μας στήν ἐκ νεκρῶν ἔγερση τοῦ Σωτήρα καί Λυτρωτῆ μας!

Ἔχουμε ὅλοι μας ἰδιαίτερη ἀνάγκη γι' αὐτή τήν συμμετοχή, καθὼς ἐξακολουθοῦμε νά βιώνουμε πρωτόγνωρες καί ἰδιαίτερα ὀδυνηρές καταστάσεις, πού ἐπηρεάζουν μέ τρόπο ἀπειλητικό τήν σωματική, ἀλλά καί τήν ψυχική μας ὑγεία. Ἀλλά, δόξα τῷ Θεῷ, ἀπό τό βράδυ τῆς Ἀναστάσεως, τό Φῶς πού πηγάζει ἀπό τό κενό μνημεῖο, Φῶς χαρᾶς καί ζωῆς, ἔχει διαλύσει τό σκοτάδι τοῦ πανικοῦ πού προκαλοῦν οἱ ἐξελίξεις, καθὼς καί τόν φόβο τοῦ θανάτου, τοῦ μεγάλου αὐτοῦ δυνάστη τῆς ὑπαρξῆς μας, πού εἰσέβαλε μέ βίαιο τρόπο στήν

καθημερινότητά μας καί πού πλέον κείτεται ἄπνους καί ἡττημένος ἐνώπιον τοῦ Ἀναστάντος Χριστοῦ.

Ἀπό τό βράδυ τῆς Ἀναστάσεως γνωρίζουμε ὅτι ὁ θάνατος, ἔστω καί ἂν ἀπειλεῖ τήν ζωή μας ὑπό τήν μορφή ενός κορωνοϊοῦ, δέν εἶναι δυνατόν νά μᾶς ἀπειλήσει μέ αἰώνιο τέλος, ἀφοῦ ὁ Κύριός μας, μέ τόν δικό Του θάνατο, μᾶς προσέφερε τήν ἀθανασία, τήν ἀφθαρσία καί τήν αἰωνιότητα. Ἀπό τό χθεςινό βράδυ, τά πάντα, ἀπό τόν «οὐρανόν τε καί γῆ καί τά καταχθόνια» ἕως τό τελευταῖο ἐλληνικό σπιτικό, εἶναι λουσμένα ἀπό τό ἀνέσπερο καί ἀτελεύτητο φῶς τῆς Ἀναστάσεως. Ἡ βεβαιότητα αὐτή μᾶς ἐνδυναμώνει, ὥστε μέ αἰσιοδοξία νά συνεχίσουμε αὐτή τήν ἰδιότυπη μαρτυρική πορεία, γνωρίζοντας ὅτι στό τέλος ἡ ἀναστάσιμη νίκη θά θριαμβεύσει καί πάλι, ἡ ἀλήθεια θά δικαιωθεῖ, ἡ ἐνότητά μας θά καρποφορήσει καί ἡ ὑπακοή μας στήν Ἐκκλησία θά παραμείνει ὡς πνευματική παρακαταθήκη ὅλων μας.

Μέ τίς εὐχές τοῦ Σεβασμιωτάτου Ποιμενάρχου μας ἀλλά καί τίς εὐχές τῆς ἁγίας Καθηγουμένης, ἅς γευόμαστε διαρκῶς τήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ, κρατώντας μέσα στήν ψυχή μας τήν τόλμη καί τό θάρρος τῶν Μυροφόρων. Κυρίως ὅμως ἅς μιμηθοῦμε τόν πόθο τους νά συναντήσουν τόν γλυκύτατο Ἰησοῦ. Πόθος πού τίς κατέστησε ἀποδέκτες τοῦ πρώτου ἀναστάσιμου μηνύματος:

«Οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλ' ἠγέρθη»¹.

1. Λουκ. 24,5-6.

Ἦς ἔχουμε καί τήν ἀγάπη τῶν δύο Μαθητῶν, πού καί ἐκεῖνοι ἔσπευσαν πρὸς τό κενό μνημεῖο² καί διαπίστωσαν αὐτό πού ὁ Ἄγγελος διαρκῶς μᾶς πληροφορεῖ μέσω τοῦ ἀναστάσιμου ὕμνου:

«Χριστός ἀνέστη καί Ἄδης ἐσκυλεύθη».

Ἦς διατηρήσουμε καί τήν ἐνότητά μας, ὅπως τήν διατήρησαν οἱ μαθητές τοῦ Χριστοῦ, ὥστε ἡ παρουσία μας μέσα στήν Ἐκκλησία νά γίνεῖ ἡ διαρκῆς ἀναστάσιμη ἐμπειρία καί βιοτή. Μόνο ὅταν εἴμαστε συνηγμένοι στό ὑπερῶν³ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καί ἐμπειρίας μπορούμε νά ἐλπίζουμε ὅτι ὁ Χριστός ἔρχεται πάντοτε, «τῶν θυρῶν κεκλεισμένων»⁴, γιά νά μᾶς συναντήσῃ καί νά μᾶς προσφέρει τήν ἀναστάσιμη εἰρήνη. Αὐτήν πού ἔλαβαν οἱ μαθητές τοῦ Χριστοῦ ὡς ἐπισφράγιση τῆς δικῆς τους συνοδοιπορίας μαζί Του.

Ἦς εἶναι, λοιπόν, ὁ Ἀναστάς Κύριός μας ἡ σκέπη, ἡ καταφυγή καί ἡ προστασία μας. Καί νά ἔχουμε πάντοτε κατὰ νοῦ ὅτι, ὅταν ὁ Θεός ἐπιτρέψει νά βρεθοῦμε ὅλοι, «ἐν ἐνὶ στόματι καί μιᾷ καρδίᾳ»⁵ ἐνώπιον τοῦ κοινοῦ Ποτηρίου τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων Του καί νά βιώσουμε ἐκ νέου ἀπρόσκοπτη καί ἐνεργῇ τήν συμμετοχή μας στήν λατρευτική ζωή τῆς Ἐκκλησίας μας, θά αἰσθανθοῦμε καί πάλι αὐτό πού εἶναι τό διαρκές βίωμά μας καί ταυτόχρονα ὁ πλοῦτος τῆς ἐκκλησια-

2. Ἰω. 20,3-8.

3. Πράξ. 20,8.

4. Ἰω. 20, 19 & 26.

5. Θεία Λειτουργία.

στικῆς μας ζωῆς: Τήν ἔνωσή μας μέ τό ἀναστάσιμο Σῶμα καί Αἷμα τοῦ Χριστοῦ μας!

Πρόκειται γιά τήν μεγαλειώδη αὐτή δυνατότητα, πού, παρὰ τήν ἀναξιότητά μας, μᾶς προσφέρεται, σέ κάθε Θεία Λειτουργία νά μεταλαμβάνουμε Θεία βρώσιν καί πόσιν «εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καί ζωήν τήν αἰώνιον».

Εὐχαριστοῦμε πολύ, Γερόντισσα, γιά τήν σημερινή λατρευτική εὐκαιρία καί ἐμπειρία καί εἴθε ὁ ἀναστάς Κύριος νά σκέπει καί νά φρουρεῖ τήν μοναστική σας ἀδελφότητα.

Ὁμολογία πίστεως

Μέσα στήν λαμπρά, φωτοφόρο καί χαρμόσυνη περίοδο πού διανύουμε, τώρα πού «τά πάντα πεπλήρωται φωτός, οὐρανός τε καί γῆ καί τά καταχθόνια»¹, μέσα σ' αὐτή τήν χαρά τῆς Ἀναστάσεως, ἡ χάρις καί ἡ εὐλογία τοῦ ἁγίου ἐνδόξου Ἱερομάρτυρος Σεραφεῖμ, ἐπισκόπου Φαναρίου, τοῦ θαυματουργοῦ, μᾶς συνεκάλεσε σέ αὐτόν τόν πάνσεπτο καί περικαλλῆ Ναό, γιά νά ἐορτάσουμε τήν μνήμη Του καί νά Τόν τιμήσουμε ὡς προστάτη σας καί ἔφορο, ὡς τόν «δικό» σας Ἅγιο, αὐτόν πού εἶναι «τῶν Ἀγράφων τό κλέος», «τῆς Μονῆς Κορώνης τό καύχημα καί ἀπάντων τῶν πιστῶν τό θεῖον ἐγκαλλώπισμα»².

Καί μᾶς προσφέρει αὐτή ἡ ἐορτή τήν εὐλογημένη εὐκαιρία νά προσεγγίσουμε μέ αἰσθήματα εὐλάβειας τό μεγάλο τῆς πίστεως μυστήριο, ὅπως αὐτό φωτίζεται ἀπό τό ἀνέσπερο Φῶς τῆς Ἀναστάσεως καί ἀποκαλύπτεται στόν βίο, τήν πολιτεία καί τό μαρτυρικό τέλος τοῦ, κατὰ τήν σημερινή ἡμέρα, τιμω-

1. Τροπάριον Γ' ὁδῆς Κανόνος Κυριακῆς τοῦ Πάσχα.

2. Ἀπολυτίκιον ἁγίου Σεραφεῖμ.

μένου ἁγίου Σεραφεῖμ τοῦ ἐκ Φαναρίου.

Ἡ πίστη εἶναι δωρεά καί προσφορά τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπο, μία ἀκόμη ἔκφραση ἀγάπης τοῦ Οὐρανίου Πατρὸς πρὸς τὸ λογικὸ Του πλάσμα. Εἶναι ἡ δυνατότητα τοῦ ἀνθρώπου νὰ συνεργεῖ στό μυστήριον τῆς σωτηρίας του.

Ἡ πίστη δέν εἶναι στεῖρα ἀποδοχὴ ἰδεῶν καί ἀνεξέταστη ἀποδοχὴ ὑψηλῶν ἐννοιῶν. Δέν εἶναι στεγνὴ τήρηση κάποιων κανόνων ἢ ἐπιφανειακὴ ἐνασχόληση μὲ θεωρητικὲς διδασκαλίες. Δέν εἶναι ἀκόμη προῖόν διανοητικῆς ἐπεξεργασίας, οὔτε ἀποτέλεσμα λογικῆς συμπεριφορᾶς.

Ἡ πίστη εἶναι κάτι βαθύτερο καί τελειότερο, ἀληθινὸ καί καρδιακό. Εἶναι ἡ δυναμικὴ φορά τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεό, ἀλλὰ καί ἡ στοργικὴ ἀπάντηση τοῦ Θεοῦ στὸν ἄνθρωπο.

Ἡ πίστη προϋποθέτει καθαρότητα τῶν δυνάμεων τῆς ψυχῆς· θεμελιώνεται στὴν ἀγάπη πρὸς τὸν Θεό, χαλυβδώνεται στὴν ἐμπιστοσύνη πρὸς Ἐκεῖνον, ὁδηγεῖ στὴν κατὰ δύναμιν γνώση τῆς ἀγάπης Του καί στὴν κατὰ δύναμιν ἐπίγνωση τῆς λυτρωτικῆς Του προνοίας. “Πιστεύω” σημαίνει “ἀγαπῶ, ἐμπιστεύομαι, γνωρίζω”.

Ἡ πίστη ἐγκαθιστᾷ στὴν καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου τὸν Χριστό ὡς τὸν πολυτιμότερο μαργαρίτη³, τὸν ἱκανὸ νὰ ἐκτοπίσει κάθε θέλγητρο τοῦ κόσμου τούτου, κάθε φθοροποιό ἡδονή, ἀκόμη καί αὐτὴ τὴν ἴδια τὴν ἐπίγεια ζωὴ, προκειμένου νὰ κερ-

3. *Ματθ.* 13,46.

δηθεῖ μία ἄλλη, ἐπουράνια ζωή, λαμπρυνόμενη ἀπό τό φῶς τῆς διαρκοῦς παρουσίας Του.

Αὐτή ἡ φλόγα τῆς γνήσιας καί ἀνόθευτης πίστεως ἀναψε στήν καρδιά τοῦ ἁγίου Σεραφεῖμ σέ μία ἐποχή πυκνοῦ σκότους δουλείας, πού ἔσκιαζε καί πλάκωνε τίς καρδιές τῶν ὑποδούλων, τότε, Ἑλλήνων.

Ἀπό τήν ἀχνοφεγγή ἀνατολή τῆς νιότης του ἀφιερώθηκε στόν Κύριο καί στήν Ἁγία Του Ἐκκλησία. Ἐγκατέλειψε τά ἐγκόσμια καί ἔλαβε τήν μεγάλη ἀπόφαση τῆς πλήρους ἀφιερώσεως: Ἐνεδύθη τό ἅγιο καί αἱματοποτισμένο, ἐκεῖνα τά χρόνια, ράσο καί ἐκάρη μοναχός στήν ἱστορική καί παλαιόφρατη Μονή τῆς Παναγίας Κορώνης, τό μεγάλο πνευματικό προπύργιο τοῦ εὐλογημένου αὐτοῦ τόπου.

Κάτω ἀπό τούς κατανυκτικούς θόλους τοῦ καθολικοῦ τῆς Μονῆς, μέσα στήν ἡσυχία τῆς προσευχῆς, τήν κατάνυξη τῆς λατρείας καί τήν προσφορά τῆς διακονίας, ὁ νέος μοναχός Σεραφεῖμ ἔζησε ἐντονότερα τά σκιρτήματα τῆς πίστεως, αἰσθάνθηκε τήν φλόγα τοῦ Θεοῦ ἔρωτα νά πυρπολεῖ τήν καρδιά του καί νά φωτίζει τόν νοῦ του. Καί ὅσο τά χρόνια περνοῦσαν μέσα στήν μοναχική ἄσκηση, τόσο ἡ ἀγάπη ὠρίμαζε, ἡ πνευματική ὠριμότητα αὐξανόταν, ἡ ἐκκλησιαστική του συνείδηση διαμορφωνόταν καί ἀποκραυγαλλώνόταν, τό ἀγωνιστικό του φρόνημα ἐσφυρηλατεῖτο καί ἡ μαρτυρική του διάθεση πυρπολοῦσε τήν καρδιά του.

Ἰδιαίτερα μετὰ τήν ἀνοδό του στό ἀρχιερατικό ἀξίωμα, ἡ πίστη του ἄρχισε ἐντονότερα νά ἀναζητεῖ τρόπους νά ἐκφραστεῖ καί νά ἐφαρμοστεῖ, μέ ἀποκορύφωμα τόν πόθο του νά

μαρτυρήσει. Ἄλλωστε, τί ἀξία ἔχει ἡ πίστις ἂν δέν ὁδηγήσει στήν ἔμπρακτῃ ἐφαρμογῇ, στήν ἀνεπαίσχυντῃ ὁμολογία καί στόν συντονισμό κάθε στιγμῆς τῆς καθημερινότητος μέ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ;

Ἡ στιγμή τῆς μαρτυρικῆς ὁμολογίας δέν ἄργησε νά ἔρθει γιά τόν ἅγιό ἱεράρχη. Κλήθηκε ἀπό τίς ἱστορικές περιστάσεις νά ὁμολογήσει τήν πίστις τοῦ ἐνώπιον τῶν τυράννων καί νά ἐπισφραγίσαι τήν μαρτυρικὴ του διάθεσις μέ τό ἔνδοξο μαρτυρικό του τέλος. Βρέθηκε ἐνώπιον τοῦ ἄρχοντος τοῦ κόσμου τούτου, τοῦ ἰδίου πού πολέμησε μέ μανία τοὺς πρῶτους Μάρτυρες στά ρωμαϊκά ἵπποδρόμια, τοῦ ἰδίου πού ἀπό τά πρῶτα βήματα τῆς Ἐκκλησίας ὑπῆρξε διώκτης καί ἐχθρός θανάσιμος. Ἔτσι συνέβη καί τώρα: Τοῦ ζήτησαν νά ἀλλαξοπιστήσῃ γιά νά γλυτώσῃ τήν ζωὴ του, τόν ἀπειλήσαν μέ φρικτὰ βασανιστήρια, τόν κολάευσαν μέ δελεαστικές ὑποσχέσεις τιμῶν καί δόξας.

Ἀπέναντι σέ ὅλα αὐτά ἔμεινε σταθερός καί ἀκέραιος στήν γενναία του ὁμολογία. Δέν ἔχασε τήν δύναμη τῆς ἐλπίδας, δέν ἐγκαταλείφθηκε ἀπό τήν ἀγάπη τοῦ Οὐρανίου Πατρός πού παρακολουθοῦσε τοὺς ἀγῶνες του, δέν ἐξέκλινε τῆς πορείας του πρὸς τήν Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν, δέν λησμόνησε τόν στόχο του, πού δέν ἦταν ἄλλος ἀπὸ τήν συνάντησις καί τήν ἔνωσις μέ τόν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό.

Ὑπέμεινε μέ γενναιότητα τά βασανιστήρια, ἄντεξε στόν δριμύ σωματικό πόνο μέ τήν δύναμη τῆς πίστεως, τήν βεβαιότητα γιά τήν κατάκτησις τῆς αἰώνιας ζωῆς καί τήν Θεία Χάρη. Ὁμολόγησε τήν πίστις τοῦ μέ τό αἷμα του, θυσιαζόμενος

για τήν Ἐκκλησία του. Προσφέρθηκε ὡς ὀλοκαύτωμα γιά τό ποίμνιό του καί γιά ὀλόκληρη τήν πατρίδα του. Ἀκολούθησε πιστά τά ἴχνη Ἐκείνου πού «ὡς ἄμνός ἄμωμος ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη»⁴ καί πορεύθηκε πρὸς τόν προσωπικό του Γολγοθᾶ μέ τήν γλυκειά προσμονή τῆς ἀναστάσεως. Ἡ γνήσια ἐπισκοπική του συνείδηση, στηριγμένη στῆς πίστεως τό ἀκλόνητο ἔρεισμα, τόν κατέστησε ἀταπείνωτο ἀντίπαλο τῶν προκλήσεων τῆς ἐποχῆς του καί «Ποιμένα καλόν», πού ἔδωσε τήν ψυχή του «ὑπέρ τῶν προβάτων»⁵.

Καί ὁ Θεός, πού δέν ἐγκαταλείπει ποτέ τοὺς ἐλπίζοντας ἐπ' Αὐτόν, τόν ἀντάμειψε καλώντας τον στήν χορεία τῶν Ἀγίων Του. Ὅταν οἱ αἰμοβόροι δῆμιοι ἀφαίρεσαν τήν ζωή του καί σφράγισαν τοὺς ὀφθαλμούς τοῦ σώματος, ὁ Θεός τοῦ ἄνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς τῆς ψυχῆς, ὥστε νά ἀτενίσει τήν δόξα τοῦ Οὐρανοῦ. Ἡ Θεία Χάρις τόν κατέστησε Ἅγιο, ἀναδεικνύοντάς τον ἐπὶ 409 ἔτη, ἕως τίς μέρες μας, δύναμη, ἀπαντοχή, ἐπιστηριγμό καί ἐλπίδα γιά τοὺς πιστοὺς τοῦ εὐλογημένου αὐτοῦ τόπου. Τήν δέ τιμία κάρα του ἀνέδειξε πηγὴ ἱαμάτων καί θαυμάτων πολλῶν.

Αὐτό εἶναι τό μεγαλεῖο τῆς πίστες μας, πού δέν βαθμολογεῖται καί δέν ἀξιολογεῖται μέ ἀνθρώπινα κριτήρια. Διότι ἡ πίστη μας ξεκινᾷ ἀπὸ τήν ἀναζήτηση τοῦ Θεοῦ, ποθεῖ τήν ἀποκάλυψή Του, δοκιμάζεται στό καμίνι τῆς μαρτυρίας καί

4. Ἡσ. 53,7.

5. Ἰω. 10,11.

τοῦ μαρτυρίου, γίνεται προσφορά, κένωση, ἀγάπη καί θάνατος, ἀπό τόν ὁποῖο πηγάζει ἡ ζωή καί ἡ ἀνάσταση.

Τίθεται, ὅμως, τό ἐρώτημα: Στήν δική μας ἐποχή, σήμερα, τώρα, ἡ πίστη πῶς βιώνεται καί πῶς μαρτυρεῖται;

Καί σήμερα καί πάντοτε ὁ ἄνθρωπος ἀναζητεῖ τόν Θεό καί ποθεῖ τήν ἀποκάλυψή Του. Γιά νά πραγματοποιηθεῖ ὅμως ὁ πόθος του αὐτός, εἶναι ἀνάγκη, κατὰ τήν πορεία αὐτῆς τῆς ἀναζήτησης, νά ξεπεράσει τήν φιλαυτία καί τόν ἀτομοκεντρισμό του καί νά τολμήσει, σάν τίς Μυροφόρες τοῦ Εὐαγγελίου, τήν ἥρωική ἔξοδο ἀπό τήν δουλεία τῶν παθῶν, μέ ἓναν καί μοναδικό σκοπό: τήν συνάντηση μέ τόν Ἀναστάντα Κύριο.

Ἄν πρίν ἀπό τετρακόσια χρόνια ἦταν ἐπικίνδυνο νά πιστεύει κανεῖς στόν Χριστό, σήμερα εἶναι ἀκόμα πιό δύσκολο, ἐπειδὴ ὁ ἐχθρός τῆς ἐποχῆς μας εἶναι πιό τρομερός καί ὑπουλός: Ἀφήνει τό σῶμα ἐλεύθερο, ἀλλά δουλώνει τήν ψυχή· ἀπογυμνώνει ἀπό ἀξίες καί ἰδανικά· ἀφαιρεῖ τήν ἐλπίδα· νεκρώνει τήν διάθεση γιά τήν ὄντως ζωή· ἀναγκάζει χωρίς νά γίνεται ἀντιληπτός στήν ὑπερκατανάλωση καί βιάζει στήν ὑπεραπασχόληση· ἐγκλωβίζει στήν μοναξιά· παγιδεύει στήν θεοποίηση τῆς ὕλης καί τῆς ἡδονῆς· μάχεται τό ὠραῖο, χλευάζει τό θεῖο, περιθωριοποιεῖ τό ἀγαθό, εὐτελίζει τόν ἀγῶνα καί τήν ἀγωνία γιά τήν ἀληθινή καί αἰώνια ζωή.

Γιά τοῦτο καί σήμερα, περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλη ἐποχή, ἔχουμε χρέος νά καταθέσουμε τήν δική μας μαρτυρία πίστεως καί νά τήν προσφέρουμε στόν σύγχρονο κόσμο μέ διάθεση ὁμολογιακή. Νά τήν προβάλουμε ὅχι ὡς στεῖρα καί θεω-

ρητική διδασκαλία, ως στατική και άπονεκρωμένη παράδοση, αλλά ως στάση και τρόπο ζωής, πού αποδεικνύει πώς η Ἐκκλησία παραμένει ζωντανή, μέ λόγο «τομώτερον ὑπέρ πασαν μάχαιραν δίστομον»⁶, ικανό νά ἐμπνέει καί νά ἀνιστᾶ ἀνθρώπους ἀπελπισμένους, προδομένους ἀπό συστήματα, ἐξαντλημένους ἀπό τά σκάνδαλα καί τήν διαφθορά, ἐξουθενωμένους ἀπό τήν καταπίεση. Αὐτή τήν πίστη ὀφείλουμε μέ τήν ζωή μας νά διακηρύξουμε ὡς ζωντανή, παρά τούς ἀπηνεῖς διωγμούς ἐκ μέρους τῶν ἰσχυρῶν τοῦ κόσμου τούτου καί εἰς πείσμα ὅσων κόμπασαν πώς ἕνα φύσημα ἀρκεῖ γιά νά ἐξαφανιστεῖ ἡ Ἐκκλησία. Κι ὅμως! Ὡς Ἐκκλησία ἀκόμη ζοῦμε, «ὡς παιδευόμενοι καί μή θανατούμενοι, ὡς λυπούμενοι ἀεί δέ χαίροντες, ὡς πτωχοί πολλούς δέ πλουτίζοντες, ὡς μηδέν ἔχοντες καί πάντα κατέχοντες»⁷. Καί ἀπόδειξη μεγίστη ἀποτελοῦν οἱ Ἅγιοι καί οἱ Μάρτυρες κάθε ἐποχῆς.

Ὅπως ὁ ἅγιος ἱερομάρτυρας Σεραφεῖμ, ἐπίσκοπος Φαναρίου, ἔτσι καί ἐμεῖς, καλούμαστε μέ αὐταπάρνηση καί μαρτυρικό φρόνημα νά εὐαγγελίσουμε πρὸς ὅλες τίς κατευθύνσεις τό μήνυμα τῆς πίστες στόν Χριστό, πού σέβεται τόν ἄνθρωπο ὡς πρόσωπο· ἐνώνει τούς ἀνθρώπους μεταξύ τους· ὑποδέχεται καί περιθάλλει· καθοδηγεῖ καί κατηχεῖ ἀποκαλύπτοντας βίωμα καί ὅχι ἀναμασώντας θεωρίες· διακονεῖ θυσιαστικά καί δέν ἀπαιτεῖ ἐξουσιαστικά· δίνει ἀγάπη χωρίς

6. Ἐβρ. 4,12.

7. Β' Κορ. 6,9-10.

νά περιμένει ανταλλάγματα· συγχωρεῖ χωρίς νά ὑποχωρεῖ· κενώνεται καί σμικρύνεται, χωρίς νά παρασύρεται καί νά ὑποβαθμίζεται.

Μία τέτοια πίστη δέν ἔχει ἀνάγκη τήν ἐπιβράβευση τῶν ἰσχυρῶν. Διότι ἡ Ἐκκλησία πού τήν διέσωσε καί οἱ Πατέρες της πού τήν δίδαξαν, δέν τήν προσάρμοσαν στίς ἀπαιτήσεις τοῦ κόσμου καί δέν παρασύρθηκαν ποτέ ἀπό ἀρχές καί ἐξουσίες.

Κάθε φορά πού οἱ ἰσχυροί ἀπειλοῦσαν, ὁ λαός ἐμπιστευόταν τούς Ποιμένες του. Κάθε φορά πού ἐκείνοι μηχανεύονταν τό τέλος τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Θεός ἔκανε τό θαῦμα Του. Κάθε φορά πού ἐκείνοι ἄρπαζαν ἀσύστολα, ὁ λαός τοῦ Θεοῦ κατέθετε τήν δική του, ὕλικά ταπεινή, ἀλλά πνευματικά πανίσχυρη συμβολή.

Ἔτσι δέν γίνεται καί σήμερα; Παρ' ὅλη τήν πολεμική, οἱ ναοί μας εἶναι γεμάτοι. Μέ ἐλάχιστες δυνατότητες, ἓνα τεράστιο φιλανθρωπικό καί κοινωνικό ἔργο ἐπιτελεῖται. Ὅσο κι ἂν κάποιοι προσπαθοῦν νά εὐτελίσουν πρόσωπα καί θεσμούς, ὁ πιστός ἐμπιστεύεται τόν ἱερέα του, τιμᾷ τόν ἐπισκοπό του, ἐπισκέπτεται τό μοναστήρι του, αἰσθάνεται τήν ἐνορία σπίτι του καί ἀπάνεμο λιμάνι τῆς ζωῆς του. Κι ἂν κάποιοι κατεβάζουν τίς εἰκόνες, ἀφαιροῦν τά ἱερά σύμβολα, μεθοδεύουν τόν χωρισμό τῆς Ἐκκλησίας ἀπό τό κράτος, τήν πίστη δέν μποροῦν νά τήν ξεριζώσουν ἀπό τίς καρδιές πού γνωρίζουν νά ἀναζητοῦν τόν Θεό ἀκόμη καί σέ αὐτούς τούς χαλεπούς καί ἀποκαλυπτικούς καιρούς.

Καί αὐτό θά ἐξακολουθήσει νά γίνεται, ἀρκεῖ ἐμεῖς, οἱ ποι-

μένες, νά μή λησμονήσουμε τήν εὐθύνη τῆς ὁμολογιακῆς καί μαρτυρικῆς πορείας μας. Γι' αὐτό χρειάζεται νά καταθέτουμε καθημερινά τήν σύγχρονη, ἀλλά καί ἀνόθευτη μαρτυρία τῆς πίστεως μας στόν ἕνα καί ἀληθινό Θεό, πού μᾶς χαρίζει αἰώνια πρότυπα ἀγιότητος καί μαρτυρικοῦ βίου, ὅπως ὁ ἅγιος Σεραφεῖμ, γιά νά μᾶς παραδειγματίζουν, νά μᾶς καθοδηγοῦν καί νά μᾶς προσφέρουν τήν γλυκειά αἴσθηση τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ στήν ζωή μας.

Ἀμήν!

Από τήν Ανάληψη στήν Ίεραποστολή

Ἀδελφοί μου,

Σήμερα «ὁ Πατήρ ἐκδέχεται, ὃν ἐν κόλποις ἔχει συναΐδιον»¹. Μία μεγάλη πατρική ἀγκαλιά ὑποδέχεται τόν Υἱόν καί Λόγον. Ἡ ἴδια πατρική ἀγκαλιά ὑποδέχεται ὅλους ἐμᾶς πού μετέχουμε στήν ἀνθρώπινη φύση. Ἐν σώματι ἀνελήφθη ὁ Κύριος. Ἐν σώματι ἐπανέρχεται ἐκεῖ ὅπου εἶναι ἡ φυσική Του θέση. Ἐν σώματι ἀνοίγει τήν πύλη τῆς αἰωνιότητος, καθιστώντας ὅλους μας πολίτες τοῦ Παραδείσου.

Μάρτυρας δέν ὑπῆρξε κατά τήν ὥρα τῆς Ἀναστάσεως. Οὐδεὶς εἶδε τόν Κύριο νά ἐγείρεται καί νά δοξάζεται, μεταβάλλοντας τό καταπληγμένο σῶμα Του σέ ἀπόδειξη θριαμβευτικῆς νίκης ἐπὶ τοῦ θανάτου. Σήμερα, ὅμως, ἡ Ανάληψη τοῦ ἰδίου αὐτοῦ Σώματος ἔχει μάρτυρες τούς μαθητές, πού θά διακηρύξουν αὐτό πού ἀντίκρυζαν τά μάτια τους ἐπὶ σαράντα ἡμέρες καί πού σήμερα ἀποκαλύπτεται σέ ὅλη του τήν μεγαλοπρέπεια: Ὅτι ὁ Θάνατος, θανάτῳ ἐπατήθη.

1. Στιχηρό τῆς ἐορτῆς στόν Μικρό Ἑσπερινό, ᾠχος πλ. Β'.

Μεγάλη ή σημερινή μέρα, πολυεπίπεδη και πολυδιάστατη. Ἡ σημερινή ἑορτή, ἡ κατανυκτική καί συγχρόνως θριαμβευτική δεσποτική ἑορτή τῆς Ἀναλήψεως, μᾶς συγκεντρώνει σήμερα ἐδῶ καί μᾶς καλεῖ νά μοιραστοῦμε μέ τούς Μαθητές τό δέος τους, τήν χαρά τους, τήν ἀποφασιστικότητά τους νά κηρύξουν στά πέρατα τῆς οἰκουμένης τό σωτήριο μήνυμα τοῦ Σαρκωθέντος, Παθόντος, Ἀναστάντος καί Ἀναληφθέντος Χριστοῦ.

Σήμερα μᾶς ἀποκαλύπτεται ὁλοκληρωμένο τό σχέδιο τῆς Θείας Οἰκονομίας. Ἀπό τό «ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἐξ ὕψους»² τῆς Γεννήσεως, ἀτενίζουμε σήμερα τήν πρός τό ὕψος ἐπιστροφή. Πόσο ὑπέροχα μᾶς τό περιγράφει τό ἀποψινό Ἀπόστιχο!

«Γεννήθηκες ἐπειδή τό θέλησες. Ἐφάνης ἐπειδή τό ἐπιθύμησες. Ἐπαθες μέ τό ἀνθρώπινο σῶμα Σου, ἄν καί εἶσαι Θεός. Ἀνέστης, πατώντας τόν θάνατο. Ἀνελήφθης, κατακλύζοντας τά σύμπαντα μέ τήν δόξα Σου».

Τό γεγονός.

Τί γνωρίζουμε γιά τό γεγονός τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Χριστοῦ μας; Ἐλάχιστες οἱ πληροφορίες. Εἶναι αὕτη ἡ θαυμαστή ιδιότητα τοῦ Εὐαγγελίου νά περιγράφει κοσμοϊστορικά γεγονότα μέ μία ἀπίστευτη λιτότητα ἀλλά καί σαφήνεια. Χωρίς περιττούς ἐντυπωσιασμούς, χωρίς τεχνάσματα σαγήνης. Οἱ θε-

2. Ἐξαποστειλᾶριον Χριστουγέννων, ἤχος Γ'.

όπνευστοι συγγραφεῖς τῶν Εὐαγγελίων μιλοῦν μέ τήν ἀπλότητα τῆς βιωμένης καί ἀναμφισβήτητης πίστεως.

Οἱ περιγραφές λοιπόν τῆς Ἀναλήψεως στά Εὐαγγέλια εἶναι περιορισμένες. Δύο στίχους μόνο ἀφιερώνει ὁ εὐαγγελιστής Μάρκος, ὁμοίως καί ὁ εὐαγγελιστής Λουκᾶς, πού τήν ἀναφέρει ἐξίσου λακωνικά καί στίς *Πράξεις τῶν Ἀποστόλων*. Καί ὅμως, οἱ λίγοι αὐτοί στίχοι, ἀδελφοί μου, εἶναι ὑπεραρκετοί γιά νά κατανοήσουμε, ὅσο εἶναι δυνατόν, τήν σημασία τῆς σημερινῆς ἡμέρας καί νά τήν μετατρέψουμε σέ γεγονός πού ἀφορᾷ στήν ζωή ὅλων μας καί τῆς Ἐκκλησίας διαχρονικά.

Ἡ εἰκόνα τῆς εὐλογίας.

Θά πρέπει νά ὁμολογήσουμε ὅτι αὐτό πού μετατρέπει τήν στιγμή ἐκείνη σέ ἓνα ἀλησμόνητο γεγονός εἶναι μία εἰκόνα, πού εἶναι βέβαιο πώς συνόδευσε τούς Μαθητές σέ ὅλη τήν ἱεραποστολική τους πορεία, μέχρι τήν στιγμή πού ἄφησαν αὐτόν τόν κόσμον, γιά νά συναντήσουν ξανά πρόσωπο πρὸς πρόσωπο τόν Διδάσκαλό τους στούς οὐρανούς. Ποιά εἶναι αὕτη ἡ εἰκόνα, ἡ τελευταία εἰκόνα τῆς ἐπίγειας ζωῆς τοῦ Ἰησοῦ;

«καί ἐπάρας τάς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς καί ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτόν αὐτούς διέστη ἀπ' αὐτῶν καί ἀνεφέρετο εἰς τόν οὐρανόν»³.

3. Λουκ. 24,50-51.

Τί υπέροχη, τί ανεπανάληπτη στιγμή! Οί Μαθητές βλέπουν τόν Χριστό σχεδόν νά ἔλκεται ἀπό τόν ἐπουράνιο κόσμος στόν ὅποιο ἀνήκει· τόν κόσμος τῆς ἀφθαρσίας καί τῆς Θεϊκῆς δόξας, τόν κόσμος ὅπου κυριαρχεῖ ἡ ἀπόλυτη μακαριότητα τῆς τριαδικῆς Θεότητος. Καί τότε ἀκριβῶς, τήν συγκλονιστική ἐκείνη στιγμή, σηκώνει τά ἅγια χέρια Του καί, ἀντικρύζοντάς τους μέ ἀγάπη, τούς εὐλογεῖ.

Αὕτή ἡ εὐλογία ἀποτελεῖ τό θεμέλιο τῆς Ἐκκλησίας μας. Δέν εἶναι καθόλου τυχαῖο πῶς τό γεγονός τῆς Ἀναλήψεως ἀναφέρεται στό πρῶτο κεφάλαιο τῶν *Πράξεων* τῶν *Αποστόλων*, στό πρῶτο κεφάλαιο τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἡ τελευταία εἰκόνα τῆς ἐπίγειας ζωῆς τοῦ Θεανθρώπου ἀποτελεῖ τήν πρώτη εἰκόνα τῆς ἐπίγειας ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας Του. Ἀλήθεια, τί εἶναι ἡ Ἐκκλησία Του; Δέν εἶναι τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ παρατεινόμενο εἰς τούς αἰῶνες; Δέν εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Χριστός ἐν μέσῳ ἡμῶν;

Ἄς παρατηρήσουμε γύρω μας τίς εἰκόνες πού ἀπεικονίζουν τόν Χριστό νά μᾶς εὐλογεῖ. Δέν ἀποτελεῖ καλλιτεχνική σύλληψη τῶν ἁγιογράφων, ἀλλά θεόπνευστη ἀπεικόνιση τῆς τελευταίας πράξης τοῦ Θεανθρώπου κατά τήν ἐπίγεια ζωή Του. Κάθε φορά πού ὁ Ἐπίσκοπος καί οἱ ἱερεῖς εὐλογοῦν, ἔχουμε μπροστά μας μία ζωντανή ἀνάμνηση τῆς ὥρας ἐκείνης, ἔχουμε τήν τελευταία εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ πού εἶδαν στήν γῆ τά ἀνθρώπινα μάτια. Κάθε εὐλογία πού πραγματοποιεῖται σέ μία Ἀκολουθία, ἐπιβεβαιώνει πῶς ὁ Χριστός παραμένει ἀνάμεσά μας, εὐλογώντας τήν Ἐκκλησία Του καί τόν καθένα ἀπό μᾶς ξεχωριστά.

Τό νόημα τῆς εὐλογίας στήν Παλαιά καί στήν Καινή Διαθήκη.

Μέσα στήν Ἀγία Γραφή, ἡ εὐλογία ἀποτελεῖ τήν ὑψιστη πράξη ἀποδοχῆς καί συμφιλίωσης. Στήν Παλαιά Διαθήκη, ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς Πατριάρχες λαμβάνει τήν μορφή προστασίας πρὸς πολυτεκνία καί εὐημερία. Ἐκεῖνος, τόν ὁποῖο ὁ Θεός εὐλογεῖ, ἀπολαμβάνει τά ἀγαθὰ τῆς γῆς, τήν ἐκτίμηση καί τήν ἀγάπη ὅλης τῆς οἰκογένειας καί ὁλόκληρου τοῦ λαοῦ.

Ἡ εὐλογία, ὅμως, τοῦ Χριστοῦ, τήν ὥρα πού ἀναλαμβάνεται, παίρνει μία ἀσύγκριτα ἀνώτερη καί σημαντικότερη διάσταση. Ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ προσφέρεται στό μεθόριο μεταξύ Οὐρανοῦ καί γῆς. Δέν εὐλογεῖ πλέον ὁ μακρινός Θεός ἀλλά ὁ Θεός ὁ πλησίον, ὁ Θεός πού ἔγινε ἄνθρωπος, ὁ Θεός πού ἐπιστρέφει ἐκεῖ πού ἀνήκει, στά δεξιά τοῦ Πατρός, φέρνοντας ὅμως μαζί Του τίς πληγές τοῦ πάθους Του. Αὐτές ἀποτελοῦν ἀπόδειξη γιά τήν ὀριστική ἀποκατάσταση τῆς ἀνθρώπινης φύσης. Ὁ Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ συνανυψώνεται μέ τήν δική μας ἀνθρώπινη φύση. Αὕτη ἡ εὐλογία δέν ἀποτελεῖ ἀποχαιρετισμό, ἀλλά παρακαταθήκη μιᾶς αἰώνιας σχέσης μαζί Του· μιᾶς παρουσίας ἐν ὧφει ἐνός ἔργου πού τώρα ξεκινᾷ.

Ἡ εὐλογία ὡς ἱεραποστολή.

Ποίος ὀρίζει ἄραγε τό ἔργο αὐτό; Ποίος προσφέρει τόν τρόπο ἐπιτέλεσής του καί τόν σκοπό του; Ὁ ἴδιος ὁ Κύριος πού

ἐκείνη τήν ὥρα ὁμιλεῖ πρὸς τοὺς Μαθητές Του.

Ποιές εἶναι οἱ τελευταῖες Του ὁδηγίες πρὸς αὐτούς; Μᾶς τό λέγει ὁ Εὐαγγελιστής Μάρκος, καταγράφοντας τά Θεῖα λόγια:

«Πορευθέντες εἰς τόν κόσμον ἅπαντα, κηρύξατε τό Εὐαγγέλιο»⁴.

Τί κρύβει αὐτή ἡ θεανθρώπινη προτροπή; Τί ἄλλο ἀπό ἐνθάρρυνση καί προστασία.

Ἄς προσπαθήσουμε νά μοιραστοῦμε γιά λίγο τά συναισθήματα τῶν Ἀποστόλων. Κατά τήν ὥρα ἐκείνη βιώνουν ἕναν ἀποχωρισμό. Καί αὐτή τήν φορά, ὀριστικό. Βέβαια, ἀδελφοί μου! Ἡ Ἀνάληψη ἀποτελεῖ ἀποχωρισμό καί μάλιστα τόν τρίτο! Ὅπως ἐπισημαίνουν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, ὁ πρῶτος ἀποχωρισμός συμβαίνει στόν κῆπο τῆς Γεθσημανῆ. Ὁ Διδάσκαλος μέ βιαιότητα ἀποσπᾶται ἀπό τοὺς Μαθητές του, ἀφήνοντάς τους στήν ἀπορία καί στόν φόβο. Τόν ἀκολουθοῦν ἀπό μακριά καί δέν μποροῦν νά πιστέψουν πῶς ἔρχεται τό πιό τραγικό τέλος· αὐτό πού ἐπισφραγίζεται μέ μία λέξη: «Τετέλεσται»⁵! Αὐτός εἶναι ὁ δεύτερος, φαινομενικά ὀριστικός, ἀποχωρισμός. Πάντα ὁ θάνατος ἀκυρώνει κάθε ἐλπίδα. Οἱ Μαθητές βυθίζονται στήν ἀπελπισία καί στόν φόβο.

Σύντομα, ὅμως, ἀρχίζει μία περίοδος νέας χαρᾶς. Περίοδος ἀναμφισβήτητων ἀποδείξεων γιά τό γεγονός τῆς Ἀνά-

4. Μάρκ. 16,15.

5. Ἰω. 19,30.

στασης. Περίοδος ἀναβίωσης μιᾶς σχέσης μέ τόν Ραββί πού τήν νόμισαν μέ τόν θάνατό Του ὀριστικά χαμένη. Καί τό κυριότερο: περίοδος ἄφησης. Διότι, ὄχι μόνον ὁ Πέτρος ἐξαιτίας τῆς ἀρνήσεως, ἀλλά καί ὅλοι οἱ Μαθητές ἐξαιτίας τῆς ἐγκατάλειψης τοῦ Ἰησοῦ, εἶναι βέβαιο πώς αἰσθάνονταν ἐνοχές καί ἀμφιβολίες ἐάν θά κριθοῦν ἄξιοι νά συνεχίσουν νά εἶναι οἱ ἀγαπημένοι φίλοι τοῦ μεγάλου Ψ'αρά τῶν ψυχῶν. Ὅμως, ναί! «Συγγνώμη ἐκ τοῦ τάφου ἀνέτειλε». Ὅλοι ξανά μαζί! Πρόσωπο πρός πρόσωπο. Γύρω ἀπό τό ἴδιο τραπέζι. Μέ τήν ἀφή, τήν ὄραση καί τήν ἀκοή νά ἐπιβεβαιώνουν τήν νίκη τῆς ζωῆς ἐπί τοῦ θανάτου. Ὁ Θωμᾶς ψηλαφεῖ τίς πληγές τοῦ ἀχράντου Σώματος καί γίνεται ἡ φωνή ὅλων τῶν μαθητῶν καί ὅλων τῶν Χριστιανῶν, ἀπό τότε μέχρι σήμερα καί γιά πάντα:

«Ὁ Κύριός μου καί ὁ Θεός μου»⁶!

Καί ἔρχεται ἡ ὥρα τοῦ τρίτου ἀποχωρισμοῦ. Ἐνός ἀποχωρισμοῦ, ὄχι τρόμου, ἀλλά ἀγαλλίασης. Ὅχι φρίκης, ἀλλά πληρότητας. Ὅχι δειλίας, ἀλλά θριάμβου. Ἐρχεται ἡ ὥρα τῆς Ἀνάληψης. Ὁ Χριστός εὐλογεῖ ὡς Νικητής. Ἡ μεγαλειώδης αὐτή χειρονομία Του εἶναι σάν νά τούς καλεῖ νά ἐγκαταλείψουν τά σκοτεινά ὑπερῶα ὅπου κρύβονταν «διά τόν φόβον τῶν Ἰουδαίων»⁷. Τό ἄχραντο χέρι πού εὐλογεῖ μοιάζει μέ νεῦμα πρόσκλησης γιά ἔξοδο καί εὐαγγελισμό τοῦ χαρμόσυνου μηνύματος τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων.

6. Ἰω. 20,28.

7. Ἰω. 20,19.

Εἶναι ἡ στιγμή πού ἡ εὐλογία παίρνει τήν μορφή ἐντολῆς γιά ἱεραποστολή.

Ἡ εὐλογία ὡς διαβεβαίωση δυνάμεως καί παρακλήσεως.

Ἄς ἀναρωτηθοῦμε ὅμως:

Ἀρκοῦν ἄραγε οἱ ἀνθρώπινες δυνάμεις γιά νά ἀντιμετωπίσουν αὐτοί, οἱ ἄσημοι καί ἀμόρφωτοι, τήν δύναμη τῶν ἰσχυρῶν καί τῶν σοφῶν τοῦ κόσμου τούτου; Δέν ἀρκοῦν. Δέν θά εἶναι, ὅμως, μόνοι.

«Δύναμη θά λάβετε», τοὺς διαβεβαιώνει, «τήν δύναμη τοῦ ἁγίου Πνεύματος»⁸.

Εἶναι ἡ στιγμή πού ἡ εὐλογία παίρνει τήν μορφή τῆς ὑπέρτατης παρηγοριᾶς καί παρακλήσεως. Πλησιάζει ἡ στιγμή πού ἡ πλήρης ἄκτιστη ἐνέργεια τῆς Ἀγίας Τριάδος θά κατοικήσει μέσα στήν Ἐκκλησία. Ὁ Πατήρ, ὡς ὁ Θεός τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἔχει διακηρύξει ἀπό αἰῶνες τήν πατρική Του προστασία. Ὁ Υἱός, ὡς ὁ Σεσαρκωμένος Λόγος τοῦ Πατρός καί πρωταγωνιστής τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἔχει ἤδη ἀποκαλύψει τήν Θεία κένωση καί τήν θυσιαστική ἀγάπη τοῦ Θεοῦ γιά τοὺς ἀνθρώπους. Τό Πανάγιο Πνεῦμα, τοῦ Ὁποίου ἐπίκειται ἡ ἔλευση, θά ἔρθει νά πλημμυρίσει μέ σοφία, δύναμη καί Θεϊοφωτισμό ὁλόκληρο τό Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας καί τήν ψυχή τοῦ καθενός ξεχωριστά.

8. Πράξ. 1,8.

Ἡ εὐλογία ὡς δύναμη θαυματουργίας.

Καί συνεχίζει ὁ Εὐαγγελιστής Μάρκος:

«Διαρκῶς θά ἔχετε σημεῖα ὡς δείγματα τῆς δυνάμεώς Μου. Δαιμόνια θά ἐκδιώκετε, πρωτάκουστα πράγματα θά ἀναγγέλλετε, φίδια δέν θά σᾶς πλησιάζουν, ὁ θάνατος δέν θά μπορεῖ νά σᾶς πλήξει, θαύματα θά κάνετε»⁹.

Εἶναι ἡ στιγμή ὅπου ἡ εὐλογία μεταβάλλεται σέ δωρεά θαυματουργική τῆς δυνάμεως τοῦ Χριστοῦ, μέσω τῆς διαρκοῦς παρουσίας Του ἐν τῷ μέσῳ τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι ἡ στιγμή τῆς διαβεβαίωσης πὼς οἱ δυνάμεις τοῦ κόσμου τούτου δέν θά καταφέρουν νά ἐμποδίσουν τοὺς Ἀποστόλους νά ἐκπληρώσουν τὴν ἱεραποστολή τους. Εἶναι ἡ στιγμή τῆς διαβεβαίωσης καί πρὸς ἐμᾶς πὼς οἱ δυνάμεις τοῦ σκότους θά στέκουν πάντα ἀνίσχυρες μπροστά στὴν δύναμη τοῦ Πνεύματος καί στὴν χαρὰ τῆς Ἀναλήψεως.

Ἡ εὐλογία ὡς ὑπόσχεση νέας συνάντησης.

Καί ὡς ἔσχατη διαβεβαίωση, δύο Ἄγγελοι συνεφέρουν τοὺς ἔκθαμβους μαθητές, πού ἔχουν μείνει ἐνεοί, καί τοὺς λένε:

«Τί στέκεστε καί βλέπετε; Ὁ Ἰησοῦς πού βλέπετε νά ἀνέρεται στὸν οὐρανὸ ἔτσι καί θά ξανακατέβει, μέ τὸν τρόπο ἀκριβῶς πού Τὸν εἶδατε»¹⁰.

9. Μάρκ. 16,18.

10. Πράξ. 1,11.

Διαχρονική ή προσμονή της Δευτέρας Ἐλεύσεως τοῦ Κυρίου. Λίγο πρὶν ἀνοίξει ὁ οὐρανός γιὰ νὰ ὑποδεχτεῖ τὸν Θριαμβευτὴ Χριστό, οἱ Μαθητές βασανίζονται ἀκόμη ἀπὸ ἐγκόσμια ἐρωτήματα.

«Κύριε», τὸν εἶχαν ρωτήσῃ, «ἦρθε ἡ ὥρα νὰ ἀποκαταστήσῃς τὸ βασίλειο τοῦ Ἰσραήλ;».

Μέ τρόπο ἀπόλυτο τοὺς εἶχε ἀπαντήσῃ ὁ Ἰησοῦς:

«Μὴν ἀσχολεῖστε μέ ὅσα γνωρίζει μόνον ὁ Πατέρας μου. Ἐσεῖς ἐτοιμαστεῖτε, διότι θὰ γίνετε μάρτυρες δικοὶ μου μέχρι τὰ πέρατα τοῦ κόσμου»¹¹.

Βρισκόμαστε, ἀδελφοί μου, λίγο πρὶν ἀπὸ τὴν ἐν σώματι ἐπιστροφή τοῦ Χριστοῦ στά δεξιὰ τοῦ Πατρός Του, καὶ ἡ προειδοποίηση ἀπευθύνεται διαχρονικά πρὸς ὅλους μας: “Μὴν σπαταλᾶτε δυνάμεις στὶς ἐγκόσμιες ἐξελίξεις. Μὴν παρασύρεστε ἀπὸ ψευτομεσσιανικά ὁράματα γιὰ μελλοντικά γεγονότα πού γνωρίζει μόνον ὁ Θεός. Προσηλωθεῖτε στὴν ἀποστολή σας. Βιώστε τὴν Ἀναστάσιμη νίκη. Κηρύξτε μέ λόγο καὶ μέ ἔργα τὴν χαρὰ τοῦ Κενοῦ Μνημείου. Σᾶς περιμένει ὅλη ἡ γῆ”.

Δέν μπορούμε νὰ ἀδιαφορήσουμε σέ αὐτὴ τὴν ὑπόδειξη, ιδιαίτερα σέ ἐποχές σάν τὴν δική μας, ὅπου οἱ πρωτόγνωροι κίνδυνοι σκοτίζουν τὸν νοῦ μας καὶ μᾶς κάνουν νὰ καταφεύγουμε σέ ἄτοπες καὶ πλανεμένες μελλοντολογίες. Τὰ τελευταῖα λόγια τοῦ Χριστοῦ μας πού ἀκούστηκαν ἐπὶ τῆς γῆς, εἶναι λόγια ἐνδυνάμωσης καὶ προσήλωσης στὴν ἀποστολή

11. Πράξ. 1,6-8.

πού μᾶς ἀνέθεσε. Αὐτή εἶναι ἡ ἐντολή Του. Ἐμπιστευόμαστε τήν βούλησή Του. Δοξολογοῦμε τήν δύναμή Του. Γαληνεύουμε ἀπό τήν παντογνωσία Του. Χωρίς ταραχή πορευόμαστε στόν δρόμο τῆς μαρτυρίας πού μᾶς ὑπέδειξε. Ἀφοσιωνόμαστε στό ἔργο μας καί κρατοῦμε πάντα στήν καρδιά μας τήν διαβεβαίωση πώς ὅλους μᾶς περιμένει μία προσωπική συνάντηση μέ τόν Χριστό.

Εἶναι ἡ στιγμή πού ἡ εὐλογία τῆς Ἀναλήψεως μεταβάλλεται σέ ὑπόσχεση.

Ἡ εὐλογία ὡς διαρκῆς παρουσία μέχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος.

Ἀδελφοί μου, ἡ Ἀνάληψη τοῦ Χριστοῦ μας ἀποτελεῖ τήν ἀρχή τῆς διαρκοῦς παρουσίας Του ἐν μέσῳ ἡμῶν τῆς παρουσίας Του ὡς διαρκοῦς εὐλογίας, ὡς πρόσκλησης σέ ἱεραποστολή, ὡς μετοχῆς στήν θαυματουργική Του δύναμη, ὡς βεβαιότητας μεταμόρφωσης κατά τήν δεύτερη ἔλευσή Του. Αὐτήν τήν ὥρα, ἀνάμεσά μας, βρίσκεται ὁ Χριστός εὐλογῶν, ὅπως ἀκριβῶς κατά τήν ὥρα ἐκείνη. Μέχρι καί σήμερα καί γιά πάντα οἱ οὐρανοί εἶναι ἀνοιχτοί καί ὑποδέχονται ὄχι μόνο τόν Θεάνθρωπο Ἰησοῦ πού, ἀνερχόμενος, ἐπιστρέφει στόν θρόνο Του, ἀλλά καί τήν θεωθεῖσα ἀνθρώπινη φύση μας, ἡ ὁποία, ἐλεύθερη ἀπό τά δεσμά τοῦ θανάτου, εἶναι ἀνά πᾶσα στιγμή ἔτοιμη, διά τῆς ἀγαθῆς μας προαίρεσης καί τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, νά εἰσέλθει στήν διάσταση τῆς ἀθανασίας. Δοξάζει ὁ ὕμνωδός τοῦ δοξαστικοῦ τοῦ Ἑσπερινοῦ:

«Ἀνελήφθης ἐν δόξῃ καί τήν πεσοῦσαν φύσιν ἡμῶν συμπαθῶς ἀνυψώσας, τῷ Πατρὶ συνεκάθισας»¹².

Ὅπως τότε «Αἱ οὐράνιοι τῶν ἀσωμάτων τάξεις, τό θαῦμα ἐκπληττόμεναι, ἐξίσταντο θάμβει...¹³», ἔτσι καί τούτῃ τήν στιγμή μᾶς διαβεβαιώνουν πώς ὁ κόσμος αὐτός δέν πλάστηκε γιά νά βυθιστεῖ στήν κακία καί στήν καταστροφή ἀλλά γιά νά ἀποτελέσει χώρο ὑποδοχῆς τοῦ θριαμβευτῆ Κυρίου ὅταν ἔλθει «κρίναι ζῶντας καί νεκρούς».

Ὁ Σαρκωμένος Κύριος ἀποχωρίζεται ἀπό τούς Μαθητές Του εὐλογῶν. Εὐλογῶν πορεύεται καί, εὐρισκόμενος ἐν μέσῳ ἡμῶν, παραμένει εὐλογῶν. Τά χέρια Του παραμένουν ἀπλωμένα πάνω ἀπ' αὐτόν τόν κόσμο, ὅπως ἡ σκεπή πού μᾶς προστατεύει. Τά ἴδια αὐτά χέρια, ἔτσι ἀνοικτά, ἀγκαλιάζουν ὅλη τήν ἀνθρωπότητα καί τήν διαποτίζουν μέ τήν ἀγάπη Του. Καί, ὅπως γίνεται στήν χειρονομία τῆς εὐλογίας, ἡ ὄρθια παλάμη Του ὑψώνεται. Μοιάζει σάν νά σχίζει τόν κόσμο μας, ὥστε ὁ οὐρανός νά εἰσβάλει στίς ζωές μας καί νά μᾶς γεμίσει χαρά καί δύναμη καί ἀκόμη, σάν νά σχίζει τόν ἴδιο τόν οὐρανό, ὥστε ὅλοι μας νά ἔχουμε ἐνώπιόν μας διαρκῶς ὁρατή τήν ὁδό πού ὁδηγεῖ στόν θρόνο τῆς Τριαδικῆς Θεότητος.

Ἡ χαρά αὕτῃ τῆς ἡμέρας δέν εἶναι ἓνα ἀπλό συναίσθημα· ἐπιβεβαιώνει πώς εἴμαστε Μαθητές τοῦ Χριστοῦ καί πώς ἀναλαμβάνουμε, ὁ καθένας προσωπικά, τήν ἱερή ὑποχρέωση

12. Στιχηρό ἰδιόμελο Μεγάλου Ἑσπερινοῦ, ᾠχος πλ. Β'.

13. Δοξαστικό τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς ἐορτῆς, ᾠχος πλ. Β'.

νά πραγματοποιήσουμε τίς ἐπαγγελίες Του. Εἴμαστε αὐτοὶ πού ἀποστέλλει ὁ Χριστός στὸν κόσμο, ὡς μάρτυρες τῆς ἀγάπης Του. Ἡ πνευματική μας χαρά ἀποτελεῖ τὴν πιό ἀδιάψευστη ἀπόδειξη τοῦ κηρύγματός μας. Εἶναι ἡ ἀπάντησή μας, ἡ ἀπάντηση τοῦ ἴδιου τοῦ Χριστοῦ μας, στὸν φόβο καὶ τὴν ἀγωνία τῶν ἡμερῶν μας.

Σήμερα ἐπιβεβαιώνεται ὁ προφήτης Ἡσαΐας, τοῦ ὁποίου ἡ προφητεία δόνησε πρό ὀλίγου τίς καρδιές μας:

«Ὑψωθήσεται Κύριος ὑπεράνω τῶν βουνῶν, καὶ ἤξουσιν ἐπ' αὐτῷ πάντα τὰ ἔθνη»¹⁴.

Ἡ χαρά καὶ ὁ θρίαμβος τῆς Ἀναλήψεως εἶναι τό θεμέλιο τῆς Ἐκκλησίας μας, ὁ πυρήνας τῆς ζωῆς μας καὶ ἡ ἐλπίδα τοῦ κόσμου.

Σήμερα, ἄς χαροῦμε! Ἄς δοξάσουμε τὸν Θεό γιὰ τὴν ἄπειρη φιλάνθρωπία του! Ἄς ἐνταχθοῦμε στὰ σχέδιά Του γιὰ τὸν κόσμο, ὅπως τότε οἱ μαθητές Του! Μᾶς συντρόφεψε ἐπὶ τόσους μῆνες πανδημίας μέσα στὴν κοιλάδα τοῦ κλαυθμῶνος αὐτῆς τῆς ζωῆς ὑπενθυμίζοντάς μας διαρκῶς:

«Θαρσεῖτε! Ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον»¹⁵.

Ἔτσι θά συνεχίσουμε νά πορευόμαστε, μέχρις ὅτου ὅλη ἡ οἰκουμένη ἀκολουθήσει τὸν Χριστό στὸν δρόμο πού ὁδηγεῖ στὴν ἀγκαλιά τοῦ Ἐπουρανίου Πατέρα μας.

Ἀμήν.

14. Ἡσ. 2,2.

15. Ἰω. 16,33.

«Μή κρίνετε ἵνα μή κριθῆτε»

«Μή κρίνετε, ἵνα μή κριθῆτε· ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε κριθήσεσθε, καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν. τί δέ βλέπεis τό κάρφος τό ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τήν δέ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκόν οὐ κατανοεῖς; ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου, Ἵφες ἐκβάλλω τό κάρφος ἀπό τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καί ἰδοῦ ἡ δοκός ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου; ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τήν δοκόν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καί τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τό κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου. Μή δῶτε τό ἅγιον τοῖς κυσίν μηδέ βάλῃτε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν αὐτούς ἐν τοῖς ποσίν αὐτῶν καί στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς. Αἰτεῖτε, καί δοθήσεται ὑμῖν, ζητεῖτε, καί εὕρήσετε, κρούετε, καί ἀνοιγήσεται ὑμῖν· πᾶς γάρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει καί ὁ ζητῶν εὕρισκει καί τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται»¹.

1. Ματθ. 7, 1-5.

Μέσα σέ ἐλάχιστες γραμμές, μέσα σέ μία ιδιαίτερα σύντομη Εὐαγγελική περικοπή, ὁ Διδάσκαλός μας, Ἰησοῦς Χριστός, προσφέρει διαχρονικά σέ ὅλους μας τρόπους καί διεξόδους, ὥστε νά καθορίσουμε τήν σχέση μας μέ τούς συνανθρώπους μας, νά ὀριοθετήσουμε τήν σχέση μας μέ τόν ἑαυτό μας καί νά νοηματοδοτήσουμε τήν σχέση μας μέ τόν Θεό.

Εἶναι πολύ σημαντικό, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, νά μπορέσει κανείς νά ἐνθυμεῖται στήν καθημερινή του ζωή αὐτή τήν σύντομη Εὐαγγελική περικοπή, πού ὀρίζει γιά σήμερα ἡ ἀγία μας Ἐκκλησία.

Στό πρῶτο μέρος της, γνωστοποιεῖται στόν ἄνθρωπο πώς θά κριθεῖ ἀκριβῶς μέ τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο ὁ ἴδιος κρίνει τούς ἄλλους. Θά μετρηθεῖ μέ τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο ὁ ἴδιος μετράει τούς συνανθρώπους του. Θά χαρακτηριστεῖ ὅπως ἀκριβῶς χαρακτηρίζει τούς ἀδελφούς του.

Εἶναι γεγονός ὅτι στίς διαπροσωπικές μας σχέσεις ὅλοι μας, εἴτε ἐκούσια εἴτε ἀκούσια, ἔχουμε τήν τάση νά κρίνουμε αὐστηρά. Εἴμαστε ὅλοι ἐπιρρεπεῖς νά κατακρίνουμε τόν συνάνθρωπό μας, τόν συνεργάτη μας, τόν οἰκεῖο μας, ἀκόμη καί τόν συμμασθή μας.

Πολλές φορές δέν μᾶς χαρακτηρίζει ἡ ἐπιείκεια, νά μπορούμε δηλαδή νά διαπιστώνουμε ὅτι συχνά, πίσω ἀπό τό λάθος ἑνός ἀνθρώπου δέν κρύβεται κακή πρόθεση, ἀλλά ἕνα ἐλάττωμα, πού θά πρέπει νά τό κατανοήσουμε, ἕνα πάθος πού θά πρέπει νά τό ἀποδεχθοῦμε, μία πνευματική ἀσθένεια πού ἐπιδέχεται ἴαση καί μεταμόρφωση μέσα ἀπό τόν πνευματικό ἀγῶνα.

Ὁ Χριστός εἶναι ἀπόλυτος καί ξεκάθαρος: Μὲ τὸν τρόπο πού κρίνουμε θά μᾶς κρίνει καί μέ τὸν τρόπο πού μετῶμε θά μᾶς μετρήσει. Γι' αὐτό, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, ἂν θέλουμε πραγματικά νά βρεθοῦμε ἐνώπιον τοῦ δικαιοκρίτου Χριστοῦ τὴν ἡμέρα τῆς Δευτέρας Παρουσίας Του καί νά τύχουμε τοῦ ἐλέους Του, πρέπει πρῶτα νά ἀπαρνηθοῦμε τὴν ἄτεγκτη καί σκληρόκαρδη στάση ἀπέναντι στοὺς ἀδελφούς μας. Αὐτὴ εἶναι ἡ μοναδική ὁδός, γιὰ νά ἀποσπάσουμε καί ἐμεῖς τὴν ἐπιεικῆ καί ἐλεήμονα κρίση Του. Ἀλλοίμονο ἐάν ὁ Κύριος μᾶς κρίνει μέ μοναδικό κριτήριο τὴν δικαιοσύνη. Ὅπως λέει καί ὁ ψαλμωδός:

«Μὴ εἰσέλθῃς εἰς κρίσιν μετὰ τοῦ δούλου σου, ὅτι οὐ δικαιωθήσεται ἐνώπιόν σου πᾶς ζῶν»².

Εἴμαστε διαρκῶς ὑπόλογοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ γιὰ τίς σκέψεις, τοὺς λόγους, τὰ ἔργα καὶ τίς προθέσεις μας. Ἀπολαμβάνουμε τό ἔλεός Του, ὅχι γιὰ τὰ κατορθώματά μας, ἀλλὰ κατὰ χάριν. Αὐτό ἄλλωστε ἀναφέρει καί τό Εὐαγγέλιο τοῦ Λουκᾶ:

«Ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε ὅτι δοῦλοι ἀχρεῖοι ἐσμέν, ὅτι ὁ ὀφείλομεν ποιῆσαι πεποιήκαμεν»³. (Λουκ. 17, 10).

Προκειμένου λοιπόν νά ἐπιτύχουμε τὴν Θεία ἐπιείκεια, θά πρέπει νά εἴμαστε ἐξαιρετικά ἐπιεικεῖς μέ τοὺς συνανθρώ-

2. Ψαλμ. 142:2.

3. Λουκ. 17, 10.

πους μας. Νά καταβάλλουμε προσπάθεια μεγάλη, ὥστε νά δικαιολογοῦμε αὐτά πού μᾶς ἐνοχλοῦν. Νά ἀνεχόμαστε αὐτά πού μᾶς προσβάλλουν. Νά διορθώνουμε ἐμεῖς αὐτά πού οἱ ἄλλοι δέν μποροῦν νά διορθώσουν. Μέ τόν τρόπο αὐτό γινόμεμαστε μιμητές καί μέτοχοι τῆς Θείας φιλανθρωπίας, μεταμορφώνοντας τίς σχέσεις μας σέ παραδείσια ἐμπειρία.

Διότι – πρέπει νά τό ὁμολογήσουμε – ἐκεῖ κρίνονται οἱ σχέσεις μέ τούς ἀνθρώπους. Ποῦ, δηλαδή; Στό σημεῖο ὅπου ὑφίστάμεθα τήν κακή, προσβλητική, ἐπιθετική, ἄδικη, ἀγνώμονα καί συχνά προδοτική συμπεριφορά ἐκ μέρους τῶν συνανθρώπων μας. Τότε πού ἀξιολογοῦμε, κρίνουμε καί βαθμολογοῦμε τόν ἄλλον. Δέν πρόκειται, ὅμως, μόνον γιά τόν ἄλλον. Τήν ἴδια στιγμή ἀξιολογοῦμαστε, κρινόμαστε καί βαθμολογούμε καί ἐμεῖς οἱ ἴδιοι. Εἶναι ἀκριβῶς ἡ στιγμή πού ὁ Θεός ἀποφασίζει γιά τό πῶς θά κρίνει ἐμᾶς.

Ὑπάρχει καί ἓνα δεύτερο τμήμα αὐτῆς τῆς Εὐαγγελικῆς περικοπῆς, τό ὁποῖο μᾶς καλεῖ νά στρέψουμε τήν ματιὰ πρὸς τόν ἑαυτό μας καί νά γίνουμε ὄχι μόνον ἐπιεικεῖς μέ τούς ἀδελφούς μας, ἀλλά καί εἰλικρινεῖς μέ τόν ἑαυτό μας. Λέει ὁ Χριστός, ἀπευθυνόμενος στόν ὑποκριτή τῆς κάθε ἐποχῆς:

«Γιατί βλέπεις τό μικρό λάθος τοῦ ἀδελφοῦ σου («τό κάρφος τό ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου»), καί ἀποστρέφεις τό βλέμμα ἀπό τά δικά σου τεράστια λάθη («τήν ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκόν»);

Ἡ φράση αὕτη ἀποτελεῖ παραλλαγή ἐκείνου τοῦ μεγαλειώδους «ὁ ἀναμάρτητος πρῶτος τόν λίθον βαλέτω», κατὰ τό

περιστατικό τοῦ ἐπικείμενου λιθοβολισμοῦ τῆς μοιχαλίδος⁴.

Εἶναι, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, πολύ δύσκολο νά ὀδηγηθοῦμε στήν αὐτογνωσία καί νά ἐγκολπωθοῦμε τήν αὐτομεμφία. Εἶναι πολύ δύσκολο νά ἀποδεχθοῦμε τόν ἀληθινό, συχνά ἐπιμελῶς κεκρυμμένο ἑαυτό μας. Καταβάλλουμε προσπάθειες νά γνωρίσουμε τοὺς ἄλλους, νά ἐξοικειωθοῦμε μέ γεγονότα, νά μαθητεύσουμε στήν γνώση, ἀκόμη καί στήν ἀποστήθιση, προσπαθοῦμε, ὅμως, ἐλάχιστα νά γνωρίσουμε τόν ἑαυτό μας.

Τίς περισσότερες φορές ἔχουμε μία λανθασμένη, ὑποκριτική, ἐπιπόλαιη καί ἐπιφανειακή, κυρίως ὅμως μονομερῆ γνώση τοῦ ποιοῦ πραγματικά εἴμαστε. Θέλουμε νά γνωρίζουμε τήν μία ὄψη τῆς προσωπικότητάς μας· αὐτήν πού ἀναδεικνύει τὰ χαρίσματά μας, πού προβάλλει τὰ προτερήματά μας, πού ἐπιδεικνύει τίς μεγάλες δυνατότητές μας. Ἀποφεύγουμε ὅμως ἐγνωσμένα καί μέ ἐξαιρετική τέχνη ἐκείνη τήν πλευρά πού ἀποκαλύπτει τὰ ἐλαττώματα, τὰ μειονεκτήματα, τὰ πάθη, τίς ἀτέλειες, τίς ἁμαρτίες, τίς πτώσεις μας.

Μέσα σέ αὐτό τό πλαίσιο, ἡ δοκός στόν ὀφθαλμό δέν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρά ὁ ἐγωισμός, ὁ ναρκισσισμός, ἡ ἀπόλυτη πεποίθηση πώς ἀποτελοῦμε τό μέτρο κρίσης τῶν πάντων. Αὐτή ἡ... δοκός γίνεται μέρος τοῦ ὀπτικοῦ μας πεδίου. Δέν συνειδητοποιοῦμε τήν ὑπαρξή της. Ἀλλοιώνει τό ὀπτικό μας πεδίο, ἐμεῖς ὅμως ἐκλαμβάνουμε τό ὁρώμενο ὡς πραγματι-

4. Ἰω. 8,1-11.

κό. Καί τό χειρότερο· ἀναλαμβάνουμε νά κάνουμε «διάγνω-
ση» τῶν ἐλαττωμάτων τῶν ἄλλων καί μάλιστα νά προβοῦμε
καί στήν... ἴασή τους. Γι' αὐτό ὁ Χριστός μᾶς ρωτᾷ σήμερα:

«Ἄν πραγματικά δέν ξέρεις τόν ἑαυτό σου, ἄν δέν μπορεῖς
νά δεῖς τί ἐμποδίζει τήν ὁραση μέσα στό μάτι σου, πῶς θά
μπορέσεις νά βοηθήσεις τόν ἄλλον νά βγάλει αὐτό πού ἔχει
στό δικό του μάτι;»

Ἄν, δηλαδή, εἶσαι τυφλός στό ἐπίπεδο τῆς αὐτογνωσίας,
ὥστε οὔτε τόν ἑαυτό σου νά μπορεῖς νά βοηθήσεις, πῶς θά
βοηθήσεις τούς ἄλλους; Οὔτε τόν ἑαυτό σου μπορεῖς, ἐπειδή
αἰσθάνεσαι καί βιώνεις τήν ψευδαίσθηση τῆς τελειότητας καί
τῆς αὐτάρκειας. Οὔτε ὅμως καί τούς ἄλλους μπορεῖς, ἐπειδή
κανεῖς δέν ἀποδέχεται τίς ὑποδείξεις καί τήν παρέμβαση κά-
ποιου πού διακατέχεται ἀπό ἀλαζονία καί πνεῦμα διαρκοῦς
ἐπικρίσης καί ἀναλγησίας, χωρίς ἐπιείκεια καί κατανόηση.
Πρός κανέναν δέν γεννᾶται μεγαλύτερη ἀντίδραση ἀπ' ὅ,τι
πρός ἐκεῖνον πού σφετερίζεται τόν ρόλο τοῦ Θεοῦ. Αὐτό εἶναι
ὁ ἐγωπαθής ἄνθρωπος: Κάποιος πού τοποθετεῖ τήν κρίση του
πάνω ἀπό τήν κρίση τοῦ Θεοῦ.

Ὅσο γιά τό τελευταῖο μέρος τῆς σημερινῆς Εὐαγγελικῆς
περικοπῆς, εἶναι αὐτό πού μᾶς γεμίζει παρηγοριά καί ἐλπί-
δα. Κι αὐτό διότι παρουσιάζει τήν σχέση μας μέ τόν Θεό ὡς
μία σχέση ἀπλή, ἀπλούστατη. Τόσο ἀπλή, ὅσο ἡ σχέση πατέ-
ρα-παιδιοῦ:

«Ἀναζητεῖστε καί θά βρεῖτε, ζητεῖστε καί θά λάβετε, κτυ-
πεῖστε τήν πόρτα καί θά ἀνοίξει».

Πόσες φορές, ἀδελφοί μου, ἀποθαρρυνόμαστε στήν προ-

σέγγιση τοῦ Θεοῦ, διότι θεωροῦμε τὴν σχέση αὐτὴ σύνθετη καὶ περίπλοκη, μέχρις ὅτου ὁ Θεός γίνεται γιὰ ἐμᾶς κάτι τό ἀπρόσιτο ἢ ἀκόμη καὶ κάτι πού μᾶς προκαλεῖ τόν φόβο. Γιὰ δεῖτε, λοιπόν, σήμερα, πόσο ἀπλὴ καὶ πόσο εὐκόλη εἶναι.

Σήμερα ὁ Θεός μᾶς διαβεβαιώνει ὅτι εἶναι Πατέρας μας, διότι μόνο σέ ἕναν πατέρα ἀρκεῖ μία ἀπλὴ ἐπίκληση, ἕνα ἀπλό αἶτημα γιὰ νά μᾶς δώσει ὅ,τι ζητᾶμε.

Σήμερα ὁ Θεός μᾶς διαβεβαιώνει ὅτι παντοῦ καὶ πάντοτε βρίσκεται ἐνώπιόν μας ὡς θύρα, πού περιμένει ἕνα ἀπλό κτύπημα γιὰ νά ἀνοιχθεῖ διάπλατα καὶ νά μᾶς ὑποδεχθεῖ μέ τὴν ἀγκαλιά ἀνοιχτή.

Σήμερα ὁ Θεός μᾶς διαβεβαιώνει πὼς μαζί Του μποροῦμε νά ἔχουμε τὴν πιό σταθερὴ σχέση, χωρὶς ἀμφιβολίες καὶ ἐνδοιασμούς. Ποτέ ὁ Θεός δέν θά ἀρνηθεῖ, ποτέ δέν θά ἀποσυρθεῖ, ποτέ δέν θά ἐγκαταλείψει. Εἶναι πλούσιος, εἶναι πάμπλουτος στὴν ἀγάπη Του, διότι εἶναι Ἀγάπη. Εἶναι ἄπλετος στὸν φωτισμό Του πρὸς ἐμᾶς, διότι εἶναι Φῶς. Εἶναι ὁ ἀπόλυτος νικητὴς ἐπὶ τοῦ θανάτου, διότι εἶναι Ζωή. Καὶ ὅλα αὐτά, τὴν ἀγάπη Του, τὸ φῶς Του καὶ τὴν ζωὴ Του, μᾶς τὰ προσφέρει ἀπλόχερα.

Μία μόνο προϋπόθεση θέτει: Ἐμεῖς νά ζητήσουμε, ἐμεῖς νά ψάξουμε, ἐμεῖς νά χτυπήσουμε. Θέλει ὁ Θεός τὴν δική μας συμβολή, ἐπιθυμεῖ τὴν δική μας συνδρομή, ἐπιδιώκει τὴν δική μας προαίρεση. Δέν ἔρχεται βίαια νά ἀλλάξει καὶ νά μεταμορφώσει τὴν ζωὴ μας. Ζητᾶ ἀπὸ ἐμᾶς νά προστρέξουμε σ' Ἐκεῖνον, νά Τοῦ παραδώσουμε τίς ἀμφιβολίες καὶ τοὺς φόβους μας καὶ νά Τόν ἀποδεχτοῦμε ὡς Κύριο καὶ Προστά-

τη τῆς ζωῆς μας, ὡς θύρα Παραδείσου πού θά ἀνοίξει μέ τήν πρώτη κρούση, ὡς πηγὴ ζωῆς καί περίσσεια ζωῆς πού προσφέρεται μέ τό Σῶμα καί τό Αἷμα Του, «εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν» καί «εἰς ζωὴν τὴν αἰώνιον».

Ποθεῖ ὁ Θεός ἀπό ἐμᾶς νά βροῦμε κοντά Του αὐτό πού ὁ ἴδιος μᾶς διδάσκει: τὴν ταπείνωση, τὴν ἐπιείκεια καί τὴν ἀγάπη. Ὅλα αὐτά μπορεῖ νά τὰ χαρακτηρίσει κάποιος ὡς θεωρίες καί συναισθήματα, ἀκόμη καί ὡς ἀνεφάρμοστες ἀοριστολογίες πού δύσκολα μποροῦν νά ἐφαρμοστοῦν στὴν καθημερινότητα τοῦ ἀνθρώπου στὸν 21ο αἰώνα. Ὅντως θά ἦταν ἔτσι, ἂν δέν μᾶς ἀξίωνε ὁ Θεός νά γνωρίσουμε πρόσωπα πού τὰ ἐφάρμοσαν στὴν ζωὴ τους καί μᾶς ἀπέδειξαν στὴν πράξη πὼς ἡ γνήσια χριστιανικὴ ζωὴ εἶναι ἐφικτὴ γιὰ κάθε ἄνθρωπο, σέ κάθε ἐποχὴ.

Ἐνα ἀπὸ τὰ πρόσωπα αὐτά, πού ὀριοθέτησε καί νοηματοδότησε τὴν ζωὴ αὐτῆς τῆς ἀδελφότητος, ὑπῆρξε ὁ πατὴρ Ἀντώνιος. Ἄν καί τό ἐπίγειο πέρασμά του ὀλοκληρώθηκε πρό ὀλίγων ἡμερῶν, θά μείνει ἀνεξίτηλο στὴν μνήμη μας τό τριπλό θεμέλιο τοῦ βίου του, τοῦ ὁποῖου ὑπήρξαμε καθημερινοὶ μάρτυρες: Ἡ ἐπιείκεια στὴν σχέση του μέ τὸν συνάνθρωπο, ἡ αὐτογνωσία στὴν σχέση του μέ τὸν ἑαυτό του καί ἡ ἀπλότητα στὴν σχέση του μέ τὸν Θεό.

Ὁ πατὴρ Ἀντώνιος ὑπῆρξε ἡ προσωποποίηση καί ἡ ἐνσάρκωση τῆς ἐπιείκειας. Αὐστηρὸς μέ τὸν ἑαυτό του, ἀλλὰ ἐπεικὴς μέ τοὺς ἄλλους. Ἀπέφευγε τὴν κριτικὴ πού δέν ἀποσκοποῦσε στὴν βοήθεια καί τὴν ὠφέλεια τῶν ἄλλων. Ἀντίθετα, συμβούλευε καί κατάρτιζε χωρὶς ἔχνος κατάκρισης. Αὐτὴ

ἀκριβῶς ἡ στάση ζωῆς μᾶς προσφέρει τήν βεβαιότητα πῶς τώρα ἡ ψυχὴ του βρίσκεται στὸν οὐρανό. Διότι ὁ λόγος τοῦ Κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα καὶ βάσει αὐτοῦ γνωρίζουμε πῶς ὁ μακαριστός θὰ κριθεῖ ἀκριβῶς μέ τὸν τρόπο πού ἀντιμετώπισε τοὺς συνανθρώπους του, ὅσο ζοῦσε. Στό πρόσωπό του βρῆκαν οἱ ἄνθρωποι τήν ἐπιείκεια καὶ τήν πατρικὴ ἀγάπη, τὰ ὁποῖα καὶ ὁ ἴδιος εἶναι βέβαιο πῶς ἀτένισε στό πρόσωπο τοῦ Κυρίου τοῦ ἐλέους, ὅταν στάθηκε ἐνώπιόν Του.

Ὁ πατὴρ Ἀντώνιος μέτρησε τοὺς ἀνθρώπους μέ ἀγάπη, γι' αὐτό καὶ μέ ἀγάπη μετρήθηκε ἀπὸ τὸν Θεό. Πάντα δικαιο-λογοῦσε, γιὰ νὰ ὀδηγήσει στὴν βελτίωση καὶ τήν ὠφέλεια. Αὐτό τό ἦθος καὶ αὐτὴ ἡ συμπεριφορὰ ἀποτελοῦν τώρα τοὺς πολýτιμους λίθους πού κοσμοῦν τὸν στέφανο τῆς πνευματικότητός του ἐκεῖ, πλησίον τοῦ θρόνου τῆς μεγαλοσύνης τοῦ Θεοῦ.

Σὰν λαμπρότατος λίθος μεταξύ τῶν πολýτιμων λίθων τῶν ἀρετῶν του διακρίνεται καὶ ἡ ἀρετὴ τῆς ταπεινοφροσύνης του. Αὐτὴ τὸν ὀδηγοῦσε πάντοτε στὴν ὁδὸ τῆς αὐτογνωσίας. Εἶχε ἐπίγνωση τῶν ἐξαιρετικῶν ταλάντων του, καὶ εἶναι νὰ ἀναρωτιέται κανεῖς πῶς ἓνας ἄνθρωπος μέ τέτοιες ἱκανότητες καὶ τέτοιες δυνατότητες παρέμεινε ἀπλός, καταδεκτικός καὶ προσιτός πρὸς ὅλους ἀνεξαιρέτως. Ἀπάντηση δίνει ἡ ταπεινοφροσύνη του, ἀφοῦ δέν λησμόνησε ποτέ πῶς ὅ,τι εἶχε καὶ ὅ,τι ἐπετύγχανε, ἀποτελοῦσαν δωρεές τοῦ Θεοῦ.

Ὁ πατὴρ Ἀντώνιος ἐπέλεξε νὰ ζήσει βίῳ ἀντιπροσφορᾶς. Ὅποιο χάρισμα τοῦ ἔδωσε ὁ Θεός, τό ἀντιπρόσφερε σ' Ἐκεῖνον μέσα ἀπὸ ἔργα διακονίας, ἱεραποστολικῆς δράσης,

κατηχητικῆς προσπάθειας καί προσφορᾶς στήν τοπική Ἐκκλησία, τήν ὁποία μέ ἀνιδιοτέλεια ὑπηρετήσε μέσα καί ἀπό τήν δημιουργία αὐτῆς τῆς μοναστικῆς Ἀδελφότητος.

Καί ἐπειδή ἀκριβῶς ὁ ἴδιος ἀπετέλεσε διάυλο Θείας ἀγάπης καί Χάριτος, ἔλαβε πείρα σχέσεως ἀπλότητος μέ τόν Θεό. Τά αἰτήματά του πρός Ἐκεῖνον, ἀπαλλαγμένα ἀπό ἰδιοτέλεια, ἀπευθύνονταν ὡς ἀπό υἱό πρός Πατέρα. Δέν δίσταζε νά ζητάει ἀπό τόν Θεό, ὅχι γιά τόν ἑαυτό του ἀλλά γιά τούς ἀνθρώπους πού γνώριζε καί εἶχε ἀναπτύξει μαζί τους πνευματικό σύνδεσμο. Ἀναζητοῦσε καί εὑρισκε, ζητοῦσε καί ἐλάμβανε, ἔκρουε καί ἡ θύρα ἀνοιγε. Γι' αὐτό καί πραγματοποίησε ἔργα πού ξεπερνοῦν τήν ἀνθρώπινη λογική.

Μόνο ὅταν ἔχεις, ἐπιτρέψτε μου, τό θάρρος – γιατί ὅχι καί τό θράσος –, νά ζητᾶς ἀπό τόν Θεό μέ τήν ἀπλότητα τοῦ παιδιοῦ, μέ τήν γνησιότητα τοῦ φίλου, μέ τήν αὐθεντικότητα τοῦ πιστοῦ, ὁ Θεός σοῦ δίνει ἀπλόχερα. Ἐνα ἔχεις ἀνάγκη; Ἐνα ζητᾶς; Δέκα Ἐκεῖνος σοῦ προσφέρει, ἀρκεῖ νά διαγνώσει ὅτι τά ὑπόλοιπα ἐννέα θά τά ἀντιπροσφέρεις στήν Ἐκκλησία Του.

Ἄς ἀναλογιστοῦμε πόσες δωρεές δέχθηκε στήν ζωή του: Οἰκογένεια κατὰ σάρκα, οἰκογένεια πνευματική, διακονία πρός τούς πιστούς τῶν ἐνοριῶν στίς ὁποῖες ὑπηρετήσε, μοναστήρι τό ὁποῖο δημιούργησε. Στήριξε, ἐνέπνευσε, ὁδήγησε καί ἀγαπήθηκε πολύ. Ἀψευδῆς μαρτυρία, ἡ ἐξόδιος Ἀκολουθία, στήν ὁποία, ὅσοι παρευρεθήκαμε, βιώσαμε τό μεγαλεῖο τῆς ἀποδοχῆς πλήθους λαοῦ, πού μέ κατάνυξη τόν συνόδευσε στήν τελευταία του κατοικία.

Χτύπησε πολλές φορές τήν πόρτα τοῦ Θεοῦ ὁ πατήρ Ἀντώνιος. Πάντα ἡ πόρτα ἄνοιγε. Πρὶν ἀπὸ λίγες ἡμέρες, χτύπησε καὶ τήν πόρτα τοῦ Παραδείσου Του. Δέν ἦταν δυνατόν ὁ Θεός νά μὴν ἀνοίξει τήν πόρτα καὶ τοῦ τελευταίου αὐτοῦ κτυπήματος! Ἡ πόρτα ἄνοιξε καὶ ὁ πατήρ Ἀντώνιος εἰσῆλθε στήν νέα του, αἰώνια ζωή.

Ὡς ἄνθρωποι βιώνουμε πόνο, ὀδύνη καὶ θλίψη ἀπὸ τήν ἀπουσία. Μᾶς παρηγορεῖ, ὅμως, ἡ βεβαιότητα τῆς ὑποδοχῆς του στήν χώρα τῶν ζώντων καὶ ἡ ὑπακοή στήν δική του ἐπιθυμία: Νά διέλθουμε τὸν ἐπίγειο βίο μας κρούοντας διαρκῶς τήν πόρτα τοῦ Θεοῦ καὶ Ἐκεῖνος νά ἀποφασίσει τὸν τρόπο καὶ τὸν χρόνο πού θά ἀνοίξει καὶ γιά ἐμᾶς τήν αἰωνιότητα, ὥστε νά εἰσέλθουμε σ' αὐτή καὶ νά συνυπάρξουμε μαζί Του ἀτελεύτητα, καταυγασμένοι ἀπὸ τό ἀνέσπερο φῶς τῆς αἰωνίου μακαριότητός Του. Ἀμήν.

Πρός τόν κοινό μας Πατέρα

«Κύριε, δίδαξέ μας πῶς νά προσευχόμεθα»¹.

Αὐτή ἦταν ἡ παράκληση πού ἐξέφρασαν οἱ μαθητές πρὸς τόν Διδάσκαλό τους. Καί Ἐκεῖνος ἀμέσως τούς δίδαξε, παραδίδοντάς τους, ὅπως καί σ' ἐμᾶς καί σέ ὅλη Του τήν Ἐκκλησία, μία μικρή, σύντομη καί ἀπλή προσευχή. Μία προσευχή, ὅμως, πού ἀποτελεῖ τόν ἀκρογωνιαῖο λίθο τῆς πνευματικῆς μας ζωῆς καί ἐμπεριέχει πολλαπλά μηνύματα μέσα ἀπό τά ὁποῖα ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νά βρεῖ τήν καθοδήγηση πού λαχταρᾷ, τήν πνευματική τροφή πού ζητᾷ ἡ ψυχὴ του καί τήν βεβαιότητα τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ στήν ζωή του.

Εἶναι, ἀδελφοί μου, ἡ γνωστή σέ ὅλους μας Κυριακή προσευχή ἢ, ἀλλιῶς, τό «Πάτερ Ἡμῶν». Πρόκειται γιά τήν μόνη προσευχή πού διδαχτήκαμε κατὰ λέξιν ἀπό τόν Σωτήρα μας Ἰησοῦ Χριστό καί, γιά τόν λόγο αὐτό, ἀπό τήν στιγμή πού ὁ Κύριος τήν παρέδωσε στούς Μαθητές Του, ἀποτελεῖ μέρος ὅλων τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν τῆς Ἐκκλησίας μας.

1. Λουκ. 11,1.

Τό ἴδιο συμβαίνει καί μέ τήν ἀτομική προσευχή τοῦ κάθε πιστοῦ. Σέ κάθε γωνιά τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, ἑκατομμύρια ἄνθρωποι ψελλίζουν τά λόγια αὐτῆς τῆς προσευχῆς γιά νά βροῦν τήν ἀνάπαυση, τήν ἴαση ἀπό κάθε εἶδους κακοπάθεια, τόν δίαυλο ἐπικοινωνίας μέ τόν Θεό καί τόν δρόμο πρὸς συνάντησή Του.

Ἐπιτρέψτε μου, μέ ὅση συντομία μπορῶ, νά καταθέσω λίγες σκέψεις στήν ἀγάπη σας γύρω ἀπό τούς τέσσερις πρώτους στίχους αὐτῆς τῆς προσευχῆς, ἄν καί κάθε λέξη της θά μποροῦσε νά ἀποτελέσει ἀντικείμενο πολύωρης ἐρμηνείας καί πνευματικῆς προσέγγισης.

Μέ δύο λέξεις ἀρχίζει ἡ Κυριακή προσευχή:

«Πάτερ Ἡμῶν», δηλαδή

«Πατέρα μας».

Ἔτσι μᾶς ὑπέδειξε ὁ Κύριος νά ἀποκαλοῦμε τόν Θεό μας. Τήν πατρική σχέση μαζί Του προέταξε καί ὄχι ἄλλη ἐπίκληση, πού νά ὑποδηλώνει τήν παντοδυναμία ἢ τήν πανσοφία Του. Αὐτή εἶναι ἡ πεμπτουσία τῆς πίστεως μας, αὐτή εἶναι ἡ ὁμορφιά τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας ζωῆς· νά γνωρίζουμε, νά πιστεύουμε, νά λατρεύουμε καί νά κοινωνοῦμε ἕναν Θεό, ὁ ὅποιος κρατᾷ ἀπέναντί μας στάση πατρός πρὸς υἱούς καί θυγατέρες. Σέ τί συνίσταται ὁ ρόλος τοῦ Πατέρα; Σέ διαρκῆ θυσιαστική ἀγάπη, διαρκῆ μέριμνα, διαρκῆ σχεδιασμό γιά προκοπή τῶν παιδιῶν Του, διαρκῆ συμπαράσταση στίς δυσκολίες τους, διαρκῆ ἐνθάρρυνση στίς ἀποτυχίες τους.

Ποιά μπορεῖ νά εἶναι ἡ μόνη ἀνάλογη στάση τῶν παιδιῶν ἀπέναντι σέ ἕναν τέτοιο Πατέρα; Πίστη θερμή, πίστη ἀκρά-

δαντη, πίστη πού μεταφράζεται σέ απόλυτη ἐμπιστοσύνη. Αὐτό τό «Πάτερ» προσφέρεται ὡς ἐπίκληση καί ὡς ὁμολογία, ὡς ἀναγνώριση καί ὡς σχέση, ὡς εὐγνωμοσύνη καί ὡς ἀγάπη.

Μέ τήν πρώτη λέξη τῆς προσευχῆς τοῦ Κυρίου μας, ὁ ἄνθρωπος, ξανά καί ξανά, βεβαιώνεται πῶς ἔχει ἕναν Πατέρα τόν Ὅποιο ἐμπιστεύεται, στόν Ὅποιο χαρίζει ὁλόκληρη τήν ζωή του καί μέ τόν Ὅποιο μπορεῖ παντοτινά νά εἶναι ἐνωμένος.

Ὑπάρχει, ὅμως, καί ἡ δεύτερη λέξη πού συμπληρώνει τήν πρώτη:

«Πάτερ ἡμῶν». Δηλαδή,

«Πατέρα μας».

Πόσο βάθος καί πόσα μηνύματα κρύβει αὐτή ἡ δεύτερη λέξη!

Ὁ Χριστός μᾶς διδάσκει νά ἀπευθυνόμαστε στόν οὐράνιο Πατέρα μας, ὅχι ὡς ἄτομα, ἀλλά ὡς σύνολο. Προϋπόθεση τῆς ἐπίκλησης τῆς πατρικῆς παρουσίας εἶναι ἡ ἐπίγνωση τοῦ «ἐμεῖς». Πρῶτα αἰσθανόμαστε ἀδελφοί μέ τούς συνανθρώπους μας καί κατόπιν ἐπικαλούμαστε τόν κοινό Πατέρα. Τό «ἐγώ» δέν ὑπάρχει στήν σχέση μας μέ τόν Θεό. Τά πάντα κινοῦνται στό πλαίσιο τῆς ἀγάπης. Ἀγάπη στόν Θεό καί ἀγάπη στόν ἀδελφό μας συμβαδίζουν². Ἦδη, ἀπό τήν προσευχή

2. «Ἐάν τις εἴπῃ ὅτι ἀγαπῶ τόν Θεόν, καί τόν ἀδελφόν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν· ὁ γάρ μή ἀγαπῶν τόν ἀδελφόν ὃν ἐώρακε, τόν Θεόν ὃν οὐχ ἐώρακε πῶς δύναται ἀγαπᾶν;» (Ἰω. Α', 4,20).

αυτή, ή όποία βεβαίως προηγείται χρονικά τής Πεντηκοστής, ό Κύριος προετοιμάζει τούς Μαθητές Του –καί βεβαίως όλους μας– γιά τόν θεμελιώδη καί σωτηριώδη ρόλο τής Ἐκκλησίας.

Ἄς ἐπανέλθουμε, όμως, στήν υπέροχη αυτή προσευχή:

«Πάτερ ἡμῶν ό ἐν τοῖς οὐρανοῖς».

Μέ μιᾶς, ό νοῦς τοῦ ἀνθρώπου μεταφέρεται ἀπό τά γήινα στά οὐράνια, γιατί δέν ἀρκεῖ μόνο αυτή ή δοξολογική καί εὐχαριστιακή ἐπίκληση τοῦ Οὐρανίου Πατρός. Ὁ κάθε ἄνθρωπος, όταν ἀναγνωρίζει τόν Θεό ως Πατέρα, στρέφει τά μάτια του πρὸς τόν οὐρανό, τόν όποιο, βεβαίως, καμμία σχέση δέν ἔχει μέ αὐτόν τόν ἑναστρο οὐρανό πού πολλές φορές οἱ ἄθεοι ἐπικαλοῦνται.

Ὁ οὐρανός ὑποδηλώνει ἕναν κόσμο εὐρύτερο, πού συμπεριλαμβάνει ὁρατά καί ἀόρατα. Ἐναν κόσμο, ὅπου βρίσκονται ψυχές ἀγίων πού ἀνεχώρησαν ἀπό αυτή τήν ζωή. Στόν οὐρανό δέν ισχύουν οἱ νόμοι τής φθορᾶς οὔτε ή ἀλλοτρίωση τοῦ πτωτικοῦ ἀνθρώπου. Γιά ἐμᾶς, πού θέλουμε νά πορευόμαστε ὡς τέκνα Θεοῦ, ό οὐρανός εἶναι ὅ,τι ὑψηλότερο, ὅ,τι ἀγιότερο, ὅ,τι ὁμορφότερο, ὅ,τι γνησιότερο μᾶς ἔχει χαρίσει ό Θεός: Τόν τρόπο τής δικῆς Του ὑπαρξης, δηλαδή τόν τρόπο τής ἀγάπης, τήν αἰώνια ζωή, τήν Βασιλεία Του, τήν όποία ἐξαρχῆς ἐτοίμασε γιά μᾶς καί τής όποίας πολίτες μπορούμε ὅλοι νά γίνουμε.

Μέ τήν πρώτη φράση τής Κυριακῆς προσευχῆς λοιπόν γνωρίζουμε σέ Ποιόν ἀπευθυνόμαστε καί τόν τόπο, μᾶλλον τόν τρόπο μέ τόν όποιο Αὐτός ὑπάρχει. Τί ἀκολουθεῖ λοιπόν;

«Ἀγιασθήτω τό ὄνομά σου,
ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου,
γεννηθήτω τό θέλημά σου».

Τρεῖς αἰτήσεις, τρεῖς παρακλήσεις, τρεῖς προσδοκίες πού ἀπευθύνει ὁ κάθε ἄνθρωπος προσευχόμενος μέ αὐτήν τήν προσευχή πρὸς τόν Θεό. Τί Τοῦ ζητοῦμε;

«Ἀγιασθήτω τό ὄνομά σου» σημαίνει, ἀδελφοί μου, πώς Τοῦ ζητοῦμε καί προσδοκοῦμε νά ἀναγνωρίζεται ἡ ἀγιότητα τοῦ ὀνόματός Του καί νά δοξάζεται πάντοτε καί ἀπό ὅλα τά δημιουργήματά Του. Καί βεβαίως ὁ ἀπολύτως ἀνενδεής Θεός δέν ἔχει ἀνάγκη τήν δοξολογία τῶν κτισμάτων Του. Ἐμεῖς ἔχουμε ἀνάγκη αὐτή τήν δοξολογία, ὥστε ὅλη μας ἡ ὑπαρξη, τά ἔργα μας, ἡ ζωή μας, νά ἀποτελεῖ μία διαρκῆ ὕμνωδία τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ. Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, ὅμως, δίνουν καί μία ἀκόμη διάσταση: Μᾶς προτρέπουν, ὅλη μας ἡ ζωή νά λάμπει ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὥστε νά βλέπουν τά καλά μας ἔργα καί νά δοξάζουν τόν ἐπουράνιο Θεό³. Τό «ἀγιασθήτω», λοιπόν, ἀποτελεῖ συγχρόνως δοξολογία πρὸς τόν Θεό, ἀλλά καί ὑπενθύμιση τῆς ἀνάγκης γιά ζωή ἀκηλίδωτη, ἄμεμπτη, ζωή ἐναρμονισμένη, κατὰ δύναμιν, μέ τήν ἀγιότητα τοῦ Δημιουργοῦ μας⁴. Ὁ καθένας μας καλεῖται, σέ ὅποιο μετερίζι

3. «Οὕτως λαμψάτω τό φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τά καλά ἔργα καί δοξάσωσι τόν πατέρα ὑμῶν τόν ἐν τοῖς οὐρανοῖς». (Ματθ. 5,16).

4. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, *Υπόμνημα Εἰς τό κατά Ματθαῖον Εὐαγγέλιον* Α', ΕΠΕ τόμος 9, σ. 669 κ.έ.

τόν ὅρισε ὁ Κύριος, νά πολιτεύεται ὑμνώντας ἀκατάπαυστα τόν Θεό, ὅχι μόνον μέ λόγους ἀλλά μέ τήν ἴδια τήν ζωή του.

Συγχρόνως, τό «Ἀγιασθήτω τό ὄνομά σου» σημαίνει γιά μᾶς ἐνδυνάμωση σέ ἕναν δύσκολο ἀγῶνα. Μέσα στήν σκοτεινή ἐποχή πού ζοῦμε, ἡ ἐπίγνωση τῆς ἀγιότητος καί τῆς δόξας τοῦ Θεοῦ μᾶς στρέφει διαρκῶς πρός τήν δική Του βοήθεια, ὥστε, μέσα σέ μία κοινωνία παγωμένη ἀπό τό μίσος, ἐμεῖς νά ἀναζητᾶμε τήν θερμότητα τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, μέσα στό σκοτάδι νά λαχταρᾶμε τό φῶς Του, μέσα στήν ταραχή ἀπό τήν οἰκονομική, τήν πνευματική καί τήν ἠθική κρίση πού ἐπικρατεῖ, ἐμεῖς νά ἀτενίζουμε τήν γαλήνη καί τήν ἡρεμία τοῦ Οὐρανίου Πατρός μας.

Ἀκολουθεῖ ἕνα ἀκόμη αἶτημα, μία ἀκόμη προσδοκία:

«Ἐλθέτω ἡ βασιλεία Σου».

Τί ἐκφράζουμε μέ τήν φράση αὐτή; Νά ἔρθει ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ποῦ, πότε καί μέ ποιόν τρόπο;

Οἱ ἄθεοι, ἀδελφοί μου, κατηγοροῦν τήν Ἐκκλησία πώς, ὅταν λέει «ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου», οὐσιαστικά ἀκυρώνει αὐτόν τόν κόσμο. Ἄλλοι πάλι τήν κατηγοροῦν πώς ἐπικαλεῖται ἕναν ἄλλον κόσμο, πού ποτέ δέν ὑπῆρξε καί πού ποτέ δέν θά ὑπάρξει. Δέν πρόκειται ὅμως περί αὐτοῦ.

Πῶς ξεκίνησε ὁ Κύριος τό κήρυγμά Του;

«Μετανοεῖτε, ἤγγικεν γάρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν»⁵. Δέν εἶπε πώς ἡ Βασιλεία «ἐγγίξει», δηλαδή ἔρχεται, ἀλλά «ἤγγι-

5. *Μάρκ.* 1,15.

κεν», δηλ. ἦρθε· ὄχι θά ἔρθει, ἀλλά ἦρθε. Ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἐνώπιόν μας ἤ, καλύτερα, κατὰ τόν λόγο τοῦ Χριστοῦ, εἶναι ἐντός μας⁶. Διότι, ἀδελφοί μου, ὁ ὅρος «βασιλεία» δέν σημαίνει ἕναν τόπο μακρινό, δέν σημαίνει ἕναν τρόπο ζωῆς πού κάποτε θά μᾶς ἀποκαλυφθεῖ, ἀλλά κάτι πού βρίσκεται μπροστά στά μάτια μας. Εἶναι γεγονός βέβαια πώς βρισκόμαστε ἀκόμη σέ μία κατάσταση σκότους καί θανάτου. Ὡδη ὅμως, μέ τήν ἐνανθρώπηση τοῦ Χριστοῦ καί τήν ἔλευση τοῦ Παρακλήτου κατὰ τήν Πεντηκοστή, οἱ σπόροι τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἔχουν ἤδη σπαρεῖ στήν ἀνθρώπινη ἱστορία. Μέσα στήν Ἐκκλησία προγευόμαστε ἤδη μία ἄλλη τάξη πραγμάτων, ἕναν τρόπο ζωῆς, στόν ὁποῖο ἡ ἀγάπη ἀποτελεῖ τόν βασικό νόμο καί ὁ θάνατος ἔχει καταλυθεῖ. «Βασιλεία τῶν οὐρανῶν» εἶναι συγχρόνως κάτι παροντικό καί κάτι μελλοντικό, πού, ὅπως ἀναφέρει ὁ ἱερός Χρυσόστομος, ἀναμένει τήν δική μας ἀνταπόκριση⁷. Ἡ δίψα τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ σημαίνει δίψα γιά συνάντηση, κοινωνία καί ἔνωση μαζί Του. Ὅπως λέει καί ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ἀπολαμβάνουμε τίς πρῶτες δωρεές τοῦ Πνεύματος, περιμένουμε, ὅμως, τήν τελική υἱοθεσία καί πρὸς τόν σκοπό αὐτό ἐπιστρατεύουμε ὅλες μας τίς δυνάμεις καί δέν ἀποκλίνουμε ποτέ ἀπό αὐτόν τόν σκοπό⁸.

Πίστη στόν Θεό σημαίνει ἐμπιστοσύνη σ' Ἐκεῖνον, ἀλλά

6. Λουκ. 17,21.

7. Ἰω. Χρυσόστομου, ἔνθ. ἀνωτ.

8. Ρωμ. 8,23.

καί προσδοκία τῆς παρουσίας Του, λαχτάρα τῆς Βασιλείας Του, διαρκῇ προετοιμασία τῆς ἐλεύσεώς της. Χωρίς τὴν προσδοκία αὐτή, ἡ πίστις εἶναι κάτι στατικό, θεωρητικό καὶ ἐπιφανειακό, πού δέν ἐπηρεάζει τὴν καθημερινότητά μας. Τί νόημα ἔχει νά πιστεύουμε στὸν Θεό, χωρίς τὸν πόθο νά ζήσουμε μαζί Του στὴν Βασιλεία Του; Ποιό περιεχόμενο ἔχει ἡ πίστις μας ἂν ἀποτελεῖ ἀπλῶς ἓνα δεδομένο τῆς ἀνατροφῆς μας, ἓνα βόλεμα σέ κάποια μεταφυσική ἀνησυχία μας ἢ ἓναν κατάλογο καλῶν καὶ ἠθικῶν πράξεων καὶ ὅχι ὁλόψυχη προσδοκία εἰσόδου στὴν αἰωνιότητα; Πῶς μπορεῖ νά ἀλλάξει ἡ πίστις τὴν ζωὴ μας, χωρίς τὴν ἐσχατολογικὴ προοπτικὴ ἀνακάλυψης τῆς ἀληθινῆς μας πατρίδας, τοῦ αἰώνιου προορισμοῦ μας, πού δέν εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὴν ἐπουράνια Βασιλεία;

Φτάνουμε πλέον καὶ στό τρίτο αἶτημα, τὴν τρίτη μεγάλη προσδοκία:

«Γεννηθῆτω τό θέλημά σου ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς».

Θά διερωτηθεῖ κάποιος: Μά γιατί ἔπρεπε ὁ Χριστός νά συμπεριλάβει σ' αὐτὴν τὴν ἀλυσίδα τῶν αἰτημάτων μας καὶ αὐτό; Εἶναι δυνατόν κάποιος νά μὴ θέλει τό θέλημα τοῦ Θεοῦ;

Καὶ ὅμως, ἀδελφοί μου, ἂν στρέψουμε τὰ μάτια μας στά χρόνια πού ὁ Κύριος ἔζησε, θά ὁμολογήσουμε ὅτι Τὸν ἀκολούθησε ἓνα ἀνώνυμο πλῆθος, ἓνα πλῆθος πού ἦταν κοντά Του ὅσο πού ὁ Χριστός ἐκπλήρωνε τίς ἐπιθυμίες του: Ἄνοιγε τὰ μάτια τῶν τυφλῶν, ἀνόρθωνε τὰ σκέλη τῶν παραλυτικῶν, προσέφερε τροφή στοὺς πεινασμένους, ἀπάλλασσε ἀπὸ τὰ δαιμόνια τοὺς δαιμονισμένους καὶ κυρίως ἱκανο-

ποιοῦσε τήν προσδοκία πώς ἦταν αὐτός ὁ ἐπίγειος μεσσίας πού ὅλοι περίμεναν.

Ὅταν ὁμως ὁ Χριστός ἄρχισε νά ζητάει κάτι παραπάνω ἀπό τό ἀνώνυμο πλῆθος – δηλαδή νά συγχωροῦν, νά ἀπεγκλωβιστοῦν ἀπό τό γράμμα τοῦ Νόμου καί νά βλέπουν τήν οὐσία του –, καί ἰδιαίτερα ὅταν ἀποκαλύφθηκε πώς ἡ Βασιλεία Του δέν ἦταν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου⁹, πώς δέν εἶναι ὁ ἐλευθερωτής ἀπό τόν ζυγό τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας, ἀλλά ὁ ἐλευθερωτής τῶν ψυχῶν τους, τότε Τόν ἔσυραν στόν Γολγοθᾶ καί Τόν ἀνύψωσαν στόν σταυρό. Ὅταν ἔφτασε ἡ ὥρα νά ἀπαρνηθοῦν τό δικό τους θέλημα καί νά ἀκολουθήσουν τό δικό Του, μεταβλήθηκαν, ἀπό ὁπαδούς τοῦ «ῶσαν-νά» σέ φανατικούς ἐχθρούς τοῦ «σταυρωθήτω».

Ἔτσι, ἀδελφοί μου, συμβαίνει καί σήμερα: Πιστεύουμε στόν Χριστό, ἀγαπᾶμε τόν Χριστό, ὅσο ἐκπληρώνει τό δικό μας θέλημα. Οἱ προσευχές μας γίνονται κατάλογος τῶν δικῶν μας αἰτημάτων. Ἀκόμη καί ἡ Κυριακή Προσευχή χρησιμεύει γιά ἱκεσία ἱκανοποίησης τῶν ἀναγκῶν μας. Τό πιό ἔντιμο θά ἦταν νά προφέραμε τό «γεννηθήτω τό θέλημα ΜΟΥ». Δέν διερωτώμαστε ὁμως ἂν αὐτά πού Τοῦ ζητᾶμε εἶναι καί δικό Του θέλημα. Δέν διερωτώμαστε κᾶν ἂν αὐτά πού ἤδη μᾶς ἔχει δώσει εἶναι ἀδιανόητα γιά ἑκατομμύρια ἀνθρώπους στήν γῆ. Δέν προβληματιζόμαστε ἐάν αὐτά γιά τά ὅποια Τόν παρακαλοῦμε εἶναι πρὸς ὠφέλεια τῆς ψυχῆς μας. Καί βέβαια σπάνια, σπα-

9. Ἰω. 18,36.

νιότατα, ζητάμε τὰ ἴδια καί γιά τούς συνανθρώπους μας.

Γεγονός εἶναι πώς δέν εἶναι εὐκόλο πρᾶγμα νά προσευχόμεστε στόν Θεό νά γίνει τό θέλημά Του «ὡς ἐν οὐρανῷ καί ἐπί τῆς γῆς». Ἐνα τέτοιο αἶτημα ἔχει ρίσκο. Ἄραγε, εἵμαστε ἔτοιμοι, αἰσθανόμαστε ἰσχυροί γιά νά ἀποδεχθοῦμε ἕνα θέλημα πού συχνά παραμένει κρυφό καί ἀκατανόητο; Αὐτή, ἀδελφοί μου, εἶναι ἡ στιγμή τῆς πίστεως. Αὐτή εἶναι ἡ στιγμή τῆς ἐμπιστοσύνης στόν Πατέρα μας. Τώρα πρέπει νά κατανοήσουμε σέ ὅλο της τό βάθος ἐκείνη τήν πρώτη λέξη, τό «Πάτερ» καί νά ποῦμε:

«Ναί Κύριε, ναί Πατέρα! Σέ σένα παραδίδουμε τήν ζωή μας, τό δικό Σου θέλημα ἀναμένουμε, τό δικό Σου θέλημα εἶναι ἐκεῖνο πού θά νοηματοδοτήσει τήν ζωή μας, τό δικό Σου θέλημα εἶναι ἐκεῖνο πού θά δώσει ἀξία στά ὄνειρά μας, τό δικό Σου θέλημα εἶναι ἐκεῖνο πού θά δώσει τήν ὁμορφιά μέσα στήν ζωή μας, τό δικό Σου θέλημα ἐξασφαλίζει τήν ἀγάπη, τήν εἰρήνη, τήν καταλλαγή. Ὅλα ὅσα χρειαζόμαστε καί εἶναι ἀπαραίτητα ὄχι μόνο γι' αὐτήν ἐδῶ τήν ζωή ἀλλά, κυρίως καί προπάντων, γιά τήν ὄντως, τήν ἀληθινή, τήν ἀτελεύτητη, αἰώνια ζωή, τά ξέρεις Ἐσύ, γιατί αὐτό θέλεις: Τήν σωτηρία μας. Ὅ,τι λοιπόν ἀποφασίσεις, ἄς εἶναι καλοδεχούμενο. Γιά ὅ,τι ἀποφασίσεις, σέ εὐγνωμονοῦμε».

Ἀδελφοί μου,

Μέ αὐτούς τούς τέσσερις στίχους ξεκινᾷ ἡ σπουδαιότερη προσευχή τῆς πίστεως μας;

«Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τό ὄνομά σου, ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου, γεννηθήτω τό θέλημά σου ὡς ἐν

οὐρανῶ καί ἐπὶ τῆς γῆς».

Πίσω ἀπὸ κάθε λέξη αὐτῆς τῆς προσευχῆς, ἀλλὰ πίσω ἀπὸ κάθε λέξη καί τῆς ὑπόλοιπης προσευχῆς πού ὁ χρόνος δέν ἐπέτρεψε νά προσεγγίσουμε, κρύβεται ἡ ἀγκαλιά τοῦ Θεοῦ Πατέρα μας. Τὴν ἀγκαλιά αὐτὴ τὴν στερούμαστε, ὅταν οἱ λέξεις αὐτές προφέρονται μηχανικά, μόνο καὶ μόνο γιὰ νά ἐκπληρώσουμε ἓνα θρησκευτικό καθῆκον. Γι' αὐτό, κάθε φορά, μὰ κάθε φορά πού θά ψελλίζουμε τὰ λόγια αὐτά, θά πρέπει νά μεταβάλλουμε ὁλόκληρη τὴν ὑπαρξή μας σέ φλογερή ἰκεσία, πού θά ἀναζητᾷ μέ θερμὴ τὸν Θεό.

Μόνο τότε ἡ προσευχή μας, ἀνάλαφρη ἀπὸ τίς βιοτικές μέριμνες, μέ τὴν ψυχὴ ἀνάλαφρη ἀπὸ τὴν πίστη καί τὴν καρδιά γαλήνια ἀπὸ τὴν παράδοση στὸν Θεό, θά ἐνωθεῖ μέ τὴν προσευχή τοῦ Χριστοῦ, ὅπως τὴν παρέδωσε στοὺς Μαθητές Του ἐκεῖνη τὴν εὐλογημένη μέρα. Μόνο τότε, ἡ δική μας προσευχή θά συναντηθεῖ μέ τὴν προσευχή τοῦ Λυτρωτοῦ μας Χριστοῦ, ὁ Ὅποιος, κατὰ τοὺς νηπτικούς Πατέρες, ἐγκαθίσταται μέσα στὴν καρδιά μας μέ τὸ Βάπτισμα καί ἐνεργεῖ ὁ Ἰδιος, μυστικῶς καί ἀδιαλείπτως τὴν προσευχή¹⁰. Ὅσο ὁ ἄνθρωπος ἐγκαταλείπει τὰ κοσμικά στηρίγματα καί ἐναποθέτει ὅλη τὴν ὑπαρξή του στὸν Θεό, τὰ λόγια τῆς Κυριακῆς προσευχῆς θά ἐνεργοῦν μεταμορφωτικά, προετοιμάζοντάς τον νά γευθεῖ ἀπὸ αὐτὴ τούτῃ τὴν ζωὴ τὴν ἐπουράνια Βασιλεία καί χαρί-

10. Ἰωσήφ Ἡσυχαστοῦ Γέροντος, *Ἐκφρασις Μοναχικῆς Ἐμπειρίας*, Ἐπιστολὴ Β', ἔκδ. Ἱ. Μονῆς Φιλοθέου, Ἁγίον Ὅρος 62003, σ. 40.

ζοντάς του τήν μυστική βεβαιότητα πώς θά τήν ἀπολαύσει σύντομα στήν πληρότητά της.

Εἴθε ἡ προσευχή τοῦ Χριστοῦ νά γίνει καθημερινό μας βίωμα, ἰδιαίτερα τήν περίοδο αὐτή τῆς Ἀγίας καί Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, μά καί σέ κάθε στιγμή τῆς ζωῆς μας.

Ἀμήν.

Μεσίτρια καί Πύλη Παραδείσου

«Καί Σέ μεσίτριαν ἔχω πρὸς τὸν φιλόανθρωπον Θεόν, μή μου ἐλέγξῃ τάς πράξεις, ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων, παρακαλῶ Σε, Παρθένε, βοήθησόν μοι ἐν τάχει».

Αὐτόν τὸν ὑπέροχο καί τόσο συγκινητικό ὕμνο ἀπευθύνουμε πρὶν ἀπὸ λίγο ὅλοι μαζί, “ἐν ἐνὶ στόματι καί μιᾷ καρδίᾳ”, πρὸς τὴν πάναγνη κόρη τῆς Ναζαρέτ, τὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο.

Καί ἐπιτρέψατε, σεβαστὴ Γερόντισσα, τοῦτος ὁ ἱερός ὕμνος νά γίνει ἡ ἀφορμὴ, γιὰ νά καταθέσουμε λίγες πτωχές σκέψεις στὴν ἀγάπη τῶν μοναστριῶν καί πνευματικῶν σας θυγατέρων, ἀλλὰ καί ὁλοκλήρου τοῦ ἐκκλησιάσματος, πού σήμερα προσῆλθε εὐλαβικά σέ αὐτὴν τὴν ἱερά καί παλαίφατο καί ἱστορικὴ μονή καί συμπροσευχήθηκε στὴν Θεομητορικὴ αὐτὴ κατανυκτικὴ Ἀκολουθία τοῦ Μεγάλου Παρακλητικοῦ Κανόνο·ς πρὸς τὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο.

«Καί Σέ μεσίτριαν ἔχω πρὸς τὸν φιλόανθρωπον Θεόν».

Ὁ ἱερός Ὑμνογράφος ἀπευθύνεται κατ’ ἀρχάς πρὸς τὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο καί Τῆς ἀποδίδει μίᾳ ιδιότητᾳ πού διαθέτει στὸν ὑπέρτατο βαθμὸ καί πού ἐμεῖς, οἱ πιστοί, τὴν ἀναγνωρί-

ζουμε αλλά, ταυτόχρονα, και την απολαμβάνουμε στο διάβα της ζωής μας. Είναι η μεσιτευτική ιδιότητα που έχει η Παναγία μας, είναι η σχέση της με τον Υιό και Σωτήρα μας που την καθιστά μεσίτρια ανάμεσα στους ανθρώπους και τον Θεό.

Αυτός ο τόσο σημαντικός ρόλος Της για την ιστορία του ανθρωπίνου γένους ξεκίνησε την ημέρα του Ευαγγελισμού Της, όταν, στά παρθενικά της σπλάχνα σαρκώθηκε εκ Πνεύματος Αγίου, ο Υιός και Λόγος του Θεού. Θά ήθελα να επιμείνω στο γεγονός αυτό, διότι συχνά δέν του αποδίδουμε την απαραίτητη σημασία: Τό πάναγνο σῶμα της Παναγίας μας αποτελεί μέρος της υλικής δημιουργίας, δηλαδή κάτι παντελῶς ξένο μέ τον πνευματικό κόσμο. Καί ὅμως, αυτός ο μικρός, ὁ ἐλάχιστος χώρος της κτίσης ἀξιῶνεται νά φιλοξενήσει τόν Ἀχώρητο, τόν πέραν πάσης κοσμικῆς διάστασης καί μέτρου. Μέ τόν τρόπο αυτό, τό σῶμα της Παναγίας μας καθίσταται μέσον μεταξύ οὐρανοῦ καί γῆς, σημείο συνάντησης κτιστοῦ καί Ἀκτίστου.

Τό μέγα αυτό γεγονός δέν ἔχει ὅμως μόνον τήν υλική διάσταση. Ἔχει καί τήν πνευματική. Τό θέλημα της Παναγίας συναντᾷ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἴδια στέκει ὡς ἐκπρόσωπος ὅλης της πεσμένης ἀνθρώπινης φύσης, ἡ ὁποία ἀποσύρει ὀλοκληρωτικά τό θέλημά της ἀπό τήν ἁμαρτία καί τό στρέφει πρὸς τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἀπό τήν στιγμή που ἡ Θεοτόκος προφέρει ἐκεῖνο τό «γένοιτο»¹, καθίσταται συγγενῆς τοῦ

1. Λουκ. 1,38.

Θεοῦ καί ἡ μόνη, ἡ ὁποία συγκεντρώνει ὅλο τόν πόνο ἀλλά καί ὅλη τήν ἐλπίδα τῆς ἀνθρωπότητας, στρέφοντάς τα πρὸς τόν Δημιουργό.

Ἰδοὺ ὁ λόγος πού, ἀπὸ τήν στιγμή πού ἡ Παναγία μας κατέστη Μητέρα τοῦ Θεοῦ, ἔγινε καί μεσίτρια ὁλοκλήρου τοῦ γένους μας. Ἰδοὺ ὁ λόγος πού, ὅχι μόνον ἔγινε ἡ κλίμακα διὰ τῆς ὁποίας ὁ Θεός κατέβηκε στήν γῆ, ἀλλά καί ἡ γέφυρα, διὰ τῆς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος ἀνέβηκε στόν οὐρανό. Καί αὐτός ὁ ρόλος, ὁ μεσιτευτικός, διακριτικά καί ταπεινά διαφαίνεται στό πρῶτο θαῦμα πού ὁ Κύριός μας ἐπιτέλεσε στήν πόλη τῆς Κανά τῆς Γαλιλαίας. Ἐκείνη εἶναι πού διαπιστώνει τήν ἔλλειψη τοῦ οἴνου στό γαμήλιο γεῦμα, στό ὁποῖο εἶναι προσκεκλημένη μαζί μέ τόν Κύριό μας. Δέν ἀποτελεῖ ἄραγε αὐτό μία ἔνδειξη τοῦ διαρκοῦς ἐνδιαφέροντός Της γιά τὰ ἀνθρώπινα;

«Οἶνον οὐκ ἔχουσι!».

Αὐτή εἶναι ἡ φράση, πού ἐμπερικλείει συγχρόνως διαπίστωση καί αἵτημα. Αὐτή εἶναι ἡ πρώτη μεσιτεία τῆς Παναγίας μας πρὸς τόν Υἱό της καί Θεό μας καί ταυτόχρονα ἡ πρώτη Θεομητορική προσευχή πού ἡ πάναγνη κόρη τῆς Ναζαρέτ ταπεινά καταθέτει πρὸς τόν ἅγιο Θεό, γιά μία ὑλική καί ἐπίγεια ἀνάγκη τοῦ ἀνθρώπου.

Αὐτόν τόν μεσιτευτικό Της ρόλο διατρανώνει ὁ ἱερός Ὑμνογράφος ὅταν λέγει ὅτι «πολύ γάρ ἰσχύει δέησις Μητρός πρὸς εὐμένειαν Δεσπότης». Σέ αὐτόν τόν ρόλο πού ἡ Παναγία μας ἔχει ἀναλάβει ὡς μεσίτρια μεταξύ οὐρανοῦ καί γῆς, στό μεθόριο μεταξύ κτιστοῦ καί ἀκτίστου κόσμου, καταφεύγουμε

ὅλοι ἐμεῖς κατὰ τίς δύσκολες ὥρες μας. Πρόκειται γιὰ τίς ὀριακές στιγμές πού οἱ δυνάμεις μας ἐξαντλοῦνται, οἱ ἀντοχές μας λιγοστεύουν, οἱ δυνατότητές μας φαντάζουν μικρές μπροστά στό μέγεθος τῶν προβλημάτων πού καλούμαστε νά ἀντιμετωπίσουμε! Ἡ πίστη μας στήν παναγιότητα τοῦ προσώπου Της γίνεται ἡ αἰτία ὥστε ὁ προσωπικός μας πόνος νά ἐνώνεται μέ τόν δικό Της μητρικό πόνο καί μέσω τῆς δικῆς Της ἀφοσίωσης στό θέλημα τοῦ Υἱοῦ Της καί Θεοῦ μας, νά ἀπευθύνεται πρὸς τήν ἀγάπη Του, γιὰ νά βρεῖ ἀνακούφιση καί λύση. Καί μάλιστα, γοργά, ἀμέσως, ἀφοῦ ἀπευθυνόμαστε σέ Γοργοῦπήκοο, ἐκείνη σπεύδει, ὡς Μητέρα φιλόστοργος, νά συνδράμει καί νά μεσιτεύσει.

Ἀποτελεῖ γεγονός ἀναμφισβήτητο πῶς οἱ δυνάμεις μας δέν ἐπαρκοῦν γιὰ τήν ἐπίλυση τῶν προβλημάτων μας. Αἰσθανόμαστε συχνά πῶς ὁ ἀγώνας εἶναι ἄνισος, πῶς τίποτε δέν βρίσκει στόν ἔλεγχό μας, πῶς ἀγόμαστε καί φερόμαστε ἀπό δυνάμεις πού ξεπερνοῦν τά ἀνθρώπινα. Διὰ τῆς μεσιτείας Της ὁμως ἐνωνόμαστε μέ τόν Κύριο τῆς ζωῆς. Τότε διαπιστώνουμε πῶς τά ὅποια δεινά ἀποτελοῦν παιδαγωγία, πῶς ἡ ἀδυναμία μας μεταβάλλεται σέ ἀνίκητη δύναμη διὰ τῆς δύναμης τοῦ Παντοκράτορος, πῶς τίποτε δέν μπορεῖ νά ὑπερσχύσει τῆς κατὰ Θεόν ἐλπίδος μας. Καί συνεχίζει ὁ ὕμνωδός:

«...μή μου ἐλέγξῃ τάς πράξεις, ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων».

Τό δεύτερο αὐτό τμήμα τοῦ ὕμνου ὑπερβαίνει τίς ἐπίγειες ἐμπειρίες μας. Ἡ ἰκεσία μας πλέον ἐπεκτείνεται πέραν αὐτῆς τῆς ζωῆς. Δέν ἀπευθυνόμαστε στήν Παναγία μόνον ὡς βοηθό καί μεσίτρια τῶν ἐπιγείων δυσκολιῶν μας. Δέν Τήν ἐπι-

καλούμαστε μόνον ὡς ἰάτεια κατὰ τὴν ὥρα τῆς ἀσθένειας, ὡς παρηγορήτρια κατὰ τὴν ὥρα τοῦ πένθους, ὡς βακτηρία κατὰ τὴν ὥρα τῆς πτώσης. Ἐδῶ ὁ ὑμνωδὸς ἐπιθυμεῖ νὰ μᾶς μεταφέρει στὴν ὥρα τοῦ ἀποχωρισμοῦ τῆς ψυχῆς ἀπὸ τό σῶμα μας καὶ νὰ μᾶς θέσει νοητὰ ἐνώπιον τοῦ Δίκαιου Κριτῆ κατὰ τὴν Δευτέρα Παρουσία Του. Ποιὸς δὲν συγκλονίζεται ἀπὸ τὴν στιγμή αὐτή; Ποιὸς μπορεῖ νὰ σταθεῖ ἄφοβα ἐνώπιον τοῦ φοβεροῦ Βήματος; Ποιὸς δὲν ἀναλογίζεται μέ συντριβὴ τὴν ὥρα τῆς ἀπολογίας του ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν Ἀγγέλων;

«Ἀθρόον ὁ Κριτὴς ἐπελεύσεται καὶ ἐκάστου αἱ πράξεις γυμνωθήσονται», ὑπενθυμίζουμε στοὺς ἑαυτοὺς μας κατὰ τὴν ἐωθινή προσευχή. Οὐδὲν κρυπτόν ὑπὸ τὸν ἥλιον τῆς Δικαιοσύνης. Οὐδὲν ἀφανὲς ἀπὸ τό βλέμμα Του. Πόσες καὶ πόσες σκέψεις μας, πόσα καὶ πόσα ἔργα μας δὲν μένουν κρυφά ἐπὶ τῆς γῆς! Θά ἔρθει ὅμως ἡ στιγμή πού καὶ αὐτά, τὰ ἀόρατα παρ' ἀνθρώποις ἀλλὰ ὁρατά παρὰ τῷ Θεῷ, θά συγκαταριθμηθοῦν καὶ θά καθορίσουν τὴν κατάστασιν τῆς προσωπικῆς μας αἰωνιότητος. Πῶς θά ἀναζητήσουμε δικαίωση, καθὼς, ὅπως λέει ὁ ὑμνωδός, «οὐ δικαιωθήσεται ἐνώπιόν Σου πᾶς ζῶν»²;

Ὅμως, ὑπάρχει τό τρίτο μέρος αὐτοῦ τοῦ ὕμνου, πού σταλάζει τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν παρηγοριά στὴν ψυχὴ μας: «Παρακαλῶ Σε, Παρθένε, βοήθησόν μοι ἐν τάχει». Εἴμαστε ἀδύναμοι ἄνθρωποι. Εἴμαστε πλάσματα τοῦ Θεοῦ πού ὅμως, πολ-

2. Ψαλμ. 142.

λές φορές, ἐγκλωβιζόμαστε καί ἐπηρεαζόμαστε, εἴτε ἀπό τόν παρόντα κόσμο καί τό φρόνημά του εἴτε ἀπό τόν διάβολο καί ὅσα σκοτεινά ἐκεῖνος ἀπεργάζεται γιά τήν ἀπώλεια τῆς ψυχῆς μας. Εἴμαστε ἐγκλωβισμένοι στά πάθη καί στίς ἀδυναμίες μας, ἀμαρτάνουμε διαρκῶς μέ τόν λόγο, τίς πράξεις καί τήν διάνοιά μας, ἄλλοτε συνειδητά καί ἄλλοτε ἀσυνείδητα, ἄλλοτε ἐν γνώσει καί ἄλλοτε ἐν ἀγνοίᾳ μας.

Ὅμως, ὁ ἱερός ὕμνογράφος δέν μᾶς ἀφήνει στήν ἀπόγνωση. Μᾶς στρέφει πρὸς τό πάνσεπτο πρόσωπο τῆς Παναγίας μας καί μᾶς καλεῖ νά προστρέξουμε στήν βοήθεια καί τήν μεσιτεία Τῆς. Νά Τήν παρακαλέσουμε μέ ὅλη τήν δύναμη τῆς ψυχῆς μας νά μᾶς βοηθήσει γρήγορα. Γιατί γρήγορα; Γιατί αὐτό τό «ἐν τάχει»; Διότι, ἴσως, ὁ καιρός λιγοστεύει, ὁ δρόμος φτάνει πρὸς τό τέρμα του. Δέν θά εἴμαστε αἰῶνιοι κάτοικοι τῆς γῆς αὐτῆς καί τοῦ κόσμου τούτου. Δέν ξέρουμε πότε θά ἀναχωρήσουμε ἀπό τόν παρόντα βίον, πότε θά βιώσουμε τόν σωματικό θάνατο. Γι' αὐτό παρακαλοῦμε τήν Παναγία μας νά μᾶς βοηθήσει «ἐν τάχει».

Εἶναι θαυμαστός ὁ τρόπος, μέ τόν ὁποῖο ὁ ὕμνωδός συνδέει τά ἐπίγεια καί τά αἰώνια. Συγκλονιζόμαστε ἀπό τήν ὥρα τῆς τελικῆς Κρίσης, ἡ ὁποία ὁμως ἔχει ἤδη ἀρχίσει. Παρακαλοῦμε τήν Παναγία νά σταθεῖ ὑπερασπιστῆς μας ἐνώπιον τῶν Ἀγγέλων, ἀπευθυνόμαστε ὁμως σ' Ἐκείνη στό παρόν. Γιατί; Διότι ἡ δική Τῆς μεσολάβηση συνάπτεται ἄμεσα μέ τήν δική μας μετάνοια. Ἡ δική Τῆς παρουσία προϋποθέτει ἀπό σήμερα, ἀπό τώρα, βίωμα μετανοίας, συναίσθηση τῆς ἀμαρτωλότητός μας, ἐπίγνωση τῆς ἐνοχῆς μας.

Ἀντιλαμβάνεστε, ἀδελφοί μου, πώς ἡ ἐπίκληση τῆς μεσιτείας τῆς Παναγίας μας συμπληρώνεται μέ τόν καλύτερο τρόπο μέ τήν μετάνοιά μας. Ἡ ταπείνωση μέ τήν ὁποία καλούμεθα νά προστρέξουμε στήν Μητέρα τοῦ Χριστοῦ μας ὁλοκληρώνεται πλήρως μέ τό Μυστήριον τῆς Ἐξομολόγησιν. Ὅσο ἀγνότεροι καί φωτεινότεροι προσεγγίζουμε τό πάναγνο πρόσωπό Της, τόσο προσφέρουμε στόν ἑαυτό μας τήν δυνατότητα νά ἀτενίσαι εὐκρινέστερα τό μεγαλεῖο Της. Ἐάν στό Βάπτισμά μας ὑπῆρξε ἓνας ἄνθρωπος ὡς ἐπίγειος ἀνάδοχος, στήν ἀναβάπτισή μας, διά τῆς Ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως, στέκει ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος ὡς ἐπουράνιος. Αὕτη μᾶς ὠθεῖ πρός τήν νοητή κολυμβήθρα τοῦ Μυστηρίου, Αὕτη μᾶς παρουσιάζει ἐνώπιον τοῦ Υἱοῦ Της ἐνδεδυμένους μέ τόν νέο, καθαρό, ὀλόλευκο χιτῶνα μας, Αὕτη μᾶς συντροφεύει στόν δρόμο πού ὁ Κύριος θέλει νά βαδίζουμε μέσα στήν ἀγία μας Ἐκκλησία, ζώντας μυστηριακά καί βιώνοντας προσευχητικά τήν παρουσία Του στήν ζωή μας.

Αὐτό ἀκριβῶς πρέπει νά μᾶς προσδώσει σήμερα μεγάλη χαρά. Δέν εἴμαστε μόνοι σέ αὐτήν τήν πορεία τοῦ πνευματικοῦ μας ἀγῶνα καί τῆς μετάνοιας. Ἀλλοίμονο ἐάν συνέβαινε αὐτό! Θά ἤμασταν σίγουρα διαρκῶς ἡττημένοι. Ἐχουμε ὅμως τήν Παναγία μας συνοδοιπόρο, συνοδίτρια καί συμπαραστάτη, ἔχουμε Αὕτη ὡς πηγὴ ἐλπίδας, θάρρους, κουράγιου καί ἀπαντοχῆς γιά νά συνεχίσουμε. Ἐκείνη, ὡς μητέρα, μᾶς καλεῖ νά ἀντισταθοῦμε στήν ἀπελπισία, νά μὴν ἐγκλωβιστοῦμε στήν μονιμότητα τῆς πτώσης, νά μὴν κυριεύσει τήν ψυχὴ μας ἡ ἀπαισιοδοξία, νά μὴν πλημμυρίσει τήν ψυχὴ μας ἡ ἀθυμία,

ἐξαιτίας τῆς ἀποδοχῆς τοῦ δαιμονικοῦ λογισμοῦ πὼς δέν ὑπάρχει ὁ δρόμος καί περιθώριο ἐπιστροφῆς καί πὼς ἕνας δῆθεν ἀμείλικτος Θεός ἐπιδιώκει τὴν καταδίκη μας.

Ναί, πιστεύουμε σέ Θεό δίκαιο, μᾶλλον σέ Θεό πού εἶναι Πηγὴ δικαιοσύνης. Πιστεύουμε ὅμως καί σέ Μητέρα εὐσπλαγχνική, ἐπεικὴ καί συμπονετική, ἡ Ὅποία, διὰ τῆς μεσιτείας Της, διεγείρει τοὺς οἰκτιρμούς τοῦ Υἱοῦ Της, κρατᾷ διαρκῶς ἀνεωγμένη τὴν ὁδὸ τῆς μετανοίας καί στέκει διαρκῶς ἐνώπιόν μας ὡς ἀνεωγμένη πύλη τοῦ Παραδείσου. Δι' Αὐτῆς πέρασε ὁ Θεός καί ἦρθε στήν γῆ, δι' Αὐτῆς καί ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι, διαβαίνουμε τὰ κράσπεδα τοῦ Παραδείσου.

Νά, λοιπόν, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, γιατί εἶναι τόσο ὑπέροχος καί τόσο συγκινητικός αὐτός ὁ Ὑμνος:

«Καί Σέ μεσίτριαν ἔχω πρὸς τόν φιλόανθρωπον Θεόν».

Ἀναγνωρίζω, Παναγία μου, τὴν δύναμη τῆς μεσιτείας Σου, ἀνυμνῶ τὴν πολύτιμη συμπαράστασή Σου στὸν δρόμο τῆς ζωῆς μου, Σέ ἀναγνωρίζω ὡς προστάτιδα καί ἔφορό μου, Σέ ἐμπιστεύομαι ὡς λιμένα καί καταφυγὴ μου. Στό πρόσωπό Σου στηρίζομαι καί ἐλπίζω, ἐν τῷ προσώπῳ Σου θαρρῶ καί καυχῶμαι. Δέν μοῦ ἀρκεῖ ὅμως αὐτό!

Ἡ παρουσία Σου μέ ἐνισχύει, ὥστε νά ἀναλογιστῶ τὴν φοβερὰ ἡμέρα τῆς Κρίσεως. Τολμῶ νά ζητήσω τὴν μεσιτεία Σου κατὰ τὴν ἀποκάλυψη τῶν φανερῶν καί κρυφῶν μου πράξεων ἐνώπιον τῶν Ἀγγέλων. Διὰ τῆς μητρικῆς Σου παρρησίας προσδοκῶ τὴν ἔλευση τῆς αἰωνιότητος. Τότε πού ὁ Θεός θά κατασταεῖ γιὰ ἐμένα φῶς, ζωή, εἰρήνη καί ἀγάπη.

Σέ παρακαλῶ, Παναγία μου, γλυκύτατη κόρη τῆς Ναζαρέτ,

καύχημα τῆς ζωῆς μου ἀλλά καί τῶν Ἀγγέλων, σπεῦσε σέ βοήθειά μου, στόν δρόμο τῆς μετάνοιας. Ἐκεῖ ὅπου, ὡς ἄθλιος δοῦλος Θεοῦ, ἀναμετρῶμαι μέ τόν παλαιό ἐαυτό μου, τόν προσκολλημένο στήν ἁμαρτία, ἀλλά καί μέ τόν ἴδιο τόν Διάβολο, τόν ἐκζητοῦντα τήν ψυχή μου. Εἶναι ἄνισος αὐτός ὁ ἀγώνας ἀλλά, χάρις σέ Σένα, μπορεῖ νά ἀποβεῖ νικηφόρος καί νά μέ ὁδηγήσει, ἤδη ἀπό τόν παρόντα βίο, στήν αἰωνιότητα.

Μακάρι, μέ τίς μεσιτεῖες τῆς Παναγίας μας, ἐκείνη τήν ὥρα τοῦ ἐλέγχου τῶν πράξεών μας ἀπό τόν φιλόανθρωπο Θεό, νά ἀκούσουμε τήν φωνή τοῦ οὐρανίου Πατρός μας «εὖ, δοῦλε ἀγαθέ καί πιστέ! ἐπί ὀλίγα ἤς πιστός, ἐπί πολλῶν σε καταστήσω· εἰσελθε εἰς τήν χαράν τοῦ Κυρίου σου». Μακάρι, ἁγία Καθηγουμένη, αὐτή τήν χαρά νά γευτοῦμε καί ἐμεῖς. Αὐτή τήν χαρά πού ἤδη στήν πληρότητά της γεύεται «ἡ πάντων χαρά», ἡ Παναγία μας. Ἀμήν.

Φῶς μεταμορφώσεως καί ἀνακαινίσεως

Μεταμόρφωση! Μία έορτή λουσιμένη στό φῶς· τό ἄκτιστο
Φῶς τῆς Θεότητος!

Μεταμόρφωση! Μία ἀποκάλυψη τῆς Θείας Δόξης!

Διερωτᾶται κανεῖς, σεβαστοί μου πατέρες καί ἀγαπητοί
μου ἀδελφοί, τί ἄραγε ἀπουσιάζει ἀπό τήν έορτή αὐτή, τί δέν
παρέχει αὐτή ἡ έορτή καί μάλιστα στήν πληρότητά του;

Μήπως τήν παρουσία τοῦ Χριστοῦ; Μά, σήμερα, ὁ Σωτή-
ρας μεταμορφώνεται· τό πρόσωπό Του λάμπει ὅσο ὁ ἥλιος·
τά ἱμάτιά Του γίνονται λευκά σάν τό φῶς.

Μήπως τήν ἔκπληξη, τό ἱερό δέος; Μά, σήμερα, καί τά δύο
τά βιώνουν οἱ τρεῖς μαθητές, ὁ Πέτρος, ὁ Ἰάκωβος καί ὁ Ἰωάν-
νης, τούς ὁποίους ἐπέλεξε ὁ Διδάσκαλος νά Τόν ἀκολουθή-
σουν στό Θαβώρειον Ὅρος, ὥστε νά γίνουν αὐτόπτες καί
αὐτήκοοι μάρτυρες γεγονότος θαυμαστοῦ καί ἐξαισίου.

Μήπως τήν ροή τοῦ χρόνου; Μά, σήμερα, ὁ χρόνος σταματᾷ

καί «ὁ ὢν, ὁ ἦν καί ὁ ἐρχόμενος»¹ μεταμορφώνεται. Τό παρελθόν, στό πρόσωπο τῶν δύο κορυφαίων προφητῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, συνομιλεῖ μέ τό παρόν. Ὁ νόμος συνυπάρχει μέ τήν Χάρη. Ἡ Παλαιά μέ τήν Καινή Διαθήκη. Ἡ Θεϊκή δόξα, σάν ἓνα αἰώνιο παρόν, σκεπάζει τήν γῆ καί προσφέρει χαρά ἀνεκκλάλητη καί ἀναφαίρετη στίς καρδιές τῶν ἀνθρώπων.

Ὅλα αὐτά συγκεφαλαιώνονται, συμπυκνώνονται καί πλουσιοπάροχα παρέχονται μέσα ἀπό αὐτήν τήν πάνδημη ἐορτή.

Ἡ λαμπροφόρα αὐτή ἡμέρα ἀφορᾷ κυρίως καί προπάντων τόν Κύριό μας, τόν Ἰησοῦ Χριστό, ὁ Ὅποιος ἔρχεται, σαράντα ἡμέρες πρίν ἀπό τό ἐκούσιο πάθος Του, νά μεταμορφωθεῖ ἐνώπιον τῶν Ἀγίων Μαθητῶν καί Ἀποστόλων Του. Ἡ Μεταμόρφωσή Του ἀποτελεῖ πράξη ἀγάπης πατρικῆς, ἔκφραση Θείας φιλανθρωπίας πρωτίστως πρός ἐκείνους. Αὐτοί εἶναι πού θά δοκιμάσουν τό μέγα σκάνδαλο τοῦ αἰμόφυρτου Διδασκάλου τους στόν Σταυρό. Αὐτοί θά κινδυνέψουν νά κλονιστοῦν. Τό γνωρίζει αὐτό ὁ ἱερός ὑμνογράφος καί ἀποδίδει μέ θαυμαστή λιτότητα καί περιεκτικότητα τήν σκοπιμότητα τοῦ γεγονότος:

«...ἵνα ὅταν σέ ἴδωσιν σταυρούμενον, τό μέν πάθος νοήσωσιν ἐκούσιον, τῷ δέ κόσμῳ κηρύξωσιν ὅτι σύ ὑπάρχεις ἀληθῶς τοῦ Πατρός τό ἀπαύγασμα»².

Σήμερα βιώνουμε ἡμέρα ἀποκαλύψεων θαυμαστῶν καί ἐλπιδοφόρων.

2. Κοντάκιον τῆς ἐορτῆς.

Μέ τήν Μεταμόρφωση ὁ Χριστός ἀποκαλύπτει τήν Θεία δόξα Του, μέχρι τοῦ ὁρίου τῶν ἀντοχῶν τῶν Μαθητῶν Του³.

Μέ τήν Μεταμόρφωση, ὅμως, ὁ Χριστός ἀποκαλύπτει καί τήν θεουργηθεῖσα ἀνθρώπινη φύση Του, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ γεγονός ἀνακαινίσεως ὁλοκλήρου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἀκριβῶς γιά τόν λόγο αὐτό, ἡ Μεταμόρφωση ἀποτελεῖ γεγονός, τό ὁποῖο δέν μποροῦν νά ἀντικρύσουν οἱ σωματικοί ὀφθαλμοί χωρίς τήν Θεία Χάρη, ἀφοῦ ἀνήκουν στήν μεταπτωτική ἀνθρώπινη φύση. Τό σημεῖο αὐτό εἶναι καθοριστικῆς σημασίας. Κατά τήν Μεταμόρφωση, ὁ Χριστός δέν ἀποκαλύπτει κάτι πού διαθέτει μόνο κατά τήν ὥρα ἐκείνη. Χορηγεῖ ὅμως στούς Μαθητές Του τήν προσωρινή δυνατότητα νά ἀντικρύσουν τήν Θεία Δόξα, προσφέροντάς τους πρόγευση Παραδείσιας ἐμπειρίας, πρόγευση τοῦ Ἀκτίστου Φωτός τῆς Θεότητός Του, πού ὅλοι θά ἀντικρίσουμε κατά τήν δεύτερη ἔλευση καί παρουσία Του στόν κόσμο.

Ἡ Μεταμόρφωση, λοιπόν, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, ἀφορᾷ καί τούς ἀνθρώπους· τούς Μαθητές κατ' ἀρχάς καί, κατ' ἐπέκτασιν, ὅλους μας. Γιά νά μπορέσουν νά δοῦν ἐκεῖνοι τόν Κύριο τῆς Δόξης, μετεμορφώθησαν, ἔστω καί ἐν μέτρῳ. Ὁ Πέτρος, ὁ Ἰάκωβος καί ὁ Ἰωάννης ἀξιῶνONTAI ὀφθαλμούς φύσεως ἀνακαινισμένης, γιά νά μπορέσουν νά βρεθοῦν ἐνώπιον τοῦ Μεταμορφωθέντος Διδασκάλου τους.

3. Βλ. «Δείξας τοῖς Μαθηταῖς σου τήν δόξαν σου καθὼς ἠδύναντο». (Ἀπολυτίκιο τῆς ἐορτῆς).

Ἡ Μεταμόρφωση αὐτῇ τῶν τριῶν μαθητῶν, τοῦ Πέτρου, πού ἀγάπησε πολύ τόν Χριστό, τοῦ Ἰωάννη, πού ἀγαπήθηκε σφοδρά ἀπό Ἐκεῖνον καί τοῦ Ἰακώβου, πού μισήθηκε σφοδρά ἀπό τούς Ἰουδαίους, καταδεικνύει τόν ὑπέρτατο σκοπό αὐτῆς τῆς ἐορτῆς, πού μᾶς ἀφορᾷ προσωπικά: Πρόκειται γιά τήν ἐφικτή πλέον δυνατότητά μας νά ἀτενίσουμε τήν φωτειδῆ παρουσία τοῦ Κυρίου μας πίσω ἀπό πράγματα καί γεγονότα τῆς ἐπίγειας ζωῆς μας, καθώς καί τήν, ἔστω καί ἀμυδρή, πρόγευση τῆς δόξης Του, ἥδη ἀπό αὐτή τήν ζωή.

Ἀλλοίμονο ἂν ἀρκεστοῦμε σέ αὐτά πού βλέπουν οἱ χοϊκοὶ ὀφθαλμοί μας! Ἀλλοίμονο ἂν περιοριστοῦμε στά ὅσα ἀντι-κρύζουμε στό διάβα τῆς ἐπίγειας διαδρομῆς μας! Ὑπάρχουν εὐκαιρίες καί δυνατότητες ἐνίσχυσης καί ὀξυνσης τῆς πνευματικῆς μας ὁρασης, ὅπως αὐτό πού βιώνουμε σήμερα, τήν Θεία Λειτουργία, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τήν πνευματική ἀνάβασή μας στό νοητό ὅρος Θαβώρ τῆς Ἐκκλησίας, ὅπου τά πάντα εἶναι μεταμορφωμένα ἀπό τό ἄκτιστο φῶς τῆς Θεότητος καί τήν δύναμη τοῦ Παναγίου Πνεύματος.

Αὐτή εἶναι ἡ προοπτική αὐτῆς τῆς ἐορτῆς· ὁ ἄνθρωπος νά εἶναι διαρκῶς μεταμορφωμένος μέσα στόν κόσμο, ὥστε νά βρίσκεται σέ θέση νά διακρίνει τό Ἄκτιστο πίσω ἀπό τό κτιστό, τό πλήρες πίσω ἀπό τό ἐλλιπές, τό ἀνακαινισμένο πίσω ἀπό τό πτωτικό.

Ἡ Μεταμόρφωση ἀποτελεῖ γεγονός, ἀλλά καί ὁδὸ πνευματικῆς ἀνακαινίσεως. Ὁδὸ μεταμόρφωσης τῶν παθῶν, τῶν ἀδυναμιῶν, τῶν μικροτήτων καί τῶν ἐλαττωμάτων μας ἀπό αὐτοκαταστροφικές κινήσεις τῆς ψυχῆς σέ ἀντίστοιχες λυ-

τρωτικές. Ἡ τοποθέτηση αὐτή πηγάζει ἀπό τήν διδασκαλία τῶν Ἀγίων Νηπτικῶν Πατέρων μας, οἱ ὅποιοι κάνουν λόγο γιά ἀλλοτρίωση τῶν ψυχικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου ἐξαιτίας τῆς πτώσεως.

Ἡ Μεταμόρφωση, λοιπόν, σήμερα μᾶς καλεῖ σέ μιᾶ πορεία πού οἱ Ἅγιοι Πατέρες μας θεωροῦν ὑψίστης σημασίας καί τεράστιας δυναμικῆς, ὅσον ἀφορᾷ στόν πνευματικό μας ἀγῶνα. Καλούμαστε ὄχι νά ἀρνηθοῦμε τά πάθη μας – αὐτό εἶναι κοσμική ἔκφραση –, ὄχι νά συμβιβαστοῦμε μέ τά πάθη μας – αὐτό εἶναι ἀνθρώπινη ἀδυναμία –, ὄχι νά ὑποταχτοῦμε στά πάθη μας – αὐτό εἶναι πνευματική ἥττα –, ἀλλά νά μεταστρέψουμε τήν θανατηφόρο ὁρμή τους σέ δύναμη μετανοίας καί ἐξαγόρευσης τῶν ἁμαρτιῶν μας.

Γνωρίζουν καί διδάσκουν οἱ Πατέρες μας πώς ἡ νέκρωση τῶν παθῶν ἔρχεται ὡς ἀποτέλεσμα τοῦ πνευματικοῦ ἀγῶνα τοῦ ἀνθρώπου, ἡ μεταμόρφωσή τους ὁμως ἀποτελεῖ ἀπόδειξη Θείας συνέργειας. Γι' αὐτό καί ἡ Ἐκκλησία, διά τῶν Μυστηρίων καί τῆς λατρευτικῆς της ζωῆς, μᾶς καλεῖ σέ διαρκεῖς πνευματικές ἀναβάσεις, ὥστε νά ἀποτινάξουμε τόν ζυγό τῆς ἁμαρτωλότητάς μας καί νά μετασχηματίσουμε τήν φιληδονία σέ ἀγάπη, τήν φιλαργυρία σέ φιλαγαθότητα, τήν φιλοδοξία σέ φιλαγιότητα, τήν φιλαυτία σέ θυσιαστική συμπαράσταση πρὸς τόν κάθε ἄνθρωπο.

Ἡ τιμή πρὸς τήν σημερινή ἑορτή πρέπει νά ὀδηγήσει σέ πόθο ἐνώσεως μέ τόν Θεό. Μόνον τότε, τό φῶς «τό φωτίζουν καί ἁγιάζον πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τόν κόσμον» τῆς θαβωρείου Μεταμορφώσεως δέν θά εἶναι κάτι πού θά τό

θαυμάζουμε ἐπιφανειακά, ἀλλά πού θά τό γευόμαστε ὑπαρξιακά καί θά συνεπαίρνει ὁλόκληρο τό Εἶναι μας.

Ὡστόσο, ἡ ἀνάγκη μεταμόρφωσης τοῦ ἑαυτοῦ μας καί ὁλόκληρου τοῦ κόσμου δέν πρέπει νά ὀδηγήσει σέ λανθασμένες προσδοκίες. Ἡ δίψα γιά ἀνακαίνιση τοῦ ἀνθρώπου καί τῆς Κτίσεως δέν σημαίνει πώς αὐτομάτως θά ἐξαλειφθεῖ τό κακό, ἡ θλίψη, ἡ λύπη καί οἱ δοκιμασίες. Κάτι τέτοιο θά ἦταν οὐτοπικό καί οὐσιαστικῶς ἀνέφικτο.

Τί σημαίνει, λοιπόν, νά μεταμορφώσω τήν ζωή μου; Νά μὴν συμβιβαστῶ μέ τό κακό. Νά μὴν θεωρήσω πώς αὐτό εἶναι ἡ ἀναπόφευκτη καταδίκη μου. Νά πιστεύω ὅτι ἔχω τήν δύναμη νά ἀντισταθῶ καί τό ἀδρανοποιήσω μέ τήν καλοσύνη.

Τί σημαίνει νά μεταμορφώσω τήν ζωή μου; Νά ἀποδέχομαι τίς δοκιμασίες καί, παίρνοντας δύναμη ἀπό τόν Μεταμορφωθέντα Κύριο, νά τίς μεταβάλλω σέ εὐκαιρίες πνευματικῆς ὠρίμασης, γιά νά γίνω πιό συγκαταβατικός, πιό ἐπιεικής καί πιό ὑπομονετικός ἄνθρωπος μέσα στόν κόσμο.

Τί σημαίνει νά μεταμορφώσω τήν ζωή μου; Νά ἀναγνωρίζω πώς ὑπάρχει τό σκοτάδι ὅπως αὐτό πού σήμερα, τοῦτες τίς μέρες, τούτη τήν περίοδο ὑπάρχει στήν ζωή μου, ἀλλά νά μὴν ἀποδέχομαι πώς εἶμαι καταδικασμένος νά ζῶ μέσα σέ αὐτό. Σημαίνει νά ἀνακαλύπτω διαρκῶς τό μεγαλεῖο τῆς εἰκόνας τοῦ Θεοῦ μέσα μου καί, διά τοῦ Φωτός τῆς Χάρης Του, νά μεταβάλλομαι ἀπό ἀσήμενη μονάδα σέ πρωταγωνιστή τῆς ζωῆς, τροφοδοτώντας διαρκῶς τήν λαμπάδα τῆς πίστες μου, ὥστε νά γίνει ἱκανή νά διαλύσει τό σκοτάδι τῆς ζωῆς καί νά μέ με-

τατρέφει σέ μάρτυρα Θαβωρείου Φωτός μέσα στον κόσμο.

Τί σημαίνει νά μεταμορφώσω τήν ζωή μου; Σημαίνει νά μήν υποκύψω στον φόβο καί τήν απόγνωση μπροστά σέ δυσκολίες, προβλήματα καί περιστάσεις, ὅπως αὐτή τοῦ κορωνοϊοῦ, τῆς φοβερῆς αὐτῆς πανδημίας, ἀλλά καί τῶν πυρκαγιῶν, τῶν ἐγκλημάτων καί γενικῶς, ὅλων αὐτῶν τῶν γεγονότων πού ἔχουν ὁδηγήσει τήν ἀνθρωπότητα στήν μοιρολατρία καί τήν ὑποταγή. Σημαίνει νά ἀρνηθῶ τήν παραμόρφωση τῆς ζωῆς καί τῆς ὑπαρξῆς μου καί νά ἀποδεχθῶ τήν μεταμόρφωσή τους. Νά ἀρνηθῶ τήν κατάταξή μου στήν κατηγορία τῶν ἀλόγων ζώων καί νά ἀποδεχθῶ τήν θεόσδοτη φύση μου. Νά ἀρνηθῶ τήν κατάδυση τῆς γῆς στήν ἄβυσσο καί νά τήν ὀνειρευθῶ πλημμυρισμένη ἀπό τό ἄκτιστο φῶς τῆς Θεότητας.

Ναί, ἀδελφοί μου! Ἡ Μεταμόρφωση δέν ἀφορᾷ μόνο στον Χριστό, δέν ἀφορᾷ μόνο στους ἀνθρώπους, ἀφορᾷ καί σέ ὁλόκληρη τήν κτίση, τό σύνολο τῆς ὑλικῆς δημιουργίας. Τί συνέβη στό ὄρος Θαβώρ; Ἔως καί τά ἱμάτια τοῦ Χριστοῦ ἔλαμψαν καί ἔγιναν φωτεινά ἀπό τήν ἴδια φωτοχυσία πού κατεύγασε ὁλόκληρη τήν πλάση.

Παραδόξως, τοῦτες τίς ἡμέρες, ὅλα εἶναι ὄντως φωτεινά, ὄχι ὅμως ἀπό τό λυτρωτικό Φῶς τοῦ Θαβώρ, ἀλλά ἀπό τό καταστροφικό φῶς τῆς πυρκαγιᾶς πού κατακαίει, ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη, ὁλόκληρη τήν πατρίδα μας. Πρόκειται γιά φῶς φόβου, πανικοῦ, καταστροφῆς. Φῶς ἀπειλῆς θανάτου, φῶς ἀποκαλυπτικό τοῦ ἀποτυπώματος τῆς ἀλλοτριωμένης φύσης μας στό φυσικό περιβάλλον.

Μιλᾶμε γενικῶς καί ἀορίστως γιά κλιματική ἀλλαγὴ, πρέπει ὅμως νά τό ὁμολογήσουμε: Ἐμεῖς εἴμαστε οἱ ἡθικοί, κατ' οὐσίαν ὅμως ἀνήθικοι, αὐτουργοί· ὁ ἄκρατος καταναλωτισμός μας ὑπερθερμαίνει τόν πλανήτη· ἡ ἀπληστία μας καίει τούτη τήν ὥρα χιλιάδες στρέμματα γῆς· ὁ ἀτομοκεντρισμός μας ἐξαφανίζει κάθε χρόνο δεκάδες εἶδη χλωρίδας καί πανίδας. Δέν ἀπέχουμε πολύ ἀπό μία γῆ “κρανίου τόπο”.

Ἀπό τήν δική μας μεταμόρφωση, ἡ φύση περιμένει καί τήν δική της. Ἀπό τήν προστασία μας περιμένει τήν σωτηρία της. Ἀπό τήν ἀναγνώρισή της ὡς δωρεά καί κοσμο-κόσμημα ἐκ Θεοῦ περιμένει τήν ἀναζωογόνησή της. Ἀπό τήν ἀλλαγὴ μας ἀπό δυνάστες σέ σώφρονες διαχειριστές της, ἀπό καταχραστές σέ συνετούς προστάτες της, ἐξαρτᾶται καί ἡ δική της ἀλλαγὴ, ἡ δική της μεταμόρφωση ἀπό ἐπίγεια κόλαση σέ ἐπίγειο Παράδεισο.

Ἰδού, λοιπόν, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, τό νόημα αὐτῆς τῆς ἑορτῆς. Καλούμεθα ὡς μέτοχοι Θείας φωτοχυσίας. Τό Ἄκτιστο Φῶς πλημμυρίζει τήν Ἐκκλησία καί ἐμεῖς, ὡς μέλη της, ἀναλαμβάνουμε νά τό σκορπίσουμε ὡς ἐλπίδα καί λύτρωση στήν ταλαιπωρημένη ἀνθρωπότητα. Πλαστήκαμε ὡς υἱοί καί θυγατέρες Φωτός καί ὅλη μας ἡ ὑπαρξὴ προσδοκᾷ τό Φῶς αὐτό ὡς λυτῆριο παθῶν, ὡς ἐνδυνάμωση μπροστά στίς δοκιμασίες, ὡς χαρά καί νόημα ζωῆς, ὡς ὁδοδείκτη πρὸς τό προσωπικό μας Θαβώρ.

Ἄν σήμερα ἡ φύση μᾶς ἀκολουθεῖ στήν ἐπώδυνη καί καταστροφικὴ καθοδική πορεία μας, συστενάζουσα καί συνωδίνουσα, θά μᾶς ἀκολουθήσει καί στήν λυτρωτικὴ ἀνάβασή

μας στό νοητό Θαβώρ, ὅπου τό Φῶς τῆς Μεταμορφώσεως θά μεταβάλει ξανά τά πάντα σέ κάτοπτρο τῆς ἐπουράνιας Δόξας καί πρόγευση Παραδείσου. Ἄς εὐχηθοῦμε μόνο αὐτό τό περιπόθητο γεγονός νά συμβεῖ, μέ τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ, ἐγκαίρως.

Ἀμήν.

«Μή φοβοῦ, μόνο πίστευε¹» καί Φαρισαϊκή αὐτοθέωση

«Μή φοβᾶσαι, μόνο πίστευε». Αὐτά τά λόγια ἀπευθύνει ὁ διδάσκαλος Ἰησοῦς στόν Ἀρχισυνάγωγο τῆς πόλεως τῆς Καπερναοῦμ, ὅταν ἐκεῖνος τόν πλησιάζει γιά νά Τοῦ ἀπευθύνει μία σπαρακτική παράκληση.

Λίγο πρίν εἶδαμε τόν Κύριο νά γαληνεύει τά τρικυμιώδη κύματα, νά θεραπεύει τόν δαιμονιζόμενο στήν πόλη τῶν Γαδαρηνῶν, ἀπό τήν ὁποία τόν ἔδιωξαν καί τόν ἀπομάκρυναν οἱ κάτοικοί της. Τώρα ὁ Κύριος εἰσέρχεται καί πάλι στήν δική του πόλη, στήν πόλη πού ἐπετέλεσε ἕνα πλῆθος θαυμάτων.

Καθώς ἀποβιβάζεται ἀπό τό πλοῖο, ἕνας ἄνθρωπος, ὄχι ἄσημος, ὄχι ἐκ τοῦ ὄχλου ἀλλά ἐκ τῶν ἀρχόντων, ὅπως σημειώνει ὁ Εὐαγγελιστής², μέ τό ὄνομα Ἰάειρος, πλησιάζει τόν Ἰησοῦ. Πέφτει στά γόνατα καί Τόν παρακαλεῖ νά θεραπεύσει τό δωδεκάχρονο μονάκριβο παιδί του, τήν κόρη του, ἥ

1. Λουκ. 8,50.

2. Λουκ. 8,41.

όποια είναι έτοιμοθάνατη. Ο Κύριος αποδέχεται τό αίτημα αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀναγνωρίζει τήν πίστη του καί ἀποφασίζει νά μεταβεῖ στήν οἰκία του.

Τόν πλησιάζει ὅμως ἄλλος ἓνας ἄνθρωπος, ταλαιπωρημένος κι αὐτός: Μία αἰμορροοῦσα γυναίκα πού, σύμφωνα μέ τόν Μωσαϊκό Νόμο, ἦταν ἀκάθαρτη. Καί ὅμως, αὐτή ἡ ἀκάθαρτη γυναίκα ἀποφασίζει νά πλησιάσει τόν μόνο καθαρό, τόν Κύριό μας, τόν Λυτρωτή μας Χριστό. Τόν πλησιάζει ἀθόρυβα καί μέ εὐλάβεια σκύβει καί ἀκουμπᾷ τό «κράσπεδο τοῦ ἱματίου Του»³, πιστεύοντας ἀκράδαντα ὅτι μόνο μέ αὐτή της τήν κίνηση θά ἀπαλλαγεῖ ἀπό τήν βαρύτατη καί ἀνίατη ἀσθένειά της.

Μέ μιᾶς ὁ Κύριος ἀντιλαμβάνεται τό γεγονός καί ἀποκαλύπτει σέ ὅλους ὅτι ἡ πρώην ἀκάθαρτη γυναίκα εἶναι πλέον ἡ πιό καθαρή ἀπ' ὅλους χάρις στήν πίστη καί τήν εὐλάβειά της. Ἐνῶ ὅμως συμβαίνουν αὐτά, ἓνας ὑπηρέτης ἔρχεται ἀπό τό σπίτι τοῦ Ἀρχισυνάγωγου καί τοῦ μεταφέρει τό δυσάρεστο μήνυμα: «Ἡ κόρη σου πέθανε. Μήν ταλαιπωρεῖς πιά τόν διδάσκαλο».

Καί ἐνῶ θά νόμιζε κανεῖς ὅτι ὅλα ἔχουν τελειώσει, ὁ διδάσκαλος Ἰησοῦς ἀπευθύνεται καί πάλι σέ ἐκεῖνον τόν πατέρα καί τοῦ λέει: «Μή φοβᾶσαι, μόνο πίστευε». Εἰσέρχεται στό σπίτι του μόνος, μέ τήν συνοδεία μόνον τριῶν μαθητῶν, τοῦ Πέτρου, τοῦ Ἰακώβου καί τοῦ Ἰωάννη. Βγάζει ἔξω ὅλους ὅσοι

3. Λουκ. 8,44.

μοιρολογοῦσαν πάνω ἀπό τό σῶμα τῆς δωδεκάχρονης κόρης καί κρατάει μόνο τόν πατέρα καί τήν μητέρα της.

Ὅλα μοιάζουν τετελεσμένα. Κι ὅμως! Μέ μία Του μόνο λέξη, μέ μία Του μόνο ἐντολή, «ἡ παῖς, ἐγείρου»⁴, ἡ ψυχὴ ἐπιστρέφει καί πάλι στό σῶμα. Καί ἰδού, ἡ δωδεκάχρονη κόρη εἶναι πιά ἀναστημένη. Διατάζει νά τῆς δώσουν νά φάει καί ἀπευθύνει, πρίν ἀναχωρήσει, στούς γονεῖς τήν ἐντολή:

«Σέ κανέναν μὴν πεῖτε αὐτό πού συνέβη»⁵.

Ἀδελφοί μου, εἶναι πάρα πολλά τά μηνύματα πού μπορεῖ νά ἀντλήσει κανεὶς ἀπό τήν σημερινή Εὐαγγελική περικοπή. Ἐπιτρέψτε μου νά σταθῶ σέ ἓνα μόνο: στήν πίστη. Ἄς δοῦμε πῶς γεννιέται ἡ πίστη, πῶς μονιμοποιεῖται στόν ἄνθρωπο καί πῶς δικαιώνεται. Ὁδηγός μας σέ αὐτή τήν ἀναζήτηση εἶναι ὁ ἄρχοντας τῆς σημερινῆς περικοπῆς, ὁ ἀπελπισμένος πατέρας, ὁ Ἰάειρος.

Ὁ Ἰάειρος ἀπεδείχθη πιστός. Τί χαρακτηριστικό ἔχει ὅμως ἕνας πιστός; Πιστεύει ἀπλῶς πῶς ὑπάρχει ὁ Θεός; Βεβαίως, ἀλλά ὄχι μόνον αὐτό. Ὁ ἀληθινά πιστός ἄνθρωπος ἐμπιστεύεται τόν Θεό, ἀκόμη καί ὅταν ὅλες οἱ βεβαιότητες τοῦ κόσμου ἔχουν ἐκλείψει. Ἀλήθεια, τί ἀπομένει πλέον, ὅταν, μέ ἀνθρώπινα κριτήρια, τό παιδί σου φαίνεται καταδικασμένο; Εἶναι ἡ στιγμή πού ὁ Ἰάειρος κάνει τό μεγάλο ἄλμα. Ἴσως

4. Λουκ. 8,54.

5. Λουκ. 8,56.

κλονίζεται, αλλά δέν καταρρέει. Καταφέρει και διατηρεί την πίστη του ακλόνητη.

Δέν είναι όμως ή πρώτη φορά πού δοκιμάζεται ή πίστη του. Ή σημερινή περικοπή αποκαλύπτει πώς γνώριζε τόν Ίησοῦ και είχε πειστεί για τήν θεϊκή Του δύναμη και τό ανυπέρβλητο μεγαλείο Του. Ἐν και ἀνήκει στήν τάξη τῶν πολιτικῶν και θρησκευτικῶν ἀρχόντων τῆς ἐποχῆς, δέν ἀκολουθεῖ τόν δρόμο τους. Δέν ἀσπάζεται τό μίσος και τήν περιφρόνησή τους για τόν Διδάσκαλο. Διαφέρει ἀπό τούς Γραμματεῖς και τούς Φαρισαίους, οἱ ὁποῖοι δέν ἀποδέχθηκαν ποτέ τόν Χριστό ὡς Σωτήρα, δέν Τόν ἀναγνώρισαν ποτέ ὡς Λυτρωτή, δέν ἄνοιξαν ποτέ τήν καρδιά τους στόν λόγο Του, δέν πίστεψαν ποτέ στά θαύματά Του.

Εἶναι δύσκολο, ἀδελφοί μου, νά ἔρχεται κάποιος σέ σύγκρουση μέ τόν περίγυρό του. Εἶναι δύσκολο νά ἀπομονώνεται, νά σχολιάζεται, νά ἀπολογεῖται διαρκῶς. Λίγοι τό ἐπιλέγουν και ἀκόμη λιγότεροι τό ἀντέχουν. Ἐνας ἀπό αὐτούς τούς λίγους εἶναι ὁ Ἰάειρος. Τό σημερινό δημόσιο αἶτημά του πρὸς τόν Κύριο τόν ἐκθέτει. Εἶναι ἐπώνυμος και εἶναι λογικό πώς ὅλα θά μαθευτοῦν. Ἐκεῖνος, ὅμως, δέν πτοεῖται. Ἡ ἀγωνία και ὁ πόνος τόν ἔχουν ὀδηγήσει στήν περιφρόνηση τῆς γνώμης τῶν ἄλλων. Τά μάτια του εἶναι προσηλωμένα στήν μορφή τοῦ Ίησοῦ. Ἐχει πίστη, πίστη ακλόνητη και ἄτρωτη, πού δέν διστάζει νά τήν φανερώσει μπροστά σέ ὅλον τόν κόσμο.

Στό σημεῖο αὐτό διαφέρει και ἀπό κάποιους ἄλλους, ὅπως ὁ Ἰωσήφ και ὁ Νικόδημος, θρησκευτικοί ἡγέτες και αὐτοί, πού τά βράδια, κρυφά, «διά τόν φόβον τῶν Ἰουδαίων», εὑρισκαν

τόν Χριστό καί ἄκουγαν τόν λόγο Του. Ὁ Ἰάειρος, ὅμως, τολμᾷ νά ὀρθώσει τό ανάστημα τῆς πίστες του, ἐνῶ, ἀδελφοί μου, συγχρόνως, ρίπτει τό σωματικό του ανάστημα κάτω στήν γῆ:

«...καί πεσών παρά τούς πόδας τοῦ Ἰησοῦ παρεκάλει αὐτόν εἰσελθεῖν εἰς τόν οἶκον αὐτοῦ»⁶.

Πόσο ὁμορφη ἀντίθεση! Μέ εὐθυτενή πίστη ἀπευθύνεται γονυπετῶν στόν Κύριο. Ἡ καρδιά του ὑπερίπταται τῶν συμβιβασμῶν τοῦ κόσμου, τό μέτωπό του, ὅμως, τήν ὥρα τῆς ἰκεσίας, εἶναι ἓνα μέ τήν γῆ. Ἀναζητᾷ στά σύννεφα τήν ἐλπίδα, τήν ὥρα πού ἡ λογική του ἔχει συντριβεῖ ἐνώπιον τοῦ Ζωοδότη. Εἶναι ἡ ὥρα τῆς γεννήσεως τῆς ἀληθινῆς πίστες, τῆς πλήρως ἀποκομμένης ἀπό κάθε ἐπίγεια βεβαιότητα. Ἡ κατά κόσμον ἀπελπισία γεννᾷ τήν κατά Θεόν ἐλπίδα.

Ἀλλά πῶς ἡ πίστη μονιμοποιεῖται; Πῶς ἐμποδίζονται οἱ δυνάμεις τοῦ θανάτου νά τήν ἀδρανοποιήσουν; Πῶς νά ἀντέξει ἡ πίστη ὅταν ἔρχεται ἡ ἀναγγελία τοῦ τετελεσμένου θανάτου, τῆς ἐξαφάνισης κάθε ἐλπίδας; Ὁ Ἰάειρος ἦλθε νά ἰκετέψει γιά θεραπεία. Ἔχει τώρα δυνάμεις νά ἰκετέψει γιά ἀνάστασι;

Εἶναι ἡ στιγμή τῆς ἀπόλυτης ἀνθρώπινης ἀδυναμίας, εἶναι ὅμως συγχρόνως καί ἡ στιγμή τῆς Θείας μαθητείας. Ἴσως αὕτη καί νά εἶναι ἡ ἐξήγηση τοῦ ἐμβολίου θαύματος τῆς αἱμορροούσας. Ἀλλιῶς, πῶς ἐξηγεῖται νά ὀδεύει ὁ Χριστός πρός τό σπίτι τῆς νεκρῆς πλέον κόρης τοῦ ἄρχοντα καί νά

6. Λουκ. 8,41.

σταματᾷ ἀσχολούμενος μέ μία παρακατιανή γυναίκα; Κι ὅμως! Τό θαῦμα αὐτό εἶναι μαζί καί τό δίδαγμα ἐλπίδας γιά τόν ἀπελπισμένο πλέον πατέρα. Μπροστά στά μάτια του συμβαίνει κάτι συγκλονιστικό: Μία γυναίκα, πού καί αὐτή εἶχε πίστη, πού καί αὐτή εἶχε τόλμη, πού καί αὐτή εἶχε εὐλάβεια, πλησιάζει τόν Χριστό ἀθόρυβα, σιωπηλά. Οἱ ἄνθρωποι γύρω ἀπό τόν Χριστό ἔχουν ὀρθώσει ἕνα τεῖχος, ὅμως τίποτα δέν μπορεῖ νά τήν ἐμποδίσει. Ξέρει ὅτι εἶναι μολυσμένη κατὰ Νόμον, ξέρει, ὡς αἱμορροοῦσα, πώς ἀποτελεῖ μίasma γιά ὅλους καί ἰδιαίτερα γιά τόν Ραββί. Ὅμως καί ἡ δική της πίστη ἔχει ὑπερβεῖ τά ἀνθρώπινα. Ἡ ἐμπιστοσύνη της πρὸς τόν Κύριο τήν ἔχει φτάσει στό σημεῖο τῆς ἀπόλυτης βεβαιότητας πώς καί ἕνα ἄγγιγμα στό «κράσπεδο τοῦ ἱματίου Του» ἀρκεῖ γιά νά τῆς δώσει τήν ἴαση. Καί ἡ βεβαιότητά της αὐτή δέν διαψεύσθηκε.

Ὁ Χριστός, ἂν καί θά μπορούσε νά ἀποσιωπήσει τό γεγονός, τό ἀναδεικνύει. Ὅχι γιά λόγους προβολῆς, ἀλλά γιά λόγους μαθητείας. Ἡ πρώτην αἱμορροοῦσα εἶναι ἡ ἐνίσχυση τοῦ ἀπελπισμένου.

Θά ἤθελα, ἀδελφοί μου, νά στρέψω τήν προσοχή σας στήν τελευταία φράση τοῦ Χριστοῦ πρὸς τήν θεραπευμένη:

«Θάρσει θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε»⁷.

«Θυγατέρα» τήν ὀνομάζει ἐνώπιον τοῦ πατέρα πού ἔχει ἤδη ἀρχίσει νά θρηνεῖ τήν δική του θυγατέρα. Τί ὑπέροχο μή-

7. Λουκ. 8,48.

νυμα! Σάν νά τοῦ λέει «καί δικό μου παιδί ἔρχομαι νά ἀναστήσω. Ὡς πατέρας ἔρχομαι, ὅχι ἀπλῶς ὡς ἱατρός ἢ ὡς δασκαλός. Ὡς πατέρας!».

Νά, λοιπόν, τί κρύβεται πίσω ἀπό τόν λόγο: «Πίστευε καί μή φοβᾶσαι». Εἶναι σάν νά τοῦ λέγει δηλαδή: «Κοίτα τήν πατρική μου ἀγάπη. Κοίτα τήν πατρική μου δύναμη. Ἐμπιστέψου με. Μήν ἀφήσεις νά σέ καταβάλλει ὁ φόβος καί ἡ ἀπελπισία. Πάρε θάρρος ἀπό αὐτό πού εἶδες. Στηρίξου στήν ἐμπιστοσύνη τῆς γυναίκας πού δικαιώθηκε. Μιμήσου τήν πίστη της. Θά γευτεῖς καί τήν δικαίωση. Ἀκολούθησέ με!».

Ἰδού, λοιπόν, ἀδελφοί μου. Ἡ πίστη γεννιέται ἀπό καί μέσα στόν πόνο καί τρέφεται μέ τήν εὐλάβεια. Τί εἶναι εὐλάβεια; Ἡ διαρκῆς ἀναγνώριση τῆς παντοδυναμίας καί τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ. Ὁ εὐλαβῆς ἄνθρωπος ἐπαφίεται στό ἔλεος τοῦ Θεοῦ καί ἡ ζωή του γαληνεύει.

Ἡ εὐλάβεια μονιμοποιεῖ τήν πίστη στήν ψυχή, ἀκόμη καί ὅταν οἱ περιστάσεις εἶναι δυσκολότατες. Εἶναι στιγμές πού οἱ ἀνθρώπινες δυνάμεις δέν μποροῦν νά στηρίξουν τήν πίστη. Εἶναι τότε πού ὁ Θεός ἀναπληρώνει τά ἐλλείποντα καί ἀναλαμβάνει τήν μαθητεία μας. Γύρω μας συμβαίνουν θαύματα, ἄλλοτε ἐκκωφαντικά καί ἄλλοτε ἀδιόρατα. Μέ τήν εὐλάβειά μας μποροῦμε νά λαμβάνουμε διαρκῶς διαβεβαιώσεις πῶς ἡ πίστη δικαιώνεται. Ἄς τό δοῦμε καί στήν σημερινή περικοπή:

Βρισκόμαστε στό σπίτι τοῦ Ἰάειρου. Ὁ Κύριος φτάνει. Τόν ὁδηγοῦν στό δωμάτιο τῆς νεκρῆς κόρης. Ὁ Χριστός παίρνει μαζί Του τρεῖς μόνο Μαθητές. Τούς πιό ὥριμους πνευματικά, τούς πιό ἔτοιμους, ἐκείνους πού θά βρεθοῦν μαζί Του στό Θαβώρ,

ἐκείνους πού θά βρίσκονταν λίγο κοντότερα ἀπό τούς ἄλλους τήν ὥρα τῆς προδοσίας στόν κῆπο τῆς Γεθσημανῆ. Εἶναι αὐτοί πού θά ὑπάρξουν μάρτυρες ἐνός ἀκόμη θαύματος.

Μέσα στό δωμάτιο, λοιπόν, οἱ τρεῖς Μαθητές, μάρτυρες τοῦ υπερτάτου θαύματος. Μαζί καί οἱ δύο γονεῖς. Καί ἀνάμεσά τους ὁ Κύριος, γονέας καί Αὐτός. Μέ θαυματουργική δύναμη, ἀλλά καί μέ τόν πόνο ἐνός πατέρα, πατέρα ὅλων τῶν ἀνθρώπων, πού βλέπει τά παιδιά Του καταβεβλημένα ἀπό τόν θάνατο. Στό ἴδιο δωμάτιο, ἡ δύναμη μέ τήν εὐαισθησία. Ὁ πόνος τοῦ γονιοῦ μέ τήν δύναμη τοῦ Θεοῦ. Καί ὅλα ἐνισχυτικά τῆς πίστεως ὅλων μας.

Δέν ἀρκεῖ, ἀδελφοί μου, νά πιστέψουμε μόνον στήν δύναμη τοῦ Θεοῦ. Πρέπει νά πιστέψουμε καί στούς πατρικούς Του οἰκτιρμούς γιά μᾶς. Ἡ πίστη στήν δύναμη ὁδηγεῖ στόν θαυμασμό, ἡ πίστη ὅμως στήν πατρική Του ἀγάπη ὁδηγεῖ καί πρέπει νά ὁδηγεῖ στήν προσωπική μας εὐθύνη. Ἡ σωτηρία μας θά προέλθει ὅχι μόνο ἀπό τήν ἀναγνώριση τῆς θαυματουργίας τοῦ Κυρίου, ἀλλά καί ἀπό τήν ἀνταπόκριση στήν ἀγάπη Του γιά μᾶς. Ἡ πίστη ἐδραιώνεται καί στά δύο. Πιστεύουμε σέ ἕναν Πατέρα πού ἀγαπᾷ, πού θέλει καί μπορεῖ.

Γνωρίζουμε πώς ἡ πίστη περιλαμβάνει ἕνα σύνολο δογμάτων καί διδασκαλιῶν. Ὅλα ὅμως νοηματοδοτοῦνται ἀπό τήν πεποίθηση πώς ὁ Θεός μᾶς ἀγαπᾷ. Τά δόγματα ἀποτελοῦν τόν ἀσφαλῆ δρόμο πού ὁδηγεῖ στήν ἐπίγνωση τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Ἡ τήρηση τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας μας «μέχρι κεραίας» σημαίνει διαρκῆ ἐμπειρία τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ γιά μᾶς καί συγχρόνως συμμετοχή σέ αὐτή τήν εὐαισθησία, τήν

εὐαισθησία τοῦ Θεοῦ γιά ὅλους μας.

Αὐτά τά χαρακτηριστικά ἐδραιώνουν τήν πίστη. Εὐθύνη καί εὐαισθησία. Εὐθύνη, ἀδελφοί μου, εἶχαν καί ὅλοι οἱ ἅγιοι, οἱ ὅποιοι ἀναγνώρισαν ὅτι ἡ πίστη δέν εἶναι ἕνα ἀσήμαντο γεγονός στήν ζωή τῶν ἀνθρώπων. Μέσω αὐτῆς τῆς εὐθύνης γέμισαν καί τήν καρδιά τους ἀπό τήν ἴδια εὐαισθησία πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους.

Ἰδού, λοιπόν, οἱ διαστάσεις πού παίρνει ἡ ἔννοια τῆς πίστεως σήμερα, χάρις στήν Εὐαγγελική περικοπή πού ἀκούσαμε. Ἐνωμένοι σήμερα ἐδῶ, ὡς Ἐκκλησία, ἀναγνωρίζουμε τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ γιά τόν κόσμο καί, ἐνωμένοι, δεχόμαστε καί μοιράζουμε τήν ἀγάπη αὐτή πρὸς κάθε κατεύθυνση.

Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μᾶς ἐνώνει, συγχρόνως ὅμως ἀναδεικνύει καί τόν διαφορετικό τρόπο μέ τόν ὁποῖο ἡ ἀγάπη αὐτή ἐκφράζεται μέσα σέ κάθε ἄνθρωπο. Οἱ Μαθητές πίστεψαν καί ὁ δαιμονιζόμενος πίστεψε καί ἡ αἱμορροοῦσα πίστεψε καί ὁ Ἰάειρος πίστεψε. Ὅμως, διαφορετικά συμπεριφέρεται ὁ καθένας ἀπό αὐτούς.

Οἱ Μαθητές ἀκολουθοῦν τόν Κύριο. Ὁ δαιμονιζόμενος τῆς πόλεως τῶν Γαδαρηνῶν μένει στήν πόλη του, δέν τόν ἀκολουθεῖ. Ἡ αἱμορροοῦσα θέλει νά μείνει στήν ἀφάνεια, ἀσχετῶς ἂν ὁ Κύριος φέρνει τήν πίστη της στό φῶς. Ὁ Ἰάειρος ἀναγνωρίζει δημοσίως τήν δύναμη τοῦ Διδασκάλου. Ὅλοι ὅμως ἔχουν ἕνα κοινό χαρακτηριστικό: τήν εὐλάβεια, δηλαδή τόν ἀπόλυτο συντονισμό τῆς ὑπαρξῆς τους μέ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Εἶναι δυνατόν οἱ δύο σημερινοί εὐεργετημένοι νά ξέχασαν ποτέ τόν εὐεργέτη τους; Αὐτό εἶναι τό μήνυμά τους πρὸς ἐμᾶς.

Ἡ ζωὴ μας νὰ γίνῃ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ. Κάθε φορά πού σκεφτόμαστε νὰ πράξουμε κάτι, νὰ διερωτώμαστε: Εἶναι θέλημα τοῦ Θεοῦ νὰ γίνῃ αὐτό;

Ἡ πίστη, ἀδελφοί μου, δέν εἶναι σέ κανέναν ἄνθρωπο ὀριστικά παγιωμένη. Συχνά, ἀκόμη καί μέσα στήν Ἐκκλησία, δοκιμάζεται. Ἀπογοητευόμαστε γιά τόν ἀριθμό τῶν πιστῶν, βλέπουμε συχνά τήν Ἐκκλησία νὰ χλευάζεται καί χάνουμε τήν ἐλπίδα μας, διαπιστώνοντας πώς ὁ κόσμος τήν περιθωριοποιεῖ.

Ὅμως, ἡ σημερινή Εὐαγγελική περικοπή μᾶς διδάσκει ὅτι λίγοι, πολύ λίγοι ἀκολούθησαν τόν Χριστό. Ἕνας Ἰάειρος, μία αἰμορροοῦσα, ἕνας πρῶην δαιμονιζόμενος. Αὐτῶν τῶν ὀλίγων ὅμως ἡ εὐλάβεια ἐνεργοποίησε τήν θαυματουργία καί τά ἀδύνατα ἔγιναν δυνατά. Εἶναι, λοιπόν, ξεκάθαρος ὁ δρόμος.

Ὅσο ὅλοι μας ἀναγνωρίζουμε τήν ἀδυναμία καί τά λάθη μας, ὅσο ἀπαρνούμαστε ἐγκόσμιες ἐλπίδες, στρέφοντας ἀποκλειστικά τήν καρδιά μας πρὸς τόν Θεό, ὅσο ἡ εὐλάβειά μας παραμένει ἐνεργή, ὅσο ἡ πίστη μας παραμένει ἀνόθευτη, θά γινόμαστε μάρτυρες θαυμάτων καί κήρυκες τῆς ἀγάπης καί τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ πρὸς τόν κόσμο καί πρὸς κάθε ἄνθρωπο ξεχωριστά.

Ἄς γίνῃ ἡ σημερινή μέρα ἀφορμή γιά πνευματική πρόοδο, ὥστε στά πρόσωπά μας νὰ μεγαλύνεται ἡ Ἐκκλησία μας, νὰ δοξάζεται τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ καί νὰ προγευόμαστε αὐτό πού θά συμβεῖ, ὅταν ὅλοι μαζί κληθοῦμε νὰ εἰσέλθουμε στήν Βασιλεία τῶν οὐρανῶν καί νὰ ἀπολαύσουμε τά ἀγαθὰ τῆς αἰωνίου ζωῆς.

Ἀμήν.

Ὁ λόγος τῆς σιωπῆς

«Ἄγγελοι τὴν κοίμησιν τῆς Παρθένου ὁρῶντες ἐξεπλήττοντο, πῶς ἡ Παρθένος ἀπαίρει, ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὰ ἄνω»¹.

Ὁ ἱερός ὕμνογράφος, Σεβασμιώτατε πάτερ καὶ Δέσποτα, σεβαστοὶ μου Πατέρες καὶ ἀγαπητοὶ μου ἀδελφοί, θέλει τίς ἀγγελικὲς δυνάμεις στὸν οὐρανὸ νὰ βιώνουν τὴν μακαρία ἐκείνη ἐκπληξὴ ὅταν ἀντικρὺζουν ἓνα παράδοξο γεγονὸς, τὴν Μητέρα τοῦ Θεοῦ ν' ἀνέρχεται «ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὰ ἄνω».

Ὅμως, τί καὶ ἂν οἱ Ἄγγελοι στὸν οὐρανὸ ἐκπλήττονται; Ἐμεῖς στὴν γῆ δὲν βιώνουμε τὴν ἐκπληξὴ διότι, μέσα ἀπὸ τὴν διαχρονικὴ παράδοση τῆς πίστεώς μας καὶ τὴν διδασκαλίαν τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας, γνωρίζουμε τί συνέβη στὴν Παλαιστίνη καὶ συγκεκριμένα στὴν Γεθσημανῇ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους: Ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος ἐκοιμήθη καὶ μετέστη ἐν σώματι στοὺς οὐρανούς.

Γι' αὐτὸ καὶ κάθε φορά πού ἐορτάζουμε τὸ «Πάσχα τοῦ καλοκαιριοῦ», μεταβαίνουμε νοερά στό θεομητορικὸ της

1. Θ' Ὡδὴ Κανόνος Κοιμήσεως Θεοτόκου.

ἐκεῖνο μνημεῖο γιὰ νά ἐναποθέσουμε συμβολικά, μαζί μέ τήν χορεία τῶν Μαθητῶν τοῦ Κυρίου, τόν δικό μας σεβασμό καί τήν δική μας υἱική ἀγάπη πρός τήν Μητέρα τοῦ Θεοῦ, ἀλλά καί πνευματική Μητέρα ὁλοκλήρου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Γνωρίζουμε τί συνέβη τότε καί γνωρίζουμε τί ἐορτάζουμε σήμερα. Πράγματι, ἡ ἁγία ψυχή τῆς Παναγίας μας χωρίστηκε ἀπό τό πανάγιο σῶμα Της κατὰ τήν ἡμέρα τῆς ἐνδόξου Κοιμήσεώς Της. Ἦρθε καί γιὰ Ἐκείνην ἡ ὥρα τοῦ σωματικοῦ θανάτου. Γιὰ τήν δική μας λογική, Αὕτή, πού ζήτησε ἀπό τόν Υἱόν της νά μεταβάλλει τό νερό σέ κρασί γιὰ νά μή στερηθοῦν οἱ συνδαιτυμόνες τοῦ γάμου τήν γαμήλια χαρά καί εὐφροσύνη, θά ζητοῦσε καί σήμερα νά Τήν ἀπαλλάξει, ὡς Νικητῆς τοῦ Θανάτου, ἀπό τήν ὀδυνηρή αὕτῃ ἐμπειρία καί νά Τῆς χαρίσει παράταση ζωῆς. Δέν τό κάνει ὁμως.

Ἐκείνη, πού στάθηκε διακριτικά στό πλάι τοῦ γλυκύτατου Ἰησοῦ Χριστοῦ σέ ὅλη τήν διάρκεια τῆς ἐπίγειας παρουσίας Του, στέκεται καί πάλι διακριτικά μπροστά στό μυστήριο τοῦ θανάτου, βιώνοντάς το, ὄχι μέ ταραχή ἀλλά μέ περισσή γαλήνη· ὄχι μέ ἄγχος, ἀλλά μέ παραδείσια εὐφροσύνη· ὄχι μέ φόβο, ἀλλά μέ πλήρη ἐμπιστοσύνη στόν Υἱό Της καί Θεό μας.

Εἶναι Ἐκείνη πού «σπούδασε» τό μυστήριο τοῦ πάθους κάτω ἀπό τό ἱκρίωμα τοῦ Γολγοθᾶ.

Εἶναι Ἐκείνη πού μαζί μέ τίς μυροφόρες γυναῖκες, πληροφορήθηκε πρώτη ἀπό ὁλόκληρο τό ἀνθρώπινο γένος, μέσα ἀπό τήν ἀγγελική διαβεβαίωση, ὅτι «οὐκ ἔστιν ὧδε»². Δέν εἶναι

2. *Μάρκ.* 16,6.

ἐδῶ πιά ὁ Ἰησοῦς ἀπό τήν Ναζαρέτ, διαβεβαιώνει ὁ Ἄγγελος, ἀλλά ἀνέστη. «Εἶπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καί τῷ Πέτρῳ ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τήν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτόν ὄψεσθε»³.

Καί πῶς θά ἦταν δυνατόν Ἐκείνη, πού ὑπῆρξε ἡ πρώτη πού κοινώνησε τήν χαρά τῆς Ἀναστάσεως, νά μήν ἀξιωθεῖ καί ἡ ἴδια νά ἀκολουθήσει τόν δρόμο τῆς μεταστάσεως; Γι' αὐτό καί σήμερα, τό θεοδόχο σῶμα Της, ἐκεῖνο πού ἔγινε ἡ χώρα τοῦ Ἀχωρήτου, ὁ ἔμφυχος θρόνος τοῦ παμβασιλέως Χριστοῦ, τό κατοικητήριον τοῦ ἴδιου τοῦ Θεοῦ, δέν ἐνταφιάζεται μέσα στό σκοτάδι, δέν παραμένει σέ ἓνα μνημεῖο, ἀλλά, τρεῖς ἡμέρες μετά τήν Κοίμησή Της, μεταβαίνει «ἀπό τῆς γῆς εἰς τά ἄνω», προκαλώντας τήν ἐκπληξη τῶν Ἀγγελικῶν Δυνάμεων.

Ἀνῆλθε πρῶτα ἡ ψυχὴ Της καί αὐτήν ὑποδέχθηκε στά οὐράνια δώματα ὁ Υἱὸς Της καί Θεός μας, ὁ Κύριός μας, ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Καί εἶναι αὐτή ἡ ὑποδοχὴ πού ἐπιφύλαξε ὁ ἴδιος ὁ Χριστός στήν μητέρα Του ὡς ἐλάχιστο ἀντίδωρο, ὅπως διδάσκουν οἱ Πατέρες, γιά ὅλα ὅσα ἐκείνη Τοῦ προσέφερε.

Τήν ὑποδέχεται στὸν οὐρανό, διότι Τὸν προστάτευσε στήν γῆ. Τήν παραλαμβάνει στά θεϊκά Του χέρια, διότι Ἐκείνη Τὸν περιέλαβε στήν δική Της μητρικὴ ἀγκάλη. Τήν τοποθετεῖ μέσα στὸν παράδεισο, διότι Ἐκείνη, ἀπὸ τήν νύχτα τῆς Θείας Γεννήσεως στήν Βηθλεέμ, Τὸν τοποθέτησε στό κέντρο τῆς καρδιάς Της.

Αὐτὴ ἡ ἁγία ψυχὴ, πού παραλαμβάνεται σήμερα ἀπὸ τόν

3. Μάρκ. 16,7.

ἴδιο τόν Χριστό, ἀποτελεῖ θησαυρό μέγα καί ἀδαπάνητο γιά τόν ἐπίγειο, ἀλλά καί γιά τόν ἐπουράνιο κόσμο. Εἶναι πλημμυρισμένη ἀπό τήν ἀγάπη πρὸς τόν Θεό. Εἶναι κατάφωτη ἀπό τήν ὑπακοή, εἶναι παναγία ἀπό τήν ὑποποιό ταπείνωση, εἶναι ἀνάλαφρη ἀπό τήν εὐλαλη σιωπή, εἶναι ἐσφραγισμένη ἀπό ὅλα ἐκεῖνα πού εἶδε καί ἤκουσε, ὅσο βρισκόταν δίπλα στόν Ἰησοῦ Της.

Δέν εἶναι, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, αὐτή ἡ ἄνοδος τῆς παναγίας ψυχῆς τῆς Θεοτόκου κάτι πού μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νά τό ὑποτιμήσει, νά τό παραθεωρήσει, πολλῶ δέ μᾶλλον νά τό ἀγνοήσῃ ὡς ξένο καί ἄσχετο μέ τήν δική του ζωή. Σήμερα ἀναβαίνει στόν οὐρανό ἡ κορωνίδα τοῦ γένους μας, τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων. Τά πλήθη τῶν ἀρετῶν πού κοσμοῦν τήν ψυχή Της καί Τήν ἀναδεικνύουν «ὑψηλότεραν τῶν οὐρανῶν καί καθαρωτέραν λαμπηδόνων ἡλιακῶν»⁴ εἶναι ἡ ἐλπίδα τοῦ καθενός ἀπό ἐμᾶς. Ἡ εἵσοδός Της στόν παράδεισο ἀποτελεῖ τήν ἐπιβεβαίωση πῶς καί ἐμεῖς μπορούμε νά βαδίσουμε τόν δρόμο Της.

Πῶς εἶναι δυνατόν νά μήν ὑποδεχθεῖ ὁ ἴδιος ὁ Χριστός μία τέτοια πανάγια ψυχή, πού Τόν ἀγάπησε ὅσο κανένας ἄνθρωπος στόν κόσμο; Πῶς νά μήν Τήν ἀξιώσει νά καταυγαστεῖ ἀπό τό φῶς τοῦ Παραδείσου, ἀφοῦ ἡ ἀγάπη αὐτή παρέμεινε ἀμείωτη καί διαπότισε κάθε στιγμή τῆς ἐπίγειας ζωῆς της; Πῶς νά μήν ἀπολαύσει τόν Ἰῷ Της, ὅχι πλέον καθημαγμένο ἐπὶ Σταυροῦ, ἀλλά ἐνδεδυμένο τήν λάμψη τῆς Θεότητος,

4. Μεγαλυνάριον τῆς Θεοτόκου.

ἀφοῦ, ὅσο ζοῦσε, κάθε Της ἀναπνοή ἦταν συνυφασμένη μέ τήν δοξολογία πρὸς Ἐκεῖνον;

Μακάρι καί ἐμεῖς νά μιμηθοῦμε στό ἐλάχιστο τήν ἀγάπη Ἐκείνης πού Τόν ὑπηρέτησε θυσιαστικά, πού Τόν ἀκολούθησε διακριτικά, πού παρέμενε πάντοτε πλάι Του χωρίς τίποτα νά ἀπαιτεῖ γιά τόν ἑαυτό Της. Μακάρι νά μιμηθοῦμε στό ἐλάχιστο τήν ἀφοσίωση Ἐκείνης, πού, καί στίς ὥρες τοῦ πόνου ἐνώπιον τῆς θυσίας τοῦ Γολγοθᾶ, δέν ἔχασε τήν πίστη καί τήν ἐλπίδα Της.

Ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν Του ἀνεβαίνει σήμερα ἡ ψυχὴ τῆς. Τί εἶναι αὐτό πού Τήν ἔχει ἀπελευθερώσει ἀπό τά ἀνθρώπινα πάθη; Πρῶτα ἡ ἀγάπη πρὸς τόν Θεό. Ὅχι ὅμως μόνον! Σήμερα, ἡ ψυχὴ τῆς Παναγίας ἐμφανίζεται πάναγνη ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τήν ὑπακοή Της στό θέλημά Του. Δέν ἀνέρχεται μόνον ἡ ψυχὴ πού ἀγάπησε. Ἀνέρχεται καί ἡ ψυχὴ πού ὑπήκουσε. Μεγάλῃ ἡ ὑπακοή Της, πού στέκει ὡς παράδειγμα καί ὁδὸς πρὸς ἐμᾶς. Ὁδὸς λυτρώσεως ἀπὸ τόν ἐγωισμό, ὁδὸς ἐξαγνίσεως ἀπὸ τήν ἁμαρτία, ὁδὸς ἀπελευθέρωσης ἀπὸ τά δεσμά τοῦ Ἄδη καί τοῦ θανάτου.

Ἐκεῖ στήν Ναζαρέτ, κατὰ τήν ἡμέρα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἡ Παναγία μας ἀναδεικνύεται ὡς τό αἰώνιο καί τό διαχρονικό ὑπόδειγμα καί παράδειγμα τῆς ὑπακοῆς, καθὼς προφέρει τά μεγαλειώδη λόγια:

«Ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτο κατὰ τό ῥῆμα σου»⁵.

5. Λουκ. 1,38.

Μέ τά λόγια αὐτά νεκρώνεται τό ἀλλοτριωμένο θέλημα τῶν προπατόρων. Ἡ ζωὴ ξαναβρίσκει πάλι τήν Πηγὴ της. Ἡ ὑπακοή μεταβάλλει πάλι τόν ἄνθρωπο σέ διάκονο τοῦ μυστηρίου. Ἡ Παναγία μας, μέ τήν στάση Της, γίνεται μέσον καί ὁδὸς ἀναπλάσεως ὁλοκλήρου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ἡ φράση αὐτὴ ἀποτελεῖ ἕναν ἀπὸ τοὺς σημαντικότερους λόγους πού ἐκστόμισε ποτὲ ἄνθρωπος καί ἕνας ἀπὸ τοὺς ἐλάχιστους λόγους Της πού μᾶς παρέδωσε τό Ἅγιον Εὐαγγέλιο. Ναί, ἀδελφοί μου! Αὐτὴ ἡ ψυχὴ πού σήμερα ἀνέρχεται ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὰ ἄνω δέν εἶναι ψυχὴ μόνον ἀγάπης, δέν εἶναι ψυχὴ μόνον ὑπακοῆς, εἶναι καί ψυχὴ πού περιέκλεισε μέσα Της τό μυστήριον τῆς σιωπῆς.

Πάντα ὁ ἄνθρωπος γινόταν, καί συνεχίζει νὰ γίνεται, γνωστός ἀπὸ τόν λόγο του. Καί δυστυχῶς, πολλές φορές, ἡ ἀνθρώπινη εὐφράδεια ὑπῆρξε μέσον παραπλάνησης καί ἀπάτης, μέσον ὅχι ἀποκάλυψης τῆς ἀλήθειας, ἀλλὰ μέσον ὑποκρισίας καί ψεύδους. Σήμερα, ὅμως, ἡ Παναγία μας, διὰ τῆς Κοιμήσεώς Της, μᾶς ὑποδεικνύει τήν σιωπὴ ὡς τήν πρέπουσα στάση ἐνώπιον τοῦ Μυστηρίου τοῦ Θεοῦ καί ὡς τό μέσον λυτρωτικῆς παρουσίας πρὸς τοὺς ἀνθρώπους.

Παρέμεινε πλησίον τοῦ Υἱοῦ Της πάντα ἐν σιωπῇ. Ὁμιλοῦσε μέσα ἀπὸ τήν δική Της σταθερότητα νὰ παραμείνει πάντοτε ἐκεῖ, πιστὴ στό ἔργο καί στήν διακονία πού Τῆς εἶχε ἀναθέσει ὁ ἴδιος ὁ Θεός. Παρακολουθοῦσε μέ σιωπηλὸ θαυμασμό τό ἔργο Του. Ἀκολούθησε μέ σιωπηλὸ πόνον τόν δρόμο τοῦ Πάθους Του. Ἀντίκρουσε μέ σιωπηλὴ χαρὰ τό κενὸ μνημεῖο. Ἐθαύμασε μέ σιωπηλὴ εὐφροσύνη τήν Ἀνάληψη, βλῆ-

ποντας τόν θεάνθρωπο Υἱό Της νά ἀναλαμβάνεται στούς οὐρανούς. Ἐκοιμήθη καί μετέστη στούς οὐρανούς προσφέροντας μόνον μία ἱκεσία: Νά παραλάβει ὁ Υἱός καί Θεός Της τήν πάναγνη ψυχή Της. Καί μέχρι σήμερα, παραμένει κοντά μας ὡς σιωπηλή παρουσία, μέ σιωπή πιό εὐγλωττη ἀπό τόν πιό ἀριστοτεχνικό λόγο τοῦ πιό κορυφαίου σοφοῦ, τοῦ πιό συναρπαστικοῦ διδασκάλου. Ὅμιλεῖ ἡ παρουσία Της, διδάσκει ἡ στάση τοῦ σώματός Της στίς ἅγιες εἰκόνες, κηρύττει ἡ ἐτοιμότητά Της νά ἀνταποκριθεῖ στήν κάθε ἀνθρώπινη ἱκεσία. Ἡ Παναγία μας ἔναν λόγο ἄφησε ἐπάνω στήν γῆ· τόν λόγο τῆς σιωπῆς Της.

Αὕτη εἶναι ἡ ψυχή πού σήμερα ἀνέρχεται ἀπό τήν γῆ εἰς τά ἄνω καί αὐτήν τήν ψυχή παραλαμβάνει ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός. Τήν ὑποδέχεται στά ἄνω Βασιλεία γιά νά Τῆς ἀποδώσει τιμή πού κανένας ἄνθρωπος δέν θά ἀπολαύσει ποτέ στό διάβα τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας. Δέν ἀναλαμβάνεται ὅμως μόνον ἡ ψυχή Της. Ὅπως εἴπαμε καί στήν ἀρχή, τρεῖς ἡμέρες μετά τήν ὀσιακή Κοίμησή Της, καί τό πανάγιο σῶμα Της «μετέστη ἀπό τῆς γῆς εἰς τά ἄνω». Μοναδικό γεγονός γιά ἐμᾶς τούς ἀνθρώπους!

Ἔχουμε τήν δωρεά σωμάτων ἁγίων, ἀναλλοίωτων καί εὐωδιαζόντων. Ἔχουμε τήν δωρεά λειψάνων θαυματουργῶν. Κανένα ὅμως σῶμα δέν ἀποχωρίστηκε ἀπό τόν ὑλικό κόσμο. Θά περίμενε λοιπόν κανεῖς τό σῶμα τῆς Παναγίας μας νά ἐνταφιαστεῖ. Ἀκόμη καί ἐάν δέν ὀδηγεῖτο στήν φθορά καί στήν διάλυση, νά παραμείνει ἐκεῖ, μέσα στό μνημεῖο τῆς Γεθσημανῆ.

Ὅμως, πῶς εἶναι δυνατόν νά κατοικεῖ στό σκοτάδι ἐκείνη πού κατέστη ἡ Μητέρα τοῦ φωτός; Πῶς εἶναι δυνατόν νά ὀδηγηθεῖ στήν φθορά καί στήν ἄπνοια ἓνα σῶμα πού θεώθηκε τήν ἡμέρα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ; Πῶς εἶναι δυνατόν νά στερηθοῦν τήν ζωή τά παρθενικά σπλάχνα, ὅπου κυοφορήθηκε ὁ Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ; Πῶς εἶναι δυνατόν νά ἐνταφιαστεῖ Ἐκείνη πού ἀναδείχθηκε βασιλίсса τῶν Ἀγγέλων;

Γι' αὐτό καί τό πανάγιο σῶμα Της ἀνέρχεται σήμερα ἀπό τήν γῆ πρὸς τόν οὐρανό. Συντρίβει τόν μεσότοιχο κτιστοῦ καί ἀκτίστου. Διανοίγει δρόμο συνάντησης Θεοῦ καί ἀνθρώπων. Ἀποκαθιστᾷ τήν σχέση πλάσματος καί Δημιουργοῦ.

Σήμερα ἡ Παναγία μας ἀναχωρεῖ, ψυχῇ τε καί σώματι, ἀλλά δέν ἐγκαταλείπει. Ἀποσύρεται, ἀλλά δέν ἀπουσιάζει. Ἐξίσταται, ἀλλά δέν ἀποστασιοποιεῖται. Τήν στερούμεθα φυσικῶς, ἀλλά Τήν κερδίζουμε πνευματικῶς, ὡς συμπαραστάτη στήν γῆ καί ὡς πρέσβειρα στόν οὐρανό.

Βεβαιωνόμαστε γιά τήν μητρική Της μέριμνα. Δοξολογοῦμε τήν συνοδοιπορία Της στόν ἐπίγειο ἀνηφορικό δρόμο μας. Ἀπολαμβάνουμε τήν δεκτικότητα καί τήν ἄμεση ἀνταπόκριση στίς προσευχές μας.

Ἐνῶ θά συνομιλεῖ στά ἄνω Βασίλεια μέ τόν Υἱό Της καί Θεό μας, θά ἀκούει ταυτόχρονα καί μᾶς, ὡς γοργοῦπήκοος μητέρα. Ἐνῶ θά παρίσταται παραπλεύρως τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ, θά μεταφέρει τίς ἱκεσίες μας ἐκεῖ πού τό θαῦμα τελεσιουργεῖται καί ἡ πρεσβεία Της μετουσιώνεται σέ γεγονός χαρᾶς γιά ὅλους ἐμᾶς.

Γι' αὐτό καί οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας μᾶς διδάσκουν

ὅτι σήμερα, ἡ Παναγία μας δέν ἀνέρχεται μόνη Της ἀλλά «ἀπαίρει» μαζί Της καί τίς αἰτήσεις, τίς παρακλήσεις, τούς πόθους καί τούς καημούς ὁλοκλήρου τοῦ γένους μας⁶.

Νά γιατί ἡ μετάστασή Της δέν εἶναι γεγονός θλιβερό. Νά γιατί ἡ ἀναχώρησή Της στούς οὐρανούς δέν προκαλεῖ δάκρυα λύπης, ἀλλά σκίρτημα χαρᾶς καί ἐλπίδας. Καθώς τό σῶμα Της ἀνέρχεται, μᾶς προσκαλεῖ, μαζί μέ ἐκεῖνο, νά συνανέλθουν καί οἱ δικές μας αἰτήσεις, καί οἱ δικές μας παρακλήσεις, καί τά δικά μας προβλήματα· ὅλα ἐκεῖνα πού ἀπασχολοῦν τήν ζωή μας καί, πολλές φορές, προκαλοῦν τήν ἀθυμία, τήν λύπη καί τήν ἀπαισιοδοξία.

Δέν εἵμαστε μόνοι, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί! Ἡ Παναγία μας, ναί μέν «μετέστη ἀπό τῆς γῆς εἰς τά ἄνω», ναί μέν ἀναχώρησε, ψυχικά καί σωματικά, ἄφησε ὅμως πίσω Της τήν πνευματική Της παρουσία, τήν ὁποία ἡ Ἐκκλησία μᾶς ἐξέφρασε μέ ἀναρίθμητες εἰκόνες καί πάμπολλα θεομητορικά προσκυνήματα, γιά νά μᾶς ὑπενθυμίζουν ὅτι παραμένει πάντοτε στήν γῆ, κοντά μας, δίπλα μας, θρονιασμένη στόν ὑψηλότερο θρόνο τῆς καρδιάς μας.

Καί ἐμεῖς, οἱ κάτοικοι αὐτῆς τῆς εὐλογημένης περιοχῆς τῆς Μαγνησίας καί τῆς Θεσσαλίας ὁλοκλήρου, ἔχουμε ἓνα τέτοιο

6. «Λαοί προσκίρτήσατε, χεῖρας κροτοῦντες πιστῶς, καί πόθῳ ἀθροίσθητε, σήμερον χαίροντες, καί φαιδρῶς ἀλαλάζοντες, πάντες ἐν εὐφροσύνῃ, τοῦ Θεοῦ γάρ ἡ Μήτηρ, μέλλει τῶν ἐπιγείων, πρός τά ἄνω ἀπαίρειν, ἐνδόξως· ἦν ἐν ὕμνοις αἰεὶ, ὡς Θεοτόκον δοξάζομεν». (Προεόρτιον ἀπολυτίκιον, ἤχος Δ').

προσκύνημα, ενώπιον τοῦ ὁποίου ὁ λαός μᾶς κλίνει γόνυ σώματος, ψυχῆς καί καρδίας. Μέγα καί ἀδαπάνητο θησαυρό ἀποτελεῖ γιά ἐμᾶς τό ἱερό εἰκόνισμα τῆς Παναγίας τῆς Ξε-
νιάς.

Εἶναι καί αὐτό ἓνα ἀπό τά πολλά εἰκονίσματα πού καθι-
στοῦν καθημερινά ὁρατή τήν παρουσία τῆς Παναγίας μας ἐπάνω στήν γῆ.

Εἶναι καί αὐτό ἓνα ἀπό τά πολλά εἰκονίσματα πού ἀπο-
τελοῦν ἀκένωτη πηγὴ τῶν θαυμάτων Της.

Εἶναι καί αὐτό ἓνα ἀπό τά πολλά εἰκονίσματα πού μετα-
βάλλονται σέ ὁδὸ συνάντησης μέ τήν Μητέρα τοῦ Θεοῦ καί
τῶν ἀνθρώπων.

Μέσω αὐτοῦ τοῦ εἰκονίσματος ἀπολαμβάνουμε τήν προ-
σευχητική Της παρουσία, τήν ἔτοιμη καταφυγή, τήν ἀκλόνη-
τη ἐλπίδα, τήν θαυματουργική ἐνδυνάμωση καί τό θάρρος νά
ἀντιμετωπίσουμε τά προβλήματα τῆς ζωῆς μας. Γνωρίζουμε
πώς, καί ὅλα νά χαθοῦν, ἡ Παναγία δέν πρόκειται ποτέ νά
λείψει ἀπό κοντά μας.

Νά, λοιπόν, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, γιατί σήμερα, οἱ μέν
Ἄγγελοι στόν οὐρανό ἐκπλήττονται, ἐμεῖς δέ στήν γῆ «χαι-
ρόμεθα χαράν μεγάλην καί ἀνεκκλάλητον», ἀνάλογη μέ ἐκεί-
νη τῶν ποιμένων⁷. Νά, λοιπόν, γιατί μοιραζόμαστε τήν χαρά
πού ἐπαγγέλλεται τό «χαῖρε» τοῦ Ἀρχαγγέλου κατά τόν

7. «Καί εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος· μή φοβεῖσθε· ἰδοὺ γάρ εὐαγγελίζομαι
ὕμιν χαράν μεγάλην...» (Λουκ. 2,10).

Εὐαγγελισμό⁸. Γνωρίζουμε πώς, κατά τήν ὥρα ἐκείνη, ἡ Παναγία μας ἐστάθη ὡς ἐκπρόσωπος ὅλου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἐκπληττόμεθα γιά τήν τιμή πού Τῆς ἔγινε, θαυμάζουμε τήν φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ, ἀγαλλόμαστε μέ τήν ἀπάντησή Τῆς. Τό «γένοιτο» τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἀποτελεῖ τήν αἰτία τῆς παρρησίας Τῆς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καί τῆς ἐξ αὐτῆς δικῆς μας παρηγορίας.

Ἔτσι καί σήμερα, τήν ἡμέρα τῆς Κοιμήσεώς Τῆς, βιώνουμε μία ἀκόμη συμμετοχή μας· συμμετοχή στήν ἄνοδο καί τήν μετάνασή Τῆς. Καί εἶναι σάν νά λέμε καί ἐμεῖς στόν Χριστό:

Χριστέ μου, ὅπως παρέλαβες τήν ψυχή τῆς μητέρας Σου, ἔτσι νά παραλάβεις καί τήν δική μας ψυχή. Μπορεῖ νά μήν εἶναι τόσο καθαρή ὅσο Ἐκείνης, μπορεῖ νά μήν ἔχει μέσα της τήν τέλεια πίστη ὅπως Ἐκείνης, μπορεῖ νά μήν σέ ὑπακούσαμε στήν ζωή μας ὅσο Ἐκείνη, μπορεῖ νά μήν σιωπήσαμε στήν ζωή μας ὅσο Ἐκείνη, ἀλλά, ἀφοῦ Τήν δέχτηκες ὡς Παναγία, δέξου Την καί ὡς μεσίτρια δική μας, συγκαταβαίνοντας στίς ἱκεσίες Τῆς γιά τήν σωτηρία μας.

Καί ἂν τό δικό μας σῶμα δέν εἶναι ἄξιο νά μεταστεῖ «ἀπό τῆς γῆς εἰς τά ἄνω», ὅπως τῆς Παναγίας μας, ἅς βρεῖ προσωρινό καταφύγιο τήν γῆ ἐξ ἧς ἐλήφθη, μέχρις ὅτου σαλπίσει τό χαρμόσυνο ἄγγελμα ὅτι ὁ Κύριός μας «ἐν δόξῃ» ἔρχεται πάλι «κρῖναι ζώντας καί νεκρούς».

8. Λουκ. 1,28.

Αὐτήν τήν ἔλευση ἀναμένουμε, αὐτήν τήν ἔνδοξη δεύτερη εἵσοδό Του στόν κόσμο ποθοῦμε, ὥστε νά βιώσουμε κι ἐμεῖς αὐτό πού ἀκατάπαυστα βιώνει ἡ Παναγία μας στό διάβα τῶν αἰώνων· τήν ἀνάστασή μας, τήν ἔνωση τῆς ψυχῆς μας μέ τό ἀναστημένο μας σῶμα καί τήν εἵσοδό μας στήν χώρα τῶν ζώντων.

Ὅπως ἡ Παναγία μας, ἀπό τότε μέχρι τῆς συντελείας τῶν αἰώνων, βιώνει ὀλοκληρωτικά τήν παραδείσια χαρά, ἀφοῦ ἡ ἴδια κατέστη ἡ πύλη τοῦ Παραδείσου, εὐχηθεῖτε, Σεβασμιώτατε πάτερ καί Δέσποτα, μέ τίς δικές Της πρεσβεῖες καί τίς μητρικές Της προσευχές, νά βιώσουμε κι ἐμεῖς τήν χαρά τῆς εἰσόδου μας στήν οὐράνια μακαριότητα, μετέχοντας, ὅπως ἡ ἴδια, μετά τῶν Ἁγίων καί τῶν Ἀσωμάτων Δυνάμεων, τοῦ Ἀκτίστου Φωτός καί τῆς Θείας Δόξης.

Ἀμήν.

Μητέρα καί δούλη Θεοῦ

«Ἀπόστολοι ἐκ περάτων, συναθροισθέντες ἐνθάδε, Γεθσημανῇ τῷ χωρίῳ, κηδεύσατέ μου τό σῶμα, καί σύ, Υἱέ καί Θεέ μου, παράλαβέ μου τό πνεῦμα».

Σεβασμιώτατε πάτερ καί Δέσποτα, σεβαστοί μου Πατέρες καί ἀγαπητοί μου ἀδελφοί.

Τολμᾷ ὄντως ὁ ἱερός ὕμνογράφος καί διασώζει τά τελευταῖα θεομητορικά λόγια της Παναγίας μητέρας τοῦ Κυρίου μας. Αὐτά πού, ναί μέν, δέν συμπεριλαμβάνονται στίς Εὐαγγελικές διηγήσεις, ἀποτελοῦν ὅμως διαχρονική παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας, πού οἱ πιστοί ἀποδέχτηκαν.

Ἔτσι, ἡ θεοκίνητος γραφίδα τοῦ ἱεροῦ ὕμνογράφου συνέταξε καί συμπεριέλαβε τήν παράδοση αὐτή στόν ὑπέροχο θεομητορικό ὕμνο, πού, γιά ἓναν περίπου μήνα, συντρώφει τις λατρευτικές μας συνάξεις, ἀφιερωμένες στήν Θεόπαιδα Μαριάμ.

«Ἀπόστολοι ἐκ περάτων, συναθροισθέντες ἐνθάδε, Γεθσημανῇ τῷ χωρίῳ, κηδεύσατέ μου τό σῶμα».

Αὐτή εἶναι ἡ τελευταία παράκληση τῆς Παναγίας μας.

Αυτή είναι ἡ ἔσχατη ἐπιθυμία της πρὸς ἐκείνους πού ἀπετέλεσαν γιὰ τρία χρόνια τοὺς μαθητὲς τοῦ Κυρίου καί, στήν συνέχεια, τοὺς Ἀποστόλους τῆς Ἐκκλησίας Του.

Ἡ κατὰ σάρκα μητέρα τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ ἀπευθύνεται στὸν δωδεκάριθμο τῶν Ἀποστόλων χορό, στοὺς πνευματικούς ἀδελφούς τοῦ Υἱοῦ της, πού ἔχουν ἤδη σκορπιστεῖ στά μήκη καί στά πλάτη τῆς οἰκουμένης γιὰ νά κηρύξουν «Χριστὸν ἐσταυρωμένον καί ἀναστάντα».

Ἡ Μητέρα Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ἀπευθύνεται στά κατ' οὐσίαν πνευματικά της τέκνα, πού ἀγάπησαν τὸν Υἱὸν της καί Θεό της, πού Τὸν ἐμπιστεύτηκαν καί ἔγιναν αὐτήκοοι καί αὐτόπτες μάρτυρες τῆς Ἀναστάσεως καί τῆς Ἀναλήψεώς Του.

Καί οἱ Ἀπόστολοι, μ' ἓναν τρόπο πού ὑπερβαίνει κάθε ἔννοια καί κάθε ἀνθρώπινη λογική, ὑπακούουν στήν μητέρα τοῦ Κυρίου καί Διδασκάλου τους καί μέ νεφέλη οὐράνια ἀπὸ τὰ μέρη πού κήρυτταν, μ' ἓναν τρόπο θαυμαστό καί ἐξαισιο, ἐπιστρέφουν ὅλοι μαζί στήν ἀγία πόλη τῆς Ἱερουσαλὴμ καί στῆς Γεθσημανῇ τό χωρίο, γιὰ νά ἀποτίσουν τὸν ἔσχατο φόρο εὐλάβειας, πίστεως καί τιμῆς στήν Παναγία Μητέρα τοῦ Κυρίου τους.

«Ἀπόστολοι ἐκ περάτων, συναθροισθέντες ἐνθάδε, Γεθσημανῇ τῷ χωρίῳ, κηδεύσατέ μου τό σῶμα».

Ἡ ἐπιθυμία τῆς Παναγίας μας εἶναι τό σῶμα της – αὐτό τό πανάγιο, τό θεοδόχο, τό ἀκραιφνέστατο καί ζωαρχικό σῶμα της – νά τό παραλάβουν οἱ Μαθητὲς τοῦ Κυρίου καί μέ εὐλάβεια νά τό ἐνταφιάσουν στό θεομητορικό της μνημεῖο.

Σέ ποιό σῶμα ἀναφερόμαστε ὅμως, ἀγαπητοί μου ἀδελ-

φοί; Ποιό εἶναι τό μυστήριο πού τό περιβάλλει; Τί ρόλο ἔπαιξε στήν σωτηρία μας καί ποιά θέση κατέχει στήν πίστη μας;

Πρόκειται γιά τό πανάγιο σῶμα, τό ὁποῖο φιλοξένησε στά παρθενικά του σπλάχνα καί ἔθρεψε μέ τά πανάγια αἵματά του τόν σαρκωθέντα Υἱό καί Λόγο τοῦ Θεοῦ.

Πρόκειται γιά τό πανάγιο σῶμα, πού ἔγινε ἡ Χώρα τοῦ Ἀχωρήτου, ἀφοῦ μέσα του κατοίκησε ὁ Ἀχώρητος καί Ἄναρχος Θεός.

Πρόκειται γιά τό πανάγιο σῶμα, πού κατέστη θρόνος ἔμφυχος καί ἐπίγειος τοῦ παμβασιλέως Χριστοῦ.

Εἶναι σάν νά ἀπευθύνεται πρὸς αὐτό τό σῶμα ὁ ἱερός ὕμνογράφος, καθὼς διερωτᾶται:

«Πῶς τρέφεις τόν τροφέα τῆς κτίσεως;»¹

Κηδεύουν οἱ Ἀπόστολοι τό χρυσοῦν θυμιατήριο, τήν κιβωτόν τήν χρυσοστόλιστη καί πεποικιλμένην μέσα στήν ὁποία σαρκώθηκε ὁ Σωτήρας καί Λυτρωτής μας Χριστός.

Κηδεύουν οἱ Ἀπόστολοι τό ὑλικό μέρος μιᾶς πάναγνης ἀνθρώπινης ὑπαρξης, πού ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ στόλισε μέ ὑπερκόσμια πνευματική ὁμορφιά καί μέ οὐράνιο κάλλος.

Κηδεύουν οἱ Ἀπόστολοι ἓνα σῶμα, τό ὁποῖο βίωσε τίς ἀνεπανάληπτες καί ὑψιστες πνευματικές δωρεές ὅπως ἐκφράσθησαν μέ τίς ἀρετές τῆς Παναγίας μας: τήν εὐλαλή σιωπή της, τήν ὑποποιό ταπείνωσή της, τήν ἀγγελολομίμητη καθαρότητά της.

1. Νεκρώσιμος Ἀκολουθία.

Αυτό τό σῶμα παρέλαβαν οἱ Μαθητές καί οἱ Ἀπόστολοι τοῦ Κυρίου καί τό ἐναπόθεσαν μέ ξεχωριστή εὐλάβεια καί περισσή τιμή στό θεομητορικό μνημεῖο τῆς Γεθσημανῆ.

Ὅμως ἡ Παναγία μας σήμερα δέν ἀπευθύνεται μόνο στούς Ἀποστόλους καί σέ ὅλους ἐμᾶς ἀλλά, ὅπως ὁ ὕμνος διασώζει, ἀπευθύνεται καί στόν Υἱό καί Θεό της, λέγοντας:

«Καί σύ, Υἱέ καί Θεέ μου, παράλαβέ μου τό πνεῦμα».

Ἡ θεόπαιδα Μαριάμ, ἡ πανακήρατη κόρη τῆς Ναζαρέτ, τό κατοικητήριό τοῦ Θεοῦ, ἀπευθύνεται σήμερα στόν Υἱό καί Θεό της μέ τήν τρυφερότητα τῆς μητρικῆς τῆς ιδιότητος ἀλλά καί μέ τήν πίστη τῆς δούλης τοῦ Κυρίου, ὅπως ἤδη ἀπό τόν Εὐαγγελισμό, ἐλευθέρως ἀπεδέχθη². Ἐνα πράγμα Τοῦ ζητᾶ· νά παραλάβει τήν παναγία ψυχή της. Γι' αὐτήν ὁ θάνατος ἀποτελεῖ γέφυρα πρός μία συνάντηση. Ἐχει γνωρίσει τά θαυμάσια τοῦ Θεοῦ, ἔχει ἐμπειρία τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Υἱοῦ της. Πῶς λοιπόν νά δειλιάσει ἐνώπιον τοῦ θανάτου; Πῶς νά ἀμβιβάλλει, αἰσθανόμενη τό ἐπερχόμενο τέλος τῆς ἐπιγείου ζωῆς; Ἀπευθύνεται στόν Υἱό της, διδάσκοντας παράλληλα κάθε πιστό μέλος τῆς ἁγίας μας Ἐκκλησίας γιά τό βαθύτερο νόημα καί τήν σκοπιμότητα τοῦ μυστηρίου τοῦ θανάτου, ἀλλά καί τήν ἐλπίδα τῆς αἰωνίου ζωῆς πού τό συνοδεύει.

Ἀκοῦμε τήν ἐπὶ κλήσῃ της καί συνειδητοποιοῦμε πῶς ὁμιλεῖ μέ διπλή ιδιότητα: πρῶτα τῆς μητέρας καί κατόπιν τῆς δούλης. Ἡ πρώτη μᾶς θυμίζει τό μεγαλεῖο της, ἡ δεύτερη τήν

2. Λουκ. 1,38.

ταπείνωσή της. Ἀκούγεται ἀντιφατικό, εἶναι ὅμως καί ἀληθινό. Σέ ὅλη της τήν ζωή ἡ Παναγία μας ἐναρμόνισε αὐτούς τούς δύο ρόλους.

Μέ μητρική στοργή κοίταζε τό θεῖο της Βρέφος, ἀλλά συγχρόνως γνώριζε πώς βρίσκεται κάτω ἀπό τήν Θεϊκή Του ἐπιστασία.

Τοῦ προσέφερε τήν μητρική της προστασία, ἐνῶ συγχρόνως γνώριζε πώς Ἐκεῖνος εἶναι πού τήν προστατεύει, ὅπως ὅλη τήν Οἰκουμένη, μέ τήν πατρική Του μέριμνα.

Τόν ἀνέθρεφε ὡς μητέρα, ἐνῶ συγχρόνως διδασκόταν ἀπό Ἐκεῖνον ὡς θυγατέρα Θεοῦ ἀπό τά διδάγματά Του.

Καί σήμερα, τήν ὥρα τῆς κοιμήσεώς της, ὡς μητέρα Του ἀπευθύνεται καί ὡς δούλη τόν παρακαλεῖ νά παραλάβει τήν ψυχή της.

Μά ποιὰ ψυχή, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί;

Τήν ψυχή πού ἔγινε τό πανάγιο καί πανακήρατο πνευματικό θησαυροφυλάκιο, μέσα στό ὁποῖο ἐκείνη μέ περισσή εὐλάβεια ἀποταμίευσε καί ἐναπόθεσε ὅλες τίς ἐμπειρίες πού ἔζησε κοντά στόν γλυκύτατο Ναζωραῖο. «Πάντα συνετήρει τά ρήματα», λέγει ὁ ἱερός εὐαγγελιστής ἀναφερόμενος στήν Παναγία μας, «φυλάττουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς»³.

Τήν ψυχή, πού βίωσε τό μυστήριο τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καί ὑπήκουσε στόν ἀρχαγγελικό προσταγμό νά γίνει ἡ μητέρα τοῦ Θεοῦ.

3. Λουκ. 2, 19.

Τήν ψυχή πού βίωσε τήν ἐξαίσια ἐμπειρία τῆς διαμονῆς στόν Ναό, ὅταν ὁ Ἀρχάγγελος τήν ἔτρεφε μέ τό οὐράνιο μάννα καί οἱ ἀγγελικές δυνάμεις ἀποροῦσαν πῶς ἡ Παρθένος εἰσῆλθε εἰς τά ἅγια τῶν ἁγίων.

Τήν ψυχή πού χάρηκε ὡς Ἄγγελος, ἀλλά ταυτόχρονα πόνεσε μέ πόνο ρομφαίας.

Τήν ψυχή πού διαμελίστηκε ἐνώπιον τοῦ Σταυροῦ καί εὐφράνθηκε μέ τό ἄγγελμα τῆς Ἀναστάσεως.

Ναί, ἀγαπητοί μου! Αὐτή τήν ψυχή σήμερα παραλαμβάνει ὁ Υἱός της καί Θεός μας. Μία ψυχή πού ἀπό τότε περιέχει ἀγάπη γιά τόν Θεό, ἀφοσίωση γιά τήν Ἐκκλησία Του καί προστασία γιά τό ἀνθρώπινο γένος.

Κάθε στιγμή τοῦ βίου της ὑπῆρξε γιά μᾶς ἓνα αἰώνιο δίδαγμα. Μέ τόν Εὐαγγελισμό μᾶς δίδαξε τήν ταπείνωση. Μέ τήν συμπεριφορά της κάτω ἀπό τόν Σταυρό, τήν ὑπομονή. Καί σήμερα, μέ τήν κοίμησή της, τήν ἐλπίδα ἐνώπιον τοῦ θανάτου. Διδάσκει σήμερα ἡ Παναγία μας ἐμᾶς, τούς ἁμαρτωλούς καί ἀτελεῖς καί πεπτωκότες, ὅτι ὁ θάνατος δέν εἶναι ἓνα ὀριστικό τέλος πού τρομοκρατεῖ τούς ἀνθρώπους, δέν εἶναι ἡ ἔσχατη ἥττα μας, δέν εἶναι ἡ ἐξαφάνισή μας, ἡ παράδοση τῆς ψυχῆς μας στά χέρια τοῦ ἴδιου τοῦ Θεοῦ.

Αὐτό πού ἡ Παναγία μας βίωσε, πρέπει νά γίνει καί ὁ δικός μας προορισμός.

Αὐτό πού ἡ Παναγία μας ἐπεθύμησε, πρέπει νά γίνει καί ὁ δικός μας πόθος.

Οἱ Ἀπόστολοι ἔφτασαν, τό σῶμα της κηδεύτηκε, ἡ ψυχή της ὄντως παραλαμβάνεται ἀπό τόν Θεό. Ὅχι μόνον ἐκπληρώθη-

κε τό θέλημά της, ἀλλά αὐτό πού ζήτησε, ἀπεδείχθη λίγο, συγκρινόμενο μέ αὐτό πού ὁ Θεός τῆς χαρίζει. Τί συνέβη;

Αὐτό τό σῶμα πού οἱ Ἀπόστολοι κήδευσαν δέν ἦταν δυνατόν νά ὀδηγηθεῖ στήν φθορά. Τάφος καί νέκρωση δέν μπόρεσε νά κρατήσει αὐτό τό σῶμα πού κράτησε στά σπλάχνα του τό πῦρ τῆς θεότητος.

Δέν μπορεῖ ἡ γῆ νά κρατήσει τόν ἔμψυχο οὐρανό. Δέν μπορεῖ ἡ φθορά νά ἐγκλωβίσει καί νά αἰχμαλωτίσει αὐτήν πού γέννησε τόν Νικητὴ τῆς φθορᾶς καί τοῦ θανάτου.

Ὅχι, λοιπόν, μόνον τό πνεῦμα της, ἀλλά καί τό σῶμα της παραλαμβάνει ὁ Υἱός της καί Θεός μας. Τό θεομητορικό μνημεῖο τῆς Γεσθημανῆ εἶναι κενό καί κανεῖς δέν μπορεῖ νά ἀμφισβητήσει αὐτό τό γεγονός, καθὼς ἡ Παναγία μας καί ἐν σώματι «μετέστη ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὰ ἄνω». Ἡ Παναγία μας πλέον, ὡς μία παραδείσια ψυχοσωματική ὄντοτητα, ὡς βασίλισσα τοῦ παντός, περιβεβλημένη ἀπὸ τό φῶς καί πεποικιλμένη μέ ὅλα τὰ χαρακτηριστικά της ἀγιότητος, εἶναι ἐνθρονισμένη στόν θρόνο δεξιά τῆς μεγαλοσύνης τῆς Τρισηλίου Θεότητος. Καί ἀπὸ ἐκεῖ ζεῖ, ζεῖ καί πρεσβεύει, ζεῖ καί ἀγαπᾷ τό ἀνθρώπινο γένος, ζεῖ καί προστατεύει τὰ πλήθη τῶν πιστῶν.

«Μετέστη ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὰ ἄνω», ἀλλά δέν ἐγκατέλειψε ποτέ τόν κόσμο καί τούς ἀνθρώπους. Καί αὐτό εἶναι ἡ δική μας δωρεά, εἶναι τό δικό μας προνόμιο, εἶναι ταυτόχρονα καί ἡ μεγάλη μας εὐθύνη.

«Ἀπόστολοι ἐκ περάτων συναθροισθέντες ἐνθάδε», παραγγέλλει στούς Ἀποστόλους.

Ἔχετε, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, ἀντιληφθεῖ ὅτι ἡ σημερινή

μας παρουσία είναι ή διάδοχη έμπειρία τών Αποστόλων στό διάβα τής ανθρώπινης ιστορίας; Ότι δέν είμαστε έδω μόνο ως άτομα, ως μεμονωμένα πρόσωπα, αλλά, ούσιαστικά, συνεχίζουμε αυτό τό έργο τών Αγίων Αποστόλων πού εκπλήρωσαν τήν έπιθυμία τής Παναγίας μας και βρέθηκαν στήν Γεθημανή για νά κηδεύσουν τό ακραιφνέστατο και θεοδόχο σκήνωμά της;

Αυτών τών Αποστόλων τήν τιμή συνεχίζουμε και έμεις. Αυτών τών Αποστόλων τήν αγάπη εκφράζουμε. Αυτών τών Αποστόλων τόν σεβασμό αποτίουμε στήν δική μας Παναγία, στήν προστάτιδα και έφορό μας, τήν Παναγία τήν Ξενιά.

Άκούσαμε και έμεις τήν προτροπή της και ήρθαμε σέ αυτήν τήν νοητή Γεθημανή, στήν παλαίφατη αυτή και ιστορική μονή, όχι για νά κηδεύσουμε νεκρό, αλλά για νά κλίνουμε γόνυ σώματος, ψυχής και καρδιάς ενώπιον τοῦ ιεροῦ εἰκονίσματός της, όχι για νά αποχαιρετήσουμε τεθνεῶτα, αλλά για νά βεβαιωθοῦμε για τήν αἰωνιότητα, όχι για νά θρηνήσουμε ἀπώλεια, αλλά για νά μυηθοῦμε στήν ἐλπίδα.

Χρέος ιερό ἐπιτελοῦμε, συνεχίζοντας αυτό πού οἱ Ἀποστολοι και οἱ Πατέρες μας μάς παρέδωσαν και μέ ἐλπίδα τό παραδίδουμε μέ τήν σειρά μας στίς ἐπόμενες γενεές. Ἐπιθυμία δική της εκπληρώνουμε, στόν θεομητορικό της πόθο ανταποκρινόμαστε. Γνωρίζουμε ὅμως καλά τί ἐπιθυμεῖ ὑπεράνω ὅλων: Νά στρέφουμε διαρκῶς τήν καρδιά μας πρὸς τόν Υἱό της και νά ἐπιζητοῦμε μέ ἐπιμονή τό ἔλεός Του.

Πρὸς Ἐκεῖνον, λοιπόν, πού παρέλαβε τήν παναγία ψυχή της ἀπευθυνόμαστε, μέ τήν ἐπιθυμία νά παραλάβει και τήν δική

μας ψυχή. Ἐκεῖνον πού ἀνεβίβασε στόν οὐρανό τό πανάγιο σῶμα της ἱκετεύουμε, ὥστε νά ἀξιωθοῦμε τῆς σωτηρίας.

Γνωρίζουμε τόν σύνδεσμο Μητέρας καί Υἱοῦ. Γι' αὐτό, καθικετεύουμε τήν Παναγία, ἡ ὁποία παρέδωσε μέ ἐμπιστοσύνη τήν ψυχή της στόν Υἱό καί Δημιουργό της νά συνδράμει καί νά μεσιτεύσει κατά τήν ὥρα τῆς κρίσεως, ὥστε ἴλεως νά γίνει καί εὐσπλαγχνος νά ἀποδειχθεῖ ὁ Κύριός μας καί νά μᾶς καταστήσει συγκληρονόμους τῆς Βασιλείας Του, στήν ὁποία, μετά ἀπό Ἐκεῖνον, τήν πρωτοκαθεδρία κατέχει «ἡ ὑψηλότερα τῶν οὐρανῶν καί καθαρώτερα λαμπηδόνων ἡλιακῶν».

Εὐχηθεῖτε λοιπόν, Σεβασμιώτατε πάτερ καί Δέσποτα, κάθε χρόνο τούτη τήν ἡμέρα νά μᾶς ἀξιώνει ὁ πανάγαθος Θεός, μέσα στήν ἐμπειρία τῆς λατρευτικῆς αὐτῆς θεομητορικῆς Συνάξεως, νά ἀκοῦμε καί ἐμεῖς τόν λόγο τῆς Παναγίας μας καί καθ' ὅλη τήν διάρκεια τοῦ βίου μας νά ἀνταποκρινόμαστε στό κάλεσμά της.

Ἀμήν.

Στήν ἁγία Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας τό κήρυγμα τοῦ Θείου λόγου ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστο μέρος τῆς Λατρείας, ἥδη ἀπό τήν ἀποστολική ἐποχή...

Τό Θεῖο κήρυγμα, ὡς πηγή πνευματικῆς τροφοδοσίας, ἔχει προσφορά πολλαπλή καί πολυσήμαντη: Διδάσκει στόν πιστό τήν ἀκρίβεια τῆς πίστεως· τόν διατηρεῖ σέ πνευματική νήψη καί ἐγρήγορηση· τόν προσκαλεῖ σέ μίμηση τοῦ Χριστοῦ καί τῶν Ἀγίων· τόν ἐμψυχώνει στήν ἄρση τοῦ προσωπικοῦ σταυροῦ· τόν καθοδηγεῖ στήν ὁδό τῆς σωτηρίας. Παράλληλα γίνεται ὁ δίαυλος διαπροσωπικῆς κοινωνίας μεταξύ τοῦ διακόνου τοῦ Θείου λόγου καί τῶν μελῶν τῆς Εὐχαριστιακῆς Συνάξεως.